

เสด็จธรรม

ถนนหนังสือ ■ ฉบับที่ ๔๔ ปีที่ ๑๐ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๔๓

ฟื้นฟูพระศาสนา

ภารกิจของใคร...?

ภาพนี้ เทวี ประสาท เขียนรูป เพื่อ ทริพิทักซ์ เมื่อเป็นนักศึกษาด้วยกัน ณ คานดินเกตัน ของท่านรพินทรนาถ ฐากูร ก่อนไทยประกาศสงครามกับอังกฤษ ในปี ๒๔๘๕ หากผู้เขียนหึงค์นภาพนี้พบ หลังจากหายไปนาน ผู้เขียนมีนข้างปั้นเก่า ๆ กับช่างเขียน นอกจากเขียนรูปแล้วยังเขียนหนังสือด้วยหลายเล่ม เล่มหนึ่งว่าด้วยศิลปศึกษาสำหรับเด็ก ซึ่งมูลนิธิเด็กกำลังแปลเป็นไทย นอกไปจากนี้แล้วผู้เขียนยังเป็นประธานสมาคมต่อต้านสงครามของนานาชาติอีกด้วย

บางแง่มุมของ...

การฟื้นฟูพระพุทธศาสนา ในทัศนะ ส. ศิวรักษ์

เสขियธรรม : อะไรคือหัวใจของการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในประเทศไทย

สุลัทธิ : หัวใจคือ อริยวินัยนี้ละครับ แต่คนสมัยนี้ไม่เข้าใจ อริยวินัยนั้นพระพุทธเจ้าท่านตรัสตลอดเวลา ใครทำอะไรผิดท่านจะบอกท่านนี้ไม่ใช่ อริยวินัย...

อริยวินัยในที่นี้หมายถึง จะต้องกลับมาตีประเด็นเรื่อง สัมมาทิฐิ ให้ถูกต้อง มรรคมีองค์ ๘ ให้ถูกต้องทั้งหมด มรรคมีองค์ ๘ ทั้งหมดนั้นจะ

เข้าใจกันชัดเจนได้ ก็จะต้องมาดู... จับที่หลักอริยสังสี เพราะ ความทุกข์ในสังคมไม่ใช่ทุกข์ของแต่ละคน ไม่ใช่ทุกข์ของพุทธศาสนิกเท่านั้น แต่คือทุกข์ทั้งหมดในสังคม และทุกข์อันนี้มันโยงไปหาตัวสมุทัยเหตุแห่งทุกข์ซึ่งไปผูกอยู่กับโลก โกรธ หลง และในโลกปัจจุบันนั้น การเสนอทางออกทำให้คนโลภมากขึ้น ระบบการศึกษาทั้งหมดก็สอนให้คนจบไปได้อย่างรวดเร็วเท่าไรยิ่งดีเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็เมจิฉาอาชีวะหรือสัฒมาอาชีวะ โลก โกรธ หลง ไปผูกกันจนกระทั่งเป็นโครงสร้างทางสังคมอยู่ติดกรรม

ถ้าตีประเด็นนี้ไม่แตก พุทธเราก็จับประเด็นไปเสียย่อยกันเฉย ๆ เช่น ฉันเป็นคนดีแล้ว ถือศีลทำแล้ว ถือศีลแปดแล้ว นี่เป็นการหนีโลกอย่างหนึ่ง หรือมีฉะนั้นแล้วเขาก็เห็นว่า โลก โกรธ หลง ไม่เลวร้ายอะไรนักหรอก และที่สำคัญก็คือว่ามอง

ไม่เห็นเหตุแห่งทุกข์ให้ชัด และพยายามจะหนีทุกข์โดยถูกสกดตามระบบบริโภคนิยม รอให้ฉันรวยขึ้นมากก่อนฉันจะแก้ปัญหาให้ รอให้ฉันมีอำนาจก่อนฉันจะแก้ปัญหาให้ และการรวยการมีอำนาจนั้น ไม่สังเกตเลยว่า ที่เข้าไปรวยเข้าไปมีอำนาจนั้นโดยมิฉาอาชีวะ หรือสัฒมาอาชีวะ อันนี้ขาดมากนะครับ เพราะ ฉะนั้นการแก้วิกฤตพุทธศาสนาอีกนัยหนึ่งก็ใช้หลักของนโร (การดับทุกข์) ไม่ใช่

การดับทุกข์ของแต่ละปัจเจกบุคคล ไม่ใช่ดับทุกข์เฉพาะคนที่ถือพุทเท่านั้น ต้องดับทุกข์ของมวลสรรพสัตว์

หากจะกล่าวถึงมนุษย์ก็ต้อง “มนุษย์” ที่นับถือศาสนาอื่นด้วย ไม่ใช่พวกเราอย่างเดียว ไม่ใช่ไปโทษพระอย่างเดียว นักบวชอย่างเดียว ชาวราสด้วย เราทุกคนมีส่วนรับผิดชอบ... อย่างที่ผมเรียนแล้ว การดับทุกข์ก็ต้องกลับมาหาอริยมรรคมีองค์แปด ตั้งแต่สัมมาทิฐิจะครับ ทำอย่างไรจึงจะไม่อหังการ ไม่มมังการ ทำอย่างไรจึงจะเกิดความอ่อนน้อมต่อมัตตัว ทำอย่างไรงานหรือความสำเร็จต่าง ๆ จะไม่ใช่เพราะตัวกูอย่างเดีย หรือพวกกูเท่านั้น หรือพุทธศาสนิกเท่านั้น ...ทำอย่างไรถึงจะโยงอิทัปปัจจยตาาร่วมกับผู้อื่น สร้างระบบกัลยาณมิตรขึ้น

กัลยาณมิตรช่วยกันให้เกิดโยนิโสมนสิการ ช่วยในการตัดสินใจเองอย่าให้หลงทาง และการไม่หลงทางนั้นจะต้องคำนึงถึงตลอดเวลาว่าโลกปัจจุบันนี้ไม่เหมือนแต่ก่อน พระพุทธศาสนาแต่ก่อนนี้แก้ปัญหาในระดับชนบทในระดับกสิกรรมที่เรียบง่าย เดี่ยวนี้มันมีระบบเมือง มีระบบอุตสาหกรรม มีการโยกโยไปในวิถีทางการค้าหาหนประเทศที่เรียกว่า นิว-ออคเคอร์ ระบบเศรษฐกิจแบบใหม่โยไปหาธนาคารโลก โยไปหากองทุนระหว่างประเทศ โยไปหาองค์การการค้าโลกและบริษัทข้ามชาติ ทั้งหมดมันโยกันครับ

การแก้ปัญหาถ้าตีประเด็นเหล่านี้ไม่แตกให้เห็นตัวอิทัปปัจจยตาที่มันโยกัน การแก้ปัญหาที่ไปจับแต่ละจุดและก็แก้ไม่ได้ ยกตัวอย่าง อย่างพระพม่า... ท่านน่ารักหลายรูปท่านสอนกรรมฐานดี แต่ประเทศของท่านการปกครองเลวร้ายที่สุด ท่านก็ปิดตาเลย อันนี้เป็นเรื่องหนึ่งประเด็นเหมือนของเรา พระปาท่านอยู่ในป่าแต่ท่านก็ไม่รู้ตัวว่าป่าหมดไป ๆ แล้ว ท่านมาตื่นตัวตอนนี้เป็นป่าหมดแล้ว ท่านก็ไปเรียโจรากคนจนมาช่วยคนรวย...

นี่มันไม่ใช่วิถีแก้ปัญหา ท่านมองปัญหาทั้งหมดไม่ตลอด และยังไม่เห็นว่าพวกนี้เคิบกว่าคนอื่นนี่อันตรายนะ การแก้ปัญหาแม้เป็นพระอรหันต์ก็ต้องอ่อนน้อมถ่อมตัว ประเด็นผมอยู่ตรงนี้

เพราะฉะนั้นที่ผมมองเห็นว่าจะต้องเข้าใจเรื่องอริยวินัยมันอยู่ตรงนี้ เพราะถ้าเมื่อคนเราเป็นสัมมาทิฐิแล้วก็จะต้องเข้าใจเลยว่าสัมมาสังกัปปะ สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ ฯลฯ ทั้งหมดไปด้วยกัน สมมติเราใช้สัมมาทิฐิ เราเชื่อในพระรัตนตรัย แต่เราใช้เทคโนโลยีโดยไม่รู้เท่าทัน ไม่มีสัมมาสติในการใช้เทคโนโลยี เราเปิดแอร์มากเท่าไรมันทำลายธรรมชาติมากเท่านั้น เพราะมันจะต้องสร้างเขื่อน

เขื่อนนี่มันทำลายธรรมชาติทั้งหมด ทำลายคนยากคนจนทั้งหมด เพราะสัมมาสติไม่เกิดในการใช้แอร์คอนดิชันมันโยกันทั้งหมด... เราดื่มน้ำโคคาโคล่า เราดื่มเนสกาแฟ เราไม่รู้เลยว่าบริษัทเนสกาแฟเอาเราไปขาย ช่างคนในแอฟริกาตายไม่รู้ก็พื้นที่หมื่น หรือเราจะใช้น้ำมันเราไม่รู้เลยว่าบริษัทเชลล์ช่างคนไนจีเรียตายก็พื้นที่หมื่น ประการเราต้องมีสัมมาสติรู้เท่าทันก่อน ถึงจะใช้น้ำมันก็ใช้อย่างระมัดระวัง และจะต้องมีวิสาสะกับประธานบริษัทเชลล์ ให้บริษัทเชลล์เขาเปลี่ยนแปลง ตอนนี้บริษัทเชลล์เริ่มเปลี่ยน

พวกเราไม่รู้เลยว่าการใช้เก็สปตท.นั้น ปตท.ใช้วิธีหลอกลวงคนอย่างไรบ้าง ปตท.ทำลายป่าในเมืองกาญจนบุรีอย่างไรบ้าง สัญญากับรัฐบาลไว้จะปลูกต้นไม้ให้ แต่เดี๋ยวนี้ก็ยังเห็นปลูกเก็สปตท.ที่มันทำลายคนพม่า ผู้หญิงพม่าถูกฆ่าเรา และปตท.ก็เป็นเครื่องมือของพรรคการเมือง ของนักการเมืองไทย ปตท.เองก็หากินเพื่อความร่ำรวยส่วนตัวและหากินอยู่กับพม่า พม่าซึ่งหากินด้วยการค้าขายเสพยาติดเอาเงินส่วนใหญ่ใช้หมดไป

อริยวินัย

อ นุสนธิจากงาน ๖๐ ปี เจ้าคุณพระธรรมปิฎก (ปยุตโต) นายวิระ สมบูรณ์ ได้พูดถึงเรื่องประยุกต์อริยวินัยให้สมกับสมัย เผอิญก่อนหน้านี้ องค์ที่โกลาละมาก็ทรงพระปรารภว่า พระภิกษุ ภิกษุณี และอุบาสิกา (แม่ชีหรือทศศิลาสมาตา) ที่ทรงพรหมจรรย์นั้น จะดำรงชีวิตอย่างไรในปัจจุบัน เพื่อรักษาพระวินัยไว้ได้ทีนี้เนื้อหาสาระและรับอภิสมภารให้เหมาะสมแก่กาลสมัย

คำว่า อริยวินัย อาจแปลทุกคนไทยทั่วไป แต่ถ้ามองตามพระพุทธดำรัส จะตรัสชี้แจงสิ่งที่ผิดว่านั่นไม่ใช่ อริยวินัย ในอริยวินัย

เป็นอย่างไร เช่นเมื่อชาวเมืองเถียงกันว่าอะไรเป็นมงคล บ้างก็ว่าต้นข้าวให้เลี้ยงน้าแล้วเอาบุตรโคทาศิระชะ ตรัสว่านั่นไม่ใช่ อริยวินัย แล้วทรงแสดงมงคลสูตรโดยเริ่มจากการไม่คบคนพาล ทาคบบัณฑิต แล้วตรัสว่านั่นคือ อริยวินัย หรือกรณีที่น่ายลสังคาลมณฑลพม่าเยือก แล้วออกไปให้วัดที่ทุกในในเวลาเช้า ตรัสว่านั่นไม่ใช่ อริยวินัย แล้วทรงแสดงสังคาโลวาสสูตรว่าทิศเบื้องบนคือสมณะ ทิศเบื้องหน้าคือบิดามารดา ทิศเบื้องขวาคือครูอาจารย์ ทิศเบื้องซ้ายคือมิตรสหาย ทิศเบื้องหลังคือบุตรมารดา ทิศเบื้องล่างคือคนรับใช้ แล้วทรงยืนยันว่านั่นคือ อริยวินัย

เดอญูทางบ้านเรา ก็เกิดเหตุวิฤตทางต้นวัดพระธรรมกายขึ้น จนถึงกับสังฆมณฑลแตกแยกเป็นเสี่ยง ๆ โดยพระเถรานุเถระไปเห็นดีเห็นงามกับฝ่ายธรรมกายก็สืมีใช้น้อย ทั้งที่

กับอาวุธ และทั้งสองประเทศนี้ก็เป็นเครื่องมือของบริษัท ยูโนแคลในสหรัฐฯ และบริษัทโทเทลในฝรั่งเศส

ถ้าเข้าใจประเด็นนี้ชัดการแก้ปัญหาถึงจะถูกต้อง การแก้ปัญหาทั้งหมด... มองการแก้ปัญหาทั้งหมดกลับมาที่อริยสัจสี่ อริยมรรคมีองค์แปดและเข้าใจในเรื่องอิทัปปัจจยตาโยงโยกันทั้งหมด

เสขิยธรรม : จะทำอย่างไรจึงจะนำอริยวินัยกลับมาสู่โลกปัจจุบันได้ ในสภาพการณ์ที่เป็นจริง

สุตฺถิกษณฺ์ : สมัยโบราณใช้การสังคายนา ก็อันนี้แหละครับ... “สังคายนา” เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระมหากัสสป ท่านเห็นมีพระเพียงองค์เดียวเท่านั้นเองที่บอกว่าพระพุทธเจ้าปรินิพพานก็ดีแล้ว ท่านก็สังคายนา หรือสมัยพระเจ้าอโศกเกิดวิกฤต พุดไปแล้วยิ่งกว่าสมัยนี้ด้วยซ้ำ พระสงฆ์ก็จัดสังคายนา เพราะฉะนั้นในแง่ของผมเห็นว่าต้องทำการสังคายนา และการสังคายนาในปัจจุบันแตกต่างไปจากครั้งพระเจ้าอชาตศัตรูอุทหนุพระมหากัสสป ต่างต่างไปจากที่พระเจ้าอโศกอุทหนุพระโมคคัลลิตฺตฺรตติสสเถระ จะต้องมาทำใหม่...

ตอนนี่เราอาจจะไม่ต้องอิงรัฐก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีพระราชูปถัมภ์ก็ได้ เราจัดโดยพวกเราเองก็ได้ ตัดตัวอริยวินัยให้ชัด อริยวินัยในเวลานี้ก็ต้องพูดถึงว่าพุทธบริษัท ๔ ต้องเข้ามา ร่วม ไม่จำเป็นต้องเป็นสังฆบริษัทอย่างเดียว หรือพูดตาม

...ในเวลานี้ก็ต้องพูดกันว่าพุทธบริษัท ๔ ต้องเข้ามาร่วม ไม่จำเป็นต้องเป็นสังฆบริษัทอย่างเดียว หรือพูดตามภาษา ก็ต้องเป็นมหาสังฆิกะ พุทธบริษัท ๔ มาร่วม ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา และควรจะร่วมกับภิกษุภิกษุณี ซึ่งอาจจะถือคริสต์ เป็นมุสลิม หรือไม่นับถือศาสนาเลย แต่ว่าเข้ามาเห็นเนื้อหาสาระของการมีชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบันนี้ จะพ้นจากการครอบงำโดย โลก โกรธ หลง ได้อย่างไร

มหายานก็ต้องเป็นมหาสังฆิกะ พุทธบริษัท ๔ มาร่วม ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา และควรจะร่วมกับภิกษุภิกษุณี ซึ่งอาจจะถือคริสต์ เป็นมุสลิม หรือไม่นับถือศาสนาเลย แต่ว่าเข้ามาเห็นเนื้อหาสาระของการมีชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบันนี้ จะพ้นจากการครอบงำโดย โลก โกรธ หลง ได้อย่างไร

โลกคือลัทธิบริโภคนิยม โกรธคือลัทธิที่นิยมความรุนแรง ใช้เงินมาสร้างอาวุธ การแก้ปัญหาโดยใช้ความรุนแรง แทนทุกประเทศสร้างคุกมากขึ้น หรือเรื่องโทษประหารชีวิต ประเด็นเหล่านี้ไม่เห็นมันโทษกันเลย หลงกันทั้งนั้นเลยครับ! วิชากการต่าง ๆ ที่เรียนในมหาวิทยาลัยหลงทั้งนั้น เรียนเป็นเสี่ยง ๆ

ท่านพระธรรมปิฎกไม่เคยกล่าวร้ายพระมหากษัตริย์ที่มิได้อาเลยก็ได้ แต่พระสังฆิกการในระดับต่าง ๆ พากันเห็นว่าท่านเป็นศัตรูกับสถาบันสงฆ์ไปกันแฉเลยก็มี รองลงมาจากนั้นก็ไม่ได้แต่ไม่แสดงอาการออกไปทางใดทางหนึ่ง ซึ่งควรจะต้องไปได้อะไรผิดอะไรถูก

ข้าพเจ้าได้ขอให้เพื่อนผู้เขียนโครงการเป็นภาษาอังกฤษขึ้นในเรื่องอริยวินัย เพื่อใช้เป็นหัวข้อสัมมนานานาชาติสำหรับพุทธสาวกฝ่ายปฏิบัติหากเป็นประเด็นหลัก เพื่อให้ท่านตกลงด้วยกันว่า อภิพรมจรรย์ในสมัยนี้ ความมีข้อตกลงร่วมกันอย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ที่เคร่งครัดตามพระธรรมวินัยเพื่อลิกษาสาชีพ ไม่ใช่เพื่ออดเครื่อง พร้อม ๆ กันนั้น ท่านผู้ทรงพรหมจรรย์เหล่านี้ ควรมีบทบาทอย่างไรในทางเมือกุลสหกททิกกาในยุค

ปัจจุบัน อันมีโครงสร้างทางสังคมที่ซับซ้อนอ่อนแอ

จากนั้นได้หารือกับพระเถระทั้งไทยและเทศ โดยมีฆราวาสที่หวังดีกับพระศาสนาเข้ามา ร่วมออกความเห็นกันหลายท่านและหลายวาระด้วยกัน โดยได้ทราบตลอดทั้งใจละมละและสมเด็จพระสังฆราชให้ทรงทราบด้วยแล้ว ทั้งสองพระองค์ทรงอนุโมทนา และขอโกลาละหารงรับอาราธนาเสด็จมาร่วมสัมมนาหรือสังคายนา ย่อย ๆ คราวนี้ ที่เมืองไทย

นิมิตตฺตรงที่รัฐบาลไทยก็ให้การสนับสนุนสถานทีและไม้ขัดขวางที่ทะเลาะมาจะเสด็จมาประเทศนี้ ยังพุทธบริษัทแทบทั่วโลกก็รับมาร่วมอย่างเต็มที่ โดยกำหนดปฏิบัติหาไว้ไม่เกิน ๓๐ ท่าน ทั้งภิกษุ ภิกษุณี สามเณรี ทศศีลมาตา และอุบาสิกา (ที่ถือบวช) โดยขอให้มีฆราวาส

เข้าร่วมออกความเห็น เพราะพระบรมศาสดาทรงฝากพระศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ซึ่งหมายความว่าหากปฏิบัติหายอมต้องพึ่งพากันและกัน

ประเด็นก็คือ ทำอย่างไรปฏิบัติหาจริงจัง ตรงพรหมจรรย์ได้อย่างบริสุทธิ์ อย่างเสียละและอย่างน่าสังคมได้ ไม่แต่ในทางจิตวิญญาณ หากในทางความดั่งมอื่น ๆ ซึ่งรวมถึงจริยธรรมร่วมสมัย ในการเข้าใจถึงลัทธิบริโภคนิยม และโครงสร้างอันอูติขธรรมทางสังคม

ถ้าการตกลงกันขึ้นต้นเป็นไปไม่ได้ด้วยดี คงหือกันต่อไปว่าเราจะทางหนเพื่อให้เกิดองค์ความรับรู้แบบพุทธได้อย่างไร เช่นในเรื่องของเศรษฐกิจศาสตร์เชิงพุทธ รัฐศาสตร์เชิงพุทธ ฯลฯ เรื่อยไปจนวิทยาศาสตร์ซึ่งควรมีพุทธกระเลเป็นต้นว่า ให้มองธรรมชาตได้อย่างเป็นองค์รวม โดย

เพราะการเรียนนั้นต้องเรียนให้เป็นองค์รวม เห็นคุณค่าของวิชาการศึกษาทั้งหมดเพื่อเอามารับใช้สรรพสัตว์ ไม่ใช่เอามารับใช้อัตตาของแต่ละคนเพื่อว่ารวยมากขึ้น รับใช้บริษัที่ใหญ่ๆ ซึ่งส่วนใหญ่คำอาวูร หรือคำสิ่งทีฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย หรือคำสิ่งทำลายธรรมชาติ เห็นไหมครับ ถ้าอริยวินัยเกิดขึ้นอย่างนี้ได้ จะเข้าใจว่าลัทธิบริโคโนนิยม ลัทธิทุนนิยมหรือโลกาภิวัตน์ที่เป็นอยู่นั้นผิด เราก็จะหาทางออก

ทีพระพุทเจ้าตรัสสิ่งนี้เป็นอริยวินัย อริยวินัยคืออะไร กล่าวคือ ต่อไปเรามีเศรษฐกิจศาสตร์เชิงพุทธ หรือเศรษฐกิจศาสตร์เชิงศาสนธรรม ไม่จำเป็นต้องเป็นพุทธอย่างเดียวก็ได้ รัฐศาสตร์ จริยศาสตร์ ทุกๆ อย่างครับ สิ่งที่สำคัญก็คือว่าทั้งหมดนั้นจะต้องเปลี่ยน ไม่ใช่การเรียนหัวสมองอย่างเดียว หัวสมองกับหัวใจต้องสัมพันธ์กัน อีกนัยหนึ่งเกิดจิตศึกษา ให้หัวสมองหัวใจสัมพันธ์กัน เกิดศีลศึกษา ไม่เอาวัดเอาเปรียบกันในสังคม ไม่เอาเปรียบตัวเองและผู้อื่น และจะเกิดปัญญาศึกษา จะเห็นทั้งหลายทั้งปวงเป็นความจริง เป็นองค์รวม มองเห็นตัวทุกข-สัจจ์ หาเหตุแห่งทุกข์ ดับทุกข์โดยเห็นทางออก แต่ผมว่าอันนี้เป็นทางแก้

เสขियธรรม : อะไรน่าจะเป็นอุปสรรคขวางกั้นความคาคหวังดังกล่าว

สุตถิกชน : อ้อ ทีไปไม่ถึงจุดนี้คือ คนทีไปเข้าใจว่าศาสนาพุทธต้องเป็นไทย สำคัญเลยครับ การเป็น “ไทย” ชาติ

ศาสนา พระมหากษัตริย์ พระทีมีระบบศักดินาต่าง ๆ จะต้องยิ่งใหญ่ สำคัญ ใ้อพวกนี้ทั้งหมดไม่รู้เรื่อง! เวลาทีท่านเจ้าคุณประยุทธ์ (พระธรรมปิฎก) ถูกเล่นงานทีท่านมากทำในเรื่องเกี่ยวกับธรรมกาย พระผู้ใหญ่อยู่มากของค์สะท้อนก็เลยมาเกลียดเจ้าคุณประยุทธ์ ทั้ง ๆ ทีท่านไม่เคยบริภาษพระผู้ใหญ่อยู่อยู่นักกับผมซึ่งบริภาษอยู่ตลอดเวลา

เห็นไหม? อุปสรรคสำคัญคือโครงสร้างเดิมและคนทีติดในโครงสร้างเดิมและพวกนี้ก็จะอ้างความเข้าใจในความเป็นพุทธ นี้อสำคัญมาก แต่เขาเข้าใจความเป็นพุทธในรูปแบบไม่ใช่ในเนื้อหาสาระ... เห็นไหมสะคนไทยจะเน้นมากเรื่องการประเคน ผู้หญิงประเคนจะต้องมีผ้าจับ แต่ผมไม่เห็นจะเสียหายอะไรถ้าไม่ไปติดไปยึด เราไปติดไปยึดการประเคนแต่อย่างอื่นไม่เห็นเสียหาย การมีเงินในธนาคารไม่เห็นจะเสียหาย การมีรถยนต์ส่วนตัวแม้จะไม่ใช้ชื่อส่วนตัวอะไรพวกนี้ นี้อจะเป็นอุปสรรคสำคัญ

และยังอ้างความเป็นพุทธ ถ้าหากเราจะทำงานร่วมกัน พุทธ มุสลิม กับคริสต์ ก็ยิ่งกลัวใหญ่เลย และเห็นทั้งหมดเป็นเพื่อนชะแล้ว ทะโลลามะท่านเห็นเงินทีรังเกาท่านเป็นเพื่อนทีประเสริฐทีสุด คนทีทำลายรังเกาทลายเราเป็นเพื่อนทีประเสริฐ เพราะฉะนั้นอุปสรรคเหล่านี้เอามาเป็นเพื่อนเอามาช่วยเพื่อจะแก้ เพราะวิกฤตค่าน้ำภาชากริกมันแปลว่าทางเลือก... เพราะฉะนั้นเราต้องเข้าใจวิกฤตเพื่อจะช่วยให้เราเลือก ให้เราเกิดสติและปัญญาเข้ามา ถ้าเราไปเจอเห็นอะไรทำลาย

ทีมีแนวโน้มในทางนี้มากขึ้นทุกทีแล้วในนานาประเทศ ดังทงเมืองไทยเจ้าคุณพระธรรมปิฎกก็มีส่วนก้ออยู่มีใช้น้อย หากเราต้องการให้เป็นรูปธรรมอย่างทีนำเอาประเทศทีปฏิบัติได้ในช่วงกว้าง หัวทั้งน้านาชาติ เพื่อให้ปลอดภัยจากความครอบงำทางปัญญา จากตะวันตก กระแสหลัก ซึงมักเน้นไปนทางอูกตมูลอย่างไม่รู้ตัว และเน้นทีหัวสมองอย่างไม่โยงไปนทางไตรสิกขาเอาเลย

ถ้าเราสามารถนำอริยมรรคและกุตลกรรมบทมาปรับให้หน้าโลกได้ แม้ใครจะไม่มีสมกทานพุทธศาสนา ก็จะเป็นคุณค่าความดีทีชาวพุทธอ้ออ้านวยประโยชน์ต่อชาวโลก

ข้าพเจ้าได้นำเสนอโครงการดังกล่าวนี้แก่มูลนิธิ Fetzer Institute ทีสหรัฐอเมริกาซึงรับปากว่าจะให้ทุนอุดหนุน ๒๕,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ

(ประมาณ ๑ ล้านบาท) เพื่อเป็นค่าดำเนินการขั้นต้น รวมค่าเดินทางของปฎิคาทกและททยกททยิกจากประเทศอื่น ๆ และค่าใช้จ่ายนช่วงแห่งการสัมมนาในประเทศ โดยทีค่าใช้จ่ายขั้นต่อไป ซือว่าจะหาจากแหล่งทุนอื่น ๆ ได้ ด้วยโครงการนี้งแผนไว้ประมาณ ๓-๕ ปีเป็นอนอย่างน้อย

แต่แล้วมุสลิหรืออเมริกันทีว่าน้นตอบปฏิเสธมา แม้เขาจะเห็นด้วยกับโครงการ หากเขาเกิดข้อขัดข้องภายในหน่วยงานของเขา ทีให้เรตต้องเกิดอุปสรรค ซึงใครชอบอกบุญมายังญาตีมิตร ถ้าเห็นว่าการจัดงานเพื่อธำรงพระศาสนา และให้แสงแห่งพระธรรมวินัยได้น้าโลกทั้งทงบั้งเจกบุคคล และสังคม รวมถึงนทางเศรษฐกิจการเมือง คุณธรรม วัฒนธรรม และศิลปวิทยาทั้งหมดนี้ น่าจะ มีค้ำยักกว่าการทำบุญกันซึ่ที

เคย ๆ มาก โดยเฉพาะทีการสร้างศาสนวัตถุ และการถวายเงินพระกันคราวละมาก ๆ ซึงทีให้โษะยิ่งกว่าให้คุดน แม้ของถวายพระทีจัดถวายกันอย่างสังฆทาน ทอดกฐิน ฯลฯ นั้น ยังเหมาะสมกับสมัยอยู่หรือไม่ น่าจะต้องถามกันจริง ๆ (จ้ง ๆ) น่าจะครีทชาริจาคเพื่อการนี้ ถ้าเราได้รับเงินทุนขั้นต้นเพียงสัก ๕ แสนบาท ก็ละดำเนินการได้ ถ้าท่านผู้ใดใจบุญ จะช่วยงานนี้ เพื่ออุทิศส่วนกุศลแต่บรรพชนรวมถึงอนุชนรุ่นต่อ ๆ ไป ทีจะมาช่วยกันยังพระศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้จั้งยังยืนอย่างน้าเอาแก่นธรรมมาน้าโลก ทีขอได้ไปปรตริจาคเงินมาได้ทีตัวข้าพเจ้าโดยตรง หรือจะส่งเงินเข้าบัญชีชื่อ “โครงการอริยวินัย (Aniyavinaya Project)”

ก็ได้อตามเลขหมายบัญชี ธนาคารไทยพาณิชย์ ออมทรัพย์ สาขาเจริญนคร เลขที่

แล้วหมดอาลัยตายอยากก็เสร็จเลย

เสขियธรรม : ที่อาจารย์บอกว่าสังคายนาสมัยก่อนจะทำได้มันต้องมี Authority เช่น กษัตริย์หรือคณะสงฆ์ ตั้งแต่สมัยพุทธกาลมาแต่ปัจจุบันนี้มันไม่มีอะไรที่เป็น Authority ได้ที่ทำให้การสังคายนามันได้ผล ถ้าทำแบบที่อาจารย์ว่าคือการทำแบบกลุ่มเล็ก ๆ อย่างนี้ มันไม่มี Authority ที่จะทำให้ยอมรับได้ทั่วไป

สุภัทธาน : เป็นคำถามที่ดีมาก ผมว่าตอนนั้นมันเปลี่ยนไปแล้วนะครับ เพราะอย่าลืมนะครับแม่ในปฐมสังคายนาหะครับ พระอรหันต์ทั้ง ๕๐๐ เมื่อทำเสร็จแล้วพระอรหันต์รูปอื่นท่านก็บอกท่านไม่ได้ถือตามนั้น เพราะว่าท่านได้รับตรงมาจากพระบรมศาสดา ท่านจะถือตามที่ได้รับตรงมาจากพระบรมศาสดา ไม่ได้แปลว่าพระมหากษัตริย์มีหน้าที่เพียงอุทิศทุนให้สำเร็จเท่านั้นเอง เพราะช่วงนั้นพระบรมมอยู่ด้วยกันตลอดไม่ได้อำนวยความสะดวกแก่ท่านนั่นเอง พระเจ้าแผ่นดินไม่มีอำนาจอะไรมากไปกว่านั้น ทีหลังอย่ามาเขียนเชียร์พระเจ้าแผ่นดินอย่างนู้นอย่างนี้กันเลย พระเจ้าแผ่นดินอยู่ในฐานะโยมเหมือนอย่างจัดอริยวินัย พวกฆราวาสจะอยู่ในฐานะโยมไปช่วย ความสำคัญอยู่ที่สงฆ์ เมื่อท่านตกลงครั้งนั้น ไม่ว่าจะครั้งหนึ่งหรือครั้งที่สาม โดยเฉพาะครั้งที่สองนั้นแตกกันและไม่ตกลงร่วมกันก็แตกเป็นสองทางไปเลย

เพราะฉะนั้นผมเห็นว่าข้อสำคัญนั้น ถ้าเผื่อว่าแม่เพียง

จำนวนน้อยรูปและผมถือว่าพระพุทธเจ้าได้ประทานพระพุทธานุญาตไว้เพียง ๔ รูปเท่านั้นก็เป็นสงฆ์แล้ว พระพุทธานุญาตเห็นความเห็นตรงกันและเป็นผู้ซึ่งมีปฏิบัติปฏิบัติชอบคนก็จะทำและปฏิบัติตาม และยิ่งในสมัยนี้มันเปลี่ยนไปแล้ว สงฆ์ในที่นี้มันอาจจะหมายถึงแบบมหาสงฆ์แบบมหายานก็ได้ร่วมกันฆราวาสด้วย พระด้วยร่วมกัน

แต่ในสมัยนี้มันอาจจะต้องทำในแบบนานาชาติไม่เหมือนเมื่อก่อนแล้ว เพื่อทำให้มันคิดง่ายขึ้น สังคายนาก็แล้ว ๆ มาในอดีตนั้นแต่ละชาติทำเท่านั้นเอง ทำที่อินเดีย ฝ่ายเหนือก็ทำที่พระเจ้าภนิกะ ฝ่ายใต้ทำที่พระเจ้าโศก ทำที่ลังกาทำที่พม่า แม้กระทั่งพม่าทำที่...จันฐุสังคายนา (สังคายนาครั้งที่ ๖) นานาประเทศก็ทำ เกรวาทเพียงอย่างเดียว ก็ถือว่าเกรวาทเป็นคำตอบ แต่ทั้งหมดนี้ทำในการรักษาเนื้อหาในสาระพระไตรปิฎกเท่านั้นเอง แต่ผมเห็นว่าสังคายนาตอนนี้จะต้องรักษาเนื้อหาสาระแห่งอริยวินัย แม้นอกเหนือพระไตรปิฎกหรือแม้แต่พระไตรปิฎกเองบางตอนเราก็จะไม่รับ เราต้องเข้าใจนะครับ ยกตัวอย่างกถาวัตถุนี้ไม่ใช่พุทธพจน์ ที่เข้ามาในการสังคายนาครั้งที่ ๓ เท่านั้นเอง แต่ใช้ว่าจะไม่สำคัญหะครับ สำคัญ แต่อาจจะไม่สำคัญแล้วในยุคสมัยนี้ นี่ผมเห็นว่าเป็นอย่างนั้น แน่นนอนครับถ้าเผื่อมีพระบรมราชูปถัมภ์ กวีพิเศษ มีคณะสงฆ์จำนวนมากได้กวีพิเศษ แต่ผมเห็นว่าขุมกเถอร์ยังถูกต้อง Small is beautiful. นั่นทำได้ ผมยืนยันอันนี้หะครับ.

๐๒๔-๒๕๑๑๓๑-๕ แล้วแจ้งให้ทราบให้ผมทราบ (โทรสาร ๘๖๐๑๒๗๗)

ท่านจะทำบุญร่วมด้วยหรือไม่ ยอมสุดแต่แต่ครัทธา แต่คงถึงเวลาแล้วละกระมังที่เราควรจะถามกันได้แล้วว่าการทำบุญตามลัทธิพิธีกรรมอย่างเดิม ๆ มา ตามประเพณีที่สืบทอดมาแต่โบราณนั้น ถึงเวลาต้องปรับตัวหรือยัง การใส่บาตร ให้พระเอาไปขายต่อหรือปล่อยให้พระมารับบิณฑบาตตามตลาด แล้วมีการถ่ายสินค้าไปเวียนเทียนมาขายใหม่นั้น ควรแก้ไขอย่างไรเวลาเข้าพรรษา ถวายเทียนพรรษากันทีละหลายๆ ที่ที่พระใช้ไฟที่นั่น ยังเหมาะสมควรอยู่ละหรือและพระจำพรรษาไม่ครบ ๔ รูป หรือพระขอให้คนไปทอดกฐิน กฐินไม่ตะดอกหรือ ยังกฐินที่ทอดกันโดยอ้างว่าได้อนิสสัมภกันจริงหรือยังการบุญที่มีมุ่งเงิน มุ่งเกียรติ หรือมุ่งอะไรกัน

แม้ยังชีพก็ทำเพื่อคนเป็นหรือคนตาย ทำกันอย่างเรียบง่ายหรืออย่างฟุ้งเพื่อพุ่มเฟิย โดยที่ทั้งหมดนี้ต้องตามอริยวินัยหรือไม่ คงต้องพิจารณากันจริง ๆ และหาคำตอบกันได้ให้ได้ว่าชัดเจนดอกกระมัง

เมื่อข้าพเจ้าประกาศลงใน เสขियธรรม ขอให้คนช่วยสร้างพระไพริพินาศจำลองขนาดเล็ก เพื่อนำไปประดิษฐานไว้ในวิหารธัมมัทธงค์ อังคละ ๔๕๐ บาท แม้จะมีศนวิทการวิจารณ์ว่าข้าพเจ้าอุทิศทุนการสร้างศาสนวัตถุโดยไม่เข้าใจว่าวัดที่ถูกทำลายลง จำต้องมีศาสนสถานและศาสนวัตถุตามสมควร แต่ก็จะได้เงินบริจาคเงินจำนวนที่ต้องการ

คราวนี้ อยากรจะดูสิว่า การอุทิศทุนอริยวินัย ซึ่งเป็นเนื้อหาสาระของพระศาสนาจะมีคนช่วยทำบุญกับกิจกรรมนี้ มากน้อยกว่า

การสร้างพระพุทธรูปหรือไม่ เพื่อตรวจสอบว่าพุทธศาสนิกนิกรชนคนไทย โดยเฉพาะก็ผู้ที่ย่านนิตยสารนี้ว่า มีความคิดก้าวหน้าหรือล้าหลังเป็นประการใด

ส.ศ.ข.

เสปียธรรม

เป็นจดหมายข่าวมีวัตถุประสงค์
เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์
การประยุกต์หลักธรรมมาใช้กับชีวิตและสังคมสมัยใหม่
ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและฆราวาส

ผู้จัดทำ

กลุ่มเสปียธรรม ร่วมกับ
คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

บรรณาธิการ

พระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ

กองบรรณาธิการ

พระมหาเจิม สุวโจ

พระไพศาล วิสาโล

พระใบฎีกาสุทัศน์ วิชิรญาโณ

พระสุพจน์ สุวโจ

พระทวีศักดิ์ จิระมโน

พระวิมณฑ์ นริสโร

พระมหาเชิดชัย กวีวิโส

นายปริดา เรื่องวิชาธร

นายสมเกียรติ มีธรรม

นายยงยุทธ บุรณเจริญกิจ

นางพุลฉวี เรื่องวิชาธร

นายพรชัย บริบูรณ์ตระกูล

นางสาวสุภัทสรา สุขเจริญจิตต์

ฝ่ายสมาชิก

นางสาวศิริพร ฉัตรหิรัญมงคล

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายธำรง ปัทมาสาร

การเป็นสมาชิก

เสปียธรรม ออกเผยแพร่ปีละ ๔ ฉบับ ค่าสมาชิก
๒๐๐ บาท/ปี ประสงค์จะขอรับเป็นสมาชิก โดยส่งชานด์ติ
หรือตัวแลกเงินไปรษณีย์ในนาม **นางสาวศิริพร ฉัตรหิรัญมงคล**
มายังเลขที่ ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา
คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ ปณ. คลองสาน

กลุ่มเสปียธรรม

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุ-สามเณรและฆราวาส
ผู้ห่วงใยในพระพุทธศาสนาและสภาพของสังคมไทย มีความ
ประสงค์จะประยุกต์ใช้ศาสนธรรมเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม
อย่างสมบูรณ์ นอกเหนือจากการประสานงานและเกื้อหนุนกำลังใจ
ซึ่งกันและกัน ในการทำงานเพื่อสังคมในด้านต่างๆ แล้ว ลักษณะ
เฉพาะอีกประการหนึ่งของกลุ่มฯ ก็คือ การเพียรพยายามประยุกต์
ธรรมะเป็นชีวิตปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง โดยมุ่งประโยชน์สุข
ของสังคมและเพื่อสมดุลของระบบนิเวศน์ อาทิ การลดและ
พยายามงดเว้นจากอบายมุขสมัยใหม่ เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มที่มี
น้ำตาลสูง ภาชนะพลาสติกและโฟม เป็นต้น

ผู้มีความสนใจ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่
ฝ่ายประสานงานกลุ่มเสปียธรรม
๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จเจ้าพระยา คลองสาน
กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทร. ๔๓๗๓-๓๕๔๕ โทรสาร ๔๓๗๓-๓๕๔๖
e-mail : sekiyadhamma@yahoo.com

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)
ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อ
๑. ประสานงานระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล และหน่วยงานต่างๆ
ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและการพัฒนาเพื่อดำเนินงานร่วมกัน
๒. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนา
และการพัฒนา พร้อมทั้งศึกษาหาแนวทางร่วมกันในทางทำงาน
๓. มีกิจกรรมและสรรหาทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์
เพื่อสนับสนุนส่งเสริมหน่วยงานซึ่งต้องการการเกื้อหนุนดังกล่าว

พิมพ์และจัดจำหน่ายทั่วประเทศโดย สำนักพิมพ์สุภาพใจ
โทร. ๔๑๕-๒๖๒๑, ๔๑๕-๖๕๐๗ โทรสาร ๔๑๖-๗๓๔๔

ฉบับที่ ๔๕ ปีที่ ๑๐ เดือนเมษายน - มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๓

๑๐ ปี เสปียธรรม

สารบัญ

เสมือนบทนำ

- ๑ บางแง่มุมของ... การฟื้นฟูพระพุทธศาสนา ในทัศนะ ส.ศิวรักษ์
- ๘ จดหมายสหายธรรม
- ฉบับกระแส
- ๑๒ สะพาน ปรีดี พนมยงค์ / ส.ศิวรักษ์
- ๑๓ มายาคติ ต่อภารกิจของภิกษุสงฆ์ กับกิจกรรมพุทธบริษัทที่สงขลา / สันติกรโรภิกขุ เขียน

สตรีและเด็ก

- ๔๘ เยือนป่าช้าอีสาน / เทียนหยด

ธรรมลีลา

- ๕๐ ปฏิรูปรัตนปัญญา / อังคาร กัลยาณพงศ์
- ๗๕ พลังของควมมีเมตตาธรรม ท่านดาไล ลามะ / วัลลภ แม่นยำ

ขลุ่ยคำ

- ๕๑ เด็กน้อยชาวกระเหรี่ยง (A Karen Boy) / มีอดะ -เขียน พงณา จันทรสันติ -แปล
- ๕๒ แขงแขวในดงขมิ้น

ข่าว-กิจกรรม

- ๕๘ ปาฐกถาโกลนคิมทอง ประจำปี ๒๕๔๓
"การใช้อำนาจของรัฐโดยการกำกับของประชาชน" / พิไลลักษณ์ พรหมจันทร์ -เรียบเรียง
- ๖๔ ความรุนแรงและสันติภาพในสังคมไทย / ดวงหทัย ชาติพิสุทธิกุล

ประยุกต์ธรรม

- ๖๖ งานสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น / วิชิรญาโณภิกขุ

ท่องไปในชีวิตและงาน

- ๖๘ ๗ ปีที่ผ่านมา : อนิจจังลักษณะในงานของพระยงยุทธ ทีปโก / ปริดา เรื่องวิชาธร

อนุทินเสปียธรรม

- ๗๑ ความเข้าใจเรื่องโครงสร้างคณะสงฆ์ และบทบาทพระภิกษุพัฒนา / ยงยุทธ บุรณเจริญกิจ

เรื่องจากผู้อ่าน

- ๗๓ ทำบุญได้ถูกต้องเป็นสุขได้ในปัจจุบัน / สุภัตตะ
- ๗๖ พระพุทธศาสนา ใน สปป.ลาว...วันนี้ / สมเกียรติ มีธรรม

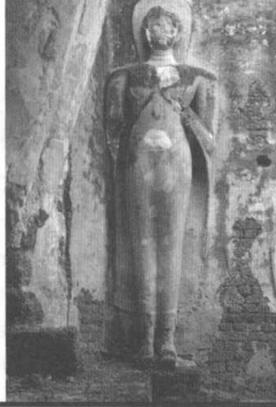
เหลียวมองเพื่อนบ้าน

- ๑๐๐ ปี ชาตกาล รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์
- ๘๑ อาจารย์ปรีดีกับการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา / สุภัตตะ ศิวรักษ์
- ๗๒ หนังสือที่น่าสนใจ
- ๗๕ ผู้หนังสือเสปียธรรม

ปิดประเด็น

- ๑๐๓ ธรรมยตราครั้งที่ ๔ เดินเท้าสู่วัฒนธรรมดั้งเดิม ...บนถนนชื่อการพัฒนา / กองบรรณาธิการ

บทความหลัก
การฟื้นฟูพระศาสนา : ภารกิจของชาวพุทธยุคหลังกึ่งพุทธกาล
/ กองบรรณาธิการ ๑๘

เสขียทัศน์

๒๓ การฟื้นฟูพระศาสนา : ภารกิจของใคร?
บทสัมภาษณ์ แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุต
และ รสนา โตสิตระกูล / กองบรรณาธิการ

สตรีและเด็ก
ศีลธรรมของเยาวชน เริ่มที่...บ้าน
/ พระศรีวิริยัติโมลี ๓๘

ข่าว-กิจกรรม
ลานวัดลานเมือง ...สู่ศตวรรษปรีดี พนมยงค์
/ กองบรรณาธิการ ๕๕

ความข้อนี้อ่านได้

๑๐๑ ความจริงที่ถูกมองข้าม
อนุสติจากกรณีเฝ้า ๑๐ ศพ ที่โรงพยาบาลราชบุรี
/ กองบรรณาธิการ

ปกหน้า : ภาพ "อหังการจิ้งจอกเหลือง" สีอะครีลิค ขนาด ๘๐ x ๑๐๐ ซม.

โดย ธีรภาพ อาจสงคราม โทร. ๕๑๐๑๘๕, ๕๔๔๗๙๐๖

ปกหลัง : ภาพโดย เส้นภาพ บำรุง กลุ่มไท

จดหมายสหายธรรม

เสขิยธรรม

ท่านผู้อ่านครับ...

...คงเป็นที่ทราบกันแล้วนะครับ ว่าฉบับนี้เราพบกันเร็วขึ้น

จากจดหมายข่าวราย ๔ เดือน

ฉบับนี้ "เสขิยธรรม" มีโอกาสได้ปรากฏต่อสายตาของท่าน

เป็นราย ๓ เดือนแล้ว...

"เรา" กำลังปรับตัวกันขนานใหญ่...

ด้านหนึ่งเป็นการจัดระบบภายในกองบรรณาธิการ เพื่อความกระชับ คล่องตัว และความถูกต้อง-ฉับไว ของข้อมูล

ด้านหนึ่งก็แสวงหากระบวนกรที่เหมาะสม ที่จะนำเสนอ "เสขิยธรรม" สู่ว่านผู้อ่านอย่างรวดเร็วทั้งที่เป็นสมาชิกและผู้ขอจากร้านค้าผ่านระบบสายส่ง

...ส่วนอีกด้าน ก็คือความสวยงามเหมาะสม และลงตัวของรูปลักษณ์

แต่ทั้งหมดที่กล่าวมา "เรา" ปรับตัวเพื่อท่านผู้อ่านนะครับ...

ในอนาคตอันใกล้ "เสขิยธรรม" จะมีโอกาสพบท่านผู้อ่านผ่านทางอินเทอร์เน็ต ในเว็บไซต์ของเราเอง จะมีหนังสือเล่ม ในนามของ "เสขิยธรรมฉบับพิเศษ"

และอาจมีกิจกรรมที่น่าสนใจอื่น ๆ อีกหลายอย่างตามมาไม่ช้า...

นี่คือความตั้งใจของคณะทำงานต่อความเป็น "เสขิยธรรม" ที่ "ท่าน" กับ "เรา" มีอยู่ร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม ทั้งหมดที่กล่าวมา จะเกิดขึ้น "เพื่อท่านผู้อ่าน" นะครับ...

(แหม)กองบรรณาธิการ

sekiyadhamma@yahoo.com

ณ สำนักวิมุตติธรรม บ้านนาแก

๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

ธรรมพร คุณหม่อง (พุลฉวี) ที่นับถือและระลึกถึงด้วยเมตตาธรรมเสมอ

แม่ชีขอขอบคุณคุณหม่องมากนะคะ เกี่ยวกับเรื่องที่ไม่คาดคิดต่อประสานงานโครงการธรรมยาตราที่เชียงใหม่ในครั้งนั้นะคะ เมื่อแม่ชีจัดงานบวช ๕ ธันวาคม ๕๒ เสร็จจึงการเคลียร์งานยังไม่เรียบร้อยดี เลยต้องให้แม่ชี ๒ รูปอยู่สำนักรับผิดชอบงานต่อ แม่ชีไปกับแม่ชีอีก ๑ ท่าน ออกเดินทางเย็นวันที่ ๖ ธ.ค.๕๒ ตอนเช้าวันที่ ๗ เวลา ๙.๐๐ น. ก็ไปพบหมู่คณะที่นัดพบ พบแม่ชีมาจากราชบุรี ๑ ท่าน รวมคณะเดินทางธรรมยาตราทั้งหมด ๖๒ ท่าน มีพระภิกษุสามเณร ๔ รูป แม่ชี ๓ ท่าน นอกนั้นก็เป็นผู้คนต่างประเทศและคณะทำงาน การเดินทางเป็นอย่างไรธรรมชาติและประทับใจหมู่คณะ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้สึกกันและมีความเอื้ออาทรกันตลอดระยะการเดินทาง... แม่ชีเดินทางออกจากบ้านมะคะโน ขึ้นเขามาบ้านหนองมณฑก มี ๒๐ หลังคาเรือน พักค้าง ๑ คืน รุ่งเช้าออกเดินทาง เวลา ๙ โมงเช้า เดินทางไปประมาณ ๑๕กม. ก็พักแรมไป ๑ คืน ทุกคนช่วยกันหุงข้าวโดยกระบอกล้อมไฟ ช่วยกันทำอาหารง่าย ๆ หอปลาดและยาปลาร้าประเภชเสขิยนี้ชาวเขาแบกไปให้ ส่วนแม่ชีก็หาแ่งน้ำสร้งมา แล้วก็ไปปักกลดภาวนา อากาศหนาวพอสมควรพอทนได้ ไม่กล้าหันหน้าหันไปเพราะการเดินทางต้องขึ้นเขาตลอดเป็นนားมาก ตอนเช้าก็ฉันอาหาร เดินทางต่อไปถึงป่า ๔ โมงเย็น ก็ถึงบ้านขุนวิน มีชาวบ้านอยู่ ๒๓ หลังคาเรือน แม่ชีพักกุฏิเล็กที่เขาสร้างไว้เก็บมะแค่น ลูกคล้าย ๆ เครื่องเทศบ้านเรา ส่วนพระสามเณรพักที่ ร.ร. ตอนเช้าแม่ชีและพระอาจารย์สามเณรก็บิณฑบาตโปรดพวกเขา พวกเขาไม่เคยใส่บาตรเลย พระอาจารย์และแม่ชีก็แนะนำการทำบุญใส่บาตรคนเรามีจิตใจที่บริสุทธิ์อยู่แล้วนะคะ เขาก็ทำตามได้อย่างอ่อนน้อมมีจิตศรัทธา แม่ชีพร้อมคณะพักแรมอยู่ ๒ คืน ก็ออกเดินทางพบกันที่วัดหลวงขุนวิน... วันที่คณะพวกเราอยู่ตามหมู่บ้าน ก็มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้พูดคุยกับผู้นำหมู่บ้านและชาวบ้าน ในเรื่องการดำรงชีวิต การรักษาป่า การทำไร่หมุนเวียน และความรู้สึกที่มีต่อป่าไม้และธารน้ำ ขอสรุปว่าป่าไม้คือที่ให้ประโยชน์แก่ชีวิตพวกเขาดีมาก เพราะต้องอาศัยหาอาหารจากป่า เช่น เห็ด ยาสมุนไพร น้ำมันัง ส่วนธารน้ำเขาจะรักษาอย่างดี จะต่อน้ำมาใช้ จะไม่

ไปใช้ที่ต้นน้ำเลย เขาจะช่วยกันป้องกันไฟป่าทุกปี ถ้าไฟป่าเข้ามาแน่นอนหมายถึงรายได้จากป่าธรรมชาติก็จะต้องขาดสูญไปด้วย มีคณะทัวร์เดินป่า มีไกด์คนไทยนำไปยังในหมู่บ้านนะคะ ให้ค่าหัวคนละ ๒๐ บาทต่อคน แล้วก็ซื้อเหล้าเบียร์มาทานกัน ซึ่งแม่ชีมองเห็นว่าต่อไปพวกเขาอาจจะได้วัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามา และความเป็นอยู่ที่เคยเป็นมากก็อาจจะเปลี่ยนแปลงไป แต่ละหมู่บ้านก็มีถนนถึงกันนะคะ ถึงแม้บ้านที่ปลูกอยู่กันจะรวมด้วยไปไม่และตั้งหน่วยก็ตาม มีอยู่ไม่กี่หลังที่เริ่มมีกระเบื้องและปูนพื้นไม้ ส่วนใหญ่ยังใช้พื้น-ฝาเป็นไม้ไผ่อยู่คะ

ทุกคนชาวปกาเกอญอเริ่มที่จะเรียนรู้ความพัฒนาตนเองให้ทันสมัยกับคนเมืองมากขึ้นสังเกตเรื่องการใช้ภาษากลางและชาวปกาเกอญอ ก็ยังแสดงวัฒนธรรมที่ไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเลยนะคะ ผู้หญิงในความรู้สึกของเขาคือเป็นแม่ของลูกเป็นเมียที่จะต้องอยู่แต่บ้าน ทุกอย่างขึ้นอยู่กับพ่อบ้านอย่างเดียว พิธีกรรม สถานที่ที่บางแห่งจะห้ามผู้หญิงเข้าไป เช่น ต้นโพธิ์ เป็นต้น ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะพูดภาษาไทยไม่ได้เลย แต่ผู้ชายพูดได้ แม่ชีถามว่าเพราะอะไร เขาตอบว่า ผู้หญิงไม่ได้ไปไหนอยู่แต่บ้าน ส่วนเด็กที่เรียนหนังสือก็จะพูดไทยได้ ถ้าอายุประมาณ ๑๔-๑๕ ปีขึ้นไป พูดไทยไม่ได้เลยคะ

เมื่อครบกำหนดวันที่ทำพิธีสืบชะตาป่าเสร็จสิ้นลงแล้วก็กันเดินทางกลับวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๒ ตอนค่ำ ไปพบปะสังสรรค์กันที่บ้านอ.เพศศิริ ช่างวาดภาพศิลปะ ท่านเมโกลเลอรี่ของท่านเอง มีการบายศรีสู่ขวัญ และรำฟ้อนเทยที่งดงามมาก ประมาณ ๔ หมู่ก็พากันมาลัย

แม่ชีเขียนจดหมายมาปรึกษาว่าเห็นที่นักข่าวจะมีกิจกรรมที่สำคัญ แม่ชีติดต่อกับคณะแม่ชีได้หลายท่านเหมือนกันนะคะ แต่แม่ชีมีงานบวชอบรมสามเณรประมาณ ๑๐๐ กว่ารูป จัดโครงการพัฒนาจิตในวันที่ ๑๔-๑๗ ม.ค. ๕๒ แต่แม่ชีกลัวว่าจะเคลียร์งานไม่ทันจะไม่พร้อม แม่ชีจะขอเลื่อนไปก่อนได้ไหมคะ คือเมื่อวันที่ ๕ ธ.ค. ๕๒ ชาวศรีท้าวบ้านงเตา ได้พร้อมใจกันมอบสถานที่ตั้งที่หมู่บ้านงเตา ให้แม่ชีประมาณ ๗ ไร่ มีน้ำล้อมรอบสถานที่ที่เหมาะสมสมควร แม่ชีพิจารณาว่าเหมาะสมที่จะทำเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ก็รับไว้และได้ทำหลักฐานเรียบร้อยแล้วตลอดถึงเจ้าคณะอำเภอก็ให้การสนับสนุน เมื่อเสร็จเรื่องทางหลักฐานราชการเรียบร้อยแล้ว ร.ร. วิจิตร ซึ่งเป็น ร.ร.การศึกษาของสามเณร อ.งาว มี

โครงการการพัฒนาจิตที่มีขอใช้สถานที่อบรมภาวนา แม้ซีก็ให้การสนับสนุนโครงการปฏิบัติธรรมอยู่แล้ว ก็เห็นด้วยและอนุญาต ในฐานะที่เป็นเจ้าของสถานที่ก็ต้องให้ความสะดวกช่วยเหลือเป็นธรรมดา แม้ซีขอมาคุณน้องขอเลื่อนไปก่อนนะ และแม้ซีทราบจากคุณเงี้ยวว่าโครงการที่คุณน้องติดต่อคณะแม่ซี ๕ ท่านไปร่วมกับโครงการนักบวชพม่า นั้น เห็นว่าจะมีโครงการแน่นอน แม้ซีก็อยากจะเคลียร์เรื่องที่สำคัญให้ลงตัวด้วยนะคะ เมื่อแม่ซีไปนาน ๆ จะได้ไม่มีปัญหา คุณน้องมีความเห็นอย่างไร กรุณาตอบแม่ซีด้วยนะคะ ในวันที่ ๑ ม.ค. ๔๓ แม่ซีก็มีการบวชและทอดผ้าป่าในวันที่ ๑ ด้วยคะ งานต่อเนื่องมากคะ แม่ซีชอบบวชคุณน้องเท่าที่ก่อนนะคะ

วาระนี้ ขออาราธนาพระบารมีธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าจงได้อภิบาลรักษาคุ้มครองคุณน้องตลอดทั้งครอบครัว หลุมคุณชวาท พพพ.ทุกท่าน ให้ได้รับแต่ความสุขสงบร่มเย็นภายในจิตใจทุกเมื่อเทอญ สาธุ อนุโมทนา

ขอแสดงความเคารพด้วยเมตตาธรรมเสมอ
แม่ซี

วัดชยานา ต.ในเมือง
อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
๓๐ มกราคม ๒๕๔๓
สุขสวัสดิ์ แด่กองสภานีเยกรทุกท่าน
ขอขอบคุณทุกท่านได้ส่งหนังสือ "ธรรมวิสัยนา" ของท่านอาจารย์พุทธทาสภมเป็นธรรมบรรณการแม่แม่ซีนะคะ

เมื่อสมัยเป็นมรवास แม่ซีมักจะศึกษาหนังสือที่พระคุณอาจารย์พุทธทาสเขียนไว้เสมอ ๆ จนถึงระยะหนึ่งกลับรู้สึกในตัวเองว่า จริงแล้วไม่ค่อยเข้าใจที่ท่านเขียน (เพราะใช้ความคิดของคนในการตีความนั่นเอง) ขณะนั้นความโง่ของตัวเองกลับนึกไปไม่ชอบงานของท่านแล้วละ เพราะเขียนเป็นเทศฐิติ ท่างงโง่งที่เข้าใจถึงและเข้าใจในธรรมได้แก่แม่ที่จะศึกษาแต่ที่เทศฐิติ

แต่เมื่อมาบวชแล้วได้กลับไปอ่านอีกครั้งปรากฏว่าเข้าใจมากขึ้นและรู้ว่าตัวเองคิดผิด เพราะสิ่งที่พระคุณอาจารย์ท่านเขียนเป็นความหมายลึกซึ้งเกี่ยวกับการปฏิบัติภาวนาทั้งนั้น

ได้อ่าน "ธรรมวิสัยนา" แล้ว จุดแรกที่สะดุดในหน้าที่ ๔ คือท่านบอกว่า "การคิดคือวิปัสสนา" แต่มาดูด้านล่างซึ่งมีคำอธิบายว่าจริงแล้วท่านอาจารย์หมายถึง "การเห็น" เป็นวิปัสสนา นับเป็นความละเอียดของผู้รวบรวมที่มีการตรวจสอบต้น

ฉบับหนังสืออื่นที่สัมพันธ์กับระยะเวลาและความเข้าใจของท่านอาจารย์กับการเขียนด้วย

สิ่งที่ประทับใจในคำอธิบายตอบปัญหา คือปัญหาข้อดีที่ถามว่า "ทำอะไรเราจึงจะรู้ทันอารมณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเสมอไป" ท่านอาจารย์ตอบในลักษณะว่า ต้องปฏิบัติวิปัสสนาเพื่อดูอารมณ์ รู้จักอารมณ์บ่อย ๆ จนเคยชิน พงเป็นสามัญลักษณะ เมื่อเรารู้จักมันดีเราก็ไม่ห่วงไหวกับมัน แม้ซีรู้สึกว่ามันแหละเป็นแก่นของวิปัสสนาภาวนา

ท่านอาจารย์เคยกล่าวในหนังสือ "นิพพาน" (สห.สุภาพใจ, ๒๕๔๒) ว่า "การนิพพานของมนุษย์เรา โดยที่แท้จริงก็คือความที่จิตของเราเข้าถึงสภาพแห่งความไม่มีเรื่อรอนแกลสน ความเลียบเพ่งยกอกตัก และผูกพันหรือรัดอย่างเด็ดขาดสิ้นเชิงโดยประการทั้งปวง" และไม่เป็นการเหลือวิสัยเลยถ้ามนุษย์เกิดมดเพื่อหวังให้ถึงซึ่งพระนิพพาน หนังสือ "ธรรมวิสัยนา" ช่วยย้ำให้เห็นว่าการปฏิบัติวิปัสสนาเท่าที่มันจะทำให้เราเข้าถึงซึ่งพระนิพพาน และทุกคนสามารถทำได้ดีก็มีสัมมาทิฐิ และสัมเมกายมมะเป็นตัวนำ

แม่ซีขอแสดงความคิดเห็นในหนังสือ "ธรรมวิสัยนา" เพียงเท่านี้คะ และขอหนังสือ "สอนภาคสอนหิต ชีวิตพระ-ชีวิตชาวพุทธ" เป็นธรรมบรรณการด้วยนะคะ
ขอความเจริญในธรรมจงมีแด่คณะทำงาน พพพ.ทุกท่านนะ
แม่ซีพุทธสาธุธรรมนสาธุ

วัดสามัคคีอุปถัมภ์

ต.วิศิษฐ์ อ.บึงกาฬ จ.หนองคาย ๔๓๑๔๐
๑๒ ก.พ. ๒๕๔๓

เจริญพร กองสภานีเยกร เสียชีวิตธรรม
อาตมาขอแสดงความขอบคุณที่ได้จากการอ่านหนังสือ ศาสนาเปรียบเทียบ ของ เสฐียร พันธรังษี ที่ได้รับจากตู้หนังสือเสียธรรมดังต่อไปนี้

การศึกษาศาสนาเปรียบเทียบ ประวัติศาสตร์ศาสนามาทำให้เรามีความเข้าใจในศาสนาอื่น รวมถึงศาสนาของตนเองดีขึ้น หนังสือเล่มนี้เป็นตำราวิชาการที่บรรยายเนื้อหาทางดักประวัติศาสตร์และคำสอนของศาสนาต่าง ๆ ที่ยังมีคนนับถือกันอยู่ในโลก โดยไม่ได้บอกว่าศาสนาหนึ่งศาสนาใดดีกว่ากัน ดังที่ผู้เขียนปรารถนาในบทเปิดว่า "การศึกษาศาสนาเปรียบเทียบ หากไม่มุ่งหมายให้ผู้นับถือศาสนาหนึ่งยกศาสนาของตนมาเปรียบเทียบกับศาสนาผู้อื่น แล้วกล่าวว้า ศาสนาของตนดีกว่า." (หน้า ๑ ย่อหน้า ๒)

การที่มีถือศาสนาที่มั่งอยู่แล้ว ยังศึกษาเพื่อทำความเข้าใจศาสนาอื่น มีใช้เพื่อการเปลี่ยนศาสนา หรือชมศาสนาอื่นด้วยความเห็นอกว่าศาสนาของตน แต่เพื่อความเข้าใจมนุษย์ในสังคมต่าง ๆ กัน เข้าใจว่าความเชื่อต่าง ๆ กัน เข้าใจว่าความเชื่อต่าง ๆ เกิดขึ้นได้ตามสภาพสังคมและจิตใจอย่างไร ผู้เขียนจึงไม่ได้เน้นอธิบายธรรมของแต่ละศาสนาในด้านลึก แต่จะอธิบายมากเกี่ยวกับเบื้องหลังศาสนามาเนาศาสนาภาพสังคมโดยทั่วไปในสมัยนั้น ประวัติศาสตร์ของศาสนา และการแยกเป็นนิกายต่าง ๆ ดังที่ผู้เขียนเริ่มเปิดเรื่องว่า "หากมุ่งเพียงเพื่อให้เข้าใจสังคมมนุษย์." (หน้า ๑ ย่อหน้า ๑)

ดังนั้นศาสนาเปรียบเทียบเล่มนี้ ไม่ควรจะเป็นหนังสือเล่มเดียวที่ใช้ศึกษาศาสนาศาสตร์ แต่เหมาะที่เดียวในภาคเป็นเล่มแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพุทธศาสนิกชน ควรศึกษาจากตำราเล่มอื่นด้วย

ศาสนาใหญ่อย่างคริสต์และอิสลาม ผู้เขียนได้อธิบายให้เข้าใจได้อย่างดี อีกทั้งศาสนาซินโตที่ทาดำการศึกษาค่อนข้างยาก ผู้เขียนก็ใช้อาณัติของการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น แสดงให้เห็นว่าคนญี่ปุ่นดีขึ้น ส่วนศาสนาอื่น ๆ ก็ได้รับความรู้พอควร สำหรับนักศึกษาหรือผู้เริ่มต้นศึกษาศาสนาพุทธ ทั้งศึกษารายละเอียดด้านลึกของธรรมจากหนังสือเล่มอื่นด้วย เพื่อความเข้าใจที่ถูกตอถัก ซึ่ง มีตัวอย่างที่อาจทำให้เกิดไขว้เขวได้คือ

ผู้เขียนใช้คำว่า ดับขันธ ในความหมายว่าสิ้นชีวิต ดังตัวอย่าง ท่านอุรอุรอุร...ดับขันธเมื่อ (หน้า ๒๑๐ เริงอรราช). เมื่อพระเยซูดับขันธ (หน้า ๓๖๗) ครั้นพระเวทหมดดับขันธแล้ว (หน้า ๔๔๑) เป็นต้น คำว่าดับขันธนี้ ในพุทธศาสนามีความหมายว่าดับสิ้นเชื้อไม่เกิดอีก ไม่ว่า ณ ที่ใด อันมีนาคศึกษาที่พระวัง อีกคำหนึ่งคือนิพพาน ที่ผู้เขียนใช้หมายถึงจุดสูงสุดของแต่ละศาสนา ถึงแม้พระนิพพานจะเป็นคำกลางที่พระพุทธเจ้าทรงนำมาใช้ แต่ก็มีมีความหมายเฉพาะ คือดับสิ้นซึ่งกิเลสตัดหมดตัวตน จุดสูงสุดของแต่ละศาสนาก็มีความหมายเฉพาะเหมือนกัน แต่ผู้เขียนมักใช้คำว่านิพพาน เช่น รุ่งขึ้นเช้า ศาสตามหาวีระก็เข้ถึงนิพพาน (หน้า ๓๖๗) แทนที่จะใช้กาลวษหรือไกลวัลย์ อันเป็นคำที่ใช้ในศาสนาไซเน ทั้งที่อาจจะให้ศึกษาใหม่เข้าใจง่าย แต่ก็ทำให้เข้าใจผิดได้เหมือนกัน หรืออย่างคำว่า อรหันต์ ใน "เซนดท์ เท่ากับอรหันต์ต่อจุดหนึ่งในศาสนาคริสต์" (หน้า ๓๖๒) ก็ที่ศึกษาด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง

หนังสือเล่มหนา เนื้อหาค่อนข้างมากเล่มนี้ยากที่จะหวนใจให้ทั่วถึงได้ จึงทำได้เพียงมองในบางมุมซึ่งก็ได้แสดงมา การอ่านหนังสือทำให้ได้ความรู้มากมาย แต่อย่างไรก็ตาม ความรู้นั้นจะเกิดประโยชน์ต่อผู้รู้จักเสียและย่อยเท่านั้น

ข้อคิดที่ได้จากการอ่านหนังสือของอาตมามีมีเพียงเท่านี้ เล่มต่อไปที่ต้องการใช้บริการคือ “ความเข้าใจในเรื่องมหานาน” ของอาจารย์ ส. ศิวรักษ์ ขออนุโมทนาในความเอื้อเฟื้อ

อคคสุส ทาดา ลมต ปูนคค์ - ผู้ให้สิ่งที่เลิศ ย่อมได้สิ่งที่เลิศอีก (อง. ปญจก. ๒๒/๕๖)

เจริญพร

พระจักรเทพ ปณฺณปิโธโต

วัดนายโรง เขตบางกอกน้อย

กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

เจริญพร กงสรวาณียการ

ก่อนอ่านตำราของอนุโมทนาที่กงสรวาณียการ ได้กรุณาส่งหนังสือ “ความไม่รู้ไร้พรมแดน” มาให้อาตมาอ่านจบแล้ว ไครชววิจารณ์แสดงความคิดเห็น เทหที่กำลังสติปัญญาจะพึงอำนาจ ซึ่งมีสาระที่น่าสนใจดังนี้

หนังสือความไม่รู้ไร้พรมแดน แบ่งเป็น ๒ ภาค ๆ เรากล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ โดยรวม สาระเน้นด้านสังคมเป็นส่วนใหญ่ แบ่งหัวเรื่องออกเป็น ๗ ประเด็น

ประเด็นแรกกล่าวถึงโลกานุวัตรเผด็จหรือปัจจุบันรชนชาติตยสภานุญตติคัพทใหม่ โดยใช้คำว่าโลกาภิวัตน์แทน ผู้เขียนได้เปรียบเทียบความหมายของคำภาษาอังกฤษกับศัพท์บัญญัติของรชนชาติตยว่ามีความหมายแคบกว้างต่างกันอย่างไร จุดต่างระหว่างศัพท์ทั้งสองช่วยให้ผู้อ่านได้ตระครสร้างเงคิดมมมมมซึ่งเป็นของตนเองอย่างไม่งักัด ตอนท้ายของบทความเรื่องนี้ ผู้เขียนได้ให้แง่คิด โดยกล่าวทำนองทั้งท้ายฝากเป็นการบ้านสำหรับผู้อ่านว่า จริง ๆ แล้วความแปลกแยก ยังคงใช้ได้กับสังคมยุคใหม่อยู่หรือเปล่า คำตอบก็คงอยู่ที่ดุลยพินิจของผู้อ่านแต่ละท่านซึ่งคงไม่เหมือนันและคงไม่มีข้อตัดสินว่าใครตอบผิดหรือถูกอย่างไร

ประเด็นสุดท้ายของภาคแรกกล่าวถึงดัชนีวิวัฒนาการที่ถูกลืม ความจริงเรื่องดัชนีนี้หากดูเิน ๆ ไม่น่าจะสัมพันธ์กับอีกหัวเรื่องข้างต้น แต่ถ้ามหากจะพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วจะพบว่าดัชนีนั้นไม่ต่างอะไรจากกายภาพของหนังสือ ดังนั้นการกาดัชนีจึงแสดงถึงการเอาใจใส่ของผู้

เขียนที่มีความพิถีพิถันกับการผลิตผลงานที่ดีมีคุณภาพ สรุปความว่าดัชนีเป็นเครื่องมือช่วยแสดงมาตรฐานของหนังสือได้อย่างหนึ่งนอกเหนือจากสาระในเล่มที่อ่าน

ภาค ๒ มีหัวเรื่องแบ่งออกเป็น ๔ ประเด็นคือ

๑. พรมแดนแห่งความไม่รู้ : อภิธานพสุทิศ ทางพรวามวิทวิชากร

๒. ญาณวิทยากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

๓. ลัทธิมาร์กกับทฤษฎีวิวัฒนาการของดาร์วิน

๔. จอห์น รัสकिनกับทวิภพการเมืองสมัยใหม่จากจุดยืนหน้าอนุรักษนิยม

ในที่นี้ไครชววิจารณ์เฉพาะส่วนประเด็นแรก ซึ่งกล่าวถึงพรมแดนแห่งความไม่รู้ทางปัญญาจริง ๆ แล้ว ภาค ๒ ใน ๔ ประเด็นล้วนเป็นอาหารหนักทางปัญญาที่ย่อยยากพอสมควร สาระพรมแดนแห่งความไม่รู้ ผู้เขียนบทความดังกล่าวได้พยายามมุ่งสู่ปัญญาสากลโดยย้ำถึงปัญหาที่ไม่เฉพาะการเข้าถึงสิ่งจะเท่านั้น แต่สิ่งที่จะต้องเป็นสิ่งที่สื่อถึงจิตวิญญาณ สรรสร้างสันติสุขต่อมวลมนุษยชาติ หากไม่เช่นนั้นแล้ว ไม่อาจถือได้ว่าบรรลุสัมฤทธิ์ทางปัญญาได้และความพรวามทางปัญญาหนึ่งยังคงดำเนินอยู่ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

สุดท้ายนี้อาตมาขอใช้บริการชู้หนังสือเสขยธรรม ชื่อหนังสือ “ขุมทรัพย์ที่ปลายฝัน” โดยชัยวัฒน์ สกานันท์ ผู้แปล

ขออำนาจพรด้วยเมตตากรม

พระณฺณเรียน อภิภูโธโย

วัดป่าโพนสวรรค์ ต.สีวิเชียร

อ.น้ำยืน จ.อุบลราชธานี ๓๕๒๖๐

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

เจริญพร ผู้ให้บริการ ชู้หนังสือเสขยธรรม

๑. ขอใช้บริการคือ

“ไตรภูมิพระร่วง : อิทธิพลต่อสังคมไทย” พระธรรมปิฎก (ทัฬหะตตอปเปลี่ยนเป็น บริโภคสิทธิยววิฑูรย์ ปัญญากุล หรือ “ธรรมวิสัยนา” พุทธทาส)

๒. ขอวิจารณ์หนังสือ “เงินกับศาสนา” สุวรรณ สกานันท์

ขอบใจที่หนังสือเล่มนี้ได้อธิบายคำว่า “เงิน” ให้กว้างขวางออกไปที่ว่าเป็นเครื่องมือสมมติ ที่มีอำนาจ เหมือนสิ่งวิเศษที่เปลี่ยนแปลงสิ่งของได้ตามอย่างที่คิด ทำให้มีอำนาจมากจนทุกคนไม่หาอีกคำหนึ่งที่สามารถแยกหลักการกับความ

เป็นจริงในสังคมด้วยคำว่า “พุทธวัฒนธรรมไทย” ออกจากพุทธศาสนา ซึ่งไม่ทำให้เข้าใจตัวหลักการของศาสนาผิดไป ผู้อ่านจะแยกออกและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

การสรุปบทเรียนจากสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตทำให้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ด้วยความไม่ประมาทและไม่หลงผิดทางอีก การรวบรวมบทเรียนตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม ทำให้เห็นความแตกต่างที่ตีมาก

การมุ่งชี้หลักการของ ๓ ศาสนาที่เจาะละเอียดเฉพาะเรื่องเงินทำให้เห็นหลักการชัดเจน และเปรียบเทียบความจริงที่เป็นอยู่ก็ต้องถือว่าทุกศาสนาต้องร่วมมือกันต่อสู้กับพลังอำนาจเงิน นอกจากเพื่อเป็นแบบอย่างแบบแผนในการดำรงชีวิตในการเป็นศาสนิกที่ดีแล้ว ยังต้องระวังตัวไม่ให้ผลไป อาศัยศาสนาเป็นหลัก เพื่อตกเป็นทาสของอำนาจเงินอีก ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาอยู่ในบุคลากรทางศาสนาของทุกศาสนา

๓. ได้มีโอกาสอ่านหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทยที่พระวัดศาสนาวัชรธรรมกายมาแจก รวมทั้งพระพุทธรูปศาสนาชะตากรรมของชาติฉบับคัดย่อ (ต.ค.นี้) ทำให้เห็นความรุนแรงของการสาดโคลนใส่กัน มีการขมวดและโยงเรื่องที่ไม่เป็นเรื่องเข้าหากัน และมีความเห็นที่ว่า ผู้ที่มีความเห็นไม่เหมือนตนเองเป็นฝั่งตรงข้าม รู้สึกเห็นใจพระธรรมปิฎกมาก (เพิ่งรู้ข่าวคราวจากเอกสารดังกล่าว) ถ้าผู้อ่านมีโอกาสทำใจเป็นกลาง และได้อ่านหนังสือหรือข้อความที่ถูกกล่าวอ้าง (แบบยกมาเฉพาะส่วน) ก็คงเป็นการดี เพราะนอกจากจะเข้าใจตัวศาสนาได้ดีขึ้น ยังคงมองเห็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้อย่างไม่มื่อคติ แต่สังคมไทยไม่ใช่สังคมของการอ่าน น่าเห็นใจผู้ที่หลงไปในการะเสที่คิดว่า “ตัวเองถูกต้องแล้ว” และทำทุกวิถีทางที่ทำให้ชนะ แบบไม่รับฟังใครอีกแล้ว ซึ่งก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่าทาง ศพพ.เองคงมีความระมัดระวังให้ไปตามธรรม (อย่างที่เคยเป็นมา) และไม่ผลไปกับ “ความถูกต้องแล้ว” กับ “ความชนะ”

ขอเจริญพร

ธมฺมาโรภิกฺขุ

จดหมายถึง ส.ศิริรักษ์

๒๕๓๗ - ๒๕๔๓ กัทซ์ เรจิก อ.ไชยา

๑๕ มกราคม ๒๕๔๓

การเรียน อาจารย์กัทซ์และเคารพนับถืออย่างสูง ส.ค.ส. และหนังสือที่ได้กรุณาส่งไปทุก ๆ ปี ได้รับเรียบร้อยและได้เก็บไว้ทุกปีมิได้ทิ้งเหมือน ส.ค.ส.ทั่วไป เพราะภาพนั้นมันมีคุณค่า เฉพาะ ส.ค.ส.ที่มีรูปอาจารย์คู่กับตาโลสละมะ รูปอาจารย์ คู่กับท่านพุทธทาส และรูปอาจารย์ถ่ายกับท่าน ปรีดี พนมยงค์ ดิฉันติดไว้ที่ป่าของอัลบั้มซึ่งแยก เก็บไว้ เฉพาะของพระและของบุคคลที่มีประโยชน์ ถูกต้องต่อโลก ประเทศชาติ ศาสนา และพระ-มหาราชตรีชัย บางทีตกลงมาก ๆ คือ ส.ค.ส.นั้น อาจารย์มีภาพทั้งสองด้าน ทำให้ลำบากใจไม่ทราบ จะเอาด้านไหนขึ้น ดิฉันเตรียม ส.ค.ส.ไว้ให้ อาจารย์และครอบครัวตั้งแต่เดือนธันวาคม เป็น รูปหลานสาวอายุ ๔ ขวบ ร่าววยพระพรอกที่วี ช่อง ๗ เอกลอนของจิมมัตริ (ที่ห้องศิวิลา-พราหมณ์ ลิสต์ สวนไม้ที่ประกอบภาพ) รูปหมด เกลี้ยง เพราะเดินทางแจกญาติมิตร สุราษฎร์ ทั่วทุก กรุงเทพฯ และส่งท้ายปีเก่ารับปีใหม่ที่ ภาณุคนบุรี รูปหมดเกลี้ยง จึงหมดรูปงม ๆ เพราะ ต้องขอจากแม่เข่าที่อยู่กรุงเทพฯ

แต่ตั้งใจไว้ปีนี้ต้องรบกวนเวลาจากอาจารย์ เพื่ออ่านจดหมายขอบพระคุณจากดิฉันและครอบครัวเสียที ขออภัยในความไม่เรียบร้อย และ อาจไม่สะดวกในการอ่าน

ดิฉันยังใคร่สนทนาธรรมกับท่านอาจารย์ พุทธทาสทุก ๆ วัน และวันหลาย ๆ ครั้ง เหมือน กับเมื่อท่านยังมีชีวิต (ทั้งที่ตัวเองเป็น Rheumatoid มาเกือบ ๒๐ ปีแล้ว และพูดไม่เหมือนเดิม) ความระลึกถึงความนับถือ ความใคร่ครวญนึก คิดในธรรมะชีวิต หลักธรรมที่พระสังฆมัสสพุทธ เจ้าทรงตรัสรู้-ปฏิบัติ-ได้รับผลแล้ว นำมาตรัสสอน และถ่ายทอดในรูปแบบพุทธประวัติจากพระโอรส

อริยสังจากพระโอรสผู้ แม่ในรูปแบบของการ ประยุกต์ของท่านอาจารย์พุทธทาสตลอดจนการ เป็นอยู่อย่างสันโดษ การอบรมเอ็นดูต่อดิฉันและ ครอบครัวด้วยหลักธรรมะที่ตรึงง่าย ๆ เพื่อ รวบรวมให้ปฏิบัติได้อย่างฉับไว แม้นคนที่ท่าน อาจารย์พุทธทาสสนิทใจ เลือกว่าได้เพื่อเป็นลิสต์ เป็นสหายธรรม เพื่อช่วยกันดับยุคเข็ญ ดับ อวิชชา ที่ผู้ดำรงทำลายโลกจากทุกชาติทุกภาษา ดิฉันไม่เคยลืมบุญคุณท่านเหล่านั้นเลยคะ ใน จำนวนนี้ดิฉันไม่เคยลืมว่า ท่านอาจารย์พุทธทาส ได้เลือกอาจารย์สุลักษณ์เป็นหัวหน้าหอในการจัดการ ชุดรากถอนโคน ปราบปราม ชำระชะล้างอวิชชา และอาจารย์สุลักษณ์ได้เสียสละเวลา ร่างกาย จิตใจ และปัญญาเพื่อทำหน้าที่นี้ตลอดมาด้วยใช้ อริยมรรคประกอบด้วยองค์ ๘ คือหลักสัมมา-ปฏิบัติ ดำรงความเป็นกลางไม่ย่นกระต่ายขา เดียวในทุกกรณีตามหลักความถูกต้อง ๘ ประการของธรรมะ

ดิฉันในฐานะผู้ร่วมสมัยเกิดแก่เจ็บตายกับ คุณสุลักษณ์ ไม่มีอะไรจะตอบแทนบุญคุณแก่คุณ สุลักษณ์และครอบครัว นอกจากขอตั้งจิตอธิษฐาน ให้สิ่งดีสืบอันมีกาลไถ่เมฆหวัศวรรษยั้งประจำโลกนี้จง หมุนวงล้อแห่งธรรมจักรให้อาจารย์สุลักษณ์และ ครอบครัว จงประสบแต่สิ่งมกานานและสิ่งมกิมุขิต อันเป็นมรรคผลสุระของมนุษย์ ได้ประสบแด่ บุญญากรรมมีอิทธิฤทธิ์มีอำนาจภาพ ประสิทธิ์ประสิทธิ์ ให้ความอบอุ่น ร่มเย็น เป็นสุขแก่ตนเอง ครอบครัว ญาติมิตร เพื่อนร่วมชาติ เพื่อนมนุษย์ สัตว์ ตลอดจนสิ่งมีชีวิตทั่วสากล จักรวาล ตลอดกาลนาน เทอญ

ดิฉันและครอบครัวเป็นอยู่อย่างปกติ สุขาสว คนที่สามเป็นอาจารย์อยู่สตรีสุราษฎร์ ไม่เห็น หนังสือดูเขียนชื่ออานูทิน ๖๐ ปี จัดทำโดยคณะ โภกคิมทอง ซึ่งคุณอรศรี งามวิทย์พงศ์ เป็น

บรรณาธิการและอาจารย์หมอประเวศ เขียนคำนำ เขาอยากได้ จะส่งชื่อ ดิฉันจึงเรียนमतที่อาจารย์ สุลักษณ์ คือถ้าจะชื่อ อยากจะชื่อโดยมีลายเซ็นต์ คุณสุลักษณ์ เขียนคำขวัญและคำเตือนไว้ (ดิฉัน ไม่อยากให้เด็ก ๆ มีหนังสือไว้ประดับตู้เก็บ ๆ แต่ อยากให้เขาอ่านศึกษาใคร่ครวญและนำมา ประยุกต์ปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม)

ประการสุดท้ายที่ดิฉันจะปรารถนาต่อคุณ สุลักษณ์ คือดิฉันจะพูดเอาไว้ว่า คุณสุลักษณ์และ ครอบครัวนั้นคือญาติที่ดิฉันนับถือโดยใช้หลัก วิสาลา ปรมก ญาติ แม้จะเป็นญาติธรรมที่พบปะ กันน้อย แต่ต้องขอเทิดทูนเอาเองว่ามีพื้นฐานจิตใจที่คล้ายคลึงกัน และมีเจตนาต่อโลกมนุษย์ตรง กัน โดยใช้การตัดสินใจในการเขียน พูด โดย เอาการตัดสินใจที่ท่านพระเดชพระคุณเจ้าท่าน อาจารย์พุทธทาสเป็นผู้แนะนำวางไว้ เขียนมายิต ยาวเป็นคั่งเป็นแคว้นนั้น คือดิฉันต้องการภาพ งาม ๆ ใดๆว่าใน ส.ค.ส. พร้อมลายเซ็นต์ของคุณ สุลักษณ์ จะเป็นอย่างในครอบครัวหรือรูปคู่ตาโล-สละมะ หรือคู่ท่านอาจารย์พุทธทาสหรืออาจารย์ปรีดี พนมยงค์ แล้วแต่จะมีให้ (คือเอาก็มีอยู่แล้วไม่ ต้องทำใหม่ และไม่ต้องรีบคือสะดวกเมื่อไรก็ได้คะ)

ด้วยรักนับถือเสมอมา
ศาลาญี

ปล. (นางศาลาญี คิวเขียววัฒนธรรม ซึ่งนางอาจารย์ พุทธทาสและท่านอาจารย์สัญญากรีก "คุณปรานี")

ด้วยความเคารพรัก
ศาลาญี

ขออภัยในความไม่เรียบร้อยและลักลั่น เลอะเทอะ ทั้งสมองและข้อมือขอเข้าไม่คอย สมบูรณ์เฝ้า แต่ต้องพยายามเขียนเมื่อพอมิสติ ยังเขียนได้

รัก นับถือ
ศาลาญี

ภาพพิธีเปิดงาน สวีเดน
ส.ค.ส. 2543 Ar 2000
...
๕๐๕ Jul och Gott Nytt Ar
önskar
Thailändska Studieföreningen
Thai Sueska

ชมรมผู้ดูแล สวีเดน ที่สวีเดนร่วมกับชมรม
ชมรมชาวสวีเดนที่กรุงเทพฯ เมื่อปี ๒๕๓๗
The Chant Moon Theatre ud BOULEVARD TEATERN
Stockholm 9-10 juli 1999

ขออภัยในความไม่เรียบร้อย
ศาลาญี
St. Thulim Sweden

สะพาน ปรีดี พนมยงค์

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง สะพาน ปรีดี พนมยงค์

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

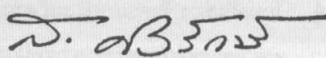
โดยที่กรมโยธาธิการได้สร้างสะพานขนานกับสะพานกรุงเทพที่เชื่อมฝั่งพระนครกับธนบุรีไว้ หากยังไม่เสร็จ จึงใคร่เสนอให้ใช้ชื่อว่าสะพานปรีดี พนมยงค์ เพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงท่านรัฐบุรุษอาวุโส ซึ่งเป็นผู้ประกาศการณ์การมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ทั้งยังเป็นผู้นำสำเร็จราชการแทนพระองค์เพียงผู้เดียวในปลายรัชกาลที่ ๘ นับได้ว่าไม่เคยมีสามัญชนคนใดได้เคยทำคุณงามความดีในการรับใช้ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญมาได้เช่นท่านผู้นี้ และในวันที่ ๑๑ พฤษภาคมนี้ ท่านจะมีชาติกาลครบ ๑๐๐ หากท่านรัฐมนตรีจะเชิญท่านนายกรัฐมนตรีและแขกผู้มีเกียรติจากนานาประเทศไปเปิดสะพานนี้ในโอกาสดังกล่าว จักเป็นมงคลยิ่ง

เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ รัฐบาล ป. พิบูลสงครามได้ให้สร้างสะพานขึ้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แล้วตั้งชื่อว่าสะพานปรีดี-ธำรง เพื่อเป็นเกียรติแก่ท่านและหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ซึ่งมีชาติภูมิที่จังหวัดนั้นเช่นกัน แต่แล้วในสมัยที่ชาวอยุธยาคนหนึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ได้สั่งให้ทำสะพานคู่ขึ้นเคียงข้างสะพานนั้น เพื่อรื้อสะพานเดิมลง โดยจักใช้ชื่อตนกับภรรยา เป็นชื่อของสะพานใหม่ หากชาวจังหวัดอยุธยาคัดค้าน จึงรักษาสพานเดิมไว้ได้ แล้วต่อมาได้ขอใช้ชื่อสะพานคู่ที่สร้างขึ้นขนานสะพานเก่าว่าสะพานนเรศวรและสะพานเอกาทศรถ เพื่อดบังสะพานปรีดี-ธำรง ให้หมดสง่าราศี แม้ชื่อก็ถอดออกจนต้องทำมาติดกันใหม่

บัดนี้ ชื่อเสียงเกียรติคุณของนายปรีดี ได้คืนมาสู่สยามแล้ว โดยท่านนายภา เป็นคนสำคัญคนหนึ่งซึ่งอุดหนุนให้ยูเนสโกได้รับรองชื่อท่านไปทั่วโลก แม้ กทม. ก็ตั้งชื่อถนนประดิษฐานรูปธรรม ตามบรรดาคำดีเดิมของท่านและถนนเสรีไทยซึ่งท่านเป็นผู้นำขบวนการกู้ชาติ ทั้งนี้เพื่อเป็นเกียรติแก่ท่าน แต่ยังไม่ชื่อถนนหรือสะพานปรีดี พนมยงค์ โดยตรงเลย หากจะตั้งชื่อสะพานแห่งนี้ว่าสะพานปรีดี-พูนศุข ก็เกรงว่าท่านผู้หญิงจะไม่ยอมรับ เพราะท่านยังมีชีวิตอยู่ และท่านเป็นผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตัวยิ่งนัก แต่เชื่อว่าถ้าท่านรัฐมนตรีนำเรื่องเข้ากรม ให้ท่านวันอังคารหน้าหรือจะหาชื่อท่านนายภา ก่อนนั้น ก็จะเป็นฆาตกรรมอันจงงาม เพราะท่านนายภา เรียกประชุมกรรมการ ๑๐๐ ปี นายปรีดี ณ วันที่ 8 นี้ ถ้าท่านประกาศความขื่อนี้ออกมาในที่ประชุม จักเป็นที่สรรเสริญจากสาธุชนทุกถ้วนหน้า

หวังว่าที่เรียนเสนอมานี้ ท่านรัฐมนตรีคงรับฟังด้วยเมตตา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์)

ประธานคณะกรรมการดำเนินงานฉลอง ๑๐๐ ปี

นายปรีดี พนมยงค์ (ภาคเอกชน)

ป.ล. ได้เคยมีผู้เสนอให้ตั้งชื่อสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา จากจังหวัดนครสวรรค์สู่จังหวัดอุทัยธานีว่าสะพานสมเด็จพระวันรัต (ชมจารี) ซึ่งมีชาติภูมิ ณ จังหวัดอุทัยธานี และท่านเคยเป็นเจ้าคณะมณฑลนครสวรรค์ โดยที่ท่านมีเกียรติคุณสูงส่งในวงการคณะสงฆ์ เรื่องเรือมาแต่รัฐบาลชาติชาย จนรัฐบาลอนันท์ก็ไม่สำเร็จ มาสำเร็จได้ในสมัยรัฐบาลชวน ๑ โดยรองนายกฯ จำลอง ศรีเมือง นำเรื่องเสนอ หากคราวนี้ท่าน ม.ท.๑ ในฐานะรองนายกฯ ทำเรื่องเสนอท่านนายภา เชื่อว่าจักสำเร็จเป็นแน่แท้

มาयाคดี

ต่อภารกิจของภิกษุสงฆ์ กับกิจกรรมพุทธบริษัทที่สงขลา

สันติกโรภิกขุ เขียน
ชัยยศ จิรพฤกษ์ภิญโญ
แปลและเรียบเรียง*

ไม่ใช่...กิจของสงฆ์?

ข้อความ “ไม่ใช่กิจของสงฆ์” ได้ถูกใช้มาเนิ่นนานเพื่อป้องปรามพระสงฆ์ไม่ให้ทำกิจหรือการงานบางอย่างที่ดูไม่เหมาะสม หากความหมาย “ไม่เหมาะสม” หมายถึง กิจ หรือการงานที่ทำนั้นขัดต่อศีล วินัยของพระสงฆ์ ข้อความนี้ถูกต้องแล้วอย่างไรก็ตามบ่อยครั้งที่คำว่า “ไม่เหมาะสม” หมายถึงกิจหรือการงานที่หากกระทำไปนั้นขัดต่อความต้องการ ผลประโยชน์และโภคผลกำไรของชนชั้นนำในสังคม โดยเฉพาะในช่วงสมัยของการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องทางการเมือง เช่น การอ่านหนังสือ หรือเอกสารทำนองวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล หรือกิจกรรมใดที่ยึดโยงกับสังคมโดยเฉพาะการเมือง ก็เป็นสิ่งที่เรียกว่า “ไม่ใช่กิจของสงฆ์” และนัยของคำนี้คือ

“ถอยห่างออกไป ไม่ต้องมาใส่ใจ และปิดปากไว้” กิจวัตรเช่น การอยู่ในวัด สวดมนต์ ให้ศีลให้พร กับฆราวาส การทำพิธีกรรม การดูทีวี กิน นอน สบายๆ ดื่มกาแฟ กิจเหล่านี้พระสงฆ์ทำได้ และดียิ่งไปกว่านั้นก็คือ กิจที่มุ่งส่งเสริมลัทธิบริโภคนิยม

พระสงฆ์หลายรูปทำเช่นนั้น พระภิกษุหลายรูปรู้สึกกลัวต่ออำนาจนี้และก็ไม่ต้องลำบากกวนวายภายใต้สถาบันสงฆ์ที่อ่อนแอ ซ้ำตลาดและเต็มไปด้วยยศฐาบรรดาศักดิ์ภายใต้สังคมศักดินา หรืออีกแง่มุมหนึ่งกรณี

ที่หากพระภิกษุท่านใดอยู่ข้างเดียวกับฝ่ายรัฐ หรือกองทัพ ก็จักสามารถทำกิจใด ๆ ที่ต้องการด้วยการเป็นข้าทาสบริวารแล้วรับลาภสักการะเป็นสิ่งตอบแทน

ความเจ็บใจ...ในหมู่สงฆ์

ความเจ็บใจในหมู่สงฆ์ก่อผลเสียหายอย่างมาก **ประการแรก** ประชาชน ชุมชนซึ่งต้องเกี่ยวพันกับการเมืองมากกว่าพระสงฆ์ **ประการ**

* ผู้สนใจอ่านฉบับภาษาอังกฤษ ดูที่ <http://www.suanmokkh.org/archive/whatnew.htm> อนึ่ง ความรับผิดชอบในการแปลและเรียบเรียงเป็นของผู้แปลฯ แต่เพียงผู้เดียว

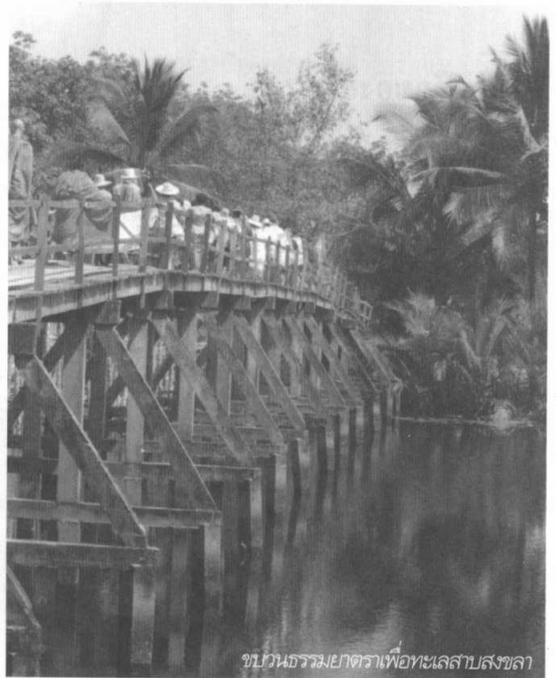
ปกป้องประชาชน ชุมชน เหล่านี้ถูกถอดถอนออกไปจากความเงียบใบ้ของพระภิกษุสงฆ์ ยามที่พระภิกษุหรือผู้นำศาสนาเทศนาหรือว่ากล่าวในนามและวิถีปฏิบัติของความยุติธรรม ความเท่าเทียมกัน สันติวิธี และสิทธิมนุษยชน และด้วยวิถีปฏิบัติของพระภิกษุผู้ทำงานเพื่อคุณค่าสิ่งเหล่านี้ ตาข่ายแห่งความปลอดภัยและความชอบธรรมทางกฎหมายที่สำคัญก็ถูกสร้างขึ้นทันที แต่หากพระภิกษุอยู่ในความเงียบ บอดใบ้ ไม่แสดงความคิดเห็น ไม่รับรู้ความเป็นไปและเป็นจริงของสังคม หลายชีวิตของผู้ที่อุทิศตัวเพื่อสังคมและประชาชน ผู้มีความทุกข์ก็ต้องตกอยู่ในความเดือดร้อน และเสี่ยงอันตราย

ประการที่สอง ผู้นำชุมชนดั้งเดิม คือพระภิกษุผู้มีบทบาทเป็นศูนย์กลางของชีวิตในชุมชน กิจกรรมและการงานมากมายต้องอาศัยการให้ศีลให้พรจากพระภิกษุ บ่อยครั้งที่เดียวที่การมีส่วนร่วมในส่วนเล็ก ๆ ก็ช่วยหล่อเลี้ยงบำรุงชุมชนทั้งหมด หากปราศจากบทบาทความรับผิดชอบสังคมจากพระภิกษุสงฆ์ เอกลักษณ์ชุมชนและความสามารถที่จะยึดโยงรักษาดุลประโยชน์ของชุมชนก็จะถูกบั่นทอนไป ความเงียบใบ้ของหมู่สงฆ์จึงก่อความร้าวฉานแตกย่อยของสังคมและชุมชนนำไปสู่ความเศร้าโศกของพระภิกษุที่ดีอีกมาก

ประการที่สาม เมื่อพระภิกษุท่านเองมองไม่เห็นแง่มุมหนึ่งของความจริงในสังคมด้วยตนเอง ก็จะมองไม่เห็นแง่มุมอื่น ๆ ของความจริงนั้นไปด้วย ความมืดบอดต่อสภาพความจริงในสังคมก็จะให้ความมืดบอดต่อความสำคัญด้านจิตวิญญาณไปด้วย ดังนั้นเมื่อพระภิกษุได้มองลึกเข้าไปภายในตน โดยเฉพาะสิ่งที่ควรกลัว คือ การที่ชีวิตทางจิตวิญญาณต้องถูกสะดุด ชัดขวางไม่ให้เติบโตด้วยมูลเหตุดังกล่าว ก็เป็นสิ่งที่ชัดเจนไม่ต้องสงสัยเลยว่าความเงียบใบ้ในหมู่สงฆ์ภายใต้บรรพพุทธานุศาสน์หมายถึงการได้ละทิ้งความสำคัญของการพัฒนาจิตวิญญาณไปแล้ว

ประการที่สี่ เมื่อพระสงฆ์มุ่งแต่ห่มเทพลังงานเพื่อตัวเอง ความรับผิดชอบหรือสำนึกต่อสังคมก็

ต้องถูกลดและละทิ้งไป และนี่ก็คือการบั่นทอนรากฐานการสนับสนุนของพระภิกษุสงฆ์เอง หมู่สงฆ์จำเป็นต้องสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อความสุขสวัสดิ์ของสังคม และเช่นกันความสุขสวัสดิ์ของสังคมก็จะนำไปสู่ความเข้มแข็งและการสนับสนุนหมู่คณะสงฆ์ ยามเมื่อพระสงฆ์ละทิ้งความสำนึก ความรับผิดชอบต่อสังคมพระภิกษุก็ใช้เรี่ยวแรงและสติปัญญาเพื่อไล่ตามยศฐาบรรดาศักดิ์ พัตยศ พิธีกรรม การสยบยอมต่ออำนาจ ความร่ำรวยซึ่งล้วนเป็นความหลงและยึดถือตัวตน

ชุมชนธรรมยาตราเพื่อทะเลสาบสงขลา

ประการสุดท้าย เมื่อพระสงฆ์แยกตัวออกห่างจากสังคม การเทศนาสั่งสอนธรรมะของท่านก็จักเป็นไปโดยแปลกแยกจากชีวิตจริง ดังนั้นอำนาจและความสำคัญของพุทธธรรมก็กลายเป็นตอไม้หรือนามธรรมที่ปราศจากความสัมพันธ์กับชีวิตจริง คุณค่าของพุทธศาสนาก็ถูกทำให้ลอยห่างจากชีวิตในสังคมจริง ๆ

เพราะเหตุที่ว่า ไม่มีผู้ใดสามารถสิ้นทุกข์ได้ยกเว้นแต่เมื่อตัวความทุกข์ได้เกิดขึ้น ธรรมะที่ออกห่างจากสังคมและชีวิตจริงก็คือ ธรรมะจอม

ปลอม ผลอันนี้พระภิกษุบางท่านจึงเลือกหยุดการเทศน์แบบนี้ แต่พระภิกษุหลายท่านก็ยังคงดำเนินวิธีแบบนี้ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจมากกว่าด้วยความกลัว ความบอดไส้ของหมู่สงฆ์ก็คือ การชู้เชิญให้ชีวิตออกจากพุทธศาสนา และทำให้หมู่สงฆ์ตกอยู่ในไสยศาสตร์และการหลับไหลมากกว่าการตื่นขึ้นต่อความเป็นจริงในสังคม

ทัศนคติต่อภาพของหมู่สงฆ์ข้างต้นถูกกำหนดจากการรับรู้พุทธประวัติแต่เพียงบางด้าน มุ่งหมายเฉพาะด้านหรือตำนานของพระพุทธรองค์ที่สั่งสอน

อย่างไรก็ตามบ่อยครั้งที่คำว่า “ไม่เหมาะสม” หมายถึงกิจกรรมหรือการทำงานที่หากกระทำไปนั้นขัดต่อความต้องการ ผลประโยชน์และโภคผลกำไรของชนชั้นนำในสังคม โดยเฉพาะในช่วงสมัยของการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องทางการเมือง เช่น การอ่านหนังสือหรือเอกสารทำนองวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล หรือกิจกรรมใดที่ยึดโยงกับสังคมโดยเฉพาะการเมืองก็เป็นสิ่งที่เรียกว่า “ไม่ใช่กิจของสงฆ์”

ในเรื่องความสงบ ซึ่งเป็นเพียงส่วนปลีกย่อยในพุทธประวัติทั้งหมด ขณะที่ละเลยพุทธประวัติพุทธจริยาวัตรมากมายของพระองค์ที่สัมพันธ์และโยงใยกับสังคมที่พระองค์ประทับอยู่ พวกเราถูกทำให้เชื่อและรับรู้พระพุทธรองค์ในบทบาทฐานะที่ตายตัว ไม่ยึดมั่นถือมั่นกับสิ่งใดและอยู่หนึ่ง สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ง่ายและสะดวกมากสำหรับชนชั้นนำที่เป็นทูลจริตชนที่ใช้ทั้งการเมือง ธุรกิจ และศาสนา วาดภาพของพระพุทธรองค์เฉพาะในรูปลักษณะหนึ่ง งาม สมิติ และไม่ออกจากที่พำนักหรือวัด อย่างไรก็ตาม

ก็ตาม ในช่วงสังคมปัจจุบัน นี้ไม่ใช่พุทธประวัติหรือพุทธจริยาวัตรที่พวกเราส่วนใหญ่ต้องการ

ด้านอื่น ๆ ของพุทธประวัติ : ธรรมเนียม : สูการเดินทางด้านใน และด้านนอก

ธรรมเนียมการเดินทางที่เล่าขานในอีกเรื่องราวตอนหนึ่งของพุทธประวัติ เริ่มต้นที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้มอบหมายพระภิกษุสาวกของพระองค์ ๖๐ รูปจาริกไปเพื่อเผยแพร่ธรรมะต่อปฤชชนทั่วไปผู้มีโอกาสบรรลุนิพพานอยู่บ้าง ดังพุทธพจน์ที่ตรัสไว้ว่า

“พวกเธอ ท. จงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์เพื่อความ สุขแก่มหาชน เพื่อความเอ็นดูแก่โลก; เพื่อประโยชน์ เพื่อความเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ ท. อย่าไปทางเดียวกันถึง ๒ รูป”

“ภิกษุ ท. พวกเธอจงแสดงธรรมให้ความมั่งคั่งในเบื้องต้น ให้ความมั่งคั่งในท่ามกลาง ให้ความมั่งคั่งในที่สุดโดยรอบ จงประกาศพรหม-จรรย์ให้เป็นไปพร้อมทั้งอรรถะ ทั้งพยัญชนะให้บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง : สัตว์ทั้งหลายที่เป็นพวกมีตูลีในดวงตาแต่เล็กน้อยที่มีอยู่ สัตว์พวกนี้ย่อมเสื่อมจากคุณที่ควรได้เพราะไม่ได้ฟังธรรม สัตว์ผู้รู้ทั่วถึงธรรมจักมีเป็นแน่”

ทุกเช้ารุ่งพระพุทธรองค์ทรงสมาธิญาณเพื่อสำรวจว่าพอมีสัตว์โลกใดที่พอจะสั่งสอนเพื่อสัตว์โลกนั้นจะมีโอกาสเรียนรู้และบรรลุนิพพานได้บ้าง ตลอดช่วงพระชนม์อายุจนถึง ๘๐ ชันษาของพระพุทธรองค์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จไปยังที่ต่าง ๆ อุทิศตนเพื่อสั่งสอนและเผยแพร่ธรรมะต่อผู้คนทุกวรรณะ ณ สถานที่ต่าง ๆ จนบริณีนิพพานในที่สุดไม่ว่าจะโดยอิริยาบถใดของพระพุทธรองค์ สมิติ ความสงบ การสนทนา เทศนา และบรรยายธรรม การบิณฑบาต พระองค์ได้แสดงออกให้เห็นที่ปรากฏแก่โลกถึงความเมตตากรุณาและพันธกิจต่อสังคม ชุมชนและประชาชนรอบข้างด้วยพุทธ-จริยาวัตรต่าง ๆ กันออกไป พระพุทธรองค์ได้ทรง

เทศนาสั่งสอนเหล่ากษัตริย์แคว้นต่าง ๆ ในสมัยนั้น ให้ทรงอยู่ในทศพิธราชธรรม แต่พระองค์ก็ได้ทรงฉันทานุญาตแก่กษัตริย์ใดให้มาควบคุมสั่งการพระองค์

ธรรมยาตรา คือ การจาริกแห่งสติ การเดินทางปัจจุบันด้วยรถยนต์ แอร์คอนดิชั่นได้ขับไล่ความทุกข์จากการเดินทางออกไปง่าย ๆ จนยากที่จะสังเกตหรือรับรู้ความทุกข์ รับรู้การเดินของหัวใจ ธรรมยาตราไม่ใช่กิจที่ง่ายตายายที่ต้องก้าวเดินบนผืนดินที่ขรุขระ เอะและไปกับซากป่า โกงกางที่กลายเป็นนาุ้ง ท้องร่องที่มีกลิ่นเหม็น และไม่น่าพิสมัยนักยามที่ต้องพบเห็นความยากจนของชีวิตความเป็นอยู่ที่ถูกทำลายด้วยระบบเศรษฐกิจที่ตลาดเป็นใหญ่ แต่ขณะเดียวกัน ธรรมยาตราได้นำเราให้รู้สึกและชื่นชมความงามของธรรมชาติและชีวิตที่ยืนหยัด มั่นคงของชาวบ้าน ธรรมยาตรายังได้สอนบางสิ่งถึงเรื่องจิตใจ และทฤษฎีใด ๆ ที่ว่าดีเพียงใดก็ไม่สามารถสามารถอธิบายเรื่องของจิตใจได้ ทั้งหมดเป็นความเคลื่อนไหวของชีวิต และทั้งหมดมีชีวิตเยียวชนชาวเมืองที่ได้ร่วมธรรมยาตราบอกว่าเป็นการเดินทางครั้งสำคัญในชีวิตของพวกเขา และหลาย ๆ คนบอกว่าเป็นการทดสอบบทแรกของการปฏิบัติธรรมะของพวกเขา

ธรรมยาตรา คือ การเดินทางของสังฆกรรม กิจกรรมสำคัญ คือ การจัดวงเสวนาพูดคุยเพื่อชาวบ้านท้องถิ่นจักสามารถบอกเล่าเรื่องราวชีวิตสภาพแวดล้อมที่ดำเนินไปของพวกเขา ความทุกข์ ความสุข การดิ้นรนต่อสู้ ขณะเดียวกันเรายังได้รับฟังเรื่องราวข้อมูล ข้อกล่าวหาต่าง ๆ ระหว่างคู่อริในพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงความบาดหมางที่แพร่กระจาย พวกเราหวังว่าจักสามารถเพาะหว่านความสามัคคีและเครือข่ายที่เกื้อกูลกันได้

ธรรมยาตรา คือ การเดินทางแห่งการเข้าร่วมเป็นชุมชนท้องถิ่น (ชุมชนสังฆพื้นฐาน) และเพื่อเป้าหมายการฟื้นฟูระบบนิเวศน์ของทะเลสาบและชุมชนรอบทะเลสาบเพื่อเป็นฐานถิ่นที่อยู่ที่ยั่งยืน ทั้งชุมชนและทะเลสาบต่างพึ่งพาอาศัยกัน การ

ยืนยันถึงคุณค่าของชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี ลิทธิชุมชนท้องถิ่นที่จะกำหนดบทบาทของตนเองและความคุ้มค่าใช้ทรัพยากรท้องถิ่นของตน ยืนยันความสำคัญของพวกเขาต่อระบบสังคมโดยรวม อย่างน้อยธรรมยาตราคาดหวังว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของการเผชิญหน้ากับวาทกรรมสมัยใหม่ที่คอยบั่นทอน ทำลายสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นรากฐานชุมชน วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น (ถ้าสิ่งเหล่านี้ไม่สูญหายไปเสียก่อน)

ธรรมยาตรา คือ การเดินทางเพื่อเข้าถึงปฏิสัมพันธ์และสานักต่อสังคม ทิศนะของพวกเราคือ พุทธธรรมต้องตอบสนองต่อปัญหาชีวิตที่แท้จริงของสังคม รวมถึงพี่น้องชาวมุสลิม ตรงนี้เองที่พวกเราชาวสงฆ์ต้องละทิ้งความเพลิดเพลิน สบายตามอารมณ์ภายใต้กำแพงวัดที่ล้อมรอบเพื่อไปเผชิญหน้าเรียนรู้ความทุกข์ยากอากาศที่ร้อน ละครคลั่งด้วยฝุ่น กระหายน้ำ น้ำหนักที่ลดลง และคราบเหงื่อไคลที่มากมาย ขณะเดียวกันการเดินทางครั้งนี้ไม่สามารถบอกเล่าผลสำเร็จเชิงวัตถุได้ ความยากลำบากแสนสาหัสของสังคมในประเทศก็คือ การแยกตัวออกจากสังฆกรรม วัฒนธรรม อย่างน้อยที่สุดพวกเราผู้ร่วมธรรมยาตราจักได้พิสูจน์เพื่อเห็นถึงความเป็นเพื่อนร่วมชีวิต ประสบการณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้สึกที่เราได้เยี่ยมเยียน

และทั้งหมด คือ ความสนุก รื่นรมย์

สู่การค้นหาน้ำทิพย์ ของพระภิกษุสงฆ์ต่อสังคม

คำพูดที่ว่า “ไม่ใช่กิจของสงฆ์” “ไม่ใช่กิจที่เหมาะสมของสงฆ์” เกิดขึ้นได้อย่างไร ในเมื่อองค์สัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ยังทรงเป็นแบบอย่างในภารกิจเช่นนั้น พระองค์ทรงใช้เวลาตลอดช่วงพระชนม์อายุเสด็จจากหมู่บ้านหนึ่งต้นตันไปตามทิวเขา สายน้ำคงคาเพื่อไปหมู่บ้านอื่น ๆ เพื่อทำหน้าที่สั่งสอนธรรมะ พวกเรายังได้พูดคุยกับชาวบ้านแหล่งต่าง ๆ ถึงประเพณีปฏิบัติในธรรมยาตราครั้งนี้

ณ แห่งใดก็ตามที่พระพุทธองค์ได้รับนิมนต์ พระองค์ก็จักพุดคุยและสั่งสอนตามแต่พวกเขาจัก ต้องการเปิดตา เปิดรับพระธรรมซึ่งอาจไม่ใช่ ทั้งหมดทีเดียว พวกเราก็เช่นกันก็จักได้รับ ประโยชน์อันดีเลิศไม่ว่าที่หนกก็ตามที่เราได้ไป อย่างไรก็ตามพวกเราเองเหล่าพุทธบริษัทพึงเรียน รู้ให้มากที่สุดเช่นเดียวกับการทำหน้าที่สั่งสอน ประชาชน สังคมยังคงมีความหวัง ความมุ่งหมาย ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็คือ เพื่อการสิ้นสุด แห่งทุกข์ของทุกสรรพชีวิต ไม่ใช่เพื่อสิ้นสุดทุกข์ เฉพาะพระองค์ หรือเฉพาะผู้มีปัญญาเลิศที่ถูกเลือก สรรเฉพาะเท่านั้น

ขอเชิญชวนเพื่อนชาวพุทธ และเพื่อนร่วมจิต วิญญาณร่วมเป็นส่วนหนึ่งในความมุ่งหมายของ พุทธจริยาวัตรตามประเพณีของกิจแห่งธรรม- ยาทราด้วยกิจกรรมเล็ก ๆ ครั้งนี้ที่สงขลา พวก เราสามารถเป็นส่วนหนึ่งได้ ไม่ใช่หรือ

รูปแบบกิจกรรมและความเป็นมา

กิจกรรม “ธรรมยาตรา” ที่จะจัดช่วงปลาย เดือนเมษายนถึงกลางเดือนพฤษภาคม ศกนี้ จัดขึ้น เป็นครั้งที่ ๕ รูปแบบกิจกรรมประกอบด้วย

- การจาริกเดินทางรอบทะเลสาบสงขลา บางส่วนของพื้นที่ในจังหวัดสงขลาและพัทลุง รวมถึงพื้นที่บริเวณที่เป็นอดีต ปัจจุบัน และกำลังเป็น อนาคตของปัญหาอันเกิดจากการแย่งชิงทรัพยากร และความสมัยใหม่

- การศึกษาเรียนรู้ธรรมะด้วยการสนทนา ธรรม การปฏิบัติธรรมโดยตรงตามความเหมาะสมในช่วงเย็นและค่ำ และโดยควบคู่ไปกับการ จาริกเดินทางในช่วงกลางวัน

- กิจกรรมเสวนาพุดคุย จักเป็นการพุดคุย เรียนรู้กับชาวบ้านในพื้นที่ถึงความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจร่วมกันและที่สำคัญคือ การได้เรียนรู้ ความเป็นเพื่อนมนุษย์ที่ต่างอยู่ร่วมสังคมและร่วม วิญญูสงสาร โดยจะมีวิทยากร ประชาชนชาวบ้านใน หัวข้อระบบนิเวศน์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ฯลฯ

วัตถุประสงค์

- เพื่อเป็นการริเริ่มความเคลื่อนไหวของชุมชน ในการอนุรักษ์สภาพนิเวศวิทยา การตระหนักรู้ และชื่นชมในคุณค่าวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และริเริ่มการสร้างเครือข่าย

- เพื่อเป็นการก่อตั้ง สร้างเสริมเครือข่ายทาง ศาสนาเพื่อฟื้นฟู ปรับปรุงสภาพทะเลสาบ และ พื้นที่ชายฝั่งทะเลสาบชุมชน

- เพื่อเกิดการประสานความร่วมมือ ความ ตั้งใจของระดับองค์กร และระดับบุคคลผู้ทำงาน ในประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในพื้นที่รอบทะเลสาบ และพื้นที่บริเวณดังกล่าว

- เพื่อให้หลักการพื้นฐานทางศาสนาได้ถูก ใช้ในการแสวงหาคำตอบที่ทันสมัย เหมาะสมและ มั่นคงต่อประเด็นปัญหาและความทุกข์ของเพื่อน ร่วมสังคมในพื้นที่

- เพื่ออำนวยความสะดวกระหว่างชาวบ้านใน พื้นที่กับเพื่อนที่ตระหนักรู้ ใส่ใจในคุณค่าจิต วิญญาณ (มากกว่าคนทั่วไปที่เพียงแต่ใส่ใจใน ปัญหาสังคม)

ช่องทางการมีส่วนร่วม

- เข้าร่วมกิจกรรมธรรมยาตรา โดยร่วม ตลอดหรือบางช่วงเวลาของกิจกรรมก็ได้
- การบริจาคทุนสนับสนุนกิจกรรม
- การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อร่วมธรรม ยาตรา

ธรรมยาตราเพื่อทะเลสาบสงขลาครั้งที่ ๕

๒๒ เมษายน - ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓

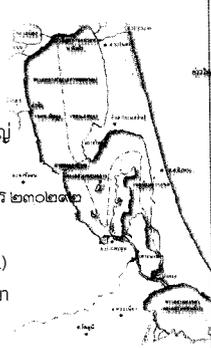
สอบถามรายละเอียด ได้โดยตรงที่

ภาคใหญ่

โครงการธรรมยาตราเพื่อทะเลสาบสงขลา
 ๑๓๒/๒ ซ. ๑๐ ถ.ราษฎร์อุทิศ อ.หาดใหญ่
 จ.สงขลา ๙๐๑๑๐
 โทร. (๐๗๕) ๒๓๗๕๕๕๕, ๒๓๗๖๖๕๕ โทรสาร ๒๓๗๐๒๒๒

กรุงเทพฯ

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (กพพ.)
 ๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระยา
 เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
 โทร. (๐๒) ๔๓๗๕๕๕๕, โทรสาร ๔๓๗๕๕๕๕๐.

การฟื้นฟูพระศาสนา

ภารกิจของชาวพุทธยุคหลังถึงพุทธกาล

กองบรรณาธิการ

“บ้างบวชอยู่บ้าน ..ทำการทำงาน...อนึ่งบวชปองวัดดูเงินทอง ของส่วยของสัด
ค่านาค่าสวน ด้านด่วนค่านับ ชิงกันเป็นเจ้าวัด...สารพัดมีทั่วทั้งแผ่นดิน หมอนวดหมอนยา
หมอดูกษัตริย์หมอละตา...ทั้งสุรายาพิษ กินเล่นเครง ๆ บวชแล้วบ่มืด เรียนเทศน์จับจด...
ใช้ลูกของพระตถาคต บวชเป็นขบถต่อพระศาสนา”

หากบอกว่ากลอนข้างต้นสะท้อนภาพพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน ใครเลยจะ
คัดค้าน แต่ความจริงแล้วกลอนบทนี้เขียนขึ้นเพื่อวิพากษ์วิจารณ์พระ-
สงฆ์สมัยอยุธยาตอนปลาย ซึ่งกำลังเสื่อมทรุดอย่างหนักจนถึงแก่กาลวิบัติใน
เวลาต่อมา

นำสังเกตุก็ตรงที่ไม่กี่ปีก่อนที่กรุงจะแตกเป็นครั้งที่สองนั้น อยุธยากำลังเจริญรุ่งเรืองในทางเศรษฐกิจอันเป็นผลจากการขยายตัวทางการค้ากับต่างชาติ เมื่อคณะทูตลังกาเข้ามาเจริญพระราชไมตรีเพื่อขอพระสงฆ์ไทยไปฟื้นฟูสมณวงศ์ในปี ๒๒๙๓ นั้น ได้บันทึกว่าอยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้าและเป็นแหล่งรวมสินค้าของเอเชียจากแทบทุกทิศ พ่อค่านานาชาติ ทั้งเอเชียและยุโรปมิให้เห็นขวัไชว่ การที่ผู้คนสมัยนี้อยากให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางอะไรต่ออะไรมากมายนั้น ไม่ใช่เรื่องใหม่อะไรเลย

แต่เบื้องหลังความมั่งคั่งร่ำรวยของกรุงศรีอยุธยานั้นคือความเปราะบางทางการเมือง และยิ่งไปกว่านั้นก็คือความเสื่อมโทรมในทางศาสนา อันเห็นได้จากความเกลื่อนกล่นของพระพุทธรูป สภาพดังกล่าวเป็นเครื่องชี้วัดสภาพที่แท้จริงของกรุงศรีอยุธยาว่ามีได้รุ่งเรืองอย่างที่ตัวเลขเศรษฐกิจบ่งชี้ ในเวลาเดียวกันความเสื่อมโทรมทางศาสนาก็มีส่วนเร่งหายนะของกรุงศรีอยุธยาให้มาเร็วเข้า

บทเรียนจากหายนะของกรุงศรีอยุธยา น่าจะมีส่วนไม่น้อยในการตอกย้ำให้ผู้นำของไทยหลังจากนั้นตระหนักถึงความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างโลกกับธรรม ดังเห็นได้ว่าพระเจ้ากรุงธนบุรีได้ทรงฟื้นฟูพระศาสนาไปพร้อม ๆ กับการฟื้นฟูอาณาจักรและตั้งราชธานีใหม่ แนวทางดังกล่าวได้ดำเนินสืบต่อมาโดยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกหลังจากทรงย้ายราชธานีมายังฝั่งกรุงเทพฯ

นั่นไม่ใช่ครั้งสุดท้ายที่มีการฟื้นฟูพระศาสนาในช่วงสองศตวรรษที่ผ่านมา มีการฟื้นฟูและปฏิรูปพระศาสนาหลายครั้ง แต่ครั้งสุดท้ายที่ริเริ่มและดำเนินการอย่างจริงจังจาก “เบื้องบน” ก็คือสมัยสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสเมื่อร้อยปีที่แล้ว หลังจากนั้นก็มีแต่การพยายามจากปฏิรูปจาก “ส่วนล่าง” หรือ “ชายขอบ” ของรัฐ และคณะสงฆ์ อาทิจากพระหนุ่มชื่อ มหาเงื่อม อินฺทปญฺโญ แห่งไชยาซึ่งต่อมาเป็นที่รู้จักในนาม พุทธทาสภิกขุ

แม้ว่าการปฏิรูปจากส่วนล่างหรือชายขอบที่ผ่านมาจะมีความสำคัญอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ แต่ก็ตกอยู่ในสภาพที่เป็น “กระแสรอง” มาโดยตลอด ในขณะที่ “กระแสหลัก” ของพระศาสนาโน้มไปในทางเสื่อมอย่างต่อเนือง ส่วนการปฏิรูปหรือฟื้นฟูพระศาสนาจากเบื้องบนแล้ว ไม่ว่าจะโดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ครั้งเป็นวชิรญาณภิกขุ) หรือพระราชโอรส (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส) แม้จะนำความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีสู่พระศาสนา แต่ก็ได้สร้างปัญหาใหม่ ๆ ไว้หลายประการซึ่งยังมีผลถึงทุกวันนี้ (อาทิความขัดแย้งภายในคณะสงฆ์ระหว่างมหานิกายกับธรรมยุต และการทำคณะสงฆ์ทั้งประเทศให้กลายเป็นระบบราชการอันเทอะทะที่อยู่ใต้อำนาจรัฐ) โดยที่สิ่งดังกล่าวมาประการที่ทรงริเริ่มไว้ในระยะหลังก็ถูกปกปิดและปกป้อง (หรือ “แช่แข็ง”) จนลงร่องกลายเป็นอุปสรรคต่อความเปลี่ยนแปลงเสียเอง (เช่น หลักสูตรและแบบเรียนปริยัติธรรมของพระสงฆ์ซึ่งใช้ติดต่อกันมา ๘๐ ปี

“
นำสังเกตก็ตรงที่ไม่กี่ปีก่อนที่กรุงจะแตกเป็นครั้งที่สองนั้น อยุธยา กำลังเจริญรุ่งเรืองในทางเศรษฐกิจอันเป็นผลจากการขยายตัวทางการค้ากับต่างชาติ เมื่อคณะทูตลังกาเข้ามาเจริญพระราชไมตรีเพื่อขอพระสงฆ์ไทยไปฟื้นฟูสมณวงศ์ในปี ๒๒๕๓ นั้น ได้บันทึกว่าอยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้าและเป็นแหล่งรวมสินค้าของเอเชียจากแทบทุกทิศ พ่อค้านานาชาติทั้งเอเชียและยุโรปมีให้เห็นขวักไขว่ การที่ผู้คนสมัยนี้อยากให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางอะไรต่ออะไรมากมายนั้น ไม่ใช่เรื่องใหม่อะไรเลย
”

แล้วโดยแทบจะไม่มี การปรับปรุงเลย)

เมื่อปราศจากซึ่งการปฏิรูปหรือปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและจริงจัง จึงเป็นธรรมดาอยู่เองเมื่อต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในทางโลก วงการพุทธศาสนาบ้านเราจึงกลายเป็นฝ่ายตั้งรับและค่อย ๆ อ่อนเปลี้ยเมื่อถูกท้าทายจากอุดมการณ์ใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับจิตนิสัย (mentality) หรือตอบสนองความต้องการของผู้คนได้ชัดเจนกว่าหรือรวดเร็วกว่า ไม่ว่าจะลัทธิชาตินิยม เศรษฐกิจนิยม หรือบริโภคนิยม

ลัทธิอุดมการณ์เหล่านี้ในระยะแรก เนื่องจากเป็นสิ่งใหม่ ยังไม่กล้าแข็ง ดังนั้นจึงต้องอาศัยพุทธศาสนาเป็นเครื่องกำบังตนหรือแอบอ้างว่าแนวคิดของตนนั้นเป็นคำสอนทางพุทธศาสนา (เช่น ฆาคัตตสูตรต่างชาติไม่ถือว่าผิดศีล หรือหาทุนด้วยการใช้บุญบังหน้า) ต่อเมื่อลัทธิอุดมการณ์ดังกล่าวเติบโตใหญ่กล้าแข็งแล้ว จึงแยกออกมาเป็นศาสนาใหม่ และพยายามกดหรือขัดขวางพุทธศาสนามีให้สอนสิ่ง

ตรงข้ามกับลัทธิอุตมการณ์นั้น (เช่น ห้ามพระสอนเรื่องสันโดษ) ขณะเดียวกันก็เอาพุทธศาสนามาใช้เป็นเครื่องมือสนองลัทธิอุตมการณ์นั้น ๆ (เช่น เอาวัดหรือประเพณีทางพุทธศาสนาเป็น “โปรโมต” เป็นสินค้าขายนักท่องเที่ยวต่างชาติ)

ในยุคที่บริโศคนิยมแพร่ระบาดโดยอาศัยกระแสโลกาภิวัตน์เป็นพาหะสำคัญ พุทธศาสนาในเมืองไทยจึงกลายเป็นเครื่องมือของบริโศคนิยมไปอย่างน่าอเนจอนาถ วัดกลายเป็นสถานประกอบการธุรกิจประเภทหนึ่งที่มีพิธีกรรมเป็นสินค้า และจำนวนไม่น้อยก็มีไฮโซพาณิชย์เป็นกิจการหลัก ส่วนพระก็กลายเป็นนักบริโศคตัวยงที่มีรสนิยมไม่ต่างจากฆราวาส จึงมีพฤติกรรมชนิดถอดแบบจากกลอนข้างต้น

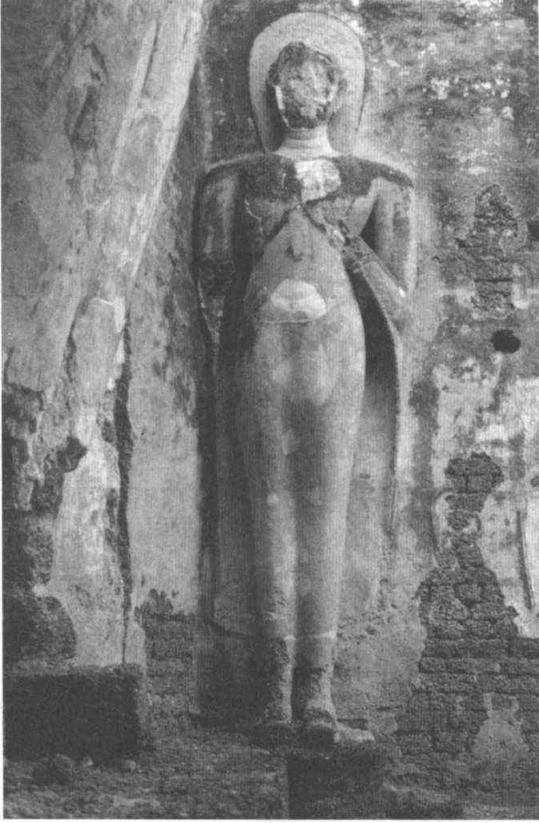
ไม่ใช่เรื่องบังเอิญเลยที่เมื่อพระสงฆ์ไทยในยุคพัฒนาประพัตติตนเยี่ยงพระสงฆ์สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ประเทศไทยก็ต้องประสบกับการ “เสียกรุงครั้งที่สาม” ทั้ง ๆ ที่เศรษฐกิจกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว ราวกับจะซาร์รอยเหตุการณ์ปี ๒๓๑๐ อย่างไรก็ตามอาณาจักรไทยในครั้งกระนั้นฟื้นตัวอย่างรวดเร็วพร้อม ๆ กับการฟื้นฟูพระศาสนา แต่จนบัดนี้ประเทศไทยก็ยังไม่แน่ว่าจะฟื้นจากการเสียกรุงครั้งที่สามแล้วหรือยัง ที่น่าวิตกพอ ๆ กันก็คือการพระศาสนาก็ยังไม่มีวิ้วว่าจะฟื้นฟูเมื่อไร น่าเศร้ากว่านั้นก็คือมีสักกี่คนที่คิดจะฟื้นฟูพระศาสนา

การฟื้นฟูพระศาสนาเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างรอบด้าน ในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีและล้นเกล้ารัชกาลที่ ๑ ทรงให้ความสำคัญทั้งเรื่องพระสงฆ์และหลักธรรมไปพร้อม ๆ กัน ในการสังคายนาพระสงฆ์ มีการจัดการกับพระสงฆ์ที่ประพัตติผิดธรรมเนียม แม้แต่พระราชอาณัติชั้นผู้ใหญ่ก็ไม่ได้รับการยกเว้น ดังนั้นจึงมีพระถูกจับสึกมากในยุคดังกล่าว (แนวทางดังกล่าวสืบต่อมาจนในสมัยล้นเกล้ารัชกาลที่สาม มีบันทึกว่าพระที่ถูกจับสึกมีกว่า ๕๐๐ รูปรวมทั้งพระราชอาณัติด้วย) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมนั้น ทรงให้มีการรวบรวมตรวจสอบและชำระคัมภีร์บาฬีจากหัวเมืองต่าง ๆ รวมถึงการ

สังคายนาพระไตรปิฎกในสมัยรัชกาลที่หนึ่ง ที่ขาดไม่ได้ก็คือการส่งเสริมการศึกษาทั้งด้านปริยัติธรรมและปฏิบัติธรรม

มาถึงยุคนี้ การฟื้นฟูพระศาสนาให้ได้ผลนั้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการสังคายนาทั้งพระสงฆ์และหลักธรรมเช่นเดียวกัน ในเรื่องพระสงฆ์นั้นเป็นที่เห็นพ้องต้องกันมานานแล้วว่าจะต้องมีการดำเนินการอย่างจริงจังกับพระทุศีล แต่การจับพระสึกอย่างเดียวย่อมไม่เพียงพอ นั่นเป็นการแก้ที่ปลายเหตุ จะต้องมีการปฏิรูปโครงสร้างคณะสงฆ์ เพื่อให้การดูแลและส่งเสริมพระสงฆ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะโครงสร้างทุกวันนี้นอกจากจะทำให้การกำจัดลัทธิชั้เป็นไปอย่างล่าช้า (เนื่องจากรวมศูนย์และเอื้อให้มีการวิ่งเต้นต่อเส้นสายกับผู้มีอำนาจเบื้องบนสุดของคณะสงฆ์) ยังไม่เอื้อในการส่งเสริมพระสงฆ์ให้เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ (เพราะคิดใต้เต้าเออดีทางสมณศักดิ์และการปกครอง จึงคอยสนองคำสั่งของเบื้องบน

“
การฟื้นฟูพระศาสนาในยุคนี้
จะเป็นไปได้จริงก็ต่อเมื่อสังคม
ทั้งสังคมร่วมกันผลักดัน
โดยประชาชนทุกหมู่เหล่า
ทั้งพระสงฆ์และคฤหัสถ์
การประสานกันเป็นเครือข่าย
อันประกอบด้วยคนธรรมดาสามัญ
ที่ตระหนักถึงวิกฤตการณ์ในปัจจุบัน
และมีความรู้ความเข้าใจใน
พุทธศาสนา ทั้งรู้เท่าทันสังคมสมัย
ใหม่ สิ่งนี้คือหัวใจของ
การฟื้นฟูพระศาสนา
”

เยี่ยงข้าราชากร ยิ่งกว่าจะคำนึงถึงหน้าที่ของพระสงฆ์)

ในเรื่องหลักธรรมนั้น ในยุคนี้มีความจำเป็นต้องทำมากกว่าการรวบรวมคัมภีร์หรือสังคายนาพระไตรปิฎกอย่างที่เคยทำเมื่อสองศตวรรษก่อน อย่าลืมว่าในอดีตมีฉาภิภูฏิกิคือลัทธิผีซึ่งมีความด้อยกว่าพุทธศาสนาในเชิงสติปัญญาหรือความเป็นเหตุเป็นผล (แม้จะมี “เสน่ห์ดึงดูด” มากกว่าพุทธศาสนาก็ตาม) ในสภาพดังกล่าวการสังคายนาหรือชำระคัมภีร์เพื่อเป็นสื่อถ่ายทอดหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ถูกต้อง รวมทั้งการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมดังกล่าวทั้งโดยปริยัติและปฏิบัติ ก็เพียงพอแล้วที่จะช่วยให้ชาวพุทธเผชิญหน้ากับลัทธิผีได้อย่างรู้เท่าทัน

แต่ในยุคนี้มีฉาภิภูฏิกิคือวัตถุนิยมที่พัฒนาขึ้นมาเป็นศาสน์นานาชนิดที่มีความเป็นเหตุเป็นผลอย่างยิ่งจนสามารถปฏิเสธความดำรงอยู่ของ

พระเจ้า ตลอดจนถึงศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในอดีต รวมไปถึงมิติทางจิตวิญญาณ วัตถุนิยมดังกล่าวได้เสนอจักรวาลวิทยาที่พุทธศาสนาไม่อาจปฏิเสธได้ (จนต้องเลิกสอนเรื่องนรกสวรรค์ที่อยู่นอกเหนือจิตใจ) อีกทั้งยังเสนอเศรษฐศาสตร์ที่ทำให้ผู้คนทั้งโลกเชื่อว่าตนเป็นสัตว์เศรษฐกิจยิ่งกว่ามนุษย์ที่มีศักยภาพจะเป็นอิสระจากความทุกข์ทางวัตถุได้ ใช่แต่เท่านั้น ในยุคนี้เองที่จริยธรรมทางสังคมอย่างใหม่เป็นที่ยอมรับโดยไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาเลย เช่น สิทธิมนุษยชน สิทธิสตรี เสรีภาพ ความยุติธรรม และประชาธิปไตย

ด้วยเหตุนี้การนำเสนอหลักธรรมทางพุทธศาสนาอย่างที่ทำกันมาเมื่อ ๒๐๐ ปีก่อนจึงไม่เพียงพอ ยิ่งมาค่านึงว่าพุทธศาสนาที่สอนกันในระยะหลัง พยายามทำตัวให้เป็น “วิทยาศาสตร์” จนตัดเรื่องโลกุตตรธรรมออกไป โดยที่ยังเน้นแต่เรื่องคำสอนส่วนบุคคล ในขณะที่คำสอนที่เกี่ยวกับสังคมถูกมองข้ามไป ก็เท่ากับว่าพุทธศาสนาตีกรอบตนเองให้แคบลง เปิดโอกาสให้วัตถุนิยมและอุดมการณ์อื่น ๆ มามีบทบาทแทน ทั้ง ๆ ที่พุทธศาสนามีสิ่งประเสริฐที่จะให้แก่โลกได้มากกว่านี้ ไม่ว่าจะเรื่องโลกุตตรธรรมหรืออิสรภาพด้านใน ซึ่งไม่เพียงเป็นแนวทางดำเนินชีวิตเท่านั้น หากยังเป็นพื้นฐานสำหรับศาสตร์ต่าง ๆ ได้ด้วย อีกทั้งยังมีมิติทางสังคมที่ช่วยให้สังคมอยู่อย่างผาสุกและมีสันติภาพอย่างแท้จริง

สารัตถะที่เลือนหายไปจากพุทธศาสนาในปัจจุบัน คือสิ่งซึ่งต้องฟื้นฟูขึ้นมา โดยต้องควบคู่ไปกับการศึกษาทั้งด้านปริยัติธรรมและปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง อย่างสัมพันธ์กับโลกสมัยใหม่ มิใช่ปิดหูปิดตาไม่รับรู้ความเป็นไปรอบตัวอย่างที่เป็นอยู่ในระบบการศึกษาของคณะสงฆ์แทบทุกระดับ การปฏิรูปโครงสร้างของคณะสงฆ์ควรมีขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ระบบการศึกษาอย่างใหม่เกิดขึ้นอย่างทั่วถึง พร้อมกันนั้นการปฏิรูปการศึกษาคณะสงฆ์ก็จะเป็นไปเพื่อให้โครงสร้างใหม่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มิใช่เปลี่ยนแปลงเฉพาะเปลือกนอกเท่านั้น

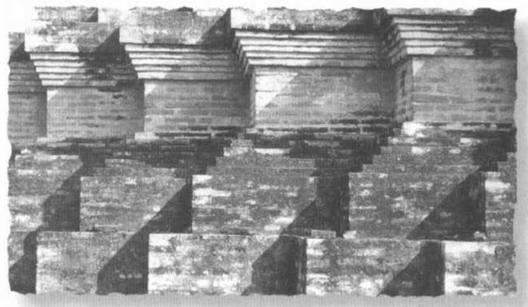
สิ่งที่ควรเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากที่ผู้ปกครองในอดีตได้ทำเมื่อสองศตวรรษก่อนก็คือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคฤหัสถ์กับพระสงฆ์ให้แน่นแฟ้นขึ้น ร้อยปีที่ผ่านมามีความสัมพันธ์ดังกล่าวได้เห็นห่างลง จนวัดกับบ้านแทบไม่มีอะไรต้องเกี่ยวข้องกัน ยกเว้นประเพณีใส่บาตรและงานศพ ผลก็คือพระสงฆ์ประพฤตินอกพระธรรมวินัย สะดวกขึ้น ส่วนคฤหัสถ์ก็ถลำอยู่ในวังวนแห่งวัตถุนิยมหนักกว่าเดิม จนพระสงฆ์ก็พลอยผสมโรงด้วยในที่สุด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องคิดหาหนทางนำคฤหัสถ์กับพระสงฆ์กลับมาสัมพันธ์กันอย่างเกื้อกูลกันอีก ต่างควบคุมกำกับซึ่งกันและกันให้ดำเนินชีวิตสอดคล้องกับหลักธรรม การปฏิรูปโครงสร้างคณะสงฆ์เพื่อดึงคฤหัสถ์มารับผิดชอบกับการคณะสงฆ์ (และวัด) ให้มากขึ้น แทนที่จะให้คณะสงฆ์ผูกติดกับรัฐ เป็นทางออกอย่างหนึ่ง นอกเหนือจากการปฏิรูปประเพณีการบวช เพื่อเปิดโอกาสให้คณะสงฆ์มีเลือดใหม่ที่มีคุณภาพเข้ามาอย่างต่อเนื่อง มีไซปล้อยให้มีแต่เลือดใหม่ที่ “ติดเชื้อ” เข้ามาจนคณะสงฆ์อ่อนเปลี้ยเต็มที่อยู่ทุกวันนี้

พร้อมกันนั้นจะต้องหาทางเพิ่มบทบาทของผู้หญิงในวงการศาสนาให้มากขึ้นด้วย ทั้ง ๆ ที่ทุกวันนี้ผู้หญิงมีโอกาสดำเนินการในวงการศาสนา แต่ก็ยังสามารถสร้างสรรค์คุณูปการแก่พระศาสนาได้นานัปการ ดังเห็นได้จากบทบาทของนักปฏิบัติธรรมและผู้รู้ฝ่ายสตรีที่เพิ่มขึ้นมาก พระศาสนาจะเจริญไปกว่านี้สักเพียงใดหากผู้หญิงได้รับการส่งเสริมให้มีบทบาทฟื้นฟูและทำนุบำรุงพระศาสนา นอกเหนือจากการอุดหนุนปัจจัยสี่ นั้นหมายความว่า การเปิดโอกาสให้ มีนักบวชหญิงที่มีสถานภาพไม่ต่างจากภิกษุณี เป็นเรื่อง ที่ควรส่งเสริมอย่างจริงจัง ด้วยเพราะไม่ว่าจะขัดขวางสักเพียงใด ก็ไม่สามารถสกัดกั้นแนวโน้มดังกล่าวได้เลย

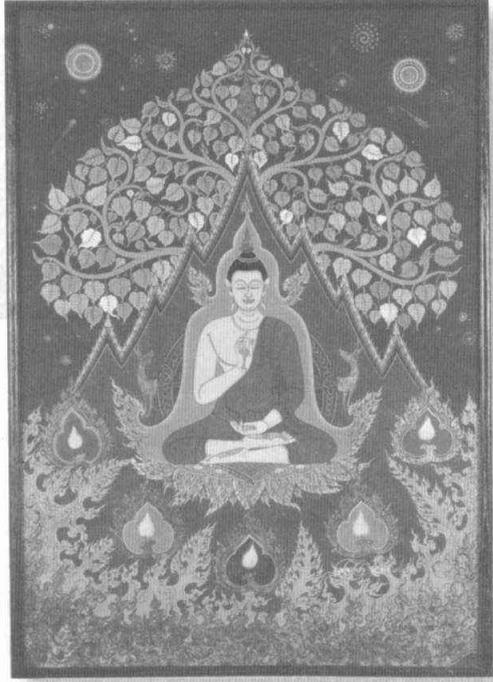
การฟื้นฟูพระศาสนา ดังที่กล่าวมาไม่ใช่เรื่องที่จะต้องหวังจาก “เมืองบน” อีกต่อไป ผู้ปกครองบ้านเมืองที่เห็นคุณค่าของพระศาสนา ดังพระเจ้ากรุงธนบุรีหรือล้นเกล้ารัชกาลที่หนึ่งนั้นเป็นอดีตไปแล้ว ส่วนผู้ปกครองคณะสงฆ์ที่มีสายตายาวไกล

เช่น สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ก็เป็นข้อยกเว้นในประวัติศาสตร์ไทย ครั้นจะรอให้มีการริเริ่มจากพระในระดับล่าง ดังท่านพุทธทาสภิกขุ แม้จะเป็นไปได้แต่ก็ขาดพลังที่จะตัดทานกระแสหลักได้ ชะติชะร้ายอาจทำให้สถานการณ์เลวร้ายลง ดังมีสำนักวัดพระธรรมกายเป็นตัวอย่างชัดเจน

การฟื้นฟูพระศาสนาในยุคนี้จะเป็นไปได้จริง ก็ต่อเมื่อสังคมทั้งสังคมร่วมกันผลักดัน โดยประชาชนทุกหมู่เหล่า ทั้งพระสงฆ์และคฤหัสถ์ การประสานกันเป็นเครือข่ายอันประกอบด้วยคุณธรรมดาสามัญ ที่ตระหนักถึงวิกฤตการณ์ในปัจจุบัน และมีความรู้ความเข้าใจในพุทธศาสนา ทั้งรู้เท่าทันสังคมสมัยใหม่ สิ่งนี้คือหัวใจของการฟื้นฟูพระศาสนา แต่จะเริ่มต้นได้ก็ต่อเมื่อชาวพุทธทั้งหลายตระหนักว่าพระศาสนาเป็นความรับผิดชอบของตนด้วย แทนที่จะถือว่ามีอะไรไม่ใช้ หรือใส่ใจแต่เรื่องของตัวเองเท่านั้น

การฟื้นฟูพระศาสนา ภารกิจของใคร?

บทสัมภาษณ์ **แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด**
และ **รสนา โตสิตระกูล**

ถิ บัดนี้ ความจำเป็นที่จะต้องฟื้นฟูการพระศาสนา ให้กลับคืนมาสู่วิถีทางอันเป็นพุทธ-ประสงค์ ก็เริ่มมีการขานรับจากฝ่ายต่าง ๆ ขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม อีกทั้งนับวันจะชัดเจนในเป้าหมายยิ่งขึ้นทุกขณะ ด้วยเหตุที่ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในแวดวงชาวพุทธ ได้สะท้อนความเสื่อมโทรม ออกมาจากทุกองคาพยพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะแห่งความเป็นสถาบัน ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคล สถานที่ วัตถุ และคำสอน อันนับวันจะห่างไกลออกไปจาก “ครรลองครองธรรม” ที่พระบรมศาสดา ได้วางรากฐานและแสดงไว้เป็นแบบอย่าง

กันท่าความกระฉ่งให้เกิดขึ้น เท่าที่จะสามารถกระทำได้

เมื่อ “การฟื้นฟูพระศาสนา” เริ่มจะกลายเป็นวาทกรรมที่ได้รับการเอ่ยอ้างและยืนยันถึงความจำเป็น คำถามที่มักจะตามมาก็คือ *ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ? เราทั้งหลายจะมีส่วนร่วม... หรือวางท่าทีอย่างไรต่อสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้น? อย่างน้อยก็เพื่อจะไม่ตกไปจากขบวนรถไฟทางประวัติศาสตร์ ที่เริ่มเคลื่อนตัวออกจากสถานีไปแล้ว*

ขว ความตั้งใจที่จะหาคำตอบดังกล่าว “เสขียธรรม” มีโอกาสตัวอย่างยิ่งที่สามารถนัดพบ “ผู้หญิงเก่ง” สองท่านได้ในวันเดียวกัน แม้ว่าทั้งคู่จะมีการกิจที่ค่อนข้างรัดตัว ด้วยเหตุที่ท่านหนึ่งซึ่งเป็นนักบวชจะต้องเดินทางไปร่วมงานศพมารดาในต่างจังหวัด และอีกท่านกำลังอยู่ในช่วงสุดท้ายของการ “แนะนำตัว” ในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ไ นเวลาบ่ายและเย็นของวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ท่ามกลางบรรยากาศที่ร้อนอบอ้าว ก่อนฝนหลงฤดูจะเทกระหน่ำ “เสขียธรรม” เริ่มสนทนากับแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุดที่เสถียรธรรมสถาน เมื่อเวลา ๑๓.๓๐-๑๕.๓๐ น. และเดินทางอย่างเร่งรีบเพื่อไปสนทนากับ คุณรสนา โตสิตระกูลที่โครงการสมุนไพรรักษาโรคเพื่อการพัฒนาสุขภาพไทย อย่างต่อเนื่องกันไป ในเวลา ๑๗.๓๐-๑๙.๐๐ น.

...จากการสนทนาดังกล่าว เราไม่แปลกใจเลยว่า เหตุใดพระผู้มีพระภาคจึงแบ่งบทบาทในการเคลื่อน “ธรรมจักร” แก่นักบวชสตรีและอุบาสิกไว้เท่าเทียมกับบุรุษเพศ แม้เวลาจะล่วงเลยมากกว่าสองพันห้าร้อยปีแล้วก็ตาม...

แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด

บวชเมื่อ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ ที่วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพฯ
เริ่มก่อตั้งเสถียรธรรมสถาน ภายใต้การอนุเคราะห์จากกองทุนเสถียรธรรม เมื่อ ๒๕๓๐ ให้เป็น
สถานที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อพระธรรม คือส่งเสริมการศึกษาธรรมะ ปฏิบัติ และเผยแผ่ธรรม
โดยเริ่มต้นจากงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในชุมชน เน้นชีวิตเด็ก สตรี และนักบวชสตรี
ผ่านโครงการโลกสวยด้วยธรรมะ โครงการโลกสวยด้วยน้ำใจ และโครงการสร้างโลกโดยผ่านเด็ก
เสถียรธรรมสถาน : ๒๔/๕ ซ.วีรพล (รามอินทรา ๔๕) แขวงจระเข้บัว เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐ โทร. ๕๑๐๕๗๕๖

เสถียรธรรม : คนชนชั้นกลางน่าจะ
จะมีบทบาทอย่างไรในเรื่องการฟื้นฟู
พระศาสนา

แม่ชีคันสนีย์ : โยมว่าทั้งสอง

หมายเหตุ : เนื่องจากผู้สัมภาษณ์เป็นภิกษุ
ผู้ให้สัมภาษณ์จึงใช้สรรพนามว่า "โยม"

อย่าง

ทั้งปัจเจก... โดยส่วนตัวการปฏิบัติ
ธรรมเป็นเรื่องของปัจเจกที่เราต้องดูแล
ตัวเองให้อยู่บนหนทางให้ได้ ถ้าเราเชื่อว่า
ทางอื่นไม่มี ทางนี้คือทาง ก็คือหมายถึง
อริยมรรคมีองค์แปดคือหนทาง ทางอื่น
ไม่มีเราจะต้องอยู่บนหนทางอันนี้ให้ได้
มรรคานี้ให้ได้ ต้องมีมรรคภาวนาอยู่
ตลอดเวลา ต้องสำรวจตัวเองอยู่ตลอด

เวลา อันนี้เป็นเรื่องของปัจเจกที่เราจะ
ต้องดู

แต่ผลของปัจเจกมันเป็นเรื่องมหภาค
จริงไหม... มีปัจเจกอย่างนี้เกิดขึ้นหลายๆ
อัน และเราจะเห็นว่าถ้าตัวเราดูแลชีวิต
ของเราดีจะไม่มีคนเจ็บปวดเพราะเรา
ผลมันออกไปที่คนอื่นที่สังคมใช้ใหม่
ถ้าเผื่อว่ามันเริ่มมีการศึกษา มีการให้เห็น
หนทาง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการ

เสถียรธรรม : พุทธบริษัทควรมี
บทบาทอย่างไรในการรักษาแก่นสาระ
ของพุทธศาสนา

คุณรสนา : พุทธบริษัทต้อง
สามารถเข้าถึงตัวธรรมะด้วยเนื้อด้วยตัว
ของตนเอง และจะต้องไม่ถือศาสนาแบบ
ปัจเจกชนนิยม

เห็นด้วยกับสิ่งที่ ดิษ นัท ฮันท์
พูดไว้มากนะฮะ ว่าพุทธศาสนาต้อง
Engage Buddhism คุณต้องเอาพุทธ
ศาสนามาเชื่อมโยงกับชีวิตในทางสังคม
ให้ได้ ถ้าคุณไม่สามารถจะเอาพุทธ-
ศาสนามาเชื่อมโยงกับชีวิตในทางสังคม
มันก็ล้มเหลวในแง่สังคมของคุณนะ

เอาละ... คุณอาจจะบอกว่าเราเป็น
พุทธศาสนิกชนคนหนึ่ง แล้วเราก็ปฏิบัติ
ธรรม เราทำสมาธิ แล้วเราสามารถแก้
ปัญหาชีวิตส่วนตัวของเราอะไรอย่างนี้
นะ แต่แก่นนั้นไม่พอนะ คือในแง่ของ

พุทธศาสนา ในแง่ของพุทธบริษัทนี้ สิ่ง
ที่พระพุทธเจ้าท่านฝากเอาไว้ก็คือ กงล้อ
ธรรมจักรที่มีมันเคลื่อนที่ไปแล้วนี้ ท่าน
ฝากพุทธศาสนานี้ไว้กับพุทธบริษัทสี่
ตอนนั้นเหลือแต่พุทธบริษัทสาม ใช้ใหม่ฮะ
แต่หมายถึงว่า ...ถ้าเราต้องการที่จะ
รักษาแก่นแท้ของศาสนาธรรมอันนี้เพื่อ
ประโยชน์แก่มวลมนุษยชาตินี้ พุทธ-
บริษัทจะต้องมองว่าพุทธศาสนานี้เป็น
ศาสนาสังคม มันเป็นศาสนาเพื่อสังคม
จริง ๆ

เพราะไม่อย่างนั้นพระพุทธเจ้า
ท่านไม่มาวางรูปแบบหรอกว่า พระนี้จะ
ต้องมาบิณฑบาต ต้องมี interaction
กับสังคมตลอดเวลา ไม่งั้นท่านก็บอก
สงฆ์ก็ไปหากินกันเองก็แล้วกัน จะได้เป็น
อิสระเสรี ไม่ต้องไปพึ่งชาวบ้าน แต่ท่าน
ต้องการที่จะสร้างเงื่อนไขบางอย่างใน
การที่คุณต้องเกี่ยวพันกับชาวบ้านนะ

คุณเกี่ยวพันกับชาวบ้านเพื่อให้ชาวบ้าน
มา support เมื่อชาวบ้านมา support
เราก็ให้สิ่งที่เป็นธรรมะกับชาวบ้าน แล้ว
เราก็เป็นรูปแบบของชีวิตที่เป็นรูปแบบใน
ทางอุดมคติกับชาวบ้าน คือได้สร้างรูป
แบบที่เหมาะสมเจาะขึ้นมารูปแบบหนึ่งใน
สังคมที่อยู่ในเงื่อนไขแบบสังคมหมู่บ้าน

แต่เมื่อสังคมตรงนั้นมันเปลี่ยนแปลง
รูปแบบไปแล้วนี้ มันต้องมีการคิดมาก
ขึ้นว่าพุทธศาสนาในสหัสวรรษใหม่ควร
จะเป็นรูปแบบอย่างไร ซึ่งด้านหนึ่ง
ตัวเองเห็นก็คือว่า ความล้มเหลวที่เกิดขึ้น
ขึ้น ก็เพราะพุทธศาสนาถูกทำให้เป็น
สถาบันมากเกินไป

แล้วสิ่งที่เป็นขบวนการ... สิ่งที่เป็น
movement นี้มันขาด คือมี movement
บ้างเล็ก ๆ กลุ่มเล็ก ๆ ปฏิบัติอย่าง
อาจารย์ช่า อย่างอาจารย์มันอะไร
อย่างนี้ ซึ่งก็เป็นขบวนการของพุทธ

ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน มีสิ่งจะเกิดขึ้นอย่างมากมายที่จะดูแลชุมชนของผู้ปฏิบัติ ติปฏิบัติชอบอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ โยมว่าพลังแห่งการเรียนรู้ที่แต่ละบุคคลจะต้องศึกษาถึงสังขธรรมในชีวิตของเรานั้นก็จะออกมาเป็นมหภาค อันนั้นก็เป็นเรื่องที่เริ่มต้น

ส่วนเรื่องสังคม... ที่เรากำลังเดินอยู่นี้ก็ยังมีการเดินทางที่อาจจะมีความเร็ว ความช้า ความถูกต้องความผิดอยู่บ้าง อะไรอย่างนี้ แต่ถ้าเผื่อว่ามีระบบโครงสร้างหรือว่ามีวิธีการจัดการที่จะส่งเสริมให้เกิดอย่างก้าวที่มันเนื้ออันอานวยมากขึ้นในการที่จะเดินไปด้วยกันด้วยดี หรือทิศทางที่มันเห็นชัดขึ้น มันก็ส่งเสริมใช้ใหม่

เพราะฉะนั้นโดยส่วนตัวก็ต้องทำส่วนรวมก็ต้องสร้าง ต้องสร้างให้เกิดความชัดเจน ต้องสร้างให้เกิดความเข้าใจ

ต้องสร้างวิถีชีวิตที่จะไปด้วยกันด้วยดีให้ได้ อันนั้นก็เป็นเรื่องที่เราจะต้องมองโครงสร้างใหญ่ด้วย

โยมคิดว่าทั้งสองเรื่องนี้เป็นสิ่งที่จะต้องเกื้อกูลให้มันมากขึ้น โดยการปฏิบัติโดยส่วนที่เป็นปัจเจกเราต้องให้ความรู้อย่างรวดเร็ว อย่างรวดเร็ว อย่างว่าคนจะเดินเข้ามาในวัดเท่านั้น แต่หมายถึงว่าในระบบโครงสร้างการศึกษาที่ดีในระบบของการจัดการที่เป็นองค์กรใหญ่ ๆ ถ้าเผื่อท่านมีเพาเวอร์ที่จะส่งเสริมให้สิ่งเหล่านี้มีอยู่ในทุกชนชั้นทุกหมู่เหล่าทุกการจัดการการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เป็นอสังขัตยหรือไม่มีก็ตาม การศึกษามันเป็นบ่อเกิดของทีไร ถ้าการศึกษาได้ ถ้ามันมีอยู่ในวิถีชีวิตของบ้านเมืองของเราที่ทำให้เกิดสัมมาทิฐิอย่างนี้ต้องเร่งทำ โครงสร้างใหญ่ต้อง

เข้าไปสนับสนุนต้องช่วยกัน

เสขิยธรรม : อะไรน่าจะเป็นเรื่องเร่งด่วนที่สุดที่จะต้องเร่งทำในการที่หมู่พุทธศาสน

แม่ชีคันทน์ : ถ้าเผื่อว่าทำได้เร็วที่สุดก็คือการดูแลย่างก้าวของเรารวมคน ร้อยคนดูแลย่างก้าวของตัวเองทุกคนเลย และเราก็จะเห็นว่าโครงสร้างใหญ่ไปได้ด้วยอย่างก้าวเล็ก ๆ เหล่านี้เมื่อเราเดินได้แล้ว สมมติเราจะไม่ช้าเราก็ต้องสร้างกระแสให้คนไม่ช้ามากขึ้น มันจะได้เปรียบ เป็นการแข่งขันที่มันจะได้เปรียบ ถ้ามันช้าแล้ว โยมว่าอะไรช้าไม่ได้

ก้าวแรกคือก้าวของเรา และก้าวต่อไปคือเราต้องจัดโครงสร้างหรือว่าชุมชนที่ส่งเสริมให้เกิดการก้าวไปด้วยกันมากขึ้น โดยอาจจะไม่ต้องไปอยู่กับชุมชน

สายเล็ก ๆ

เราสามารถบอกได้เลยว่า พุทธศาสนาในยุคก่อนที่จะมาตั้งเป็นชาติศาสนา พระมหากษัตริย์นี้ มันมีขบวนการพุทธแบบเป็นกลุ่มย่อย ๆ ของแต่ละท้องถิ่น แล้วมันเป็นน้ำพุณะยะ ในการที่มันทำให้คนนั้นมันข้ามภูเขาน้ำร้อนตรงจุดนั้น ๆ แต่เวลานี้พอพุทธศาสนามันกลายเป็นสถาบันแล้วนี้ ขบวนการเหล่านี้มันน้อยลง เราคิดดูอย่างอาจารย์พุทธทาสก็คือเป็นขบวนการพุทธขบวนการหนึ่ง แล้วท่านก็ได้ทำให้เกิดอิทธิพล

อย่างสำคัญมากเลย แต่หลังจากท่านแล้วนี้เราก็ต้องบอกว่าลูกศิษย์ของท่านก็คงทำได้แค่นั้นจริง ๆ ซึ่งเราก็โทษไม่ได้ณะยะ

แต่หมายถึงว่าตรงจุดนี้ก็คือถ้าเรามีคนที่สามารถเข้าถึงศาสนธรรมอย่างลึกซึ้งนี่นะเป็นอยู่ในเนื้อในตัวของเราเองแล้วก็มีความคิดในทางสังคมที่แหลมคมในการที่จะจัดรูปแบบในทางสังคม ที่จะให้ศาสนานำมาใช้กับสังคมให้ได้ มันจะเป็นความหวังได้...

เสขิยธรรม : ศาสนาที่พึงปรารถนาน่าจะเป็นอย่างไร

คุณรสนา : ต้องมีกระบวนการกลุ่มเล็ก ๆ มากขึ้น ขบวนการของคนที่สามารถเข้าถึงธรรมะ ตัวเองยังคิดถึงว่ารูปแบบที่พระพุทธเจ้าพูดเป็นหลักการสำคัญ... โอ.เค. คุณมีสมมุติสงฆ์ได้ณะแต่คุณต้องมีส่วนหนึ่งที่เป็นอริยสงฆ์ด้วยคือถ้าคุณสามารถมีสิ่งที่เป็นอริยสงฆ์

รสนา ไตสิดระกุล

กรรมการผู้จัดการมูลนิธิโกลด์คิมทอง และเลขาธิการมูลนิธิสุขภาพไทย ทำงานเคลื่อนไหวทางสังคมมากกว่า ๒๐ ปี เกี่ยวกับส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการพึ่งตนเองด้านสาธารณสุข, งานตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และริเริ่มงานเกษตรกรรมธรรมชาติและอาหารปลอดภัย เพื่อเป็นทางเลือกการบริโภค เพื่อสุขภาพในสังคมไทย

“
ก้าวแรก
คือก้าวของเรา
และก้าวต่อไป
คือเราต้องจัดโครงสร้าง
หรือว่าชุมชน
ที่ส่งเสริมให้เกิด
การก้าวไปด้วยกัน
มากขึ้น
 ”

โตชุมชนหนึ่งทุกชุมชนเหมือนอย่างเราตั้งรับกัน เป็นคนที่เคยไปวัด พอเกิดสถานการณ์อย่างนี้ทีหนึ่งไม่รู้จะไปหาวัดที่ไหนอยู่ เรายังบอกว่าทุกวัดได้ตั้งรับไว้หรือยัง ถ้าทุกวัดตั้งรับไว้อย่างดีแล้วเนี่ย มันก็จะเกิดหนทางแห่งการเรียนรู้ต่อไป เพียงแต่ว่ามันเปลี่ยนสถานที่เท่านั้นเอง

โยมกำลังมองดูตัวเองเหมือนกัน ตอนที่เริ่มทำงานหนักมากขึ้นในตอนหลัง เราได้เป็นเพื่อนกับบุคคลที่กำลังแสวงหาที่จะเรียนรู้ไปกับสถานการณ์ตรงนี้อย่างอยู่ในสถานการณ์อย่างไม่หลงอะไรไม่สำคัญตัวผิด แต่จะต้องมองดูอย่างคนที่เห็นเพื่อนร่วมทุกข์ว่าจะทำให้เขามีศักยภาพในการที่จะเข้าไปมองเห็นตัวเขาและแข็งแรงเพราะการพึ่งตัวเขาเอง โดยวิธีการที่จะจัดการทำงานตรงนี้อย่างไรที่มันพอดี เพราะเป็นงาน

ที่เราต้องทบทวนตัวเองอยู่ตลอดเวลา มันจะเร็วจะช้า โยมไม่ทราบแต่ในในฐานะส่วนตัวก็ต้องระมัดระวังอย่างก้าวของตัวเอง

ส่วนการทำงานในเสถียรธรรมสถานซึ่งถือว่าเป็นองค์กรหนึ่งชุมชนหนึ่งชัดเจนด้วยอย่างของเรา เราก็ดูอย่างก้าวเล็กและโครงสร้างของชุมชนและเราก็ยังต้องบวกการศึกษารูปแบบอื่น ๆ ที่เข้ามา เราลองเอาใจหยิ่งนี้เข้ามาแก้ด้วยกันซึ่งเป็นอย่างไร มันก็จะเป็นการ ตัวเรา บ้านเรา สังคมของเรามันจะต้องไปด้วยกันมันต้องไปพร้อม ๆ กัน คือว่าอย่ารอ แต่ไม่ใช่หมายความว่าก้าวอย่างหลงทางต้องมีปัญญากำกับไว้อย่าหลง อย่าสำคัญผิดอยากกลัวว่ากลัวสมมติว่าเรารักษาตัวตนของเราว่า ไม่เอาล่ะถ้าฉันทำตรงนี้คนมันก็จะมาป้ายสีฉัน โยมว่าชี้ขาดอย่างนี้ก็ได้คือโยมอธิบายให้

หรือว่ามีชาวพุทธที่มีความเข้าใจในพุทธศาสนาลึกซึ้งมากเท่าไร แล้วก็มีการปฏิบัติที่มันเข้ามาอยู่ในชีวิตของเราจริงๆ

หลายคนอาจจะพูดถึงในแง่ที่เราต้องไปแก้ที่สถาบันอะไรต่อมิอะไร ก็โอ.เค.นะ มันจำเป็น เพราะว่าปัญหา คือสถาบันมันเข้ามาควบคุมชีวิตแล้วก็เป็นไปพวกนี้มากเกินไป

ในด้านหนึ่งที่เราอาจจะต้องต่อสู้เพื่อทำให้ระบบสถาบันมันไม่ผิดจัดการหรืออะไรทำนองนี้มากเกินไป แต่สิ่งที่สำคัญก็คือ คุณต้องมีขบวนการที่เป็นชาวพุทธมากขึ้น คุณต้องมีคนที่สามารถเข้าถึงศาสนธรรม การปฏิบัติที่เข้ามาอยู่ในเนื้อในตัวในชีวิตของเราเพิ่มขึ้น แล้วการสร้างรูปแบบต่างๆ เหล่านี้มันจะเกิดขึ้น

ถ้าสมมุติว่าเราขาดสิ่งนี้ ต่อให้คุณไปปฏิรูป พ.ร.บ.สงฆ์ คณะสงฆ์อะไรต่อ

มิอะไรนี่นะ ...ยาก!! มันก็ได้แค่นั้นนะ...
 ...เมื่อทำการปฏิรูปชีวิตยานี่เราเห็นอะไรบ้าง เราได้เห็นความล้มเหลวของระบบราชการ แล้วเราเห็นว่าระบบราชการจะต้องเล็กลง การกระจายอำนาจจะต้องมากขึ้นเพราะว่าระบบอะไรก็ตามที่เป็นสถาบัน ที่มัน take over มาครอบงำภาคส่วนที่สำคัญทั้งหมดนี้มันตาย

เพราะฉะนั้นสถาบันถ้ามันจะมีความจำเป็นนี้ มันต้องเล็กที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และมันต้องเปิดโอกาสให้สิ่งเหล่านี้มันลงไปสู่มือของผู้คนมากขึ้นเวลานี้เขาคิดกันมากนะชะว่าไว้ระบบราชการทั้งหลายนี้ ทุกอย่างนี้เวลามันถูกทำให้เป็นระบบเดียว มัน monopolize ทำให้เป็นการรวมศูนย์ของอำนาจ มันตาย มันไม่มีชีวิต เพราะฉะนั้นแต่ละส่วนเวลานี้ไม่ว่าชุมชนไม่ว่าอะไร เรื่องทุกเรื่องนี่

นะชะ สิ่งทีแต่ละคนต้องเรียกร้องคืนมาคืออำนาจในการที่เราจะจัดการทุกอย่างได้ด้วยตัวของเราเอง

พุทธศาสนาที่เขานี้เดียวกัน ธรรมกายเกิดขึ้นมาได้เพราะอะไร เพราะว่าพุทธศาสนา มันถูกดึงไปจากมือของชาวบ้าน ถ้าเป็นเมื่อก่อน การที่พระพุทธเจ้าทำนวางรูปแบบไว้ว่าพระต้องพึ่งชาวบ้าน ชาวบ้านก็ควบคุมพระมันเป็นการจัดรูปแบบที่มีความสมดุล แต่พอมันถูกดึงไปเป็นของสถาบันแล้วนี้ สถาบันมันใหญ่... มันก็ใหญ่ ๆ ๆ แล้วมันก็เอาแต่ดูแลในแง่ที่มันเป็น admin นะ มันไม่สามารถลงมามุ่งการแก้ปัญหาที่มันจับปล้นรวดเร็ว แล้วก็ยิ่งศาสนา มันถูกครอบงำด้วยระบบทุนนิยมด้วยแล้วนี้ มันก็เกิดแบบนี้ ธรรมกาย อะไรต่อมิอะไรขึ้นมาเพื่อที่จะมาเอาพุทธศาสนาเอาสิ่งที่มันเป็นศรัทธาของชาวบ้าน มาดึงเอา

ท่านพึงเป็นภาษาปฏิบัติดีกว่า สมมติว่า
เมซีคันสนีย์บอกว่าไม่เอาเรื่องนี้ไม่เข้าไป
เพราะเรื่องนี้ถ้าเข้าไปคนข้างจะมองเราว่า
เราไปเจอ เต็มๆมีศัตรูซะเปล่าๆ โยมเห็น
ว่าคิดอย่างนี้มันก็เห็นแก่ตัว โยมว่ามัน
เป็นหน้าที่นะ มันเป็นหน้าที่ของเราที่จะต้อง
ต้องใช้สติปัญญาให้มากในการทำหน้าที่
ตรงนี้อะหลางตัว ก็แล้วกันทำไปเถอะ

เสขิยธรรม : มองว่าอนาคตของ
พุทธศาสนาในประเทศไทยจะเป็น
อย่างไร

เมซีคันสนีย์ : โยมเข้าใจอย่าง
นี้ณะคะท่าน ความหวังอยู่ที่การกระทำใน
อย่างก้าวนี้ ถ้าเรายังทำอยู่นะคะถ้าเรายัง
ทำอยู่เราหวังได้ แต่ถ้าเมื่อเราไม่ทำเรา
หวังไม่ได้ ความหวังอยู่ที่การกระทำของเรา
ถ้าเราหวังที่จะระมัดระวังอย่างก้าวนี้

โรคทรัพย์ต่าง ๆ ของชาวบ้านเข้ามาให้
กับตัวเอง

แล้วตรงจุดนี้ พุทธศาสนามันถูกดึง
ไปเป็นของสถาบัน ชาวบ้านไม่มีส่วนร่วม
เสียแล้ว ชาวบ้านรู้สึกว่ามีของเรา
ก็ปล่อยให้ห่ออะไรมันคนยากก็ดูเฉไป พระ
อะไร... เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะก็ดูกัน
ไป ระบบของสถาบัน ชาวบ้านที่จะมาดู
พระ "นี่อย่างนี้ไม่ได้... ต้องลึก" อะไร
อย่างนี้ ไม่มีอำนาจแล้วนะ... มันกลายเป็น
เวลาขึ้นมา นั่งถกเถียงกันเรื่องนิกาย
กรรม จะให้พระลึกไม่ลึกนี้ต้องไปเอา
ตามกฎหมายของทางโลก แต่นี่ก็คือว่า
มันถูกดึงไปจากมือของชาวบ้าน...

ตรงนี้ ถ้ามันจะเปลี่ยนแปลงก็คือ
ว่า... การปฏิรูปคณะสงฆ์ต้องปฏิรูปโดย
ที่มีการกระจายอำนาจมากขึ้น แล้วก็ต้อง
กระจายลงมาในแง่ที่ว่าให้ประชาชนที่มี
ส่วน คือการกระจายอำนาจมันต้องมี

ของเรา ผลแห่งความหวังเราไม่ผิดหวัง
แต่ที่เราหวังแล้วเราไม่ทำแล้วเราไปผิด
หวังตอนเอาผล เราอย่าโทษใคร

โยมมีความหวังกับการทำงานใน
อย่างก้าวนี้ว่าทุกอย่างจะดีขึ้น ถ้ามันยังเกิด
ชุมชนเล็ก ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไทยที่
ประกาศตัวเองว่าเราเป็นชุมชนแห่งธรรม
เป็นชุมชนที่ใช้ธรรมะเป็นรากฐาน เป็น
ชุมชนที่จะเรียนรู้อยู่บนพื้นฐานแห่งการ
ไม่เบียดเบียน ถ้ามีชุมชนเล็ก ๆ เหล่านี้
ที่ยังแข็งแรงอยู่ก็ยังมีผู้คนที่เรียนรู้
จากชุมชนเล็ก ๆ เหล่านี้ที่ยังเป็นความ
หวังของแผ่นดินได้ โยมยังมีหวังอยู่ใน
การทำงานอย่างหนักตรงนี้ ถ้าเมื่อใดที่
โยมไม่ทำงานโยมไม่กล้าหวัง ฉะนั้นมัน
หวังอยู่ในอย่างก้าวที่กำลังทำอยู่นี้ อย่า
หลงทางแล้วกัน อย่าหลอกตัวเองต้อง
มั่นใจในตนว่าเราจะไปถึงถ้าเรายังอยู่บน

การ balance ของอำนาจด้วย การ
balance อำนาจไม่ใช่เรื่องของพระอย่าง
เดียว เพราะพระพุทธรเจ้าตรัสไว้ว่า ผู้ที่
จะดูแลพุทธศาสนาเป็นเรื่องของพุทธ
บริษัท เพราะฉะนั้นคุณต้องเอาพุทธ
บริษัทเป็นตัวคานดุล ในการควบคุมตรง
นี้ด้วย

เสขิยธรรม : จะไปให้ถึงจุดนั้น
ได้อย่างไร

คุณธรรมา : ในแง่ของกระบวนการ
การที่ยังมีอย่างกลุ่มเสขิยธรรมนี้
คิดว่าก็เป็น movement หนึ่งที่สำคัญ
ด้วย ใช่ไหม.. เวลาที่ยังคิดว่าความหวัง
ว่าแต่ละจุด ในแง่ของกลุ่มชาวพุทธที่
เขาจะรวมตัวกัน แม้แต่เสขิยธรรม-
สถาน เราก็ต้องถือว่าเป็น movement
หนึ่ง ของพุทธบริษัทที่เขาต้องการ
involve เขาค้นเข้ามาอยู่ในสังคม ที่นำ

ทาง

ถ้าอย่างนี้ละก็โยมว่าขอให้มันมี
ชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบนี้มาก ๆ ขึ้น
ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้
แบบนี้ให้มาก ๆ ขึ้น แล้วเราก็จะมีมวล
ที่ใหญ่ขึ้น เราอาจจะได้สร้างที่หนึ่ง
ที่ได้ให้มันใหญ่โต แต่ว่าท่านก็ทำโยมก็ทำ
แล้วเพื่อนของเราอีกหลาย ๆ คนก็ทำ
มีเมซีหลายท่านที่มีกำลังอยู่ไม่หมดหวัง
เรายังหวังในการทำอะไรอยู่ตลอดเวลา
ถ้าอย่างนี้มันจะเกิดทิศทางที่ดีขึ้น
แล้วมันจะเกิดได้เร็วกว่าการไปสร้าง
ศูนย์รวมที่หนึ่งที่ได้ชะงักด้วยซ้ำไป เรา
เหมือนกับพลังเสียง ๆ ที่มันผลักดันให้
เกิดกระแสแห่งการใช้ชีวิตที่จะไม่เบียด
เบียนไปเรื่อย ๆ ขึ้นอยู่กับการทำงานของ
กลุ่มหรือของคน ๆ นั้นที่จะชักจูงหรือ
รังสรรค์สิ่งแวดล่อมอยู่

“
ในด้านหนึ่งนี้
เราอาจจะต้องต่อสู้
เพื่อทำให้ระบบสถาบัน
มันไม่เผด็จการ
หรืออะไรทำนองนี้
มากเกินไป แต่สิ่งที่
สำคัญก็คือ คุณต้องมี
ขบวนการที่เป็น
ชาวพุทธมากขึ้น
”

อย่างไรก็ตามทำงานตรงนี้โยมเป็นชุมชนของตรงนี้คนในเมืองก็เป็นฐานที่เรียนรู้กับเราคือมาเป็นเพื่อนกับเราที่ทำงานเห็นอย่างนี้ที่ท่านเห็นรุ่งอรุณ (โรงเรียนรุ่งอรุณ) มาร่วมงานกับเรา โยมก็เหมือนกับเป็นจุดเล็ก ๆ อยู่ในเมืองใหญ่ แม่ชีท่านอื่น ๆ ก็เป็นจุดเล็ก ๆ ที่กระจายอยู่เป็นดอกเห็ดเลยในแผ่นดินของเรา ท่านลองดูว่าวันหนึ่งเราเกิดดีขึ้นมาว่าเรามาร่วมกันซีเราจะเห็นเลยว่าเราก็เป็นจุดเล็ก ๆ ที่มาร่วมกันเป็นน้ำในบ่อใหญ่ ๆ ได้ เป็นหยดน้ำเล็ก ๆ และไอ้หยดน้ำเล็ก ๆ ของพวกเราเนี่ยแหละมันทำให้เกิดชีวิต ถ้ามันมีหยดน้ำเล็ก ๆ นี้มากขึ้นชีวิตมันก็เกิดมากขึ้น เมื่อใดที่มันมีหยดน้ำมันก็มีชีวิต และชีวิตที่ดีงามเหล่านั้นมันจะมารวมตัวกันถึงแม้ว่ามันจะอยู่กันคนละที่อย่างนี้ต้องทำให้ใหม่ หัว

ไม่ได้หวังให้คนอื่นทำไม่ได้เราต้องเป็นหยดน้ำเล็ก ๆ และโยมเป็นหยดน้ำเล็ก ๆ ตรงนี้อย่างคนที่บอกกับตัวเองว่า เราจะไม่เปิดโอกาสแห่งการเรียนรู้ ไม่ว่าจะสังคมจะเปลี่ยนแปลงรุนแรงและไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในสังคมนี้ ที่มันกระทบมาที่เราหรือว่ากระทบสังคมโดยรวมเราจะไม่ห่อถอยเลย คือเราต้องกล้าหาญ เราต้องมีความอาจหาญทางด้านจริยธรรมที่จะอยู่บนเส้นทางแห่งการไม่เบียดเบียน ถ้าจะยืนหยัดอยู่บนหนทางแห่งการไม่เบียดเบียน อย่างนี้โยมว่าเราอยู่เหนือความหวังได้

เสขิยธรรม : ในระดับโครงสร้าง น่าจะมีโครงสร้างของสถาบันศาสนาอย่างไร

แม่ชีคันสนีย์ : โยมว่าโครง-

สร้างก็หมายถึงบุคคลที่กำลังมารวมตัวกันเพื่อที่จะส่งเสริมให้จุดเล็ก ๆ อย่างที่พวกเราอยู่นี้องงามต่อไป ถ้ามีการรวมตัวกันเพื่อที่จะพิจารณาถึงโครงสร้างที่จะส่งเสริมให้เกิดความอุดมในแผ่นดินของเรา

โยมอยากให้เกิดโครงสร้างนั้นมีความ มีปัญญาที่จะจัดการให้เกิดการส่งเสริม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดการสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของการสนับสนุน หรือแม้แต่ในเรื่องของการมองเข้ามาเฉย ๆ แต่มองอย่างมีมุมมองที่ไม่เมื่อคิด แล้วยังมีปัญญาที่จะสะท้อนหรือชี้แนะที่จะทำให้จุดเล็ก ๆ เหล่านั้นเติบโตให้แข็งแรงทั้งห้อยจากรากลงลึกให้มั่นคง

แต่ถ้าหากว่าองค์กรนั้นมีไว้เพื่อบังคับเพื่อตีกรอบเพื่อระวังหรือจับผิด

เอาพุทธธรรมมาใช้กับชีวิตตรงนี้ แต่ movement ตรงจุดนี้ นอกจากที่เราจะเคลื่อนไหวในการปลูกจิตสำนึกเพียงอย่างเดียวเนี่ยละ ก็คงต้องคิดถึงรูปแบบอะไรบางอย่างที่มันต้องมี สิ่งที่เราเรียกว่า tradition ด้วย ปัญหาอยู่ที่ว่า tradition แบบเดิมคนไปวัดกันทุกวันพระกันอะไร เวลาที่เนี่ยมันไม่ work สำหรับคนรุ่นใหม่หรือเปล่า หรือ

ว่าคำสอนอะไรพวกนี้เนี่ยละ ของพระนี่มันไม่ appeal กับคนที่เป็นคนรุ่นใหม่ อย่างพวกคริสตอะไรพวกนี้ เขาก็มีไบเบิลมีอะไรพวกนี้ เขาก็สามารถ... คือยังไม่รู้เลยเขาทำได้อย่างไรของเขาเน ในแง่ที่คนหนุ่มคนสาวนี้เขาจะไปโบสถ์กันวันอาทิตย์อยู่เรื่อย ๆ แต่ชาวพุทธเรานี้ที่จะไปวัดนี้ บางทีเขาก็ฟังไม่รู้เรื่องนะ เขาก็เมื่อเขาก็ไม่ออกไป ทำอย่างไรที่จะมีวัดแบบใหม่ขึ้นมา ที่ appeal กับคนรุ่นใหม่ เพราะว่าตัวเองก็ยังเชื่อนะว่าคนมันต้องการนะ การโยกเอาสิ่งที่มีมันมาเติมเต็มไว้ความขาดในทางจิตวิญญาณ หรือโยกหาสิ่งที่เป็นกลุ่มอะไรอย่างนี้ อย่างเวลาเราจัดงานเรื่องสมมุติอะไรอะไรต่อมิอะไร หรือกลุ่มผู้บริโภค คนเขาก็อยากมารวมตัวกันนะ เพียงแต่ว่าเราไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องมากพอที่คนเหล่านั้นจะมาเชื่อมโยงกันเป็นชุมชน

เป็นอะไรพวกนี้ขึ้นมา เพราะฉะนั้นสิ่งที่ตัวเองคิดก็คือต้องมีกลุ่มที่เป็นขบวนการแบบนี้ และต้องมี ความ consistent พอสมควร หมายถึงว่ามันต้องมีประเพณีการปฏิบัติ มี tradition สังคมบางที่มันผูกยึดโยงกันด้วยประเพณีค่อนข้างมากนะ ประเพณีพวกมันทำ ๆ จนมันติดแล้วนี้ สารบางอย่างมันหายไปก็จริง แต่ว่าคนมันจะทำตามนะ

ทีนี้เราจะทำอย่างไรที่จะให้มีประเพณีที่มันใหม่ ที่ appeal กับคนรุ่นใหม่ และคนรุ่นใหม่รู้สึก โอ้โฮ มันอยากจะทำนะ ทำอย่างไร ถึงจะมีสังคม เช่น อย่างวัดนี้ทำอย่างไรจะมีวัดรุ่นใหม่ ๆ ขึ้นมาที่ พุทธธรรมะในลักษณะที่ร่วมสมัยกับคนหนุ่มสาว ซึ่งถ้าเกิดว่ามีอย่างนี้จริง ๆ ยังเชื่อเนี่ยละว่า มันจะมีคนที่พร้อมที่จะมา เพราะลองดูอย่าง

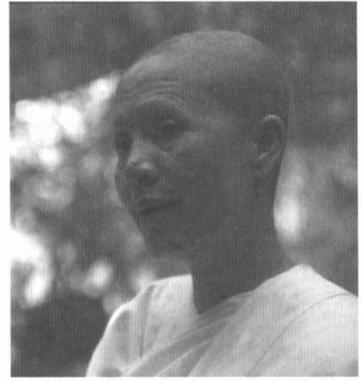
เท่านั้น มันไม่ส่งเสริมที่มันอาจจะไม่เกิดประโยชน์ต่อการมีองค์กร แต่อยากจะทำให้สถาบันที่กำลังจะมีขึ้นเป็นเหมือนสถาบันที่รูดน้ำพรหมดินมลิตรพันธุแห่งปัญญาเหล่านี้ให้เจริญงอกงามเติบโตให้ได้เร็ว ส่งเสริมให้ได้เร็ว

คือ... เชื่อว่าการจัดตั้งองค์กรนั้น เป้าหมายหลักคือต้องการให้เกิดปัญญาร่วมกัน ฉะนั้นปัญญาที่ถือการจัดการร่วมกันที่จะส่งเสริมให้เกิดความงอกงามในการใช้ชีวิตบนเส้นทางพรหมจรรย์นี้ ให้ไปถึงที่สุดแห่งทุกข์ และที่ช่วยทำงานกับมวลมนุษยชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งหลาย ให้ส่งเสริมให้วิถีชีวิตสังคมของเราให้ดีขึ้น ให้ทันสมัย ก็คือมีปัจจุบันขณะที่ไม่ทุกข์ให้ได้

โยมว่าถ้าอย่างนี้การจัดตั้ง อย่างนี้นั้นจะเป็นการจัดตั้งองค์กรที่เสริมการ

ทำงานของจุดเล็ก ๆ ที่มันกำลังมีมากขึ้น โยมว่ามันมีมากขึ้นนะตอนนี้ เหตุการณ์ที่มันเกิดขึ้นกับสังคมของเรามันทำให้คนตัวเล็ก ๆ เริ่มแข็งแรงขึ้นมันเป็นประโยชน์ มันทำงานหนักมากขึ้น มันระมัดระวังมากขึ้น มันไม่ย่อท้อเพราะว่าเราถือว่าเราไม่ตายโดยคนอื่น แต่เราจะตายถ้าเราไม่ทำ เราจึงต้องทำยิ่งที่อื่นมันแสดงถึงภาพให้เราเห็นอย่างน่าหวาดกลัว เรายังต้องทวนว่าเราเป็นตัวเล็ก ๆ ที่แข็งแรงนะ เรายังต้องแข็งแรงต่อไป การย่างก้าวของเราต้องมันคงขึ้น เราต้องตื่นจริง ๆ โดยสภาวะการปฏิบัติแล้ว เราต้องตื่นให้ได้กับการทำงานของเรา เพื่อที่เราจะได้เบิกบาน

เสขิยธรรม : ในแง่ความสัมพันธ์ พุทธบริษัททั้งสี่น่าจะสัมพันธ์กันอย่างไร

ร่วมมือกันอย่างไร

แม่ชีคันสนีย์ : โยมว่าในความสัมพันธ์นั้นต้องมีเมตตาต่อกันบ้างไหม จริง ๆ เลยก็ต้องเมตตาต่อกัน อย่างมองกันอย่างไรมีมุมมองที่พึงโทษ อย่างเช่นถ้ามองมาที่นักบวชผู้หญิงก็มองว่า... “นี่ทำอะไรแบบซ้ำไปหรือเปล่า?” แต่ถ้ามองว่าสิ่งที่กำลังทำที่มันบอกอะไร

ตัวอย่างเสถียรธรรมสถานนี้ก็มีส่วนชุมชนที่หมายถึงว่ามีครอบครัวที่เขาพร้อมที่จะไปทุกวันพระ วันสำคัญทางศาสนา เอาลูกเอาอะไรพวกนี้ไป แต่ว่าเขาก็ไม่ใช่เทศน์อย่างเดียวกเขาก็มีงานเรื่องศิลปะ มีอะไรต่อมีอะไรที่แบบมันสัมพันธ์กับชีวิตจริง ๆ ของเขา

เสขิยธรรม : ธรรมกายกับสันติ-อโศกก็ทำนะ

คุณรสนา : ใช่ ๆ ปัญหาที่คือธรรมกายนี่มันเป็นเรื่องในทางทุนนิยมมากนะ คนมันถูก appeal ด้วยเรื่องว่าคุณจะสามารถไปถึงนิพพานแบบง่าย ๆ แค่ว่าคุณมีเงิน คือคนมันไม่อยากจะทำเอง ถ้านิพพานมันสามารถนั่งบนที่ไป มันก็จะมีเงินซื้อบนที่ไป

เสขิยธรรม : เพราะเขาตอบ

สนองกลุ่มเป้าหมาย

คุณรสนา : ตอบสนองสิ แสดงว่าคนต้องการเข้าถึงนิพพานใช่ไหม มันต้องการอายตนะนิพพานใช่ไหม มันต้องการเห็นนิพพานภายในชีวิตนี้ใช่ไหม เพราะว่ามันเอาระบบทุนนิยมมาผนวกกับสิ่งเหล่านี้ใช่ไหม แล้วมันก็ขายได้ใช่ไหม ทำไม่ธรรมกายเขาขายได้ เพราะว่าเอาสิ่งที่คนมีความต้องการ สิ่งที่คุณขาดในด้านชีวิตจิตใจ เขาอาจจะไม่รู้หรือกว่านิพพานคืออะไร แต่อย่างน้อยสิ่งที่มันมีแรงเฉื่อยในทางวัฒนธรรมนี้มันมีอยู่ แต่มันผนวกกับความที่อยากได้เร็ว แบบทุนนิยมนะ คุณใช้เงินซื้อ ถ้าคุณใช้เงินซื้อ คุณบริจาจาคมากเท่าไร คุณยอมเข้าถึงอายตนะนิพพานได้เร็วขึ้น

เสขิยธรรม : การฟื้นฟูพระศาสนาจะเป็นภารกิจของเรา

คุณรสนา : ภารกิจของทุกคน ละ เราก็ดูโดยหลักการนะชะว่ามันเป็นภารกิจของพุทธบริษัททุกคน แต่ปัญหาพอในทางภาคปฏิบัติจริง ๆ นี่มันเป็นของทุกคนนี่มันมีลำบาก ถ้าสมมุติว่ามีกลุ่มอย่าง ศพพ. มีกลุ่มอย่างเสขิยธรรมนี่นะชะ แล้วก็เป็นกลุ่มคนที่ทำงานในด้านที่เป็นเรื่องของพุทธศาสนาโดยตรง ถ้าสมมุติว่ากลุ่มนี้ที่คิดอย่างจริงจังมากขึ้น แล้วก็ทำอย่างจริงจังมากขึ้น ในการที่จะสร้างรูปแบบบางอย่างขึ้นมา มันน่าจะสามารถที่จะเป็นขบวนการเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้น...

ตอนนี้เราอาจจะไม่สามารถไปคิดอะไรมากมาย หรือรู้สึกว่ามีไอ้โฮ เราไม่ก็คนจะไปทำอะไรแก้ไขปัญหาดังนี้ไม่ได้ทั้งหมด แต่ก็ไม่ควรไปคิดว่าเมื่อเราแก้ไขทั้งหมดไม่ได้ เราก็อย่าไปทำมันเลย คือเราก็ต้องทำตามที่กำลังที่เรา

มองอย่างมีเมตตา... เอ๊ะ! มันกำลังบอกอะไร? กำลังจะเรียนรู้อะไรด้วยกัน? มันก็จะเกิดการสัมพันธ์ของพุทธบริษัทที่ไปด้วยกันได้ ในมุมมองที่เป็นเพื่อนกันอยู่... ถ้าเผื่อว่าเรามองกันไปมองกันมาและก็นึกอย่างวิพากษ์วิจารณ์พาดพิง มันจะไม่เป็นการรวมตัวกันแต่เป็นการหักล้างกัน...

แต่ถ้ามองอย่างที่คุณที่ส่งเสริมกันต้องมีเมตตามาก ถ้าไม่เข้าใจจริง ๆ ก็ต้องสร้างความเข้าใจ ไม่ใช่พอไม่เข้าใจก็ตัดสินเลย ก็ปิดโอกาสเลย ก็ไม่เกิดการส่งเสริมกัน และไม่อาจจะเป็นระหว่างปัจเจกกับการไปรวมกับโครงสร้างในระดับใหญ่ อันนี้ยอมรับไม่ได้... ต้องถักทอให้ถึงเลยเพราะจะทำให้เราไปได้อย่างได้ภาพรวมที่ชัดเจนเร็วขึ้น ตั้งแต่ระดับล่างถึงระดับบน

โยมอยากให้เราลองช่วยกันสะท้อนหรือมองอย่างการทำงานของเสถียรธรรมสถาน เราทำงานกันอย่างตัวเล็ก ๆ จากความเล็ก ๆ ของเรา เราก็รู้ว่า มีเพื่อนมากขึ้นจากงาน และพอมีเพื่อนมากขึ้นเราก็เริ่มเห็นการก้าวของเราที่ก้าวออกไปเพราะเรามีเพื่อน... เป็นการลงทุนเรื่องเพื่อนนะคะ มันก็เลยเร็วขึ้นงานก็กว้างขึ้น เหมือนงานเป็นรูปธรรมที่มองเห็นถ้าเราไม่มัวแต่รอ มัวแต่รอเราอาจจะไม่ได้งานอย่างที่เรากำลังทำอยู่ใน ๑๒ ปีที่ผ่านมา แต่เป็นเพราะว่าเราที่ไม่เป็นเราก็คล่าไปเรื่อย ๆ แต่เราต้องอยู่บนเส้นทางที่เราต้องเคารพนะคือเราเลือกเส้นทางนี้ เราต้องเคารพเส้นทางที่เราเลือกนะโดยการทำหน้าที่ปฏิบัติดูแลจิตใจของเราอย่าให้เพื่อนมัวในขณะที่ทำงาน และถ้ามันมีเสน่ห์ได้ในตัวของมัน

อย่างนี้ การบวกกับคนอื่นมันก็เป็นเรื่องของกาการก้าวกระโดดเดินของเรามันก็ก้าวและกระโดดไป

ทีนี้ถ้าเมื่อรัฐบาลมองเห็นว่าถ้าธรรมะไม่กลับมา... เหมือนอย่างที่ท่านเจ้าคุณอาจารย์บอกว่าประชาธิปไตยมันใช้ได้กับคนที่มีความรู้ ถ้าหมู่คนที่ไม่มีความรู้มันจะเป็นประชาธิปไตย มันตายไปเลย เพราะฉะนั้นก่อนที่จะหว่านพืชประชาธิปไตยมันต้องหว่านพืชธรรม เมื่อรัฐบาลจับประเด็นตรงนี้ได้แล้วชัดเจนว่ามันต้องกู้ธรรมะกลับมาในใจของคนและให้กำลังสนับสนุนหลากหลายวิธีการ ท่านหา... คนในโลกนี้นั้นหลากหลายวิธีการดูวิธีการจัดการของพระพุทธเจ้า ชี พระองค์มีหลากหลายใหม่ ตั้งแต่สูงสุดจำไม่ได้เลยสักประโยคก็จำไม่ได้เลยแม้แต่ประโยคเดียว อย่าง

“ เราต้องเริ่มจากจุดเล็ก ๆ ก่อน ถ้าไปคิดถึงมวลชนในลักษณะที่กว้างมาก มันยาก!

อยู่จริง ๆ นี่ถึงสมัยที่พวกเรายังเป็นนักศึกษายุ่ง ตอนนั้นเรามีพิธีกรรมอันหนึ่งที่เรียกว่าเทียบหิน เราเอาไอ้หลักของ ดิซ นัท ยันท์ นี้ ๑๔ ข้อ มันเป็นเรื่องการประยุกต์เอาศาสนาธรรมของพุทธศาสนามาใช้กับวิถีชีวิตใหม่ในเมือง มี ๑๔ ข้อ เริ่มต้นจากข้อแรกเลยว่า... เธอไม่ควรติดยึดอยู่กับความคิด แม้ว่าความคิดนั้นจะเป็นความคิดในแง่ของพุทธศาสนาแล้วก็ไม่ควรที่จะไปครอบงำความคิดของคนอื่น คือมันจะมี ๑๔ ข้อแล้วให้เราระลึกทบทวน เขาทำเป็นพิธีกรรมสมัยนั้นเรานึกถึง dead poet society พวกเราคนหนุ่มสาว ๒๐ กว่าคนสมัยนั้นยังเป็นนักศึกษาทันอยู่ เราทำกันอาทิตย์ละครั้ง มันเป็นเรื่องที่เรอยากมา ร่วม มีการทำในลักษณะเป็นคล้าย ๆ แบบพิธีกรรม เรียกว่าพิธีกรรมก็ได้ ตีระขึง แล้วก็มีคนอ่าน แล้วเราก็นั่ง

สมาธิ แล้วก็ทบทวนว่า ในช่วงวันเวลาที่ผ่านไป เราได้ทำข้อนี้ใหม่ หรือเราได้บอกพร้อมไป

เสถียรธรรม : ในทางอุดมคติพุทธบริษัททุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบ แต่มองในแง่ของมหาชน เราจะทำอย่างไรให้มวลชนมีส่วนร่วม

คุณธรรมา : เราต้องเริ่มจากจุดเล็ก ๆ ก่อน ถ้าไปคิดถึงมวลชนในลักษณะที่กว้างมาก มันยาก! เมื่อมีขบวนการอย่างนี้ขึ้นมา มีขบวนการที่หลากหลายขึ้นมา แล้วแต่ละกลุ่มก็มีสมาชิกของตัวเอง ถ้ามันกลุ่มอย่างนี้มาก ๆ เข้าแล้วเรามีการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่ม ก็จะทำให้เกิดมวลชนที่หลากหลายขึ้นได้ อย่าไปคิดว่าเราจะทำเรื่องนี้โดยเปลี่ยนแปลงมหาชนทั้งหมด เพราะศาสนาถูกดึงไปจากมือของเรานานมาก และหันไป

โยนน้ำให้หินหนึ่งยังเป็นพระอรหันต์ แต่น้ำเป็นพระอะไรคะเพราะการจัดการที่มีปัญญาและเมตตาของพระองค์ที่เห็นกันอยู่ จันทนาการที่เรารู้จักชื่นชมกันมันมุกตลกจิตกันมัน โยมว่ามันเป็นการถักทอใช้ใหม่ กรูณาแก่น้ำเห็นคน ๆ หนึ่งผิตอยู่ยังมีโอกาสให้เขาเสมอเลยไม่ใช่ตัดโอกาส ยังมีโอกาสที่จะบอกเขาเสมอเลยเราเป็นเพื่อนร่วมทุกข์นะ ฉันทเมตตากรูณาและรู้จักมุกตลกชื่นชมกันบ้างที่เขาสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ แม้แต่ชนิดเดียวเราก็รู้สึกแล้ว

เราต้องสนับสนุน ชื่นชมยินดี รอดน้ำพรวนดิน ต่อไปเราก็จะไม่ห่วงไหนใช้ใหม่คะมันได้ทำหน้าที่ร่วมกันแล้วโครงสร้างใหญ่ต้องจับประเด็นให้ถูกเพราะคุณมีอำนาจคุณมีเพาเวอร์ ถ้าคุณจับประเด็นผิดคุณใช้เพาเวอร์ตรงนั้นผิด

อยู่กับสถาบัน พออยู่กับสถาบัน สิ่งที่เป็น movement อย่างนี้มันน้อย

แต่เราก็เห็นมันอยู่อย่าง movement ของท่านอาจารย์พุทธทาสที่ส่งผลมากใช้ใหม่ สมัยพวกเราเป็นนักศึกษาเราก็คิดว่าถ้าไม่มี movement ของอาจารย์พุทธทาส เราก็ไม่มาสนใจพุทธศาสนา เพราะฉะนั้นเราต้องคิดว่า movement อย่างนั้นของอาจารย์พุทธทาส มัน appeal กับมหาชนใหม่ มัน appeal ใช้ใหม่ เพียงแต่ว่าพอสิ้นอาจารย์พุทธทาสแล้ว ลูกศิษย์ของท่านอาจจะไปไม่ถึงระดับของท่านอาจารย์ซึ่งเราก็โทษไม่ได้ แต่ถ้าเรามีการสืบต่อในลักษณะแบบนี้เรื่อย ๆ มันมีความสำคัญ

ทำไมอาจารย์พุทธทาสถึงทำโรคมหุรสปทางวิญญาณ เพราะท่านเข้าใจใช้ใหม่ว่าคนมันต้องการไปมหุรสป

มันก็มีลัทธิพระนเรศวร เพราะฉะนั้นยังมีอำนาจมากเท่าไรหรือต้องจับประเด็นให้ชัดว่าคุณจะเอาอย่างไร ถ้าคุณจะบอกว่าธรรมะเป็นรากฐานของสังคมนี้คุณก็ต้องเปิดใจให้กว้างและว่างพอที่จะให้คนที่เขากำลังทำงานอยู่นั้นแสดงความคิดเห็นมาแลกเปลี่ยนทัศนะกัน แล้วอย่าปิดโอกาสในการฟัง ส่งเสริมที่จะทำให้เกิดการทำงานต่อ นอกจากจะไม่เปิดโอกาสในการฟังแล้วยังส่งเสริมสนับสนุนให้ความช่วยเหลือคือมันต้องเป็นอย่างนี้พุ่มพุกขึ้นไปเรื่อย ๆ

แต่โยมกำลังจะใช้เสียงนี้เตือนไปถึงเพื่อนที่กำลังทำงานอยู่ อย่าคอย...ถึงแม้ว่าเราจะไม่ได้รับการสนับสนุนไม่ว่าเราจะเป็นคนทำงานอยู่ตรงไหนก็ตามขอให้รู้ว่ามีเพื่อนอยู่ในนี้ทุกมุมโลกเลย ที่กำลังทำงานอย่างหนักขอให้...

ดูหนัง ดูโน่นดูนี่ ท่านก็มาตั้งเป็นโรคมหุรสปทางวิญญาณ คนเขาก็สนุก มันมีรูป มีโน่นมีนี่ ไม่ใช่มาพูดธรรมะอย่างเดียว คนต้องทำดี ถือศีล ๕ ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่ตบยุง ไม่อะไรอย่างนี้ มันแห้งแล้งนะ ชีวิตมนุษย์มันต้องมีสีสันแต่ปัญหาคือศีลมันตรงนั้นมันจะนำไปมนุษย์ไปสู่สิ่งที่ลึกซึ้งได้อย่างไร

เสขิยธรรม : แล้วจะทำอย่างไรให้เกิดขึ้นมาได้ ไม่ว่าจะในระดับปัจเจก เช่น ท่านอาจารย์พุทธทาส ระดับกลุ่มหรือระดับเครือข่าย ทำอย่างไรที่จะเกิดเป็นรูปธรรมขึ้นมาได้

คุณธรรมา : คือมันต้องมีบุคคลนะ ถ้าไม่มีระดับของท่านอาจารย์พุทธทาสก็ต้องมีระดับรอง ๆ ลงมาบ้าง (หัวเราะ) ใช้ใหม่คะ หรืออย่างน้อย ๆ อย่างอาจารย์พุทธทาสท่านก็พยายามทำใช้

“
ถ้าคุณจะบอกว่า
ธรรมะเป็นรากฐานของ
สังคมนี้คุณก็ต้อง
เปิดใจให้กว้างและว่าง
พอที่จะให้คนที่เขา
กำลังทำงานอยู่นั้น
แสดงความคิดเห็นมา
แลกเปลี่ยนทัศนะกัน
แล้วอย่าปิดโอกาสใน
การฟัง ส่งเสริมที่จะ
ทำให้เกิด
การทำงานต่อ
”

ใหม่คะ ถึงแม้ว่าวัดสวนแก้วจะไม่ได้มีนวัตกรรมใหม่ไปจากอาจารย์พุทธทาส แต่แค่ความคิดของอาจารย์พุทธทาสในสมัยนั้นก็ appeal กับคนพอสมควร มัน appeal กับสาธารณชนพอสมควร แต่ปัญหาคือมันไม่มีการสานต่อกิจกรรมที่ท่านอาจารย์พุทธทาสเริ่มต้นขึ้น เวลาที่สวนโมกข์ก็เลยกลายเป็นแค่แหล่งท่องเที่ยว

แต่ว่าปัญหาคือเวลานี้ ถ้าพูดไปมันก็ลำบากนะ มันก็ไม่ใช่ง่าย เนื่องจากว่าสังคมมันใหญ่แล้วมันขาดชุมชน เราลองดูสี่ไถ่หมู่บ้านคนอยู่นี้ หมู่บ้านในเมืองนี้มันรู้จักเพื่อนบ้านกัน มันรู้จักข้างบ้านสองบ้านถ้ารู้จักมากหน่อยก็สี่บ้านถัดไปอีกสองบ้าน (หัวเราะ) นับว่ามากที่สุดแล้ว เพราะฉะนั้นความเป็นชุมชนพวกนี้มันแตกสลาย

ปัญหาอยู่ที่ว่าสำหรับตัวเองเชื่อ

จงทำงานอย่างหนักต่อไป แล้วเราจะรู้สึกถึงความอบอุ่นที่ยังมีตัวเราเองที่ดูแลตัวเองอยู่ เมื่อวันหนึ่งเราได้มีโอกาสมาพบกันเราจะเข้าใจกัน เพราะว่าปัจจุบันโยมเห็นเพื่อนที่เข้ามาที่นี้ที่กำลังทำงานอย่างหนัก เมื่อมาเจอกันแล้วไม่ต้องบอกเลยว่าเป็นญาติกัน เข้าเฝ้าโยมก็เจอเถรีจากวัดอมราวดีมาแฉะ

เราจะพบเลยว่าเรามีเพื่อนอยู่ทุกมุมของโลกนี้ ถึงแม้ว่าเราจะไม่ได้อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกัน ไม่ได้อยู่ในภาษาเดียวกัน แต่ใจของเราเหมือนกัน ก็คือเรายังใกล้ชิดพระพุทธเจ้า เรายังอยู่บนหนทาง โยมจึงอยากให้สิ่งนี้กับนักบวชผู้หญิง ขอให้ท่านแมซีทั้งหลาย... ท่านทำงานต่อไปเถอะ ท่านอย่าคิดว่าท่านจะต้องได้อะไโน่นหรือต้องเป็นไฉนนี้ ถ้าเมื่อว่าท่านสามารถทำงานได้ทั้งที่ท่านไม่ได้เป็นอะไร ท่านจะเกิดความรู้สึกเองว่าในความยากลำบากนั้นสอนให้ท่านแกร่ง และถ้าเมื่อว่าท่านผ่านสถานการณ์นี้ไปได้โดยการพึ่งพาตัวเอง ท่านจะไม่รอคอยหรือเข้าไปสยบยอมกับอะไรเลย การที่เราไม่เข้าไป... หรือคอยที่จะต้องเข้าไปสยบยอม หรือรอว่าใครจะมาทำอะไรให้เรานั้นก็เป็นการบอก

อะไรเราอย่างหนึ่ง ...ว่าเราพึ่งตัวเองได้

เสขิยธรรม : ในอนาคตสถานภาพของนักบวชสตรีจะเป็นอย่างไร โอกาสแห่งความเป็นไปได้ในการทำงาน โอกาสที่จะอยู่ในสังคมพุทธบริษัทอย่างเสมอภาคเสมอไหล่

แมซีตันสนีย์ : ที่จริงโอกาสของเรามีอยู่ตลอดเวลาณะคะท่าน ถ้าโยมเป็นคนที่มีสติกว่าไม่มีโอกาสโยมก็ค่อยโอกาสไปแล้วหละ โยมคงไม่มีโอกาสทำงานอย่างนี้หรือคะ โยมคิดว่ามีโอกาสดูตลอดเวลา โยมไม่คิดว่าตัวเองนี้ไม่มีโอกาสเลยจึงไม่เป็นบุคคลค่อยโอกาสเลย โอกาสมันอยู่ที่เราทำไป

ส่วนกระแสของโลกตอนนี้มันกำลังผลักดันเรื่องนี้มาก เพราะฉะนั้นเมื่อเราให้โอกาสตัวเอง และเราเป็น

ว่า... คุณต้องสร้างชุมชนบางอย่างขึ้นมา ไม่ใช่โดยภูมิศาสตร์ก็ได้ คุณต้องสร้างชุมชนโดยอุดมคติ หรือชุมชนโดยความคิด หรือชุมชนอะไรทำนองนี้ขึ้น เพราะถ้ามันขาดไรซึ่ง "ชุมชน" ตรงนี้ การที่คุณจะทำให้เกิดกระแสกับมหาชนในวงกว้างนี้มันทำได้ยากมากนะ เพราะอย่างเวลานี้ที่เราทำเรื่องผู้บริโภคนี้ เราก็ต้องการที่จะทำในแง่ที่มีเครือข่ายมี network กับกลุ่มของผู้บริโภคมากขึ้น แล้วก็ common issue บางอย่าง ประเด็นบางอย่างที่เป็นประเด็นซึ่งเราเห็นร่วมกันสนใจร่วมกันแล้วมาเคลื่อนไหวร่วมกัน

ในแง่พุทธศาสนาก็เหมือนกัน ถ้าเราบอกว่าความคิดของเรามันเป็น common issue ของมนุษย์นะ ปัญหาอยู่ที่ว่าพิธีกรรมต่าง ๆ รูปแบบหรืออะไรต่อมื่ออะไรทั้งหลาย มันตอบสนองต่อความต้องการในทางจิตวิญญาณของ

เราหรือไม่ ถ้ามันตอบสนองต่อความต้องการตรงจุดนั้น มันก็สามารถเป็นคำตอบได้

แต่พอตรงนี้มันไม่ทันสมัย มันไม่ทันสมัยกับปัญหาที่อยู่ในปัจจุบันนะ มันก็ยากใช้ไหมที่จะไป appeal แบบวันอาทิตย์ฉันก็ไปเที่ยวพวกห้างสรรพสินค้า มันตื่นตัน... คือเวลานี้คนมันชอบความตื่นตันนะ

เสขิยธรรม : เครือข่ายอย่างอื่น ดูเหมือนว่าจะเกิดขึ้นไม่ยากนัก แต่ทำไม่เครือข่ายชาวพุทธเกิดขึ้นได้ยาก... บางคนบอกว่าเครือข่ายทางศาสนานะเกิดยาก แต่ทำไมของศาสนาคริสต์เกิดได้ ศาสนาอิสลามที่มีมุสลิมทั่วโลกสามัคคีกัน ชาวพุทธมีข้อจำกัดอะไร

คุณรสนา : วัฒนธรรมของเขามันแข็งแกร่งกว่า ส่วนหนึ่งละนะ ถ้าอิสลามนี้เป็นการบังคับด้วย คือสังคมบังคับ

คุณต้องมาทำแบบนี้ หรืออย่างไรในแง่ของคริสต์ที่ระบบแบบมิชชันนารีที่กว้างมาก ทำกันมาไม่รู้กี่ร้อยปีมาแล้ว มีคนที่เห็นศูนย์รวม อย่างน้อยคนที่เห็นมิชชันนารีก็เป็นแกนกลางที่ไม่ยอมไปไหน ฉันต้องทำหน้าที่ในการเป็นมิชชันนารี พอมีคนที่ยืนหยัดต่ออยู่เรื่องหนึ่งคนก็จะมากเกาะ

...เหมือนกับเวลาพูดถึงกรณีการเคลื่อนไหวของ NGOs เราบอก NGOs นี้ไม่ได้เป็นคนนำการเปลี่ยนแปลง แต่ NGOs เป็นเหมือนกับเชือกเส้นหนึ่งที่ย่อนลงไปในสารละลายที่อึดตัวแล้ว เมื่อเราหย่อนเชือกลงไปปุ๊บ มันก็จะเกาะเหมือนกับที่เราทำทดลองวิทยาศาสตร์สมัยเด็ก ๆ คือสลักมันพร้อมจะเกาะ ถ้ามันมีเชือกหย่อนลงไปให้เกาะ เพราะฉะนั้นในแง่นี้มันก็อาจจะคล้ายกันก็ได้ว่า พุทธศาสนาเรามีใครบ้างที่ consistent พอที่จะยืนหยัด

คนที่เมตตาตัวเราเองอยู่ตลอดเวลา ทำงานอย่างหนักอยู่ตลอดเวลาอย่างนี้นะคะ เราก็มีบ้านของเรามีใจของเราที่แข็งแรง มีชุมชนของเราที่แข็งแรงพอ กระแสของโลกมันมาอย่างไรนั้นคะ มันมาถึงเราโดยที่เราพร้อมอยู่แล้ว มันปฏิเสธไม่ได้ เพราะตอนนี้กระแสของนักบวชผู้หญิงนี่เป็นกระแสของสังคมที่เป็นสากล เวลาที่โยมไปที่ไหนก็ตามคนจะมองมาที่เรานี้เหมือนอย่างมีมิติจิตใจต่อกัน มีเมตตาต่อกัน สันนิษฐานกัน เราเห็นเลยว่า การที่เราทำงานหนักอยู่ในบ้านเมืองของเราตอนนี้คะ นั่นก็คือการส่งเสริมให้เกิดกระแสของโลก ที่จะทำให้โลกนี้ได้โอกาสจากความแข็งแรงของนักบวชผู้หญิงที่กำลังทำหน้าที่กันอยู่ ถ้าผู้หญิงคนหนึ่งมีสติปัญญาแข็งแรง โยมก็รู้ว่าผู้หญิงคนนั้นจะเป็น

ประโยชน์ต่อสังคม อาณิสสรณ์นั้น จะนั้นตอนนั้นไม่รู้สิกว่าตัวเองเป็นคนด้อยโอกาส แต่ถ้าเผื่อว่าโครงสร้างใหญ่มองตรงนี้แล้วอยากจะทำโอกาส... หรือไม่ตัดโอกาสโยมไม่ทราบ แต่ว่าถ้าเผื่อว่าโครงสร้างใหญ่เห็นประโยชน์ต่อการทำงานที่มากขึ้นและรวดเร็ว จากการให้โอกาสสนับสนุนผู้หญิงเหล่านี้ สังคมจะเป็นผู้ได้ออกสเอง ถ้าโครงสร้างใหญ่ไม่สนับสนุนก็ขาดโอกาสเอง สังคมจะขาดโอกาส ไม่ใช่พวกเราขาดโอกาส สังคมจะขาดโอกาสสะละกัน พวกเราทำอยู่แล้วๆ เราไม่ขาดโอกาสสะละกัน สำหรับโยมนะ แต่ถ้าเผื่อว่าโครงสร้างใหญ่ให้การสนับสนุนการศึกษาที่จะทำให้ผู้หญิงคนหนึ่งมีสติปัญญาให้ได้เร็ว อาณิสสรณ์นั้นจะเป็นต่อสังคมโดยรวมทันที แต่ถ้าเผื่อว่าไม่มีการสนับสนุนให้ผู้หญิง

ที่มีสติปัญญาเกิดขึ้น ไม่มีชุมชนแห่งการเรียนรู้อยู่ของผู้หญิงเกิดขึ้น คนขาดโอกาสก็คือสังคม

เสขิยธรรม : รูปแบบมีความจำเป็นเพียงไรต่อสถานภาพนักบวชสตรี เช่น เป็นแม่ชี เป็นภิกษุณี ทศศีลมาตา ฯลฯ

แม่ชีคันทิณี : อันนี้ต้องช่วยกันคิดคะ ว่า ถ้าสังคมมองเห็นประโยชน์ร่วมกันว่าให้โอกาสต่อผู้หญิงที่เลือกเส้นทางนี้สังคมก็จะได้อานิสงส์จากการให้โอกาสผู้หญิงเหล่านี้ และเมื่อสร้างความชัดเจนของวิถีชีวิตก็จะเกิดศรัทธาต่อการเข้ามาใช้ชีวิตของนักบวช

สำหรับคนที่กำลังมองอยู่นี้ะมันคลุมเครือ พอคลุมเครือ... เมื่อผู้หญิงจะบวชก็วิ่งไปบวชที่อื่นหมด ไม่บวช

เสขิยธรรม : พุทธศาสนาสถาปัตยกรรมหลายที่อ้อมตัวหรือขาดเขือก

คุณรสนา : สถาปัตยกรรมที่อ้อมตัวมีอยู่แล้ว ถ้าเราบอกว่าคนที่ต้องการพันทุกซ์ เป็นสถาปัตยกรรมที่มีอยู่แล้ว เพียงแต่ว่า เขาไปเจอพวกห้างสรรพสินค้าต่อมืออะไรมากกว่า...

เสขิยธรรม : หรือว่าเจอเขือกอย่าง คพพ. หรืออย่างเสขิยธรรมมันก็เลยไม่เกาะ (หัวเราะ)

คุณรสนา : (หัวเราะ) อาจจะไม่ใช้เขือกที่หย่อนลงไปก็ได้ ยังหย่อนอยู่ข้างนอกมันเลยไม่เกาะ

คุณสมเกียรติ : ดูเหมือนคุณจะไม่เชื่อว่าโครงสร้างคณะสงฆ์ จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้เลย

คุณรสนา : อาจจะเป็นทัศนะ

หนึ่ง เราไม่ค่อยเชื่อในเรื่องระบบสถาบัน คือสถาบันมันมีประโยชน์ในระดับหนึ่งเท่านั้นเอง แต่ถ้าสถาบันมันใหญ่มาก มันมักจะครอบงำศาสนชีวิตที่สำคัญๆ ของเรา มันมุ่งไปสู่การทำลายมากกว่าที่จะสร้างสรรค์

เสขิยธรรม : แต่ว่าโดยในแง่ของการเคลื่อนไหวอย่างเป็นขบวนการ การเคลื่อนไหวของพุทธจริยา ก็ยังมี factor บางส่วนที่ยังเกี่ยวเนื่องกับรัฐ โดยกฎหมาย โดยกลไกของรัฐ ฯลฯ ในแง่ของการฟื้นฟูพระศาสนาเราก็คงปฏิเสธกลไกตรงนี้ไม่ได้เหมือนกัน ดังนั้นเราจะจัดวางความสัมพันธ์อย่างไร

คุณรสนา : เรามีแต่ที่จะถูกเขาจัดวาง เราจะจัดวางเขาได้หรือ เราถูกเขาจัดวางมากกว่าที่เราจะไปจัดวางเขา... แต่หมายถึงว่าก็เห็นด้วย เหมือนอย่าง

ถ้าสมมุติจะเทียบเคียงนะ อย่างกรณีเรื่องพุทธจริยา เราเคลื่อนไหวมาหนึ่งปีครึ่งนี้เราเห็นเลยว่ากลไกของรัฐไม่ทำงาน คือกลไกรัฐทั้งระบบนี่มัน corrupt

เพียงแต่ว่าตอนนั้นมีรัฐธรรมนูญใหม่ขึ้นมา มันมีกลไกใหม่บางอย่างแต่กลไกใหม่อันนั้นมันต้องมีคนมาใช้ ไอ้คนที่มันอยู่ในระบบที่มันมีหน้าที่ใช้กลไกนั้น... มันก็ไม่ใช่! แต่เอาละ อย่างน้อย

“
**ถ้าสังคมมองเห็น
 ประโยชน์ร่วมกัน
 ว่าจะให้โอกาสต่อผู้หญิง
 ที่เลือกเส้นทางนี้
 สังคมก็จะได้อานิสงส์
 จากการให้โอกาส
 ผู้หญิงเหล่านี้**
 ”

ในประเทศไทย ไม่รู้ประเทศไทยเป็น
 อย่างไร ท่านนึกออกไหม คนที่เขายัง
 ต้องการภาพตราบนี้ก็มี ส่วนใหญ่พวกเรา
 บวชกันมานานแล้ว จนเรารู้ว่าจะเป็น
 อะไรหรือไม่เป็นอะไรก็ช่าง ถ้าเราไม่
 หยุดในการที่จะรดน้ำพรวนดินใจของ
 เราๆ ก็เดินไปได้เรื่อยๆ เราไม่รอ อย่าง
 นี้เราก็ได้คนกลุ่มเก่า

แต่ถ้าเพื่อจะต้องให้เกิดศรัทธา
 ต้องสร้างวิถีชีวิตของนักบวชผู้หญิงให้
 ชัดเจน ให้มีโอกาสเหมือนอย่างผู้ชาย
 ที่... ถ้าจะบวชแล้ววิถีชีวิตของการบวช
 พระก็จะชัดเจน เป็นรูปแบบที่ชัดเจน
 ก็สำคัญนะคะท่านไม่ใช่ไม่สำคัญ

เสขิยธรรม : เชื่อมมันแคไหนว่า
 นักบวชสตรีจะเป็นกำลังของพระศาสนา
 ได้อย่างเคียงบ่าเคียงไหล่จริง ๆ หาก

ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของภิกษุณีเหมือน
 อย่งในอดีต พูด่าย ๆ ว่า ความเป็น
 เนื้อหาสาระเหมือนอย่างที่ท่านแม่ชีว่านี่
 จะทำให้นักบวชสตรีเป็นกำลังให้กับ
 พระศาสนาในอนาคตได้จริงหรือ

แม่ชีต้นสนีย์ : โยมไม่ได้เชื่อ
 มันในคนอื่นนะคะ แต่โยมจะตอบแบบ
 คนที่เชื่อมั่นในตัวเองได้ใหม่ว่า จากการ
 ที่เราไม่รู้จะอะไรเลยมาบวชเพราะความ
 ทุกข์ แล้วรู้จักวิธีการวิเคราะห์ทุกข์ของ
 เรา และเราเริ่มสำนึก... สำนึกว่าชีวิต
 ของเรารอดมาได้เพราะพระธรรม เรา
 มีกตัญญูต่อพระธรรม เพราะเรามี
 กตัญญูต่อพระธรรม เราจึงมีการช่วย
 เพื่อนมนุษย์ เพราะเรารู้ว่าความทุกข์มัน
 เหมือนกัน มันเกิดความคับข้องในการที่
 จะใช้ชีวิตและทำให้เราก้าวอย่างไม่
 มั่นใจ เพราะฉะนั้นถ้าโยมว่าเมื่อสี่สิบ

รัฐธรรมนูญก็ได้เปิดช่อง ได้เปลี่ยนคำ
 นิยามที่สำคัญมากอันหนึ่งจากที่ว่า
 อธิปไตย “มาจาก” ปวงชนชาวไทย มา
 เป็นอธิปไตย “เป็นของ” ปวงชนชาวไทย
 ซึ่งตรงนี้เป็นจุดสำคัญมาก การวาง
 สถาปัตยกรรมทางการเมือง ในทางรัฐ
 ธรรมนูญทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า ประชาชน
 สามารถเข้ามาตรวจสอบอำนาจรัฐได้
 แต่อันนี้มันก็เป็นเรื่องใหม่ เหมือนนักเป็น
 เครื่องมือใหม่ที่คนอาจจะยังไม่มี
 ประสบการณ์ในการใช้ที่เพียงพอ แต่ถ้า
 หากประชาชนเริ่มตระหนักแล้วว่า ประชา
 ธิปไตยเป็นของคุณนะไม่ใช่มาจากคุณ

เพราะสมัยก่อนอำนาจอธิปไตย
 ทั้งหลายมาจากปวงชนชาวไทย ก็คือ เรา
 มีหน้าที่ยกเลิกไอ้คนนี่ไปทำหน้าที่แทน
 เรา แล้วหลังจากนี้เองไม่ต้องมายุ่งอะไร
 กับข้าแล้วนะ ข้าจะทำหน้าที่แทนทั้งหมด
 เลย แต่ตอนนั้นมันไม่ใช่ อำนาจอธิปไตย

เป็นของปวงชนชาวไทย เมื่อมันเป็นของ
 ปวงชนชาวไทยเมื่อมันเป็นของเรา เรา
 ต้องพร้อมที่จะใช้ เมื่อเราพร้อมที่จะใช้
 ตอนนี้อ้าวพวกอำนาจเก่ามันยังไม่ยอมให้
 คุณใช้ ถ้าคุณจะใช้มันก็จะสกัดกั้นทุก
 ทาง เพราะฉะนั้นตอนนี้ก็ไม่ใช่เป็นไร เรา
 ก็ใช้มันไปเรื่อย ๆ แต่ปัญหาคือถ้า
 ประชาชนไม่มีความตื่นตัวในการที่จะใช้
 เรื่อย ๆ อำนาจตรงจุดนั้นต้องถูกตรวจสอบ
 มันถูกตรวจสอบเรื่อย

ตอนนั้นตัวเองคิดอย่างนี้ะฮะว่า
 เราเปลี่ยนแปลงมันอาจจะเปลี่ยนแปลง
 ได้ลำบาก แต่ว่าเราเหมือนฉายสปอต
 โลท์ไป มันมีโลกที่สามารถทำให้คุณ
 ฉายสปอตโลท์ได้คุณก็ฉายไปเรื่อย ๆ
 นึกถึงเวลาเจริญสติ เวลาเจริญสติเขา
 บอกคุณไม่ต้องใช้ความคิด สิ่งสำคัญใน
 การเจริญสติคือขอให้คุณเห็น เพราะ
 ฉะนั้นนี่สิ่งที่เราทำคือเราต้องพยายาม

เปิดทุกอย่างให้ประชาชนให้ประชาชน
 เห็นไปเรื่อย ๆ เห็น ๆ ๆ เห็นแล้วมัน
 เกิดปัญญา เวลาเราทำเรื่องที่เราไม่ได้
 คิดอะไรมาก เพียงให้ประชาชนเห็นไป
 เรื่อย ๆ เห็น ๆ ๆ เห็นไอ้มันมัน corrupt
 ฉิบหายเลย ใช้อย่างนี้มันต้องแก้ไขแล้ว
 อย่างนี้มันอยู่ไม่ได้แล้วมันต้องเปลี่ยน
 แปลง มันก็จะเกิดพลังขึ้นมา

แต่หมายถึงมันต้องมีคนที่เห็นตัว
 แทนเป็นหัวทอก NGOs เป็นหัวทอก แต่
 หัวทอกมันแค่ทะเลลูทะเลลงไปได้นิด ๆ
 หน่อย ๆ ท่ออะไรไม่ได้หรอก ต้องอาศัย
 ดำทอก คือพลังของประชาชน เพราะ
 ฉะนั้น อย่างพวกเราถ้าในแข่งของโลกใน
 การที่จะเคลื่อนไหวในการปฏิรูปการ
 พระศาสนา ก็ต้องมีหัวทอก แต่ก็ต้อง
 เป็นหัวทอกที่แหลมคมพอที่จะสามารถ
 เชื่อมโยงดำทอกมากับตบตรนี้ด้วย

แล้วถ้าเราไปคิดใหญ่ว่าเราทำตรง

ปีที่ผ่านมามีโยมทำงานเพราะอะไร ตอบ
ทำอย่างนั้นใจว่าเพราะโยมกตัญญูต่อ
พระธรรมซึ่งเป็นส่วนสำคัญในชีวิตของ
โยมที่ทักให้โยมหยุดได้

ถ้าผู้หญิงคนไหนก็ตามที่มองเห็น
ว่าตัวเองหยุดได้ และระมัดระวังอย่างก้าว
ต่อไป เพราะมีธรรมชาติเป็นรากฐานเป็น
คู่ชีวิตจริงใหม่ เราเข้ามามีธรรมชาติเป็น
หัวใจของเรา เราขาดคน ๆ หนึ่งเรายังอยู่
ได้ ถ้าเราขาดพระธรรมเราจะรู้สึกเรา
ตายทั้งเป็น เพราะฉะนั้นเราควรจะยึด
ถือพระธรรมหรือยึดถือตัวบุคคล โยม
เป็นเหมือนตุ๊กตาตัวเล็ก ๆ ที่จะทำให้ท่าน
มองเห็นภาพว่าเจ้านั้นใจกับระบบใหญ่
อย่างไรก็อยู่ที่จุดเล็ก ๆ เหล่านี้ ว่า
มันใจในตนหรือเปล่า ผู้หญิงเหล่านี้มันใจ
ในตนบนหนทางนี้ หนทางที่จะหยุดที่นี้
แล้วพิจารณาการใช้ชีวิตของเราใน

อย่างก้าวต่อไป

ส่วนอนาถิสังสนั้นเกิดจากอย่างก้าว
ต่อไป จะเป็นอะไรอยู่ที่ปัจจุบันนี้เราทำ
อะไร ถ้าเมื่อมีโครงสร้างใหญ่ที่สนับสนุน
ให้เกิดความสำนึกอย่างนั้น... ที่เกิดความ
เชื่อมั่นในตนกับผู้หญิงมากขึ้นเท่าไร
ท่านก็จะเห็นเองว่าสังคมมันได้ประโยชน์
อะไรจากผู้หญิงเหล่านี้

โยมก็เห็นนะคะว่าเมซีเล็ก ๆ ใน
ชนบทท่านเป็นที่พึ่งทางจิตใจของเด็ก ๆ
ของชาวบ้าน ของอะไรมากมาย ท่าน
อาจจะไม่มีโอกาสทำงานผ่านสื่อ แต่โยม
ก็รู้สึกเวลาที่โยมได้เดินทางไปในชนบท
เมื่อเรามองดูเราเรามองดูเราอย่างคนที่
มีศรัทธาในวิถีชีวิตของเรา และเราก็มอง
ดูผู้หญิงทั้งหลายที่อยู่ไว้วัด... โยมได้
ออกเยี่ยมผู้หญิงนักบวชด้วยกัน เรา
เคารพกันเหมือนญาติมิตรเลย ไปที่วัด

หนองป่าพงโยมได้ไปเจอผู้หญิง ๓๐
พรรษาเมื่อคืน ๑๒ พรรษาจากวัด
อมราวดี ได้เจอบุคคลที่อยู่แบบ.. เอ..
ถ้าแบบไม่มีความสุขมันจะอยู่ได้อย่างไร
พรรษามาก ๆ อย่างนี้ท่านนี่ก็ออกใหม่
คะ มันต้องมีความสุขบนเส้นทางนี้สิ
ถ้าเราหาความสุขบนเส้นทางพรหมจรรย์
ไม่ได้แล้วต้องกลับไปหาความสุขทาง
โลกหมดแล้วสิ

แต่ที่เราเจอ... มันก็น่าลึกลับใจของ
เรา แต่ที่เราเจออีลิปพรรษา ที่แต่ละ
คนบวชกันคนละมุมโลกก็มาเจอที่ตรงนี้
แล้วเจอกันแต่ยุคก็มากอดกันที่ตรงนี้
เออ ก็เป็นกำลังใจในทางที่เจอผู้หญิงที่อยู่
บนหนทางธรรมตั้งมั่นอยู่อย่าง
ไม่หวั่นไหว เป็นกำลังใจต่อเพื่อนผู้หญิง
ด้วยกันที่กำลังเริ่มต้นคิดเริ่มต้นแสวงหา
เริ่มต้นที่จะดูแลชีวิตของตัวเองดีขึ้น

นี้เพื่อแก้สังคมทั้งหมด บางทีมันยังเป็นไป
ไม่ได้ แต่ว่าเราจะไปคิดอะไรที่มันครอบ
คลุมกว้างเกินไปนั้น บางทีเราก็จะหมด
หวังว่า มันจะทำให้เกิดสิ่งนั้นสิ่งนี้ได้ใหม่
ก็ต้องไปสนใจ... ให้เราคิดแบบชาว
พุทธนะ เมื่อสิ่งนั้นมันมี เมื่อสิ่งนี้
ไม่มีสิ่งนี้ก็ไม่มี เพราะฉะนั้นเวลาเราทำ
อะไรสักเรื่องหนึ่งเราก็ทำ ถ้ามันเป็นสิ่งที่
เรายอมรับเราก็ทำ ทำแล้วมันจะเกิดผล
อย่างไรมันก็ต้องอาศัยเหตุปัจจัย พุทธ
ศาสนาสอนให้คุณเห็นว่าทุกอย่าง
possible นะ ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย เพราะ
ฉะนั้นเราจะไปบอกว่าทำอย่างนี้ มันจะ
เปลี่ยนแปลงใหม่ จะไปรู้ได้อย่างไร
เวลานั้นนี้ต้องอาศัยภาชิตว่า ความ
พยายามเป็นของมนุษย์ ความสำเร็จอยู่ที่
ที่ฟ้า แต่ไม่ใช่พรอกความสำเร็จมันอยู่ที่
ที่เหตุปัจจัยที่คุณสร้างได้มากพอหรือ
เปล่า ถ้าความสำเร็จนั้นน้อยที่เหตุปัจจัย

ที่คุณสร้างได้มากพอ มันก็เปลี่ยนแปลง
ปัญหาคือถ้าเราคิดไกลไป เราก็คจะ
หมดหวังว่าปัญหามันมีเยอะขนาดนี้ สิ่ง
ที่เราทำจะมีความหมายอะไร คุณไม่ต้อง
ไปคิดอะไรมากเราเน้นอยู่แค่นี้ คิดฉันจะ
ย้ายเก้าอี้ตัวนี้ย้ายได้ใหม่นี้ คุณลุกขึ้น
ก่อนสิ คุณต้องลุกก่อนถึงจะย้ายเก้าอี้ได้
นั่งอย่างนั้นมันย้ายไม่ได้หรอก ต้องลุก
ก่อน..

เสขิยธรรม : เมื่อกลไกของรัฐ
ไม่ว่าจะเป็นในแง่กฎหมายหรือทางการ
เมืองมีช่องทางอยู่ ที่จะทำให้อำนาจของ
ประชาชนเป็นด้ามทอกตามที่ว่ามา
แล้วจะทำอย่างไรให้มันเป็นทอกเดียวกัน
จะจัดวางอย่างไรให้เป็นขบวนการเดียวกัน

คุณรสนา : มันไม่ได้ขึ้นอยู่กับ
การจัดวางของเรานะ บางทีเราก็คิดไม่
ได้ถึงขนาดนั้น เหมือนกับเวลานี้ เราทำ

“
สิ่งที่สำคัญของ
พุทธศาสนา
คือมรรคนะ
ไม่ใช่เป้าหมาย
ถ้าคุณอยู่บนมรรค
ที่ถูกต้อง คุณไปสู่
เป้าหมายที่ถูกต้อง
แน่นอน
คุณไม่ต้องถามว่า
ทำอย่างนี้แล้ว
มันจะเกิดได้ไหม
ขอให้คุณทำ...
”

โยมว่ามันเป็นการรักกุศลของผู้หญิงด้วยกันเอง อาจจะเป็นกำลังใจของผู้ชายด้วย ที่มองดูแล้วก็รู้สึกว่ามีมมมมมมที่เป็นเพื่อนมนุษย์ ไม่มีหญิงไม่มีชายแล้วละ เป็นเหมือนโยมมองดูท่าน... โยมก็เคารพท่านโดยการทำหน้าที่ของท่าน ทุกครั้งที่เราเจอกันท่านก็ทำงานหน้าโยมก็ทำงานหน้า แต่เราก็เคารพกันโดยการที่ไม่ได้มาดูใครทำอะไร ใครทำน้อย ใครทำอะไรเยอะ มีใครดีไม่ดี ใครทำใช่ ใครทำไม่ใช่...

ทุกคนก็มีวิถีชีวิตตามเหตุตามปัจจัยของแต่ละบุคคล ทุกคนมีความถนัดที่ต่างกันแต่มีจุดยืนเหมือนกัน มีความหลากหลายเพราะเราแตกต่างกันในประสบการณ์ของการใช้ชีวิต ใช่ไหมคะ ที่เหมือนกันก็คือเราดูแลตัวเองที่จะให้การทำงานของเรายุ่งยากก้าวไม่

เรื่องกรณีทุจริตยานี้ บางคนก็คิดว่าคุณจะทำเรื่องนี้เป็นเพื่ออะไร หวังอย่างไร เราอาจจะคิดละณะว่า เราหวังว่าให้มีการเปลี่ยนแปลงของระบบ หวังว่าให้มันไม่มีทุจริต คอร์รัปชัน หวังโน่น หวังนี้ มันก็เป็นความหวังของเรา แต่เราจะไปบอกได้อย่างไรว่าสิ่งที่เราทำมันจะทำให้เกิดตรงนั้นขึ้น แต่ตรงนั้นมันไม่สำคัญ...

สิ่งที่สำคัญของผู้พุทธศาสนาคือ

เป็นเหตุแห่งทุกข์ใช่หรือไม่คะ ...อันนี้ต่างหากที่เราเป็นเพื่อนกัน

โยมจึงรู้สึกตื่นนะคะเมื่อได้เห็นนักบวชด้วยกันยังทำงานหน้าอยู่ ยังรู้สึกถึงความอบอุ่นที่บางทีเราให้กันเอง ไม่ต้องรอคอยที่จะให้ท่านมาดูแลเรา ไม่ค่อยมีชีวิตเป็นเด็กลูกแห่งที่จะต้องมีผู้ใหญ่มาดูแล แต่เราจะเข้าไปใกล้ท่านโดยการทำงานหน้าของเรา

เสขิยธรรม : ฆราวาสจะเป็นที่พึ่งที่หวังได้แค่ไหนในการทะนุบำรุงพระศาสนา หรือการฟื้นฟูพระศาสนาอย่างที่เป็นกิจจะลักษณะ

แม่ชีคันสนีย์ : โยมว่าเป็นไปได้ ถ้าคน ๆ นั้นไม่จะเป็นนักบวชหรือฆราวาสแข็งแรงอยู่ด้วยสัมมาทิฐิ คน ๆ นั้นเป็นที่พึ่งที่หวังได้ ...เป็นไปได้อะ

มรรคนะไม่ใช่เป้าหมาย ถ้าคุณอยู่บนมรรคที่ถูกต้อง คุณไปสูเป้าหมายที่ถูกต้องแน่นอน คุณไม่ต้องถามว่าทำอย่างนี้แล้วมันจะเกิดได้ไหม ขอให้คุณทำ...

เหมือนกับที่ พุทโธคะ เคยกล่าวไว้... ครั้งหนึ่ง ตอนที่ไปอยู่กับเขา เรากำลังขึ้นรถไฟไปด้วยกัน แกก็พูดอันนี้ “สิ่งที่สำคัญที่สุด คือต้องขึ้นรถไฟคันที่ถูกต้อง แล้วเราก็ไม่ต้องไปสนใจจุดมุ่งหมาย ว่าเป้าหมายจะไปถึงไหน เพราะมันไปถึงทางนั้นแน่นอน”

เสขิยธรรม : แต่เราก็ต้องรู้เหมือนกันว่าเราจะไปลงที่สถานีไหน

คุณรสนา : ใช่ ถูกต้อง... เพราะฉะนั้น สิ่งที่เราพิจารณาทั้งหมดแล้วนี้ว่า เอละ เราจะทำไ้กระบวนการในการเปลี่ยนแปลง ปฏิรูปในแง่ของศาสนา ถ้าเรากลับมาหาสิ่งที่เป็นการของ

คือเราต้องมองอย่างคนใจกว้างเลยว่า สังคมในโลกปัจจุบันไม่ได้ขึ้นอยู่กับรูปแบบหรือว่าไม่ได้ยึดติดอยู่กับภาพของการเป็นนักบวชหรือไม่นักบวชแล้ว ธรรมะเป็นเรื่องสากล ธรรมะเป็นเรื่องที่ไม่มีเพศใช้ไหมคะ และก็ไม่มีว่าต้องบวชหรือไม่บวช

ฆราวาสหรือ อุบาสกอุบาสิกาจะแข็งแรงขึ้น เพราะว่าคนเริ่มสนใจธรรมมากขึ้น และก็สนใจธรรมะในรูปแบบแล้ว สนใจธรรมะในชีวิตประจำวันมากขึ้น ก็เห็นว่าคนหนุ่มสาวหรือแม่แต่เด็ก ๆ เวลาเขาเข้ามาสนใจธรรมะนี้เขาจะมองหาวิธีการการที่จะไปจัดการ หรือการที่จะไปใช้ชีวิตเขาให้ดีขึ้น คนเหล่านี้ อาจจะไม่ได้อ่านสนใจในรูปแบบว่าต้องเป็นนักบวชหรือไม่เป็นนักบวชมากขึ้น คนที่เข้ามาที่นี้ อย่างงาน “ส่วิก

พระพุทธเจ้าว่า คุณจะต้องมีธรรมะแล้วก็มีวินัย คุณต้องมีชุมชน คุณต้องมีอะไรต่อมิอะไรในองค์ประกอบเหล่านี้ เมื่อเราทำตรงนั้นขึ้นมาแล้วนี้ ถ้าเราทำอย่างมุ่งมั่นไปเรื่อย ๆ ตรงที่มันก็จะเกิด แต่เราจะไปบอกว่ามันจะเกิดในปริมาณขนาดไหน มันพูดไม่ได้หรอก แต่ถ้าเราบอกว่า “โอ.. ตรงนี้มันเกิดน้อยมาก อย่าไปทำมันดีกว่า เลิกดีกว่า” มันก็ไม่เกิด

แต่ถ้าเราเริ่มต้นทำว่าเอละได้ตรงนี้เป็นสิ่งที่ถูกต้อง เราอาจจะเห็นภาพที่ชัดเจนทั้งหมดไม่ได้ แต่ว่าเรามีความเห็นว่าเอละเราต้องสร้างอย่างนี้ ๆ มันเป็นเรื่องที่เมื่อเราได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว เราก็คิดว่าต้องทำอย่างนี้ เราไม่ต้องไปกำหนดที่จุดมุ่งหมายตรงนั้นหรอก แต่เราอาจจะต้องลดอำนาจของรัฐลง เราต้องพยายามที่จะผลักดันให้มีการ

ลิกขาลัย” มาอยู่รวมกันซักหกเดือน เขาก็ไม่ได้สนใจที่จะเป็นนักบวชขณะกะพอกหกเดือนแล้วอาจจะเป็นนักบวชซักสี่คนอะไอย่างนี้ คือไม่ได้สนใจที่จะบวชมาก่อน เราจะเห็นเลย น้อยมากที่จะสนใจเข้ามาเป็นนักบวชก่อนที่จะเข้ามาอย่างนี้ ไม่ได้สนใจอย่างนี้

ฉะนั้นที่ท่านถามว่า จะมีความแข็งแรงของอุบาสิกอุบาสิกาเกิดขึ้นมากมากขึ้น และเขาจะเป็นหลักที่จะนำพาพระศาสนาต่อไปด้วยวิถีชีวิตประจำวันของเขาจะมีมากขึ้นหรือเปล่า โยมคิดว่าก็มีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง เท่าที่มองเห็นตอนนี้ ส่วนใครก็ตามที่จะตัดสินใจเข้ามาที่จะใช้ชีวิตของนักบวช ก็ถือเป็นโอกาสพิเศษของชีวิต ที่จะเข้ามาเรียนรู้ในหนทางที่อาจจะเดินตามรอยของผู้ที่เลือกเส้นทางนี้ แล้ววิถีหนทางนี้เป็นไป

เพื่อการทำให้เกิดที่ไม่ประมาทให้ถึงที่สุดของทุกชีวิตได้เหมือนกัน แต่คงจะมีเปอร์เซ็นต์ในฝ่ายของฆราวาสมาก เปอร์เซนต์ของนักบวชก็จะน้อยลง อันนี้ต้องยอมรับว่าเป็นอย่างนั้นจริง ๆ และเราก็จะจะไม่รู้สึกหอรอกนะกว่าเราจะไม่มีเพื่อนบนเส้นทางนี้หรือไม่ เพราะโยมคิดว่าใครก็ตามที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบไม่ว่าจะเป็นอะไรก็เป็นเพื่อนกัน

โยมก็สัมผัสनुหะ ถึงแม้ว่าเขาจะไม่เข้ามาในวิถีชีวิตของนักบวช เพียงเขาสนใจที่จะใช้ชีวิตอย่างคนที่ตระหนักรู้มากขึ้นเขาต้องซึนซมยินดีและก็ต้องให้โอกาสในการที่จะเรียนรู้กับเขา อย่างเวลาเด็ก ๆ ที่เข้ามาที่นี้เป็นกลุ่มก้อน เราก็ไม่ได้พูดถึงเรื่องของการใช้ชีวิตอย่างนักบวชมันวิเศษอย่างไร แต่เรามักจะแลกเปลี่ยนกับเขาให้เห็นว่านักบวชมีวิถี

ชีวิตอย่างไร เราต้องระมัดระวังมีข้อวัตรปฏิบัติของเรายังไง เราต้องมีย่างก้าวของเราที่มีสติปัญญาไว้อย่างไร

เขาก็เหมือนกัน เขาก็เป็นนักบวชหรือไม่ก็ตาม ถ้าเผื่อว่าเขามีย่างก้าวอย่างคนที่มีความสติปัญญา ระหว่างการก้าวของเขา เขาก็จะพบว่าย่างก้าวของเขามั่นคงขึ้น

แก้กฎหมาย เพื่อที่จะให้อิสระ เพื่อลดอำนาจตรงนั้นให้น้อยลง เพื่อที่จะให้กลไกต่าง ๆ มันดีขึ้น อย่างนี้เราก็ต้องทำ แต่ในขบวนการที่เป็นขบวนการของชาวพุทธจริง ๆ คุณก็ตั้งตัวด้วย แต่เราจะบอกว่า เอ๊ะ! ทำอย่างนั้นมันจะเกิดอย่างนั้นไหม โอ้โฮ! ใครจะไปพูดได้ คุณพูดไม่ได้

เหมือนนักเราบอกว่า เราทำเรื่องทุจริตเราทำอย่างนี้ไปแล้วมันจะเอานักการเมืองลงจากเวทีได้ไหมใครจะไปพูดได้ มันขึ้นกับเงื่อนไขตั้งเยอะ แต่ว่าในฐานะเราซึ่งเป็นเหตุปัจจัยอันหนึ่ง เรามีช่องทางทำได้อย่างนี้เราก็ทำ ส่วนทำแล้วมันจะไปถึงตรงนั้นหรือไม่ มันก็ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยอื่นตั้งเยอะแยะ แต่อย่างน้อยที่สุดเราก็ถือว่าเราได้ทำเต็มที่แล้ว ในฐานะที่เราเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งของเรื่องนั้น ๆ เมื่อได้ผลไม่ได้ผล เราไม่ต้องโทษ

ตัวเราเองแล้ว

ถ้าเราไปคิดว่าถ้าเราทำการบวชการนี้เราจะสามารถ appeal กับมหาชนได้หรือไม่ มันก็ต้องทำก่อนนะ ก็พูดไม่ได้ หมายถึงว่าเราคิดอย่างรอบคอบแล้วว่าเราศึกษาจากประวัติศาสตร์ ศึกษาจากอะไรต่อมิอะไรแล้ว นี่เราเห็นว่าการทำแบบนี้ มันสามารถทำได้ วิธีการอย่างของอาจารย์พุทธทาสท่านทำอาจจะเหมาะสมกับยุคของท่าน แต่ในยุคของเรา มันจะมีอะไรต้องเปลี่ยนแปลง.

พินทุพุทธศาสนา ภารกิจของใคร

พินทุ พระพุทธศาสนา ให้อยู่ยั่งยืนนาน
ฟู พองแก่แท้ คือพระนิพพาน ถูกต้อง
พุทธ คือศาสตร์ แห่งผู้รู้ ตื่น เบิกบาน จริ่งแหย
ศาสนา พุทธหลักธรรมแจ้งชัดแท้ ไม่ต้องตีความ

ภามถ ต้องรีบกระทำอย่างเร่งด่วน
ของ พุทธบริษัทสี่ทั้งหมดอย่างซึ้งซึ้ง
ใคร ปลอมปนแก้ไขหลักพระนิพพาน
พินทุ พุทธศาสนา ทุกสถาน ภารกิจของเรา

ปางช้าง
ก.พ. ๑๓๓

ศีลธรรมของเยาวชน เริ่มที่...บ้าน

Morality of Children Began at Home

พระศรีปริยัติโมลี*

บทความนี้ ข้าพเจ้าพยายามเรียบเรียงขึ้นด้วยสมมุติฐานที่ว่า เมื่อการพัฒนาเศรษฐกิจก้าวหน้าไปมาก สถาบันทางสังคมโดยเฉพาะครอบครัว โรงเรียน และสถาบันอื่นเป็ลี่ยเปลี่ยลงมาก ในการทำ

ศีลธรรมแก่บุคคลในชาติ ขณะเดียวกัน ศีลธรรมของเยาวชนก็มีแนวโน้มจะมีปัญหามากขึ้น ปรากฏชัดว่าเหมือนเยาวชนไทยจะเข้าใจเรื่องพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย อันเป็นของตัวเองลดน้อยลง ค่านิยม วิธีชีวิตแบบตะวันตก และนิสัยเสพสุขส่วยผล โดยไม่มีจิตใจใฝ่รู้สร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น ประกอบด้วยความเคร่งเครียด เจ็บเบงหาขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ก็เหมือนจะเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน แม้จะมีแนวโน้มทางดีงามอยู่บ้าง เช่น เรื่องการปรับเปลี่ยนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาเน้นที่การพัฒนาคนแทน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนพระพุทธศาสนาแก่เยาวชน ต่างพยายามปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการเผยแผ่ศีลธรรมแก่เด็ก ๆ ในสถานการศึกษาต่าง ๆ ก็นับว่าน่าอนุโมทนาอยู่มาก แต่ข้าพเจ้าคิดว่า บทบาทหลักของเรื่องนี้คงไม่ใช่อยู่กับหน่วยราชการ สถานการศึกษาคือโรงเรียน หรือแม้กระทั่งพระเจ้าพระสงฆ์ในวัด หากจะมี ก็คงเป็นส่วนเสริมเติมเต็มมากกว่าส่วน

ผู้มีความรับผิดชอบหลัก ข้อสมมุติฐานของข้าพเจ้าให้หน้าหนักมาที่บทบาทของครอบครัว คือพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่และบรรยากาศแวดล้อม กล่าวคือพ่อแม่หรือ

* ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยทลางกรณราชวิทยาลัย และกรรมการกลุ่มเสชยธรรม

ครอบครัวน่าจะมีหน้าที่โดยตรงต่อการถ่ายทอดปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรมที่ดีงามและบุคลิกที่นำปรรณานาแก่เยาวชนไทยในยุคสมัยนี้

ความอบอุ่นของบ้าน คือฐานของศีลธรรม

เมื่อพูดถึงบ้านและบรรยากาศที่บ้าน ก็คงต้องแบ่งคำนี้ออกเป็น ๒ ส่วน คือ

๑.ตัวอาคารบ้านและบรรยากาศรอบ ๆ บ้าน และ

๒.บุคคลผู้อยู่ร่วมกันในบ้าน

ประการแรก เรื่องอาคารสถานที่และบรรยากาศรอบ ๆ ย่อมรวมถึงระบบนิเวศวิทยาและสังคมเพื่อนบ้าน ตามหลักการของพระพุทธศาสนาจะต้องมีความเป็นสลับปะเย คือมีความสะดวกสบายพอควร มีน้ำท่า อากาศบริสุทธิ์ มีความร่มรื่นเยือกเย็น และมีการคมนาคมไปมาสะดวก ข้อนี้รวมถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย

ประการที่สอง นับว่าสำคัญมากกว่า หมายถึง สมาชิกของครอบครัวที่ต้องมีความกลมเกลียวสามัคคี สอดคล้องประสานกันดี พุดรวม ๆ ก็คือภาวะมีศีลธรรมของสมาชิกในครอบครัวอันจะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อความเจริญเติบโต ทั้งร่างกายและจิตใจที่ดีงามของสมาชิกใหม่ของครอบครัว

วางแผนครอบครัว คือวางแผนชีวิตของเด็ก

ข้าพเจ้าไม่ค่อยเห็นด้วยนัก ที่พวกเราคิดตื่น ๆ เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวเพียงกำหนดจำนวนของเด็กที่เกิดมาใหม่ หรือเลือกช่วงเวลาให้เด็กมาเกิด (หรืออาจจะรวมไปถึงการเลือกเพศของเด็กบ้าง) สิ่งเหล่านี้ดูเหมือนไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องจิตใจ หรือศีลธรรมเลย ข้าพเจ้าอยากจะเปลี่ยนการวางแผนครอบครัว (Family Planning) มาเป็นการวางแผนชีวิต (Life Development Planning)

ของเด็กแทน แผนการชีวิตดังกล่าวจะต้องเริ่มก่อนการแต่งงาน, การเลือกคู่, เพศสัมพันธ์, มีลูก และการเลี้ยงดูลูก ฯลฯ เรื่องสุขภาพร่างกายเราคงต้องอาศัยการแพทย์และวิทยาการสมัยใหม่เข้าช่วย แต่ส่วนที่สำคัญที่สุดก็คือเรื่องจิตใจ ศีลธรรม หรือเรื่องของพระศาสนา พวกเราคงต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบนี้ให้ชัด

การเลือกคู่ครอง

ในสังคมพุทธแบบไทย หนุ่มสาวย่อมอิสระมากพอในการเลือกคู่ครอง คำพังเพยที่ว่า “ปลูกเรือนตามใจผู้อยู่” ยังคงใช้ได้อยู่เสมอแม้ในปัจจุบัน หากจะถามว่าพระพุทธศาสนาพูดถึงหลักเกณฑ์การเลือกคู่ไว้อย่างไรบ้าง ก็จะขอแสดงไว้สัก ๒ หมวด ดังนี้

๑.คู่แบบประสม คือ ดีบ้าง ไม่ดีบ้าง แสดงไว้ ๔ ประเภท คือ

- คู่ผีกับผี
- คู่ผีกับเทพธิดา
- คู่เทพบุตรกับผี
- คู่เทพบุตรกับเทพธิดา

ท่านอธิบายไว้ว่า บุรุษหรือสตรีใดไม่รักษาศีลจิตใจตระหนี่และขี้โกรธ มักด่าว่าผู้อื่นเสมอ ชื่อว่า “ผี” สามี-ภรรยาที่มีคุณสมบัติเช่นนั้น มาอยู่รวมกัน ก็ชื่อว่าคู่ผีกับผี ถ้าสามีหรือภรรยามีจิตใจใฝ่ในบุญกุศล รักษาศีลเป็นนิตย ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว และไม่ขี้โกรธมักด่าว่าผู้อื่น ก็นับว่าเป็นเทพบุตรหรือเทพธิดา ถ้าได้มาอยู่รวมกันก็เรียกว่า “คู่เทพบุตรกับเทพธิดา” ถ้าได้เพียงฝ่ายเดียว ดีเพียงฝ่ายเดียวก็ชื่อว่า “เทพบุตรคู่กับผี” หรือ “คู่ผีกับเทพธิดา” อย่างใดอย่างหนึ่ง

๒.ประเภทคู่สร้างคู่สม มีพระสูตรชื่อสมชีวิตสูตร (จตุกกังคุดตระ) เล่าเรื่องชีวิตของบิดามารดาของนกุลยอดอุปัฏฐากของพระพุทธเจ้าว่า คู่นี้ไม่เคยแม้จะคิดนอกใจกัน มีปรกติเลื่อมใสศรัทธาในพระศาสนาเหมือนกัน รักษาศีล บริจาคทานและมีปัญญาในพระธรรมเช่นเดียวกัน เสมอเหมือน

กัน เรียกว่ามีชีวิตเสมอเหมือนกัน (สมชีวิต) ใน ๔ ลักษณะคือ มีความเชื่อ (สมสัทธา) มีศีล (สมศีลา) มีความเสียสละ (สมจาคา) และมีปัญญา (สมปัญญา) พระพุทธองค์ตรัสว่า คู่สามีภรรยาเช่นนี้ ย่อมได้พบปะและอยู่ร่วมกันทั้งในชาตินี้และชาติต่อ ๆ ไป

โดยสรุป พระพุทธศาสนาให้เราคำนึงถึงความสำคัญของเรื่องศีลธรรมให้มาก ในการเลือกคู่ครอง ต้องเลือกเทพบุตร-เทพธิดา และหาคู่ครองที่มีความเลื่อมใสศรัทธา มีความดีงาม มีความเสียสละ และมีสติปัญญาเสมอเหมือนกับตนเอง

คนดีย่อมมาเกิดกับคนดี

นอกจากคุณความดีหรือศีลธรรมจะเป็นองค์คุณสำคัญในการเลือกคู่ครอง เป็นตัวสนับสนุนในการครองชีวิตคู่ เป็นไปอย่างราบรื่นและเจริญรุ่งเรืองแล้ว ตัวศีลธรรมยังเป็นเสน่ห์ดึงดูดเอา

วิญญาณแห่งมหาบุรุษ รั้งบุรุษหรือสัตบุรุษ คนดีมาเกิดกับเราอีกด้วย

ตามหลักพระศาสนา หรือกฎแห่งกรรมดี-ชั่วแล้ว การที่พ่อแม่จะได้ลูกสักหนึ่งคนหรือไม่ได้ ลูกที่มากเกิดกับเราจะเป็นชายหรือหญิง รูปร่างงดงาม มีจิตใจดี มีความเฉลียวฉลาดหรือไม่ คงมิใช่การเลือกสรรของขบวนการวางแผนครอบครัว หรือเทคโนโลยีทางเลือกชาติพันธุ์ใหม่ ๆ แต่ขึ้นอยู่กับบุญวาสนาบารมีของพ่อแม่และลูกที่จะมาเกิดร่วมด้วยว่า มีการบำเพ็ญบุญกุศลร่วมกันมาหรือไม่ เคยเป็นพ่อแม่ลูกกันมาหรือเคยอธิษฐานในทำนองนี้มาบ้างหรือไม่

ข้าพเจ้าขอให้ดูตัวอย่างของ พระนางสิริมหามายาเทวี พุทธมารดา ก่อนจะได้ตำแหน่งเป็น พุทธมารดา ประสูติพระโพธิสัตว์สิทธัตถะนั้น พระนางได้เคยอธิษฐานจิตขอเป็นพุทธมารดา ในสมัยของพระวิปัสสิพุทธเจ้า เมื่อนางได้ถวายจันท์แดงอบพระคันธกุฎีถวาย แล้วตั้งความปรารถนาว่า “ขอให้ดิฉันได้เป็นพระมารดาของพระพุทธเจ้าเช่นองค์ในอนาคตกาลด้วยเทอญ”

พระโพธิสัตว์สิทธัตถะก็เช่นกัน ก่อนจะรับ อาราธนาหมู่เทพยดาชั้นดุสิตลงมาปฏิสนธิในโลกมนุษย์ก็เลือกช่วงปริมาณอายุของมนุษย์(กาล) ชมพูทวีป มัชฌมชนบทตระกูล และพระมารดา (ปัญจมหาวិโลกนะ) ดังมีรายละเอียดเกี่ยวกับสตรีที่จะมาเป็นพุทธมารดาว่า “สตรีผู้ที่จะเป็นพุทธมารดา ต้องมิใช่คนเหลวไหล นักเลงสุรา บำเพ็ญบารมีมาถึงแสนกัปป์ รักษาศีลห้าครบถ้วนแต่ถือกำเนิดมา พระนางมหามายามีปรกติเป็นเช่นนี้ พระนางเทวีนี้จักเป็นพระมารดาของเรา.....”

จากข้อความในพระคัมภีร์ พอจะยืนยันได้ว่า คนดีย่อมดึงดูดเอาคนดีมาเกิด คนชั่วเมื่ออยาก จะมาเกิดด้วย เมื่ออยู่กับคนละภูมิธรรมความดี ก็มาเกิดร่วมไม่ได้

ด้วยเหตุนี้ การวางแผนชีวิตของคนจึงใช้เวลานานมาก หากไม่คิดถึงเรื่องข้ามภพข้ามชาติ ก็ควรคิดก่อนการแต่งงานและเตรียมร่างกายจิตใจไว้ให้พร้อม โดยเฉพาะเรื่องศีลธรรมความดี

เรื่องศีลธรรมของเด็กในครรภ์

ประเด็นนี้ คงไม่ใช่เรื่องทำหายหรือเขียนให้ ตื่นเต้นส่นุกสนาน โดยนำไปปฏิบัติจริงไม่ได้ ความจริงเรื่องอย่างนี้ คุณแม่ก็ปฏิบัติกันอยู่แล้ว น้อยบ้าง มากบ้าง ขึ้นอยู่กับทัศนะของแต่ละท่าน

ในพระสูตร กล่าวถึงปัจจัยให้เด็กมาปฏิสนธิ ในครรภ์ของมารดาว่า ต้องมีอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. พ่อแม่อยู่ร่วมกัน

๒. มารดามีระดู

๓. วิญญาณมาเกิด

มีข้อความในมหานิทานสูตร ซึ่งพระพุทธเจ้า ตรัสย้อนถามพระอานนท์ว่า “ถ้าวิญญาณไม่ก้าวลงสู่ครรภ์มารดา นามรูป (กาย+จิต) จะก่อกำเนิดขึ้น ในครรภ์มารดาได้แลหรือ?” “ไม่ได้ พระเจ้าข้า” และว่า “ถ้าวิญญาณก้าวลงสู่ครรภ์มารดาแล้วถอยกลับไปเสีย นามรูป (กาย+จิต) จะเจริญเติบโตเป็นดังนี้ได้หรือ?” “ไม่ได้ พระเจ้าข้า”

จากข้อความข้างต้นนี้ ย่อมหมายความว่า เรื่องการปฏิสนธิมิใช่เรื่องของวัตถุล้วน ๆ แต่มีเรื่อง จิตและบุญกุศลเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ในพระสูตร อีกแห่งหนึ่งกล่าวว่าขณะพระโพธิสัตว์อยู่ในครรภ์ ของพุทธมารดานั้น มีสติสัมปชัญญะอยู่ตลอดเวลา และพระนางสิริมหามายา ขณะทรงครรภ์ ก็ไม่เกิดความกำหนดในผู้ชาย คือ ไม่มีความรู้สึก เรื่องกามารมณ์อีกเลย นับว่าเป็นความสวยงาม ของมารดา ในการเตรียมการปฏิสนธิและให้ กำเนิดบุตรน้อยของตน

นอกจากนี้ จึงมีข้อความในพระคัมภีร์พูดถึง การพัฒนาการของเด็กในครรภ์หลังปฏิสนธิไว้ อย่างสอดคล้องกับหลักสรีรวิทยาและจิตวิทยา พัฒนาการ เช่นว่า ในช่วงสัปดาห์แรกแห่งปฏิสนธิ ชีวิตที่ผสมกันแล้วระหว่างเชื้อของพ่อ (Sperm) และไข่สุก (Ovum) ของแม่ ก็มีลักษณะเป็นน้ำใสมาก (กลละ) แล้วเริ่มข้นขึ้นในสัปดาห์ที่ ๒ (อัมพูทะ) และในสัปดาห์ต่อมาก็จะเหมือนชิ้นเนื้อ ตากแดด (เปลี) ในสัปดาห์ที่ ๔ มีลักษณะกลม

เหมือนฟองไข่ (ขณะ) และในสัปดาห์ที่ ๕ ก็แยก ออกเป็น ๕ ปุ่ม (ปัญญาสาขา) คือศีรษะ มือสอง และเท้าสอง ทารกในครรภ์ (Fetus) ก็ได้รับอาหาร และออกซิเจนจากเลือดของแม่ผ่านทางสายรก แม้ การขับถ่ายก็ผ่านทางสายรกเช่นเดียวกัน

ที่ข้าพเจ้าเขียนมายืดยาวนี้ ก็ใครจะยืนยัน ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกเป็นไปทั้งทาง ร่างกาย อารมณ์และจิตใจ แม่จึงต้องพยายาม ดูแลสุขภาพของตนเองให้สมบูรณ์และที่สำคัญที่สุด ก็คือ ทำชีวิตของตนเองให้บริสุทธิ์ และความดี งามตามนัยแห่งศาสนารวมดังเช่นวิถีชีวิตของ พุทธมารดาดังกล่าวมา

ความเชื่อเรื่องอิทธิพลของอารมณ์ และ พฤติกรรมของแม่ที่มีต่อเด็กในครรภ์ มีความเป็น มาช้านาน “Lemkau” กล่าวว่าสุขภาพจิตของหญิง มีครรภ์มีอิทธิพลมากต่อชีวิตเด็กในอนาคต ถ้าแม่ เหนื่อยมากขณะตั้งครรภ์ จะทำให้เด็กตื่นแรงไม่ เข้มแข็ง...ถ้าแม่เหนื่อยและกังวลมาก ในระหว่าง

“แม้กรรมหรือวาสนาบารมีเก่าจะมีความสำคัญมาก ก็มีได้หมายความว่าชะตาชีวิตเราได้ถูกกำหนดไว้แน่นอนตายตัว จนเปลี่ยนแปลงพัฒนาอะไรไม่ได้อีกแล้ว สิ่งที่เราเรียกว่าสิ่งแวดล้อม (Environment) หรือการเลี้ยงดูฝึกอบรมก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันเท่าไร หรืออย่างจะมีภายีกว่านิต ๆ ด้วยซ้ำ ก็ว่าพระพุทธศาสนาดูเหมือนจะเน้นการฝึกอบรมอยู่มาก เช่นบอกว่าคนที่ฝึกฝนแล้วประเสริฐกว่าใคร (ทบุโตเสฏฐโร มนุสฺเสสฺสุ)

ตั้งครรภ์ เด็กอาจเป็นโรคเกี่ยวกับอวัยวะย่อยอาหารทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ได้

นอกจากนี้ อารมณ์ขัดแย้งของแม่อาจเข้าสู่ทารกได้โดยผ่านระบบฮอร์โมน และไฮโปธาลามัส ซึ่งมีอิทธิพลต่อการหดตัวของมดลูก และต่อปริมาณของเลือดและออกซิเจนที่มาหล่อเลี้ยง ความรังเกียจซึ่งซึ่งที่มีต่อทารกในครรภ์ ซึ่งอาจแสดงออกด้วยการแก่งเลียงภัยต่าง ๆ เช่น การหกล้ม ตกบันได การเสพของมีนเมาและการใช้ยาเสพติด-ยานอนหลับ เด็กในครรภ์ย่อมพลอยทุกข์ใจ และ รับรู้ว่าแม่ไม่ยินดีให้ตนเกิดมา

จึงสรุปได้ว่า อารมณ์และจิตใจของสตรีมีครรภ์มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อเด็กที่จะเกิดมาไม่น้อยกว่าสุขภาพทางร่างกายเลย ไม่ต้องถึงขั้นแม่เป็นโรคจิต เพียงแต่เธอรังเกียจลูกในท้องอย่างรุนแรง ประเทศชาติก็อาจได้ยูวาทษณากร หรือได้คนไข้โรคจิตประสาทเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่งแล้ว

ก่อนจะผ่านหัวข้อนี้ไป ข้าพเจ้าใคร่อัญเชิญพระโอวาทบางตอนของท่านทะเลาะลามะ องค์ประมุขของชาวพุทธของทิเบต ซึ่งพระองค์ได้ประทานเนื่องในวันสมภพของพระองค์ (เมื่องานฉลอง ๔-๖ กรกฎาคม ๒๕๓๘) ที่ผ่านมา (บางส่วน) ดังนี้

“พวกเราเกือบทุกคนได้บทรเรียนชั้นแรกที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขจากแม่ของเรา ความต้องการความรักนั้นเป็นพื้นฐานของความเป็นความมีของมนุษยชาติ นับแต่เบื้องต้นในการเจริญเติบโตของเรา เรามีชีวิตอยู่ได้โดยตรงจากการดูแลของแม่ และการที่แม่แสดงความรักต่อเรานั้น เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเรา ถ้าเด็กไม่ได้รับความรักเพียงพอ เมื่อโตขึ้นจะไม่รู้จักรักผู้อื่น ความรักของแม่จึงเป็นพื้นฐานแห่งสันติสุข....”

กรรมพันธุ์กรรมและสิ่งแวดล้อม

เรามักจะเข้าใจว่า ความเป็นคนดีและอัจฉริยะของเด็กเป็นเรื่องของกำเนิด คือเก่งหรือดีมาแต่เกิด การฝึกฝนอบรมแม้จะเป็นส่วนสำคัญ

ก็เป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้นมิได้เป็นหลักสำคัญอะไรมากมาย ความเชื่อเช่นนั้น มีลักษณะเป็นลัทธิ เมื่อกรรมเก่าหรือพรหมลิขิต ซึ่งมีใช้หลักการของพระพุทธศาสนา

แม้พันธุกรรม (Heredity) คือการถ่ายทอดลักษณะของพ่อแม่มาถึงเด็กผ่านเชื้อของพ่อ (Sperm) และไข่ของแม่ (Ovum) ก็เป็นเรื่องของวัตถุ (Gene) ยิ่งก้าวไปไม่ถึงกฎแห่งกรรม (กรรมนิยาม) ซึ่งกระแสนจิตของเด็กแต่ละคนสั่งสมมาชาติแล้วชาติเล่านานแสนนานจนประมาณกาลเวลาไม่ได้ แม้กรรมหรือวาสนากรรมเก่าจะมีความสำคัญมาก ก็มีได้หมายความว่า ชะตาชีวิตเราได้ถูกกำหนดไว้แน่นอนตายตัว จนเปลี่ยนแปลงพัฒนาอะไรไม่ได้อีกแล้ว สิ่งที่เราเรียกว่าสิ่งแวดล้อม (Environment) หรือการเลี้ยงดูฝึกอบรมก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันเท่าไร หรืออย่างจะมีภาษีกว่านิด ๆ ด้วยซ้ำ คือว่า พระพุทธศาสนาดูเหมือนจะเน้นการฝึกอบรมอยู่มาก เช่นบอกว่า คนที่ฝึกฝนแล้วประเสริฐกว่าใคร (ทนต์ เสฏฐโ จ มนุสเสสสุ) มีตัวอย่างแสดงถึงความสำคัญของการฝึกฝนอบรมอยู่มากมาย เช่น เรื่องนกแขกเต้าผ่าแฝด วันหนึ่งเกิดพายุใหญ่พัดรังของมันพังลง ตัวหนึ่งพลัดไปอยู่และเติบโตในหมู่โจร ก็มีพฤติกรรมและความคิดเป็นโจรไป อีกตัวหนึ่งพลัดไปอยู่กับฤาษีได้รับรสแห่งพระธรรม และเสียงภาวนาสวดมนต์ทุกเช้าค่ำ จิตใจก็อ่อนโยนเยือกเย็นเต็มไปด้วยเมตตาธรรมเยี่ยงนักบวช คือเป็นคนดีมีศีลธรรมไป

ในหนังสือเรื่อง “รอให้ถึงอนุบาลก็สายเสียแล้ว” ของคุณมหาสาร อุปกะ ประธานกิตติมศักดิ์ผู้ก่อตั้งบริษัทโซนี่ ได้ยกตัวอย่างเรื่องลูกคนหมาป่าสอดคล้องกับเรื่องนี้ไว้อย่างน่าพิศมณว่า

เมื่อเดือนตุลาคม ปี พ.ศ.๒๕๖๓ ณ หมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่งห่างจากเมืองกัลกัตตา(ประเทศอินเดีย)ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ราว ๑๑๐ กม. มีข่าวเล่าลือว่ามีสัตว์ประหลาด ๒ ตัว รูปร่างเหมือนคนทุกอย่าง แต่อยู่ในถ้ำกับหมาป่า หมอสอนศาสนาสองสามีภรรยาชื่อ ซิงก์ (Synge) ได้

ยีนข่าวนี้นี้ จึงออกไปค้นหาสัตว์ประหลาดจนพบ และจับสัตว์ทั้ง ๒ นั้นมา ปรากฏว่าเป็นเด็กผู้หญิงสองคน คนที่อายุประมาณ ๘ ขวบ พวกเขาตั้งชื่อให้ว่า กมลลา ส่วนคนน้องอายุขวบครึ่งมีชื่อว่า อมรา

เมื่อสองสามีภรรยา ส่งเด็กหมาป่าทั้งสองไปอยู่ในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า และพยายามฝึกให้กลับมีพฤติกรรมเป็นมนุษย์นั้น นับว่ายากมาก เด็กหญิงทั้งสองชอบคลานสี่ขา นอนห่อตัวติดข้างฝา หลับอยู่ในห้องมืด เวลามีใครยื่นมือเข้าแหงก็จะกระโจนเข้าใส่ พอตกกลางคืนก็เห่าหอน อาหารโปรดของพวกเขาก็คือเนื้อเน่าและไก่เป็น ๆ

พอเวลาผ่านไป ๒ เดือน แม่หนูคนเล็กคืออมราก็เริ่มร้องเสียง “บู ๆ ๆ ๆ” ได้ แต่อยู่มาได้ราว ๑ ปี เธอก็ตายจากไป ส่วนพี่สาวคือกมลลานั้น ใช้เวลาประมาณ ๓ ปี จึงจะเดินได้ ๒ ขาอย่างพวกเรา แต่มักจะคลานสี่ขา ตามสัญชาตญาณที่ได้รับมาจากหมาป่าเสมอ ๆ ตลอดเวลาที่กลับมาอยู่ในสังคมมนุษย์ ขณะที่เธอตายจากไปเมื่ออายุ ๑๗ ปี (หลังจากอยู่กับมนุษย์ได้ ๙ ปี) เธอพูดภาษามนุษย์ได้ไม่เกิน ๔๕ คำ มีระดับสติปัญญาขนาดเท่าเด็ก ๓ ขวบเท่านั้น

เรื่องทำนองนี้ คุณล้ายนิยายหรือนิทานมาก บางท่านอาจจะยังไม่เชื่อสนิทใจ ถ้าไม่ประสบด้วยตนเอง ถึงกระนั้นข้าพเจ้าก็ว่า มีเหตุผลน่าเป็นไปได้มาก สัตว์เลี้ยง สัตว์พาหนะ เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย เรายังฝึกให้ช่วยงานเราได้ ลิงเรายังฝึกให้เล่นละครลิงเป็นเรื่องเป็นราวได้ ลูกมนุษย์มีระดับสติปัญญา และความสามารถทางสมองสูงกว่า จะเรียนรู้พฤติกรรมของสัตว์แล้วประพฤติเฉกเช่นสัตว์ที่ตนอยู่ด้วย น่าจะเป็นเรื่องปรกติธรรมดา

ก่อนจะผ่านบทนี้ไป ข้าพเจ้าใคร่ยืนยันหลักการของพระศาสนาที่พูดถึงสภาวะของจิตหรือธรรมชาติของจิตตอนแรก ๆ น่าได้แก่จิตของทารกเด็กว่า บริสุทธิ์สะอาดมากเรียกว่า “ปภัสสร”

ต่อมาละธรรมชาติเดิม เพราะไปเกลือกกลิ้งกับสิ่งเศร้าหมองชั่วร้ายที่เล็ดลอดเข้ามาทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ

ประเด็นนี้สอดคล้องกับความคิดทางปรัชญาของจอห์น ลอค ที่กล่าวว่า สภาวะจิตของเด็กเล็กเหมือนกระดาษเปล่าหรือผ้าขาว (Tabularasa) เราจะขยับย้อมด้วยสีใด ๆ ก็จะเป็นสีนั้น หลักพระศาสนาก็มีความเชื่อเช่นเดียวกันนี้ คือว่าทารกหรือเด็กย่อมมีธรรมชาติของจิตใจที่ง่ายต่อการฝึกฝนปลูกฝัง และอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ทุก ๆ สาขารวมทั้งเรื่องศีลธรรมหรือศาสนาด้วยดังกล่าวมา

เริ่มถ่ายทอดศีลธรรมแก่เด็กเมื่อไร

คำพังเพยไทยที่ว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” ดูเหมือนว่าสมัยนี้สังคมไทยจะใช้น้อยลง ประการแรกเพราะครอบครัวไทยเริ่มมีลูกน้อยคน คือมีลูกเพียงหนึ่งหรือสองคน จึงมีความรักใคร่ทะนุถนอมเขามาก ประการที่สอง เด็กในยุคนี้ เขาฉลาดเฉลียวและมีเหตุผลมากขึ้น และพ่อแม่เองก็ยอมรับและเข้าใจเรื่องนี้ดีด้วย

การเลี้ยงดูลูกให้ถูกต้องเหมาะสม ไม่รักหรือปกป้องมากเกินไป (Over protection) จนเด็กขาดความมั่นใจ ต้องพึ่งพาผู้อื่นตลอดไป เรียกว่าเลี้ยงไม่รู้จักโต ไม่เลี้ยงดูแบบตามใจอย่างไรชอบเขต (Over indulgence) จนเด็กเอาแต่ใจตัวเอง คบคนอื่นไม่ได้ ไม่เลี้ยงแบบเข้มงวดเกินไป (Perfectionist) คือตั้งความหวังว่าอยากให้ลูกดีเก่งอย่างนั้นอย่างนี้แล้ววางกฎเกณฑ์สำเร็จให้ลูก

และไม่เลี้ยงลูกแบบทอดทิ้ง (Rejection) ไม่รักไม่เอาใจใส่หรือรังเกียจเขา

การเลี้ยงลูกอย่างถูกต้องเหมาะสมนั้น ข้าพเจ้าถือว่าเป็นกิจกรรมการถ่ายทอดสารธรรม คือ ปลุกฝังเรื่องพระศาสนาพัฒนาความดีงามแก่เยาวชนไปพร้อมกันด้วย

ข้าพเจ้าค่อนข้างจะเห็นด้วยกับคุณมาซารุ อิบุกะ ที่เพิ่งอ้างถึงว่า “รอให้ถึงอนุบาลก็สายเสียแล้ว” แม้ในเรื่องพระศาสนาหรือศีลธรรม เราจะต้องเริ่มถ่ายทอดปลุกฝังแก่ทารกอยู่ในท้องแม่ โดยแม่พ่อรักษาศีล สวดมนต์ไหว้พระทำสมาธิ ศึกษาและปฏิบัติธรรมเป็นกิจวัตร ประจำวัน-ประจำตัว เมื่อลูกคลอดออกมาแล้วก็ต้องรีบถ่ายทอดความรัก-เมตตา ความไม่เห็นแก่ตัว เอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่ ปลุกฝังพฤติกรรมอันดีงาม เช่น ไหว้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิให้แก่เด็กแต่แรก และการสอนให้เด็กรู้จักใช้เหตุผลและคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ก็สำคัญไม่น้อย

บทบาทของบิดามารดา

ขบวนการถ่ายทอดหรือสื่อศีลธรรมไปสู่บุตรธิดาของพ่อแม่นี้ ทางด้านบิดามารดาเอง ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑. บิดามารดา คงต้องมีความเลื่อมใส ศรัทธา และเชื่อมั่นในคุณความดี ความจริงและความงามของพระธรรม ด้วยมั่นใจว่า รู้ศีลธรรมหรือศาสนาย่อมมีคุณค่ากว่าทรัพย์สิน อานาจ หรือความสำเร็จใด ๆ

๒. บิดามารดา คงต้องมีพฤติกรรม จริยวัตร และกิจวัตรแห่งความเป็นพุทธศาสนิกชนอย่างสมบูรณ์ ในพระคัมภีร์กล่าวว่า รักษาศีลทำได้อย่างครบถ้วนบริบูรณ์

๓. บิดามารดา ต้องมีความรัก ความเอื้ออาทรต่อลูก ๆ อย่างมีเหตุผล คือเลี้ยงลูกด้วยความรักและสติปัญญาอย่างได้สมดุล ตามหลักการของศาสนาเรียกว่า มีพรหมวิหารธรรม ๔ ข้อ คือรักใคร่หวังดี (เมตตา), ช่วยเหลือเกื้อกูล (กรุณา), ขึ้น

ชмыินดีให้รางวัล (มุทิตา) และไม่ตามใจ เข้มงวดเกินไป สอนให้พึ่งตนเอง ต่าหนิงโทษ (อุเบกขา)

๔. บิดามารดา รักใคร่สามัคคีสอดคล้องกัน บรรยากาศของบ้านจะอบอุ่นด้วยความรักเอื้ออาทรต่อกัน ภาษาพระเรียกว่า “กัลยาณมิตร” ประเด็นนี้มีอิทธิพลมากต่อบุตรธิดา ขนาดพระพุทธเจ้าตรัสว่า “ความเป็นกัลยาณมิตร เป็นทั้งหมดของพรหมจรรย์” คือความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณนั่นเอง

ลักษณะพิเศษของการถ่ายทอดศีลธรรม

ก่อนจะพูดถึง วิธีการถ่ายทอดศีลธรรมศาสนา จำต้องเข้าใจลักษณะของพระศาสนาหรือจะเรียกว่า เป้าหมายของการถ่ายทอดศีลธรรมก็ได้ ใคร่ขอเสนอดังนี้

ด้วยเรื่องของศีลธรรมหรือศาสนามีได้หมายถึงถึงวิชาหรือศาสตร์วิชาอื่น ๆ ทั่วไปดัง ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ คณิตศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งมุ่งหมายเรื่องความรู้ความเข้าใจและทักษะความชำนาญเป็นสำคัญ แต่เรื่องของพระศาสนา-ศีลธรรมเป็นทั้งเรื่องสติปัญญา (Intellect) และเรื่องจิตวิญญาณ (Spirituality) กล่าวอีกนัยหนึ่ง การสอนพระศาสนา-ศีลธรรม ก็ต้องให้เกิดทั้งความรู้ ความ

“ความสัมฤทธิ์ผลของการถ่ายทอดศีลธรรมหรือพระศาสนา คงต้องดูทั้งความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา และมีชีวิตถูกต้องดีงาม เมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้ว พฤติกรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไป (Transformation) จากคนเดิมไปสู่ความเป็นคนใหม่ ความรู้มิใช่เป็นเพียงความจำ (Memory = สัจญา) หรือสติปัญญาธรรมดา แต่ต้องเป็นตัวสติปัญญาขั้นสูง (โลกุตตรปัญญา) ซึ่งพวกเราเรียกว่า “ญาณ” (Intuitive Knowledge or Insight)

วิธีการถ่ายทอดศีลธรรมแก่เด็กเล็ก

เข้าใจ ความรู้จักคิด มีเหตุผล และแก้ปัญหา เป็น (พุทธริวิสัย), เกิดความซาบซึ้ง ศรัทธาเลื่อมใส มั่นใจ อยากรับปฏิบัติตาม และยึดถือเป็นอุดมคติ อุดมการณ์ของชีวิตตลอดไป (จิตตพิสัย) และคงต้องมีกิจวัตร ระเบียบวินัยกิริยามารยาท และบุคลิกแห่งความเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี (ทักษะพิสัย) ด้วย

ดังนั้น การเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ในฐานะวิชาหรือศาสตร์สาขาหนึ่งในระบบโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาที่ผ่านมา จึงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร หรือแทบจะเรียกว่าได้วาล้มเหลว ก็คงพอได้ เพราะครูผู้สอนก็เป็นรูปแบบหรือตัวอย่างไม่ได้ เรียกว่าขาดทั้งความรู้เรื่องพระศาสนา ในแง่เนื้อหาสาระ และไม่มีศรัทธา ความเชื่อมั่นในความดีงาม และจริงแท้ของพระสัทธรรม ชำบ่างท่านมีวิถีชีวิตตรงข้ามกับหลักการของพระศาสนาเสียอีก

ตัวพระศาสนาในแง่เนื้อหาสาระนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือขบวนการฝึกฝนอบรมตนเอง (Training Process) ศาสนาเรียกว่า ไตรสิกขา (Threefold Training Principle) คือ เรื่องร่างกาย ระเบียบวินัย การควบคุมตนเอง (ศีล), เรื่องของอารมณ์ ความรักใคร่ปรารถนาดีต่อกัน ความหนักแน่น มั่นคง ความเบิกบานแจ่มใส สงบร่มเย็น (สมาธิ), และเรื่องความรู้ ความสามารถ สติปัญญา มีเหตุผล จนสามารถแก้กมลแก่ตน สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้อย่างเต็มที่ เรียกว่า อย่างไม่มีปัญหา หรือความทุกข์ (ปัญญา)

ดังนั้น ความสัมฤทธิ์ผลของการถ่ายทอด ศีลธรรมหรือพระศาสนา คงต้องดูทั้งความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา และมีชีวิต ถูกต้องดีงาม เมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้ว พฤติกรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไป (Transformation) จากคนเดิมไปสู่ความเป็นคนใหม่ ความรู้มีใช้เป็นเพียงความจำ (Memory = สัญญา) หรือสติปัญญาธรรมดา แต่ต้องเป็นตัวสติปัญญาขั้นสูง (โลกุตตรปัญญา) ซึ่งพวกเราเรียกว่า “ญาณ” (Intuitive Knowledge or Insight)

ขั้นตอนแรก ข้าพเจ้าใคร่ขอเสนอแนะว่า ควรพยายามนำบุตรธิดาที่เพิ่งเกิดใหม่เข้ามาใกล้ชิดกับพระศาสนาให้มาก เช่น พาเขาไปวัดให้ได้ พบพระภิกษุ หรือเห็นพระพุทธรูป โบสถ์วิหาร ได้ยินเสียงพระภิกษุสวดมนต์ หรือพระธรรมเทศนา ประเพณีเช่นนี้ชาวพุทธไทยทางเห็นจิตจางไปมาก แม้แต่พิธีโกนผมไฟทารก ปัจจุบันก็แทบไม่เหลือแล้ว อันนี้คงเนื่องมาจากอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก แต่ชาวพุทธในศรีลังกายังปฏิบัติอยู่ค่อนข้างมั่นคง คือพวกเขาจะนำบุตรธิดาที่เพิ่งเกิดใหม่ ๆ ไปวัดให้พบพระภิกษุ, ให้นอนหงายดูต้นโพธิ์ หรือพระพุทธรูป เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นมงคลชีวิตแก่ทารกเกิดใหม่

ขั้นที่สอง บิดามารดาต้องเคร่งครัดในกิจวัตรประจำวัน เช่น การสวดมนต์ไหว้พระ ทำบุญตักบาตร หรือแม้แต่การเจริญจิตภาวนา เพื่อให้ทารกได้ซึมซับ และสั่งสมบรยากาศเหล่านี้ไว้ทุก ๆ วัน เมื่อเขาโตขึ้นอีกนิด ก็ควรให้ฝึกทำด้วย เฉพาะกิจกรรมง่าย ๆ ใช้เวลาระยะสั้น ๆ เช่นการไหว้พระ สวดมนต์บทสั้น ๆ และการทำบุญใส่บาตร เป็นต้น

ขั้นตอนที่สาม บิดามารดาต้องพยายามสังเกต ศึกษาลูกให้มาก ๆ รู้จักกาลเวลาที่เหมาะสมในการสอดแทรกเรื่องศีลธรรมจรรยา แก่บุตรธิดาของตน การสอดแทรกถ่ายทอดนี้ อาจจะเป็นการเล่นิทาน สอนให้เด็กรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และมีคุณค่าทางศีลธรรม ขอยกตัวอย่างจากพระคัมภีร์ ดังนี้

ในจุฬาราชูโลวาสสูตร พระพุทธเจ้าสอนสามเณรราหุล ซึ่งขณะนั้นอายุประมาณ ๘-๙ ขวบ และชอบพูดจาเหลวไหล พระพุทธองค์หยิบกระบวยตักน้ำขึ้นมาแล้วตรัสถามพระราหุลว่า “ราหุล เธอเห็นน้ำประมาณเล็กน้อยที่เหลืออยู่ในกระบวยหรือไม่?” “เห็นพระเจ้าข้า” “ราหุล คนที่มีปรกติพูดปดทั้ง ๆ ที่รู้อยู่ ความเป็นพระ

เป็นเณรที่เหลืออยู่เพียงเล็กน้อย เหมือนปริมาณน้ำในกระบวยนี้” จากนั้น พระพุทธเจ้าก็ทรงสาดน้ำในกระบวยทิ้งไปแล้วตรัสถามสามเณรว่า “เห็นไหม?” ราชูลตอบว่า “เห็น” แล้วพระพุทธองค์ก็เปรียบเทียบว่า “คนที่มีปรกติพูดปดทั้ง ๆ ที่รู้อยู่ ความเป็นพระเป็นเณรของเขาก็ไม่เหลืออยู่อีก เหมือนน้ำหมดไปจากกระบวย” จากนั้น พระพุทธเจ้าก็ทรงคว่ำกระบวยลงกับพื้น แล้วตรัสถามท่านราชูลเหมือนก่อน เมื่อสามเณรราชูลตอบรับ จึงสอนต่อไปว่า “คนที่พูดปดทั้ง ๆ ที่รู้อยู่ ความเป็นพระเป็นเณรของเขาก็หมดเกลี้ยงเหมือนกระบวยน้ำว่าฉะนั้น” ต่อจากนั้นพระพุทธเจ้าก็สอนถึงการใช้ปัญญาหรือเหตุผลว่าก่อนจะทำอะไร หรือพูดอะไรจะต้องพิจารณาให้รอบคอบก่อนว่า จะไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น

ตัวอย่างเช่นนี้มีอยู่ในคัมภีร์พุทธเวทหลายเรื่อง เรื่องบัณฑิตสามเณรซึ่งเดินตามอาจารย์ไปบิณฑบาต อาจารย์ชี้ให้ดูชวานากำลังไชน้ำเข้านา, ช่างตากไม้ทำงอน-โถ และช่างศรกำลังเหลาไม้-สนไฟ ตัดลูกศรอยู่ เกิดแรงบันดาลใจว่า สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นวัตถุสิ่งของไม่มีชีวิต-จิตวิญญาณ ยังถูกกระทำจนเกิดประโยชน์ได้เพียงนั้นทำไมเราซึ่งเป็นมนุษย์จะฝักฝนตนเองไม่ได้ ต่อมาบัณฑิตสามเณรขอโอกาสอาจารย์กลับไปเจริญจิตภาวนาจนบรรลุคุณธรรมชั้นสูง

เมื่อเร็ว ๆ นี้ ข้าพเจ้าได้มีโอกาสกราบเรียน สัมภาษณ์และพูดคุยกับท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ถึงการสร้างฉันทะ ความปรารถนาดีงาม และสร้างโยนิโสมนสิการ (ความคิดอย่างมีเหตุผล รอบคอบ แยกคาย) ให้เกิดแก่เด็ก ๆ ท่านได้กรุณาอธิบายให้ฟังว่า เราอาจจะสอนลูก ๆ ได้แม้แต่เรื่องง่าย ๆ เช่นการกิน อาจจะถามเขาว่าที่เรากินมาหลายวันแล้ว รู้หรือเปล่าว่าเรากินเพื่ออะไร ถ้าไม่กินจะได้ไหม เด็กก็ตอบว่าไม่ได้ ถ้ากินมากเกินไปจะเป็นอย่างไร เด็กก็คงตอบว่า คงต้องกินในปริมาณที่พอดี แล้วต่อไปก็ประเภทอาหารว่า เราต้องกินอะไรบ้าง จากนั้น

ก็อธิบายให้ลูก ๆ ฟังถึงคุณค่าแท้ (สารอาหาร) คุณค่าเทียม (รสชาติ สี การปรุงแต่ง ฯลฯ) ให้เด็กได้ตรงตามจนเห็นความจริง แล้วฝึกนิสัยการเลือกอาหาร และการกินอาหารอย่างถูกต้องต่อไป

ปัจจุบัน พ่อแม่มักพาลูกเข้าห้างสรรพสินค้ามากกว่าเข้าวัด ท่านอาจารย์ขยายความต่อไปว่า พ่อแม่มักจะส่งเสริมให้ลูกมีค่านิยมผิด ๆ คือมักบอกลูกว่าสิ่งที่ไม่ดีเป็นของในประเทศ มีใช้ของนอก ของแท้ เอาสิ่งนี้ซื้อดีกว่า ถึงแพงก็ดีกว่า แต่ไม่ค่อยอธิบายให้ลูก ๆ ฟังว่า สิ่งนี้คืออะไร เขาทำจากอะไร ใครเป็นคนทำ และมีประโยชน์ต่อชีวิตเรามากน้อยแค่ไหนอย่างไร และมีโทษภัยอย่างไร เป็นต้น

ข้าพเจ้าอยากจะสรุปในตอนนี้อย่างนี้ว่า เรื่องการถ่ายทอดปลูกฝังศีลธรรมแก่เด็กนั้นหน้าที่โดยตรงอยู่ที่บิดามารดา ซึ่งต้องเตรียมตัวและวางแผนชีวิตของลูกให้พร้อมทั้งเศรษฐกิจ สุขภาพ อารมณ์ และจิตวิญญาณ หรือ ศีลธรรมของตน พ่อแม่จะต้องทำตัวเป็นกัลยาณมิตรแก่ลูก โดยแสดงความรักใคร่ เอื้ออาทร และปรารถนาดีต่อลูก และศึกษาเข้าใจเขาจนสามารถรู้ว่า ช่วงไหน เวลาใด เราควรจะถ่ายทอดศีลธรรม คุณธรรมข้อใดแก่เขา การถ่ายทอดศีลธรรมคงไม่มีสูตรสำเร็จ อาจต้องแทรกอยู่กับวิถีชีวิตประจำวันได้ทุกเรื่อง แม้การกิน การนอน การเล่น หรือการศึกษาเล่าเรียน คนมีศีลธรรมหรือมีศาสนานั้น นอกจากมีความเลื่อมใสศรัทธา มีระเบียบวินัยและมีกิจวัตรหน้าที่ของชาวพุทธครบถ้วนแล้ว ก็ต้องสมบูรณ์ร่างกาย สังคม อารมณ์และปัญญาดังกล่าวมาแล้ว

ผลร้ายของการทิ้งบ้าน ต่อศีลธรรมของเยาวชน

เมื่อพูดถึงการทิ้งบ้าน ก็คงมีลักษณะคล้ายกับพูดถึงปัญหาของครอบครัว ตามปรกติมนุษย์เราจะรักบ้านหรือถิ่นฐานของตน ถ้าไม่มีเหตุเภทภัยร้ายแรงจริง ๆ ก็คงไม่อยากรจากบ้านไป

ในคัมภีร์พุทธศาสนาพูดถึงเหตุการณ์ที่บ้านอยู่ ๒-๓ กรณี เช่นกรณีเกิดอุบัติเหตุโรค ผู้คนกลัวตาย เชื่อว่าต้องพึ่งพาเรือหนึ่ไปจึงจะรอด จึงทิ้งบ้านไป ความอดอยากยากแค้นก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ คนทิ้งถิ่นฐานของตน และกรณีเรื่องค่านิยมผิด ๆ แม้เรื่องซุกซกจากเมียสาวอมิตตาไปขอกัณฑ์หาและ ซาลีสองกุมารมาเป็นทาส ก็พอเข้าประเด็นนี้ได้ การจากบ้านหรือถิ่นฐานเดิมของตนเองจะด้วย เหตุผลใดก็ตามจัดว่า เป็นความพลัดพราก ซึ่ง พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นทุกข์ประเภทหนึ่ง (ปิเยทธิ วิปปโยโค ทุกโข)

ปรากฏการณ์ของคนทิ้งบ้านในสังคมไทย ปัจจุบัน นอกจากก่อให้เกิดปัญหาแก่ถิ่นฐานเดิมของตนคือขาดพลังคน ชนบทอ่อนแอเจ็บเหงา และก่อให้เกิดความแออัดยัดเยียดคือสลัมใน กรุงเทพฯและเมืองใหญ่ ๆ เกิดการแย่งที่อยู่อาศัย อากาศ และถนนหนทางกันแล้ว ยังก่อให้เกิด ปัญหาความไม่มั่นคงแก่ครอบครัว และผลการ กระทบมาถึงปัญหาเรื่องศีลธรรมของเยาวชนของ ชาตีกอีกด้วย ข้อเท็จจริงและตัวเลขได้บอกเราว่า เด็กกำพร้าเร่รอน และด้อยโอกาส ตามวัด และ สถานสงเคราะห์เด็กต่าง ๆ ล้วนมีปัญหาเรื่อง ครอบครัว คือพ่อหรือแม่ หรือทั้งสองตาย หย่าร้าง หรือไม่ก็ไปทำมาหากินในเมืองใหญ่หรือต่าง ประเทศ

กล่าวให้กระชับเข้ามา ถ้าครอบครัวไม่ปรกติ ขาดพ่อแม่หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เด็กต้องอยู่กับปู่ ย่า หรือตายายแก่ ๆ คงจะหวังผลการถ่ายทอด ศีลธรรม-ศาสนาหรือหวังให้เด็กเหล่านี้เจริญเติบโต ขึ้น อย่างเป็นบุคคลสมบูรณ์คงยาก บางคนอาจ ก่อปัญหาแก่สังคม บางคนแม้ไม่ก่อปัญหาที่อาจ เป็นภาระแก่สังคม ส่วนผู้จะเติบโตช่วยมาช่วย ตนเองได้และทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่สังคมคงมี ปริมาณน้อยลง

กระบวนการถ่ายทอดศีลธรรมศาสนาก็คง ล้มเหลวหรือหวังผลอะไรได้ยาก ถ้าคนทิ้งบ้าน- ถิ่นฐานของตัวเองหรือครอบครัวแตกแยก ขาด ความรักความอบอุ่น

บทส่งท้าย

พระศรีปริยัติโมลี

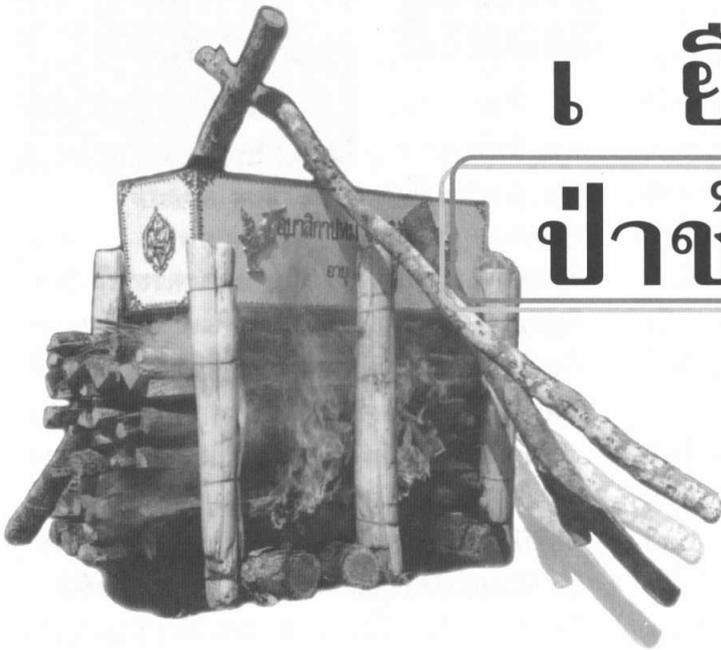
ศีลธรรม หรือ จิตวิญญาณ (Spirituality) คือ คุณค่าสูงสุดของ ชีวิตทุกคน ที่พวกเราทุกคนต้องตระหนักชัด ศีลธรรมมิใช่วิชา หรือศาสตร์ดังเช่นวิชาอื่น ๆ ดังภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งมุ่งวัดผลการ ถ่ายทอดด้านความจำและทักษะเท่านั้น แต่ศีล- ธรรมดูสัมฤทธิ์ผลที่พื้นนิสัย, ระเบียบวินัย, ความ เลื่อมใสศรัทธา เชื่อมมั่นในคุณความดีของพระธรรม มีสติปัญญา ความคิดเป็นแก้ปัญหาเป็น และมี อุดมชีวิตอย่างเกื้อกูลแก่ตน สังคม และสิ่งแวดล้อม เรียกว่า ไม่มีทุกข์ในตนเอง และไม่ก่อปัญหาแก่ ผู้อื่น-สิ่งอื่น ๆ

ครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยบิดามารดา และ ญาติผู้ใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อการเจริญ เติบโต ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และ จิตวิญญาณของเด็ก พ่อแม่ต้องเป็นคนดีมีศีล- ธรรม วางแผนชีวิตให้ลูก แมื่ก่อนเวลาแต่งงาน การมีชีวิตในทางธรรมทุก ๆ ช่วงวัย จะทำให้ คุณค่านั้นซึมซาบถ่ายทอดไปยังลูกในครรถ์ ขณะ เป็นทารก หรือเติบโตเป็นวัยรุ่นบิดามารดาต้อง พยายามศึกษา เข้าใจลูก จนสามารถถ่ายทอดปลูก ฝังศีลธรรมศาสนาแก่ลูกได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีลักษณะเป็นบูรณาการ เริ่มแต่เรื่องง่าย ๆ ประจำวัน เช่น สอนให้รู้จักคิดในเรื่องการกิน การนอน และการศึกษาเล่าเรียน

หากบทบาทของพ่อแม่บกพร่อง หรือครอบ- ครัวมีปัญหา จะมีผลร้ายกระทบต่อชีวิตและ ศีลธรรมของเด็กอย่างมาก จนอาจกล่าวได้ว่า อาจถึงขั้นล้มเหลวเลยก็ได้ ถ้ามีศีลธรรมอันเป็น ุดจรรยาฐานชีวิตของคนในสังคมเสียหาย สังคมเรา จะเจริญรุ่งเรือง และสงบสุขได้อย่างไร.

เยือน ป่าช้าอีสาน

เทียนหยด

(ป่าช้าของหมู่บ้านบ้านหม้อและหมู่บ้านใกล้เคียงอีก ๒ แห่ง) ข้าพเจ้าตั้งใจตั้งแต่แรกแล้วว่า จะร่วมกิจกรรมทุกช่วง พอใกล้วันจริง ๆ เข้าก็จะไม่แน่ใจตัวเองเท่าไรนัก เมื่อมีชาวบ้านหลายท่านแวะเวียนเข้ามาถามไถ่ถึงการตัดสินใจ “อย่าไปเลย อยู่เฝ้าสำนักแม่ชีดีกว่า แม่จะมาอยู่เป็นเพื่อน ปล่อยให้ท่านแม่ชีทั้งหลายเขาไปกันเถอะป่าช้านะ” เป็นคำพูดของแม่ (ชาวบ้านท่านหนึ่งที่ เป็นห่วงข้าพเจ้า) ส่วนแม่ชีสมภารณีก็ให้กำลังใจข้าพเจ้าตลอด ท่านว่า “ไปด้วยกัน ไปลองทดสอบความกล้าของตัวเอง อยู่กันหลายคน ไม่มีอะไร ช่วยเหลือกันได้ ถ้าเราผ่านจุดนี้ไปได้ก็จะผ่านอุปสรรคหลาย ๆ อย่างในชีวิตได้ดีขึ้น เราเป็นลูกพระพุทธเจ้าไม่ต้องกลัว” จากกำลังใจ

รับมณฑปข้าวปลาอาหารจากชาวบ้าน

หอมกลืนควันไฟจากเตาพื้นเป็นสัญญาณบ่งบอกว่าใกล้รุ่งแล้ว ตามวิถีชีวิตในชนบทบ้านเรา ขบวนแถวของแม่ชีออกเดินจากสำนักเจริญธรรมชัยมงคลเทพนารี เข้าไปยังหมู่บ้านบ้านหม้อซึ่งอยู่ห่างออกไปไม่กี่กิโล เพื่อรับมณฑปข้าวปลาอาหารจากชาวบ้าน นี่เป็นภารกิจหลักของแม่ชีที่นี่ แต่วันนั้นแถวยาวกว่าเดิมเพราะมีแม่ชีในท้องถิ่นและจังหวัดใกล้เคียงมาร่วม ขบวนรวมทั้งหมด ๑๖ ท่าน เพื่อมาร่วมกิจกรรมการทอดแหวนไทยและการใช้ยาสมุนไพรพื้นบ้าน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนอกจากแม่ชีแล้วยังมีกลุ่มแม่บ้านบ้านหม้อที่สนใจอีกจำนวน ๑๖ ท่าน กิจกรรมแบ่งออกเป็น ๓ ช่วง ช่วงแรก ๗-๙ ธ.ค. ๕๒ เป็นการสาธิตและทดลองปฏิบัติการทอดแหวนไทย, การจุดจตุ และการทำสมุนไพรลูกประคบ โดยมีวิทยากร ๓ ท่าน จากศูนย์การแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลอำเภอเพ็ญ มาเป็นผู้ให้คำ

แนะนำ บรรยากาศตลอดทั้ง ๓ วันยาสากลสถานและเป็นกันเองในหมู่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีการลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้พูดและผู้ถูกพูด การใช้ภาษาถิ่นอีสานก็เป็นเสน่ห์อีกอย่างหนึ่งของการอบรม มีแม่ชีบางท่าน (จากชัยนาทและกทม.) ไม่สามารถฟังภาษาถิ่นอีสานออกก็ต้องมีล่ามแปลกันเป็นที่สนุกสนาน

ช่วงที่ ๒ วันที่ ๑๐ ธ.ค. ๕๒ ได้มีการพาแม่ชีและกลุ่มแม่บ้านไปดูงานการปลูกแปลงสมุนไพรที่โรงพยาบาลอำเภอเพ็ญ และมีการแปรรูปสมุนไพร การทำยาสมุนไพร และเมื่อกลุ่มเราจะเดินทางกลับ ทางเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์แผนไทยยังได้มอบพันธุ์ไม้สมุนไพรนานาชนิดกลับมาให้แก่สำนักแม่ชีและชาวบ้านบ้านหม้อ

ช่วงสุดท้ายเป็นกิจกรรมที่ทำหายข้าพเจ้ามากคือการไปอยู่ป่าช้าเป็นเวลา ๓ คืน ๓ ป่าช้า

ทั้งหลายทำให้ข้าพเจ้าตัดสินใจเด็ดขาดว่า จะเข้าร่วมกิจกรรมจนจบ วันแรกของการอยู่ป่าซึ่งที่หมู่บ้านหม่อมมีชาวบ้าน และเด็กสาวตามไปอยู่ป่าด้วย ๕ คน กิจกรรมการอยู่ป่าก็คือมีการทำวัตร สวดมนต์เช้าและเย็น แต่ละคนปักกลด ไม่ห่างกันมากนัก การปฏิบัติแล้วแต่ความถนัดของแต่ละคน บางคนก็นั่งสมาธิภาวนา บางคนก็เดินจงกรม (ป่าช้า อีสานส่วนใหญ่ก็จะมีการเผาและฝังกัน ตรงนั้นเลย) ประสบการณ์ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้าได้ต่อสู้กับความกลัวที่ยังหาคำตอบไม่ได้ว่ากลัวอะไรกันแน่ แต่ก็ผ่านมาด้วยดีทั้ง ๓ ป่าช้า ไม่มีใครประสบเหตุการณ์อะไรที่รุนแรง จะมีก็เพียงแค่มะเข็บบางท่านต้องปฏิบัติสมาธิภาวนาหรือเดินจงกรมเผ้ายามให้ผู้อื่นตลอดคืนเท่านั้นเอง ต่างคนต่างได้ประสบการณ์กันคนละแบบในแต่ละป่าช้า

หลังจากเสร็จกิจกรรมทั้ง ๓ ช่วง พวกเราก็แยกย้ายกันกลับถิ่นเดิมเพื่อปฏิบัติภารกิจของตัวเอง ส่วนทางบ้านหม่อมก็ยังคงคึกคักกันต่อ เมื่อชาวบ้านที่มาเข้าร่วมอบรมได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมต่อเนื่องคือการทำแปลงสมุนไพรโดยใช้สำนักแม่ชีเป็นศูนย์กลาง ในการรวมกลุ่ม ชาวบ้านวางแผนกันที่จะปลูกแปลงสมุนไพรเพื่อเป็นรายได้เสริม เมื่อมีเวลาว่างจากการทำนา และยังมี การวางแผนที่จะรวมกลุ่มกันรื้อฟื้นการทำผ้าพื้นเมืองของอุดรฯ เพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นผ่านลายผ้าให้คนรุ่นหลังสืบต่อไป

ขอแสดงความยินดีกับแม่ชีที่สำนักเจริญธรรมชัยมงคลเทพนารีที่ได้กำลังใจในการทำงานจากกิจกรรมครั้งนี้ไปมากอยู่.

การสืบพยานกรณีการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย(ปตท.)

พ้อง ส. ศิวรักษ์

ข้อหาขัดขวางการวางท่อก๊าซ จากสหภาพพม่า

วันนี้ (๖ มีนาคม ๕๓) เวลา ๙.๐๐ น ศาลอาญา รัชดาภิเษก ส.ศิวรักษ์ นักคิดนักเขียน และนักวิจารณ์สังคม เดินทางไปที่ศาลา ในคดีที่ถูกการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) โดยเจ้าพนักงานอัยการจังหวัดกาญจนบุรี (ทองผาภูมิ) เป็นโจทก์ยื่นฟ้องในข้อหาขัดขวางการวางท่อปีโตรเลียม เหตุเกิดที่ อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี เมื่อผู้พิพากษารังสรรค์ ดวงพัตรา ขึ้นบัลลังก์ พนักงานอัยการคือ นายวีรพล อุทัยวัฒน์ ได้นำพยานโจทก์ปาก ๒ ขึ้นเบิกความเป็นครั้งแรก พยานคือนายอำเภอ สายไม้ ตำแหน่งผู้อำนวยการโครงการการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ยาดานา พยานฯ ขึ้นให้การตอบอัยการว่าตนเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติ จากชายแดนไทย-พม่า ที่บ้านอี่ตอง ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี ไปจนถึง อ.เมือง จ.ราชบุรี อันเป็นที่ตั้งของโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมราชบุรีให้แล้วเสร็จ โดยเมื่อวันที่ ๔ มี.ค.๒๕๕๑ ตนเป็นผู้เข้าแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.อ.ทองผาภูมิ ในฐานะของ ปตท. ว่าจำเลยคือ ส.ศิวรักษ์ ได้กระทำการขัดขวางการวางท่อที่บริเวณ KP27 เขตเขาตะเกี้ยว อ.ทองผาภูมิ โดยหลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจนำโดยนายดิเรก อุทัยผล ผู้ว่าราชการจังหวัดฯ ในขณะนั้นได้นำกำลังเข้าจับกุมตัวนาย ส.ศิวรักษ์ เมื่อวันที่ ๖ มี.ค. ๕๑ ซึ่งครบ ๒ ปีวันหนึ่งพอดี

นอกจากนี้นายอำเภอ ยังได้นำเอาภาพจากวีดิทัศน์ที่บันทึกไว้เมื่อมีการสอบสวนและแจ้งข้อหา ส.ศิวรักษ์ ภายหลังจากนำตัวออกจากบริเวณวางท่อก๊าซ เพื่อประกอบคำอ้างต่อศาลว่า จำเลยยอมรับว่าได้กระทำการขัดขวางโครงการดังกล่าวจริงในขณะที่ตามวีดิทัศน์ดังกล่าวจำเลยก็ได้ระบุด้วยว่า ที่ปฏิบัติการคัดค้านโครงการท่อส่งก๊าซยาดานาทั้งหมด ก็เพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของประเทศชาติ ซึ่งจะต้องเกิดความสูญเสียใหญ่หลวงหากโครงการดังกล่าวขึ้นดำเนินการต่อไป ยิ่งกว่านั้นจำเลยยังชี้ให้เห็นในระหว่างการสอบสวนด้วยว่า ปัญหาของโครงการท่อส่งก๊าซนี้ แม้งานชาติก็ตระหนักรับรู้จนถึงกับมีการส่งตัวแทนมาร่วมปฏิบัติคัดค้านนี้ด้วยจำนวนมาก ซึ่งในภาพวีดิทัศน์ก็เป็นเครื่องยืนยัน

พยานโจทก์ขึ้นให้การตอบโจทก์แต่เพียงนี้ จึงหมดคำถามของอัยการ ในเวลา ๑๒.๐๐ น. ศาลพิจารณาคดี โดยมีคำสั่งนัดหมายการซักค้านพยานโจทก์โดยนายจำเลย ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๙.๐๐-๑๒.๐๐ น. และนัดต่อไปวันที่ ๗ และวันที่ ๑๒ มิถุนายน และวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๓ .

อนึ่งในการพิจารณาคดีวันนี้มีตัวแทนชาวบ้านผู้ได้รับผลกระทบจากการวางท่อส่งก๊าซของ ปตท.มาร่วมรับฟังการสืบพยานด้วย.

สมสิทธิ์ชาลย์

๖ มีนาคม ๒๕๕๓

รายละเอียดเพิ่มเติม โทร. ๙๖๐-๒๑๙๕.

เด็กน้อยชาวกะเหรี่ยง

เด็กกะเหรี่ยงคนหนึ่งเกิดในพม่า
อาศัยอยู่กับครอบครัวเช่นเธอและฉัน
วันหนึ่งมีทหารพม่าเข้ามาในหมู่บ้าน
เผาบ้าน
ฆ่าพ่อ
ข่มขืนแม่
ต่อหน้าสายตาไร้เดียงสาของหนูน้อย

เด็กกะเหรี่ยงคนนั้นเติบโตขึ้นอย่างเจ็บปวด
ถูกร้องตะโกนหรือ คงจะไม่มีใครได้ยิน
ขอจับอาวุธขึ้นสู้เพื่อประกาศให้โลกรู้

รุ่งอรุณแห่งศตวรรษใหม่
มีกองทัพรุกกรบเข้ามาทางตะวันตก
จากทางตะวันออกก็ถูกระดมยิง
จากอีกกองทัพ
เขาคงอยู่ในระหว่างกลาง

นักรบหนุ่มต่อสู้เพื่อปกป้องประชาชนของเขา
เด็กและผู้หญิงสองร้อยคนต้องเสียชีวิต
อีกหลายคนต้องบาดเจ็บ
ไม่มีทั้งหมด หรือหยุดยา
นักรบหนุ่มและเพื่อน ๆ ตัดสินใจไปยึดโรงพยาบาล
เพื่อขอหมอและที่พำนักพักพิง
หวังใจว่าพี่น้องของเขาจะได้รับความช่วยเหลือ

ทว่าการปราบปรามด้วยความรุนแรงถูกนำมาใช้
ผู้ก่อการทั้งหมดถูกสังหาร
ดอกไม้ดอกหนึ่งถูกปลิดปลงหายไปจากท้องทุ่ง
จากเด็กน้อยไร้เดียงสา เขาลิ้นชีพดูผู้ก่อการร้าย
ความรุนแรงรังแต่จะเพิ่มพูนความรุนแรงให้มากยิ่งขึ้น
ลูกเอื่อยย่ำร้องไห้
แม่ของเจ้าอยู่ที่นี่
พ่อของเจ้าก็อยู่ใกล้ ๆ
จงหลับตาลงและพักผ่อนอย่างสงบ
เป็นครั้งแรกในชีวิตของเจ้า

มีอคะ เขียน
พจนา จันทรสันติ แปล

A KAREN BOY

A Karen boy was born in Burma.
Lived with his family just like you and me.
One day the troop came.
Burned his house.
Shot his father.
Raped his mother
In front of his innocent eyes.

A Karen boy grew up with pain.
Shout? No one would hear.
Took up weapon to open the world's ears.

At the dawn of the new century
The troop came again from the west.
From the east another troop started the shelling.
He was in the middle.

As a young man, he fought to protect his people.
Two hundred women and children died.
Many were injured.
No doctors. No medical care.
He and his friends decided to raid a hospital
Asking for shelter and doctors
Hoping that his brothers and sisters would be saved.

But violence was used.
All the raiders were killed.
Another flower's gone out of the field.

From an innocent boy, he died as a terrorist.
Violence only adds more to violence.

My little child, don't cry
Your mother is here
Your father is near
Close your eyes and rest in peace
For the first time in your entire life.

by MUDA

๒๒/๑/๙๓

แข่งแขวในดงขมิ้น

โดย...คมขวาง

ความมีเมตตาธรรม และ ความรักเป็นสิ่งวิเศษ ในชีวิต ไม่ยุ่งยาก ง่าย แต่ยากที่จะฝึกฝน

WATERBURY แปลจาก BOOK OF WISDOM

🦋 พบกันอีกครั้งนะคะ ...ด้วยความเมตตาและปรารถนาดีต่อกัน หากเข้าใจร้อยสัจจะโดยมีสัมมาทิฐิ เป็นที่ตั้ง ความงอกงามในพระสัทธรรมก็น่าจะเป็นที่พึงหวัง...

...จริงไหมครับท่านพุทธบริษัท!

🦋 แล้วสายลมก็พัดหวาน บอกใบ้ไว้ในฉบับก่อนอยู่เต็มๆ ในที่สุดพระเดชพระคุณพระพรหมโมลีก็โดนตีเข้าจนได้ และแล้วอดีตเจ้าคณะภาค ๑ จึงมีโอกาสดึกษาบทเรียนใหม่ ว่า “การเมือง” ไม่เข้าใครออกใครทั้งสิ้น มิได้ครับ! อย่าเข้าใจผิด คิดไปถึง “คุณตือ” ท่าน ...มีใช้หนักการเมืองดอกครับที่ “เล่าฆาน” ในครั้งนี้ แต่เป็น “อดีตนักบวช” กับ “ผลประโยชน์ในดงอัสซี” มากกว่า แหะ ๆ ที่ไม่ให้หน้าใครต่อใคร.

...ภษิตที่ว่า “เสรีชนฆ่าโคติก ไชยบูลย์จะโดนสึก ต้องรีบลดกระแส” นี่ฟังคุณหนูชะอรับท่านเจ้าคุณ (ฮา).

🦋 รายต่อๆ ไปก็อย่าประมาทนาพระคุณท่าน งานนี้วงในเต็มพ้นสูงครับ รับทราบกันเอาไว้... ที่ “ขาใหญ่” เขายู่ให้ออกหน้า ออกมาทั้งด่าทั้งกัดใครต่อใครนะ ระวังไว้ให้ตีเซียวชอรับจวนตัวขึ้นมาจะโดนปลดกันอีกเยอะ โดนเชือดกันอีกแยะ แล้วจะหาว่า “คมขวาง” ไม่เตือน... งานนี้ไม่ง่ายเหมือนชายคองโคดฯ คนแก่ และหลอก “กิน” เงินวัดโพธิ์ชะอรับ จะบอกให้!!!

...รายการโยนอิให้ลูกน้องเก็บซองไว้ส่วนตัวนี้ “เจ้าของวาทะแมลงวัน” ท่านถนัดนัก.

🦋 นี่ก็อยู่ดีไม่ว่าดี วันร้ายคืนร้าย ท่านเจ้าคุณนักเทศน์ “พระพิพิธธรรมสุนทร” พระดีบัญญัติ ๒ ของ “คมขวาง” ก็ดันไปสั่งให้สภาพเขียนแก้ในวัดสุทัศน์เข้า เพื่อเอาพื้นที่ให้ “เด็ก ๆ” ของท่านแสดงฝีมือ และที่ร้ายไปกว่านั้น คือดันไปต่อคารมกับท่านเฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์เข้าอีก ไม่รู้จักว่าใครเป็นใครไปเสียแล้ว (ฮา).

แหม! จะว่าไปมวยก็ถูกคู่ เสียแต่ว่ากรรมการทนดูไม่ได้ ...น่าเสียดายจัง.

🦋 วกเข้ามาวงในแวดวงใกล้ตัวเมื่อต้นปี วันที่ ๒๐ - ๒๘ มกราคมที่ผ่านมา กรรมการกลุ่มเสขิยธรรมและกลุ่มพุทธทาสศึกษา เคลื่อนไปข้างหน้าอีกหนึ่งก้าว ด้วยการเดินทางไปเรียนรู้จากคณะสงฆ์เพื่อนบ้าน ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทำมกลางบรรยายกาศอบอุ่นและอบอุ่นด้วยมิตรภาพของเพื่อนสหพรหมจารี เชื่อว่าโลกทัศน์ของเพื่อน ๆ เราหลายท่านน่าจะเปิดกว้างขึ้น ว่างไปแล้ว... พระพุทธศาสนายังมีคุณค่าอีกมากมายนัก เสียแต่บ้านเรากาฝากมันแยะไปหน่อยเท่านั้น วัน ๆ จึงมีแต่ข่าวอัสซี.

...”คมขวาง” ว่า... หากไม่ได้เห็น “ความเป็นพุทธ” อีกมุมหนึ่งของ สปป.

ลาว “กะลา” ใบเก่า ก็คงเป็นร่มเงาให้บางท่านอยู่อีกนาน...

🦋 จากมุมมองของพระมหาเถระในคณะสงฆ์ลาวที่สะท้อนออกมา “คมขวาง” ทนอ่านและแอบถอนใจหลายเชือก ดูเหมือนท่านเหล่านั้นจะรู้เท่าและรู้ทัน โลกสันนิบาตกันอย่างน่าอัศจรรย์อะไรก็ไม่เท่ากับที่ท่านสามารถใช้หลักพุทธธรรมวิเคราะห์สังคม วิเคราะห์ปัญหาและคุณค่าในระดับโครงสร้างได้อย่างคมคาย และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ั้งๆ ที่พระราชาของท่านเหล่านั้นสูงถึง ๔๐-๖๐ พรรษาเข้าไปแล้ว.

...เหลือวกลับมาบ้านเรา บวชนานขนาดนี้ หากไม่เป็นเจ้าคุณก็คงได้เป็นเกจิ พรหมน้ำมนต์กันสนุก ปลุกเสกกันไม่ได้หยุดหย่อน นอนทับสมุดบัญญัติ ทนอาการไม่กล้าลุกขึ้นไปตาม ๆ กันชะละกระมัง?

🦋 ดีที่คณะดุงนในลาวของเรา ยังมีท่านพระครูสุภาจาจารย์วัฒน์และพระครูสุวิมลพัฒนกิจไปด้วยการแลกเปลี่ยนของระดับ “ผู้ใหญ่” จึงไม่ว่าเทวเสียวที่เดียวนัก อย่างน้อยเมื่อการพูดคุยผ่านไประยะหนึ่ง ทำที่ที่เพื่อนสหธรรมิกเคยแสดงออกมาทางอ้อมว่ารังเกียจ “วิถีชีวิต” แบบพระไทยๆ

ก็ค่อยๆ เปลี่ยนไป หันมา “แลกเปลี่ยน” และ “เรียนรู้” ร่วมกันมากขึ้น.

...หาก**ความร่วมมือระหว่างลาว-ไทย** อย่างไม่เป็นทางการที่คุยกันไว้ งอกงามหรืองอกเงยขึ้นมาได้ ก็ต้องบอกไว้ว่า เป็นฝีมือของท่านอาจารย์ทั้งสองเป็นสำคัญ.

🕊 **นี่ก็ช่วงเวลากำลังกัน “คม-ขวาง”** ได้ดูข่าวทีวีไทยเมื่ออยู่เชียงใหม่ที่งานนครเวียงจันทน์ ว่ากองกำลัง “**God Army**” บุกยึดโรงพยาบาล ศูนย์ราชบุรี ทั้งภาพและข่าวรายงานกันสดๆ อย่างถึงรตถึงชาติ จนหลายท่านในคณะแทบจะละจากภัตตาหารเพล ไปฉนั้น “ข้าว” แทนฉนั้น “ข้าว” ที่โยมถวายเสียแล้ว.

...กลับมาถึงเมืองไทย ได้วิสาสะกับเพื่อนพ้อง จึงได้ทราบ “เบื้องหลัง” ว่า ทนงสงครามที่เห็นทางทีวีเรื่อง “**God Army**” ที่นำต้นตานั้น ที่แท้กลับเป็น โศกนาฏกรรมซึ่งคน “ใจดำ” เขียนบทไว้ล่วงหน้า ว่า... ตอนจบ “พระเอก” จะพาตำรวจมาถล่ม “ผู้ร้าย”.

🕊 **ความตายทั้ง ๑๐ ศพของฝ่ายกะเหรี่ยง และอีกหลายศพฝ่ายไทย** (ซึ่งอ้างว่าไม่เกี่ยวกับเหตุการณ์ นำหนองว้าชะตาถึงฆาตมาก่อนแล้ว ไม่มีใครยึดโรงพยาบาลก็ตาย...ว่ากันว่อย่างนั้น!!) บอกอะไรได้ไม่ใช่น้อย “คมขวาง” อดคิดไม่ถึงเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ หรือการ “ฆ่า” บนถนนราชดำเนินอีกหลายครั้งไม่ได้ว่า... พอ “เชื่อ” ว่ามัน “ไม่ใช่ฝ่ายเรา” ขึ้นมาที่ไร ชาวพุทธไทยก็ “ฆ่า” เพื่อนมนุษย์ได้อย่างหน้าขึ้นเสียทุกครั้ง ทำราวกับว่า “พุทธศาสนา” มีไว้สำหรับ “กูและพรรคพวก” เท่านั้น.

...ดีหน่อยที่คราวนี้ไม่มีเจ้ากู่ที่

โหนออกมาสำรากว่า “ฆ่ากะเหรี่ยงไม่บาป” ขึ้นมาอีก.

🕊 **อีกงานที่สำคัญและลุล่วงมาได้ด้วยฝีมือ** ก็คืองาน “**ลานวัดลานเมือง...สู่ศตวรรษบริติช พนมยงค์**” ซึ่งเป็นครั้งที่สองของการจัดงานวัดอย่างสมสมัย ของคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนาและองค์กรเครือข่าย แม้ว่า จะยังมีหลาย ๆ อย่างยังขาด ๆ เกิน ๆ อยู่บ้าง ก็เชื่อมั่นว่า น่าจะอยู่ในวิสัยที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ในครั้งต่อไป

...อย่างน้อยๆ สิ่งที่คุณพ่อคุณลุงแรงจัดขึ้น ก็จะเป็นเครื่องเปรียบเทียบให้เห็นได้ว่า ที่ลัทธิชิตีหน้าเซ่อ อ้างว่างานวัดจะจัดแบบอื่นให้ดีขึ้นกว่าการมอมเมาชาวพุทธไม่ได้นั้นไม่จริง!!!

🕊 **ต้องบันทึกไว้ ณ ที่นี้** ว่า พระเสขิยธรรมอีกท่านหนึ่ง ซึ่งมุ่งมั่นทำงานพระศาสนาอย่างไม่กลัวเหน็ดเหนื่อยหรือความยากลำบากก็คือ ท่าน **เจษฎา สมชาติ** แห่งวัดเกาะ อ.โพธิ์ทอง ซึ่งมุ่งจัดปฐกถาธรรมแบบประยุกต์ให้กับพระเถร และบุคลากรด้านการศึกษาในจังหวัดอ่างทอง โดยกำหนดไว้อย่างแน่ชัดว่าจะจัดทุกเดือนตลอดปี ๒๕๔๓ โดยมีปฐกเป็นผู้นิพนธ์ในสาขาต่าง ๆ ทราบมาว่ามีกระแสตอบรับที่ดีจากทุกฝ่าย...

...นี่คือคำยืนยันอย่างเป็นทางการว่าเป็นรูปธรรมว่า “กลุ่มเสขิยธรรม” ยังมีผู้สืบทอดภารกิจเสมอ ขอแสดงความชื่นชมครับ!

🕊 **ส่วนอีกท่านที่ยังไม่พ้นวิบากกรรมเสียที** ก็คือหลวงพี่งยูทที่ปโก ผู้สร้างกุศลมาหลายที ทำความดีมาหลายครั้ง สร้างคนดีขึ้นมาเป็นกำลังให้สังคมก็ไม่ใช่น้อย เพียงแต่ปากกล้าและไม่ก้มหัวให้ใครง่าย ๆ บทสุดท้ายก็ต้องโยกย้ายวัดอีกเช่นเคย.

...อย่าเพิ่งท้อแท้ นะครับ “คม-ขวาง” ขอเป็นกำลังใจให้ หวังว่า หลวงพี่จะไม่ท้อแท้ และสามารถเริ่มงานใหม่ได้โดยเร็ว นะครับ **ทำเอง คิดเอง พึ่งตนเอง เสียที สิ่งที่มีหวัง อาจจะทำง่ายกว่าที่ต้องให้เขาชี้ นำกระมังครับ!!!**

🕊 ก่อนจากกันฉบับนี้ก็อยากจะย้ำอีกครั้งว่า “คมขวาง” **ยังคงรอรับเรื่องราวหรือเบาะแสของ “อลัชชี”** ฝากผู้ “อาศัยเกาะกินนมโพธิ์ร่มไทรในพระพุทธศาสนา แอบอิงผ้าเหลืองเป็นเครื่องหาเลี้ยงชีพ” อยู่เช่นเดิม นะครับ หากพบการกระทำดังกล่าว หรือพบเรื่องราวที่เข้าข่ายทำลายพระพุทธศาสนา ก็ขอให้แจ้งมาที่

“คมขวาง”
๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ
ถ.สมเด็จพระเจ้าพระยา คลองสาน
กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

หรือส่ง e-mail ถึง

komkwang@yahoo.com

สำหรับท่านที่ส่งข้อมูลมาแล้วแต่ยังไม่ได้รับ “ของที่ระลึก” กรุณาติดต่อ “คมขวาง” โดยไม่ชักช้า เรามักกำลังใจให้ ผู้ทำความดีเสมอครับ.

ลานวัด ลานเมือง

...สู่ศตวรรษ ปรีดี พนมยงค์

กองบรรณาธิการ

ทานอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ เกี่ยวข้องอย่างไรกับการอภิวัฒน์ปี ๒๔๗๕ การเป็นผู้นำเรียกร้องการแทนพระองค์ หรือขบวนการเสรีไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นที่ประจักษ์ชัดกันทั่วไปและสืบค้นหาข้อเท็จจริงได้ไม่ยากนัก แต่ อ.ปรีดี เกี่ยวข้องอย่างไรกับการพระศาสนา เป็นเรื่องที่มีจะถูกมองข้าม จะเป็นพระท่านไม่ได้อำนาจไปจัดการภารกิจด้านนี้โดยตรงอย่างเป็นทางการชัดเจน หรือเป็นด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งถึงภารกิจด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองโดดเด่นจนเหมือนขาดตอนความสำคัญงานด้านศาสนาลงไป หรือเป็นด้วยเหตุอื่น ๆ ยังเป็นที่น่าสงสัยอยู่ แม้คนร่วมสมัยกับท่านก็กล่าวขวัญถึงงานด้านนี้ไม่น้อยยกเมื่อเทียบกับงานด้านอื่น มีพักต้องพูดถึงคนรุ่นหลัง ๆ ซึ่งแทบจะไม่รู้เรื่องราวอันใดเลย

ด้วยเหตุนี้ ในปี ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นปีครบ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของรัฐบาลจอมพล

ท่านนี้ คณะกรรมการจัดงานฉลองฯ จึงเห็นควรให้จัดงาน

“ลานวัดลานเมืองสู่ศตวรรษปรีดี พนมยงค์”

เป็นการประเดิมงานแรกของปีนี้ โดยมุ่งหวังจะให้สังคมไทยร่วมรำลึกถึงคุณูปการอันยิ่งใหญ่ของท่าน และยังเป็นโอกาสสะท้อนความคิดและภารกิจด้านการพระศาสนา เพื่อให้สังคมไทยแลเห็นความสำคัญของการสืบสานและฟื้นฟูมรดกธรรมชั้นนี้ให้กลับมามีคุณค่าความหมายต่อชีวิตและสังคมอย่างยั่งยืนสืบไป ท่านอ.ปรีดีเป็นผู้ที่มีสุจริตธรรมเป็นเจ้าเรือน แม้ท่านจะอยู่ท่ามกลางอำนาจศาสนาเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ทำได้ตกอยู่ในอำนาจของโลกธรรมนี้ ไม่ใช่เป็นแม่แบบของผู้มีอำนาจที่ “ใช้ธรรมเป็นอำนาจ” ในการบริหารงานราชการแผ่นดิน ว่ากันถึงที่สุดแล้ว ไม่ว่าจะป็น

ธรรมาศวาเพื่อการฟื้นฟูพระศาสนา

บริหารประเทศเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม เกิดความสมบูรณ์พูนสุขอย่างทั่วถึง แม้ประชาธิปไตยที่ท่านวางรากฐานไว้ก็จำลองมาจากการตั้งคณะสงฆ์ในพุทธศาสนา จึงกล่าวได้ว่าพุทธศาสนามีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นรากฐานหรือตัวชี้ นำกับการดำเนินชีวิตและการดำรงอยู่อย่างถูกต้องดีงามของสังคม แต่มาบัดนี้พุทธศาสนากำลังเสื่อมโทรมอย่างถึงที่สุด วิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นทุกด้านล้วนสัมพันธ์กับการทอดทิ้งคุณค่าของพุทธศาสนา ดังนั้น ความสำคัญของการจัดงานลานวัด ลานเมือง ครั้งนี้จึงอยู่ที่การเป็นสะพานเชื่อมระหว่างปณิธานด้านการพระศาสนาของ อ.ปรีดี กับการให้สังคมเกิดสำนึกเพื่อร่วมกันฟื้นฟูพระพุทธานุภาพ และหากวัดยังคงทำหน้าที่ตั้งคนเข้าสู่ศาสนธรรมได้ แม้จะผสมผสานกับศิลปวัฒนธรรมอย่างมีชีวิตชีวาแล้ว การจะฟื้นฟูคุณค่าของพุทธศาสนา ก็คงไม่สิ้นหวังเสียทีเดียว

รายการ “ตามหาแก่นธรรม”

คำประกาศของคณะธรรมยาตรา เพื่อการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา

การที่พวกเราชาวพุทธชน ที่ได้มาร่วมกันทำบุญตักบาตรเนื่องในวันมาฆบูชา นับเป็นการบำเพ็ญบุญกุศลจากการสละทาน ที่นอกจากจะก่อให้เกิดความเอิบอิ่มเบิกบานใจแก่พวกเราโดยตรงแล้ว ยังถือเป็นการสืบอายุพระพุทธศาสนาในทางหนึ่งด้วย ทว่ามาในบัดนี้ถึงคราวที่พระพุทธศาสนากำลังตกอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรมเป็นที่สุด ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ต่างตกเป็นเหยื่อในอำนาจของวัตถุนิยมหรือบริโภคนิยม ลุ่มหลงมัวเมาในลาภยศ สรรเสริญ และสุข และต่างก็ประพฤติปฏิบัติตนห่างไกลออกไปจากพระธรรมคำสอนซึ่งเคยยึดโยงชีวิตและสังคมไปสู่ความถูกต้องดีงาม พระพุทธศาสนาในบัดนี้แทบจะไม่สามารถสื่อคุณค่าความหมายต่อชีวิตของพุทธศาสนิกชน ทั้งยังไม่สามารถเป็นคุณค่าพื้นฐานต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองอย่างที่ควรจะเป็น พวกเรา ณ ที่นี้ไม่สามารถเพิกเฉยนิ่งดูยถาภะที่เป็นอย่างนี้ จึงถือเอาโอกาสแห่งวันมาฆบูชา มาร่วมกันปฏิบัติศาสนกิจด้วยการเดินธรรมยาตราเพื่อประกาศจุดยืนต่อสังคม ในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา ดังมีเนื้อหาสาระดังนี้

- ๑) พวกเราชาวพุทธทั้งหลายจะไม่สนับสนุนกระบวนการค้าขายบุญ ขายสวรรค์ ขายสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือแม้การขายพระนิพพาน
- ๒) พวกเราชาวพุทธทั้งหลายจะใช้วิจารณ์ญาณเพื่อไม่ให้ตกไปสู่ความลุ่มหลงมัวเมาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรืออิทธิปาฏิหาริย์ แต่จะหันกลับมาพึ่งพิงตนเอง ดำเนินชีวิตด้วยความเรียบง่าย
- ๓) พวกเราชาวพุทธทั้งหลายจะไม่เพิกเฉย และไม่ส่งเสริมให้พระสงฆ์ประพฤติผิดพระธรรมวินัย
- ๔) พวกเราชาวพุทธทั้งหลายจะชวนช่วยสนใจศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนตามแต่กำลังของตน
- ๕) พวกเราชาวพุทธทั้งหลายจะประสานพลังร่วมฟื้นฟูพระพุทธศาสนา ให้กลับมามีคุณค่าความหมายต่อชีวิตและสังคม ซึ่งจะเป็พลังสำคัญในการกระตุ้นเตือนให้ผู้มีอำนาจทั้งฝ่ายอาณาจักรและศาสนจักร จัดการสังคายนาการพระศาสนา ให้สำเร็จลุล่วงในกาลข้างหน้า

ขอพวกเราทั้งหลายเปล่งคำ สาธุ ๓ ครั้ง เพื่อเป็นการยืนยันในคำประกาศร่วมกัน

สาธุ! สาธุ! สาธุ!

คณะธรรมยาตราเพื่อการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา

ตลอด ๓ วัน ของงานลานวัด ลานเมื่องา (๑๙-๒๐ กุมภาพันธ์) เราแบ่งงานเป็น ๓ ภาคใหญ่ ๆ คือ ๑) ด้านวิชาการ ๒) ศิลปวัฒนธรรม ๓) การรณรงค์เคลื่อนไหว (ดูรายละเอียดของงานในเล่มกรอบ) ในด้านวิชาการนอกจาก

การจัดสัมมนาตามปกติในหัวข้อ “อาจารย์ปรีดีกับการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา” กับหัวข้อ “พลังทางศาสนาจะดึงคนออกจากวัตถุนิยมได้อย่างไร” แล้ว ในช่วงบ่ายของวันที่ ๑๙ เรายังร่วมจัดรายการตามหาแก่น

ธรรม เพื่อให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในงานครั้งนี้ (เนื้อหาของการสัมมนาเสขียธรรมจะได้นำเสนออย่างละเอียดต่อไป ฉบับนี้พอลูกอ่านปาฐกถาหน้าโดยอ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ หน้า ๑) สำหรับภาคศิลปวัฒนธรรมจะเน้นการแสดงละครหรือดนตรีที่พอจะสื่อคุณค่าสาระเล็ก ๆ น้อย ๆ กับชาวบ้านทั่วไปได้อย่างไม่ยากจนเกินไป ซึ่งส่วนใหญ่จะออกมาในรูปของความสนุกสนานบันเทิงเสียมากกว่าที่เป็นสีล้นของงาน อีกประการหนึ่งก็คือ การเดินธรรมยาตราเพื่อการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา โดยเรานัดหมายให้ประชาชนมาทำบุญตักบาตรเนื่องในวันมาฆบูชา หลังจากนั้นเราได้อ่านคำประกาศของคณะธรรมยาตรา (ดูในเล่มกรอบ) แล้วเดินอย่างสงบจากหน้าวัดสุทัศน์ไปจนถึงวัดทองนพคุณ เป็นระยะทางกว่า ๔ กม. แม้ในช่วงแรกของการเดินจะมีประชาชนมาร่วมเดินน้อยมากจนทำให้ผู้จัดงานรู้สึกใจหายอยู่บ้าง แต่พอเดินมาถึงสะพานพุทธ ชุมชนหลายแห่งในเขตคลองสานต่างมารอับคณาธรรมยาตราและร่วมเดินกับพวกเรา ขบวนการธรรมยาตราเลยดูคึกคักยิ่งขึ้น ใจที่เดิมเหือดแห้งอยู่ก็พลอยชุ่มชื้นขึ้นมาบ้าง การเดินธรรมยาตราครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการจุดประกายให้สังคมเกิดสำนึกที่จะต้องรับผิดชอบกับสภาพของพุทธศาสนาในปัจจุบัน จนขยายเป็นเครือข่ายของภาคประชาชนทั่วประเทศ ในการฟื้นฟูพุทธศาสนา การพระศาสนา

เทศน์แอนต์ทอล์ก โดย พระพยอม กัลยาโณ และ อ.สุรวงศ์ วัฒนกุล

ศาสนจักรเท่านั้น หากต้องถือเป็นภาระของชาวพุทธทั้งหลายที่ต้องช่วยกันปกป้องพระธรรมวินัย

ผลของการจัดงานครั้งนี้ควรกล่าวไว้บ้างว่า ประชาชนในหลายชุมชนแถบคลอง

สานต่างมีส่วนร่วมในการจัดงาน รวมทั้งเข้าร่วมสนุกสนานตามรายการต่างๆ พอสมควร แม้จะมี

จำนวนน้อยเท่านั้นที่สนใจเข้าฟังการสัมมนาทางวิชาการ ประเด็นที่ผู้จัดต้องคิดคำนึงกันต่อไปก็คือ “ความสมดุลระหว่างเนื้อหาสาระและความบันเทิงจะจัดออกมาได้อย่างไร?” คณะผู้จัดก็หวังใจว่า หากปีถัดไปเรายังจะจัดงานลักษณะนี้อีกคงจะทำได้ดีขึ้นกว่าที่ผ่านมาเป็นแน่

ไม่ควรฝากไว้ในเฉพาะในมือของผู้มีอำนาจ ทั้งฝ่ายอาณาจักรและฝ่าย

การจัดงาน รวมทั้งเข้าร่วมสนุกสนานตามรายการต่างๆ พอสมควร แม้จะมี

กำหนดการ “ลานวัด ลานเมือง...สู่ศตวรรษบริติช พบมจรค์”

ณ ลานโพธิ์และศาลาธรรมูเทศ วัดทองนพคุณ คลองสาน กทม.

๑๘ ก.พ. ๒๕๕๓

วิชาการ (เสวนา, อภิปราย)

๑๐.๐๐-๑๒.๐๐ น.

เปิดงาน โดยพิธีทักษิณานุประทานและถวายภัตตาหารเพลพระภิกษุ โดยท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ เป็นประธานในพิธี

-กล่าวรายงาน โดย คุณวัลลภา คุณติรานนท์

-กล่าวต้อนรับโดย เจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ

-กล่าวเปิดงานโดย อ.ประเวศ วะสี

-พิธีทักษิณานุประทานถวายอาหารเพล

๑๓.๐๐-๑๖.๓๐ น.

ปาฐกถาหัวข้อ “อาจารย์ปริทัศน์กับการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา” โดย อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ เสวนาต่อเนื่องจากการปาฐกถา ผู้ร่วมเสวนาโดย ๑) คุณสันติสุข โสภณศิริ ๒) คุณสุพจน์ ตำนตรระกุล ๓) คุณศุภปริดา พนมยงค์

ศิลปวัฒนธรรม

๑๖.๓๐-๒๑.๐๐ น.

-ดนตรีขับ

-การแสดงจากชุมชน

-การแสดงทอล์คโชว์หัวข้อ “ส่วนร่วมของภาคประชาชนในการปฏิรูปการเมือง” โดย

อ.สุชุม นวลสกุล

-ละครจากกลุ่ม “มะขามป้อม”

-วงดนตรี ทอดด์ ทองดี

๑๙ ก.พ. ๒๕๕๓

วิชาการ (เสวนา, อภิปราย)

๐๖.๐๐-๑๑.๐๐ น.

พิธีทำบุญตักบาตรและเดินธรรมยาตรา ณ บริเวณหน้าศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร

๑๓.๓๐-๑๖.๓๐ น.

-รายการ “ตามหาแก่นธรรม” ร่วมเสวนา โดย ๑) พระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ ๒) ดร. เอกวิทย์ ณ ถลาง ๓) คุณไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม

ศิลปวัฒนธรรม

๑๖.๓๐-๒๑.๐๐ น.

-การแสดงจากกลุ่มแต่งเพลงการสนทนา

-รายการเทศน์แอนต์ทอล์ก หัวข้อ

“ประชาชนจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา” ร่วมเสวนาโดย ๑) พระพิศาลธรรมพาทิ (พระพยอม กัลยาโณ) ๒) อ.สุรวงศ์ วัฒนกุล

-ดนตรี เอี้ยว ณ ปานนั้น

-อ.เนาวรัตน์ ปันป้อง ต้นกล้า สำนบทวีและเสียงขลุ่ย

-พิธีกรรมเวียนเทียน การสวดสมัญญะ ณ วัดทองนพคุณ

-ดนตรี ฟงา คาราวาน

๒๐ ก.พ. ๒๕๕๓

วิชาการ (เสวนา, อภิปราย)

๑๓.๓๐-๑๖.๓๐ น.

-เสวนาเรื่อง “พลังทางศาสนาจะดึงคนให้ออกจากวัตถุนิยมได้อย่างไร” ร่วมเสวนาโดย ๑) คุณเนริศ มณีขาว ๒) พระไพศาล วิสาโล ๓) อ.เสาวณีย์ จิตทวมอด

ศิลปวัฒนธรรม

๑๖.๓๐-๒๑.๐๐ น.

-การแสดงดนตรีวงสลักพระ

-การแสดงจากกลุ่มระบำโต

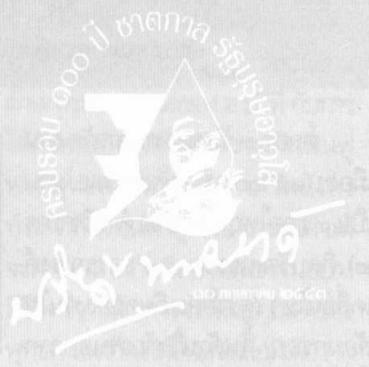
-การแสดงดนตรีวงเขปปากกัญ

-การแสดงลำตัด/รำเหย่ย/รำเกี่ยวข้าว

จากโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก จ.กาญจนบุรี

-วงดนตรีไย

-ดนตรีดอกหญ้าไหว คีตาณูชลี

บทกวี...

งานลานวัด ลานบึง

สู่ศตวรรษบริติช พนมเปญ

มิสเตอร์โกลด์

ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๐ ก.พ. ที่ผ่านมามีการจัดงาน "ลานวัด ลานบึง สู่ศตวรรษบริติช พนมเปญ" ที่วัดทองนพคุณ คลองสาน กทม. ปรากฏว่าผมถูกชักชวนซึ่งบังคับด้วยความหวังดีจากพี่ ๆ ศพพ. ผู้ร่วมจัดงานให้มาร่วมงานดังกล่าวด้วย เพราะเกรงว่าจะไม่มีใครมางาน และคนจะน้อย ซึ่งผมก็ตอบรับทันทีว่ายินดีมาร่วมงาน

บรรยากาศงานวันแรกเป็นไปตามความคาดหมาย คือคนน้อย เริ่มด้วยงานวิชาการบนศาลาธรรมเสถียร มีปาฐกถาเรื่อง "อ.ปรีดีกับการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา" นำโดย อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ พร้อมด้วย คุณสุพจน์ ด้านตระกูล คุณสันติสุข โสภณสิริ คุณศุภปริดา พนมเปญ ซึ่งโดยภาพรวมเป็นการกล่าวถึงคุณงามความดีด้านพุทธศาสนาของ อ.ปรีดี ว่าสร้างคุณูปการไว้อย่างไรบ้างต่อพระพุทธศาสนา มีการกล่าวถึงหนังสือความเป็นอนิจจังของสังคัมซึ่งท่าน อ.พุทธทาสและพระธรรมปิฎกยกย่องว่าผู้เขียนมีความลึกซึ้งในหลักไตรลักษณ์ทางพุทธศาสนาเรียกได้ว่า อ.ปรีดีเป็นผู้คนไทยคนแรกที่มีความคิดจะนำหลักศาสนาธรรมมาประยุกต์ใช้กับการปกครองประเทศและสังคัม ซึ่งความข้อนั้นผมถือว่าเป็นความรู้ใหม่ที่ได้รับ เพราะก่อนหน้านั้นไม่ต่างจากคนจำนวนมากที่เข้าใจว่า อ.ปรีดีมีบทบาทเฉพาะกรณีการเปลี่ยนแปลงการปกครองปี ๒๔๗๕ เท่านั้น

ฟ้าสาง ๑๙ ก.พ. วันมาฆบูชา ผมพบว่าตัวเองอยู่ท่ามกลางพิธีทำบุญตักบาตรบริเวณลานเสาชิงช้าหน้าวัดสุทัศน์ ปรากฏว่าประชาชนคนมาทำบุญก็น้อยตามคาด บางคนก็ไม่ทราบสาเหตุใดพระจำนวนหนึ่งจึงมาร่วมตัวกันหลายสนม แต่อย่างไรก็ตาม

พระพิพิธธรรมสุนทร พระนักเทศน์ชื่อดังแห่งวัดสุทัศน์ ได้เทศน์ให้กำลังใจผู้จัดงานขอให้อย่าท้อแท้แม้คนจะน้อย เพราะสมัยพระพุทธเจ้าเองสมัยที่ออกเผยแผ่พระพุทธศาสนา ก็เริ่มเผยแผ่คนเดียว ไม่มีใครร่วมด้วย ทว่าในที่สุดแล้วความจริงสากลที่พระองค์ทรงค้นพบและสั่งสอนมาก็ทำให้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้นทุกที ซึ่งผมก็เห็นด้วยกับคำกล่าวของท่าน

ต่อจากนั้นมีการเดินขบวนธรรมยาตราไปยังวัดทองนพคุณ รูปขบวนมีพระนำหน้า มีการนำป้ายผ้าเขียนข้อความต่อต้านพุทธพาณิชย์ และลัทธิบริโภคนิยม พร้อมด้วยการอธิบายสร้างความเข้าใจกับประชาชนระหว่างทางผ่านโทรโข่ง ซึ่งในความคิดของผม ขบวนธรรมยาตราน่าจะสร้างความประหลาดใจให้แก่ผู้พบเห็นที่ไม่เข้าใจไม่น้อยว่า เหตุใดจึงมีการนำพระมาเดินขบวนคล้ายการประท้วงเช่นนี้

ป้ายวันเดียวกัน รายการตามหาแก่นธรรมได้สัญจรมาที่วัดทองนพคุณ ปรากฏว่าบรรยากาศเริ่มคึกคักมากขึ้น ทั้งพระและฆราวาสซึ่งอาจเป็นพระได้ออกทีวีก็เห็นได้แต่อย่างไรก็ดีก็เป็นสิ่งที่ดีเห็นถึงพลังความห่วงใยในพระพุทธศาสนา ได้เช่นกัน เพราะเมื่อได้ฟังความเห็นของผู้นำรายการ นำโดยพระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ กลุ่มพุทธทาสศึกษา, คุณไพฑูริย์ วัฒนศิริธรรม ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน, ดร.เอกวิทย์ ณ ฒกลาง นักวิชาการ โดยมี อ.เจิมศักดิ์ ปิ่นทองเป็นผู้ดำเนินรายการ และได้เห็นการตั้งกระทู้ อย่างเผ็ดร้อน ได้เห็นถึงความร้อนรนจนไม่ได้ที่จะยอมให้อัลลีชีโยในบวรพุทธศาสนารวมทั้งพลังต่อผู้เรียกร้องเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในวงการคณะสงฆ์ เช่นเดียวกับการปฏิรูปการเมืองและการศึกษา ผมรู้สึกว่าเป็นกลุ่มพลังที่เพิ่มขึ้นมียิ่งนัก

สำหรับงานศิลปวัฒนธรรมดนตรี ร้านค้าขายของชุมชนท้องถิ่น ขายสินค้าทางเลือก สมุนไพร หนังสือ ซึ่งมีในตอนเย็นถึงค่ำของทั้ง ๓ วัน ตลอดจนการจัดงานดึงดูด

ผู้คนได้พอสมควร โดยเฉพาะการแสดงดนตรี เพราะนาน ๆ ที่งานวัดจึงจะมีสักครั้ง อีกทั้งยังมีดนตรีเพื่อชีวิตชื่อดังของเมืองไทย อาทิ หงา คาราวาน, ศีตาชวลี มีการแสดงทอล์คโชว์ เทศน์แอนด์ทอล์ค โดยพระพยอม กลฺยาณ, อ.สุวรรณค์ วัฒนภูล นักพูดชื่อดัง และการแสดงจากท้องถิ่น ซึ่งผู้จัดต้องการจะให้เกิดกลับมาให้ความสำคัญในการเป็นศูนย์กลางแห่งศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ เหมือนเช่นในอดีตที่วัดเคยเป็นมา โดยที่กุศโลบายดังกล่าวหลายคนที่มาร่วมงานอาจมองข้ามไป

วันสุดท้ายของงานได้มีการเชิญตัวแทนทางศาสนาทั้งพุทธ คริสต์ อิสลาม มาร่วมเสวนา หัวข้อเรื่อง "พลังทางศาสนาจะดึงคนให้ออกจากวัตถุนิยมได้อย่างไร" ซึ่งผู้บรรยายทั้งสามศาสนาเห็นตรงกันว่าลัทธิบริโภคนิยมเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อศาสนาธรรม ความดีงามของมนุษย์ เพราะลัทธินี้กระตุ้นให้มนุษย์บริโภคมากขึ้นทุกที ไม่มีความรู้จักพอ ซึ่งในที่สุดมนุษย์ก็จะอยู่ไม่ได้ โดยผมเดาเหตุเหลือบไปเห็นผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ผู้หนึ่งแอบเข้ามาฟังการบรรยายในครั้งนั้นด้วย จากเวทีที่พูดคุยเล็กน้อย ก็พบว่าท่านผู้นี้เห็นด้วยกับตัวแทนของศาสนาทั้งสาม ที่ว่าลัทธิวัตถุนิยมและลัทธิบริโภคนิยมเป็นภัยต่อทุกศาสนาและทุกผู้คน

สรุปแล้วผมเห็นว่าการจัดงานลานวัด ลานบึง สู่ศตวรรษบริติช พนมเปญ ครั้งนี้น่าจะสร้างความเข้าใจให้หลายคนได้เห็นถึงพลังในการนำศาสนาธรรมมาใช้กับสังคัม ให้การจัดงานวัดรวมกันวัดกลับมาเป็นศูนย์กลางแห่งศิลปวิทยาเหมือนที่เคยเป็นมาในอดีตอีกครั้งหนึ่ง ถึงแม้จะไม่สามารถดึงดูดจำนวนผู้คนมากมายให้เข้าร่วมงานได้ แต่การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียน ประชาชน และวัด เพื่อฟื้นฟูคุณค่าของศาสนา ถือเป็นจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ ในการทวนลมพัดพญ่ เพื่อการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต.

การใช้อำนาจ ของการกำกับ ของประชาชน

พิไลลักษณ์ พรหมจันทร์*

การกำกับอำนาจรัฐสำคัญ อย่างไร

เมื่อพูดถึงรัฐ คนทั่วไปมักจะรู้สึกเป็นองค์กรที่ใหญ่โตมหึมา นั่นก็เนื่องมาจากว่าอำนาจรัฐมีมาก และแทรกอยู่ในทุกซอกซ่องสังคม โดยมีกฎหมายรองรับอำนาจรัฐไว้ และกลไกการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนข้าราชการกว่า ๓ ล้านคน ดังนั้นสังคมไทยทุกวันนี้จึงมีคำถามต่อการใช้อำนาจรัฐมากมายหลายประการด้วยกัน ประกอบกับปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ การสื่อสารข้ามรัฐข้ามพรมแดนรวดเร็วมากขึ้น จึงจะทำให้การแก้ปัญหาภายในรัฐเป็นไปอย่างจำกัด และรัฐก็มักเน้นการแก้ปัญหาหาระยะสั้น เพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของกลุ่มที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมือง มากกว่าผลประโยชน์ระยะยาวของคนส่วนใหญ่

ด้วยความอ่อนแอและความไร้ประสิทธิภาพดังกล่าว ได้นำไปสู่การเรียกร้องให้รัฐปรับตัวสนองต่อความต้องการของสังคมให้มีประสิทธิภาพ โดยการจำกัดบทบาทของรัฐ ให้มีการกระจายอำนาจประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานในการตัดสินใจชะตาของตนมากขึ้น ดังรัฐธรรมนูญฉบับใหม่กำหนดไว้เพื่อใช้เป็นเครื่อง-

มือตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ เริ่มตั้งแต่เรื่องศาลปกครอง ผู้ตรวจการรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ เป็นต้น

สื่อมวลชน คือกลไกหลักที่จะ ทำความเข้าใจให้กลายเป็น ความจริง

การเปิดโปงข้อมูลในต่างประเทศนั้น เรียกได้ว่าทำกันเป็นวัฏชนธรรม นักข่าว นักหนังสือพิมพ์ มักเข้ามาเปิดเผยให้สาธารณชนรับทราบ จนสิ่งที่ไม่ดีไม่งามอันตรธานไป นักการเมืองจึงถูกตรวจสอบจากสื่อมวลชนตลอดเวลา สำหรับประเทศไทยนั้น ผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็วครบถ้วน และรอบด้านย่อมได้เปรียบในการตัดสินใจ ดังนั้น ผู้ที่มีอำนาจก็จะเก็บข้อมูลต่าง ๆ ไว้เป็นความลับ

* เรียบเรียงจาก ปฏิญญาของนายสุรสิทธิ์ โกลบอลมีทอง อดีตผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

ด้วยเหตุนี้เอง สถาบันสื่อ-
มวลชน จึงเป็นสถาบันที่ถูก
สังคมคาดหวังไว้สูง ในด้านการ
นำข้อมูลข่าวสารมาสู่สาธารณชน
เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันในการ
แสวงหาทางเลือก เพื่อลดความ
ขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากทุกส่วนของ
สังคม ทั้งนี้ก็เป็นไปเพื่อให้เกิด
ความเท่าเทียมกันและเป็นธรรม
เพราะข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความ
ครอบครองของรัฐ ก็เปรียบ
เสมือนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
ประชาชนเป็นเจ้าของแผ่นดิน
ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชา
ชนจึงมีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
แม้จะอ้างถึงความมั่นคงของชาติ
ก็ตาม เพราะความมั่นคงของชาติ
ก็คือ ความมั่นคงของประชาชน
นั่นเอง

“วัฒนธรรมอุปถัมภ์” ก้ำกึ่งใหญ่ที่กำลังหด เล็กลงเรื่อยๆ

ตัวอย่างการเคลื่อนไหว
ต่างๆ ของภาคประชาชนตาม
เจตนารมณ์ของกฎหมายที่ผ่าน
มา ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ประชาชน
ยื่นตัวขอตรวจสอบคะแนน
และผลการสอบเข้าโรงเรียน
สาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย กรณีขอผลการสอบ-
สวนทุจริตการจัดซื้อยาและเวช
ภัณฑ์กระทรวง

สาธารณสุข และกรณีการ
ขอข้อมูลเกี่ยวกับการประมูล
ทรัพย์สินขององค์กรปฏิรูประบบ
สถาบันการเงิน (ปรส.) สะท้อน
ให้เห็นว่า กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้
อยู่แต่ในกระดาษเท่านั้น ยัง
สามารถนำมาปฏิบัติให้เห็น
ผลได้ ทั้งนี้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
องค์ประกอบหลายสิ่งด้วย
กัน

ประการแรก ต้องมี
องค์กรและกลไกตามรัฐ
ธรรมนูญุมารองรับ เพื่อให้
ตรวจสอบได้จริง

ประการที่สอง ต้อง
สร้างระบบการทำงานของ
เจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งขณะนี้
กฎหมายวิธปฏิบัติราชการ
การปกครอง พ.ศ.๒๕๓๔
ระบุว่า หากเจ้าหน้าที่ทำ
อะไร ต้องชี้แจงได้ เมื่อ
กรณีเห็นว่าไม่ถูก-
ต้อง ก็สามารถอุท
ธรณ์ได้ ตรวจสอบ

กำหนดการ “ปาฐกถามูลนิธิโกลดัมทอง”
ประจำปี ๒๕๔๓
วันอังคารที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓
๑๔.๐๐-๑๔.๓๐ น. ลงทะเบียน
๑๔.๓๐-๑๕.๓๐ น. ต้อนรับต่อทักท้วงและคดีทฤษฎี
๑๕.๓๐-๑๕.๕๐ น. บทกวีโดย คุณอังคาร กัลยาณพงศ์
๑๕.๕๐-๑๗.๐๐ น. พิธีมอบรางวัลบุคคลเกียรติยศ
ประจำปี ๒๕๔๓ แก่

๑. คุณชนิต สายประดิษฐ์
๒. คุณจินดา ศิริमानนท์
๓. คุณศรีอภินันท์ บำรุงพงศ์
๔. คุณผลบขลย์ย์ พลาญกูร
๕. คุณมาร์กาเรต อิงภากรณ์

มอบโดยท่านผู้พิพากษา พนมยงค์
๑๗.๐๐-๒๐.๐๐ น. กล่าวแนะนำปาฐกถาโดย
คุณรสนา โตสิตระกูล
- แสดงปาฐกถาโดย คุณสุรสีห์ โกลดัมทอง
- กล่าวปิดโดย อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์

หมายเหตุ : เวลา ๑๒.๐๐-๒๐.๐๐ น. พบกับวันขาย
หนังสือ อาหารทางเลือกเพื่อสุขภาพ ผลิตภัณฑ์
เพื่อสุขภาพ และสิ่งแวดลอมในบริเวณงาน

“...ถ้าเปรียบเทียบคอร์ปชั่นซึ่งมักจะ
เป็นการกระทำในที่ลับหรือที่มืด
พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ
พ.ศ. ๒๕๔๐ ก็เปรียบได้กับ
สปอตไลท์ที่จะส่องไปที่ลับ
ที่มืด ที่บรรดานักการเมือง
ทั้งหลายอาศัยในการกระทำทุจริต
คอร์ปชั่น คุณสุรสีห์ เป็นคนที่ถือ
สปอตไลท์อันนั้น แล้วส่องเข้าไป
ยังที่มืด ทำให้ประชาชนได้เห็น
ข้อเท็จจริงที่แฝงอยู่ในที่มืดนั้น...”

ได้ รวมทั้งมีระเบียบสำนักนาย
กรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความ
คิดเห็น หรือประชาพิจารณ์ พ.ศ.
๒๕๓๓

ประการที่สาม ประชาชน
ต้องมีส่วนร่วมโดยการลงชื่อ หรือ
ให้สื่อมวลชนเข้ามาสืบพบบาก
ขึ้น ตลอดจนกฎหมายที่ให้คนใน
ท้องถิ่นถอดถอนนายกเทศม-
ตรีของตนเองได้

อย่างไรก็ตาม ปัญหาและ
อุปสรรคสำคัญที่ทำให้ไม่
สามารถบรรลุเจตนารมณ์ได้คือ
วัฒนธรรมอุปถัมภ์ ซึ่งมีอยู่คู่กับ
สังคมไทยมาช้านาน จึงทำให้
ความคิดแบบราชการรวมศูนย์ มี
การคอร์ปชั่นจนกลายเป็นเรื่อง
ปกติธรรมดา เพราะฉะนั้นจึงไม่
น่าแปลกใจที่เห็นการต่อต้านใน
รูปแบบต่าง ๆ จากอำนาจมืดและ
สว่าง เมื่อประชาชนเข้ามาขอ

คุณรสนา โตสิตระกูล
กรรมการผู้จัดการมูลนิธิโกลดัมทอง

ข้อมูลจึงมักถูกฟ้องร้องหรือข่มขู่คุกคาม ซึ่งประชาชนต้องร่วมกันแก้ปัญหานี้ โดยรวมตัวกันหรือคิดหาวิธีที่จะส่งผลในทางปฏิบัติกันให้ได้

สามัคคีคือพลัง

ทั้งหมดนี้เป็นเพียงการใช้ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ และเป็นเพียงจุดเริ่มต้นเท่านั้น หากประชาชนตั้งคำถามกับรัฐมากขึ้น ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมากขึ้น ใช้สิทธิตาม พ.ร.บ.

ข้อมูลข่าวสารของราชการมากขึ้น หากทางร่วมมือกัน จริงใจต่อกัน ไม่คิดเป็นฝักเป็นฝ่าย การเปลี่ยนแปลงก็จะเกิดขึ้น สังคมก็จะบอกได้ชัดเจนว่า อำนาจอธิปไตยอยู่เพียงแค่นี้ในกระดาด หรือตราไว้เพื่อบอกว่าบ้านนี้เมืองนี้เป็นประชาธิปไตยเท่านั้น ทุกคนมีส่วนที่จะทำให้ประชาธิปไตยที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นประชาธิปไตยที่จับต้องได้

ดังนั้น ประชาชนจึงต้องมี

ส่วนช่วยกันกำกับการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ให้รัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้อย่างจริงจัง เพราะประชาธิปไตยไม่ได้วัดกันที่การมีรัฐธรรมนูญ หรือมีกฎหมายเลือกตั้งเท่านั้น หากแต่ต้องทำให้เป็นเรื่องที่จับต้องได้ และมีแนวปฏิบัติที่เป็นจริง โดยเฉพาะกับประชาชนคนธรรมดา คนเล็กคนน้อยที่ไม่มีอำนาจใด ๆ

คำประกาศเกียรติคุณแด่บุคคลเกียรติยศของมูลนิธิโกลด์คิมทอง ประจำปี ๒๕๕๓

นางมาร์กาเรต สมิธ

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ นี้มูลนิธิโกลด์คิมทอง มีมติมอบรางวัลบุคคลดีเด่นแก่นางมาร์กาเรต สมิธ ผู้เชื่อมั่นในความดี สันติวิธี และอุทิศตนเพื่อสังคมและความสุขของครอบครัว

นางมาร์กาเรต สมิธ เกิดเมื่อวันที่ ๑๘ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๓ ที่ลอนดอน ประเทศอังกฤษ สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีเกียรตินิยม ด้านสังคมวิทยา จาก London School of Economics เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วได้แต่งงานกับนายปวย อึ้งภากรณ์ เพื่อร่วมสถาบันเดียวกัน

เราอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีบทบาทต่อชีวิตของนายปวย อึ้งภากรณ์ นอกจากผู้เป็นแม่แล้ว ยังมีนางมาร์กาเรต สมิธ ศรีภรรยาผู้ทุ่มเทเสียสละมาอยู่ทุก ๆ โดยนำวิชาความรู้ทางด้านสังคมวิทยาที่ได้อ่านมาทำหน้าที่ของความเป็นแม่ได้อย่างดี ทั้ง ๆ ที่มีความแตกต่างกันทางชาติ ภาษา และวัฒนธรรม แต่นางมาร์กาเรต สมิธ ก็ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ทะนุถนอม น้ำใจซึ่งกันและกัน จึงทำให้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่เป็นอุปสรรคของชีวิตในครอบครัว ลูก ๆ ก็พลอยได้รับอันติสงส์ อันเป็นผลของความรัก ความเสียสละ และความเอาใจใส่ต่อครอบครัว

คุณเลมบิตของลูก ในด้านการศึกษา ความซื่อสัตย์ ความมัธยัสถ์ ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม และความรักสิทธิเสรีภาพประชาธิปไตยนี้ นับว่าได้รับอิทธิพลจากผู้เป็นแม่ส่วนหนึ่ง จึงทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข ดังอุดมคติที่นายปวย อึ้งภากรณ์ เขียนไว้ในเรื่อง **คุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน** ว่า "พ่อกับแม่จะแต่งงานกันถูกกฎหมายหรือธรรมเนียมประเพณีหรือไม่ ไม่สำคัญ แต่สำคัญที่พ่อกับแม่ ต้องอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข ทำความอบอุ่นให้แม่และพี่น้อง"

นอกจากการทำหน้าที่ของแม่และภรรยาที่ดีแล้ว นางมาร์กาเรต สมิธ ยังอุทิศตนเข้ามาเป็นอาสาสมัครทำงานสังคมสงเคราะห์ช่วยเหลืออยู่ในประเทศ

ไทย และหลังจากกลับไปประเทศอังกฤษ ก็ยังอุทิศตนทำงานนี้ กระทั่งเกษียณอายุการทำงาน

การทำหน้าที่ของศรีภรรยา ดังที่กล่าวมานี้ ไม่เพียงแต่มีอิทธิพลต่อลูก ๆ เท่านั้น หากแต่ยังส่งผลทางด้านความคิดของนายปวย อึ้งภากรณ์ นอกจากแม่ ซึ่งสอนให้มีความมานะเด็ดเดี่ยว รักอิสรภาพ เสรีภาพ และความซื่อสัตย์สุจริตแล้ว ความคิดสังคมนิยมประชาธิปไตย การใช้ชีวิตเรียบง่าย ความเข้มแข็ง หนักแน่น เกร่งเกร็ด ความเป็นตัวของตัวของนางมาร์กาเรต สมิธ เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้กับนายปวย อึ้งภากรณ์ รับใช้ชาติบ้านเมืองได้เต็มที่

โดยเฉพาะแนวคิดสันติวิธี นางมาร์กาเรต สมิธ ปฏิเสธการใช้ความรุนแรงทุกชนิดไม่ว่ากรณีใด ดังเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ ผู้หญิงอังกฤษถูกเกณฑ์ให้ไปช่วยงานแนวหลัง แต่นางมาร์กาเรต สมิธ ปฏิเสธ จนต้องถูกฟ้องศาล แต่ด้วยความบริสุทธิ์ใจ มีจิตสำนึกไม่ในทางสันติอย่างแท้จริง ศาลจึงปล่อยตัวออกมา ไม่ได้รับพิพากษาลงโทษแต่ประการใด

และในเมื่อครั้งนายปวย อึ้งภากรณ์ ประสบกับมรสุมทางการเมืองหลังเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ จนท่านต้องหลบภัยไปต่างแดน ต่อมาประสบปัญหาสุขภาพ นางมาร์กาเรต สมิธ ก็ได้ยื่นอุบายเคียงข้าง ให้ความเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ของสามีจนวาระสุดท้าย

นางมาร์กาเรต สมิธ นับเป็นแบบอย่างสำคัญในการสร้างความรัก ความอบอุ่น ให้ชีวิตครอบครัวสงบสุข ตลอดจนการดำเนินชีวิตเรียบง่าย มีความภูมิใจในฐานะของตน และเชื่อมั่นในแนวทางสันติวิธี ดังนั้นมูลนิธิโกลด์คิมทอง จึงขอประกาศเกียรติคุณดังกล่าวของนางมาร์กาเรต สมิธ ไว้ให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับอนุชนรุ่นหลังสืบไป

นางจินดา ศิริमानนท์

ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ นี้ มูลนิธิโกลด์คิมทอง มีมติมอบรางวัล บุคคลดีเด่น แห่งนางจินดา ศิริमानนท์ เป็นมารยาทผู้ทุกข์อยู่ยากของสามีนำคุณมดดี มีความ เลี้ยงสละ อดทนอย่างยิ่งยวด เป็นภักยาณมิตรของครอบครัวข้าง

นางจินดา ศิริमानนท์ เกิดเมื่อวันที่ ๔ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นบุตรของหลวงสุภาเทพ แห่งตระกูลสุนทรโรหิต เมื่อจบวิชาพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย จากสภาการศึกษาไทย ได้เข้าทำงานสังกัดอยู่กับกองบรรณาธิการที่สภาการศึกษาไทยหลายปี ก่อนที่จะลาออกมาทำงานบ้าน และแต่งงานกับ นายสุภา ศิริमानนท์ นำหนังสือพิมพ์หมอไอซ์แลนด์ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๑ หลังจากแต่งงานได้เพียงวันเดียว คุณสุภาก็เปิดตัวในนิตยสาร "นิกรนภาทิพย์" รายสัปดาห์ ซึ่งมีนางจินดาช่วยดูแลงานบ้าน ให้การตอบรับขับไล่ผู้ติดตามที่ แวะเวียนมาพังก่ายอ้อมมิได้ขาดด้วยความพอใจ แม้จะต้องคอยพยาบาลสามี ที่โรคร้ายรุมเร้าอยู่ก็ตาม

หลังจากทำหน้าที่สื่อนิกรนภาทิพย์รายสัปดาห์มาเกือบปี นางจินดา ต้องเลี้ยงสละให้สามีผู้เป็นที่รักไปปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับเสรีไทยที่เมืองปูนา ประเทศอินเดียหลายปี กระทั่งงานเสรีไทยยุติลง นายสุภา ศิริमानนท์ ก็ได้สมัครเข้าทำงานในกระทรวงต่างประเทศ ในตำแหน่ง Press Attach แต่ก็มีอันต้องเลื่อนไป เนื่องจากเกิดการฉ้อราษฎร์ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ และได้เข้าไปช่วยงานด้านการข่าวฝ่ายรัฐบาล กระทั่งเหตุการณ์บางอย่าง จึงได้เดินทางไปทำงานที่ประเทศรัสเซีย เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ หลังจากอยู่ ประเทศรัสเซียได้เพียง ๔ เดือน ก็เกิดรัฐประหารขึ้นอีก นายสุภา ถูกโจมตี จากหนังสือพิมพ์ที่อยู่ตรงข้ามกับนายปริดี พนมยงค์ รายงานข่าวกับปรักปรำกรณี ดิดดุกหนิงกอนท์ทหาร จากนั้นย้ายไปอยู่ที่ประเทศสวีเดนได้เพียง ๒ เดือนเศษ ก็มีคำสั่งให้ไปประจำการที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสในปีเดียวกัน และถูกสอบสวนกรณีฉ้อราษฎร์ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

ต่อมามีคำสั่งจากกระทรวงต่างประเทศให้กลับมาเมืองไทย และได้ลา ออกจากชีวิตราชการกระทรวงการต่างประเทศ มหางานที่ตนชอบ แต่ก็ถูก ปฏิเสธ ในข้อหาเป็นลูกศิษย์นายปริดี พนมยงค์ จนต้องขนข้าวของเครื่อง ใช้ที่ไม่จำเป็นขาย เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายภายในครอบครัว นางจินดา จึงหัน มาปรับปรุงบ้านเป็นสถานเลี้ยงเด็ก เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวอีกทาง หนึ่ง

พอในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ นายสุภาได้ออกหนังสือ "อักษรสารสิน" รายเดือน เป็นหนังสือที่มีความก้าวหน้า โดยมอบหมายให้นางจินดาเป็นผู้จัดการ ทำหน้าที่ผลิตและจำหน่ายเอง แม้ขณะนั้นจะมีงานเลี้ยงเด็กอยู่ก็ตาม นางจินดา ก็สามารถแบ่งเวลาทำหน้าที่ลูกกับสามีได้โดยไม่บกพร่อง นั่งสาม ล้อชนหนังสือจากโรงพิมพ์ไปส่งรับค่าด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอตลอดระยะเวลา ๔ ปี หนังสือก็ต้องปิดตัวลง เมื่อบรรณาธิการถูกจับในข้อหา กบฏ สันติภาพ ถูกคุมขังที่สันติบาลนานถึง ๖๐ วัน พร้อมกันกับท่านผู้หญิง พูนสุข พนมยงค์ นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ ฯลฯ ผู้มีความใกล้ชิดใน แนวคิด และความสนิสนทางครอบครัวตลอดมา ถึงแม้ว่านายปริดี พนมยงค์ จะถูกกล่าวร้ายป้ายสี นายสุภาและนางจินดา ศิริमानนท์ ก็ยังคง ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ไปมาหาสู่กันสืบมาจนกระทั่งลูกหลาน

สำหรับนายสุภา นั้น นายปริดีถือว่าเป็นภักยาณมิตรของท่านยิ่งกว่า เป็นศิษย์ของท่าน เพราะกลัววิพากษ์วิจารณ์ท่านอย่างอ่อนน้อมต่อตนเองเป็น การภายใน และท่านก็รับฟังถ้อยคำนั้น ๆ ด้วยดี ในสมัยที่ท่านมีอำนาจ

ครูฉลบทชลีย์ พलगูร

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ นี้ มูลนิธิโกลด์คิมทอง มีมติมอบรางวัล บุคคลดีเด่น แห่งครูฉลบทชลีย์ พलगูร สตรีที่รักอิสระ เข้มแข็ง อดทน ช่วยเหลือสังคม และมนุษยชาติ

ครูฉลบทชลีย์ พलगูร เป็นชาวสมุทรสงคราม เกิดเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เป็นบุตรของขุนสมานสมุทรกรรม และนางแฉล้ม มหา นิรานนท์ (พลจันทร์) เมื่อจบการศึกษาชั้นมัธยมแปดจากโรงเรียนราชินีแล้ว เข้าศึกษาต่อคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ประกาศนียบัตร ประโยคมัธยมศึกษา (ป.ม.) ต่อมาสอบชิงทุนเล่าเรียนหลวง (King Scholarship) ได้ไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ คนที่ ๔ ในประเทศไทย และได้สมัครรับนายจำกัด พलगูร เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๒ และร่วมกัน ก่อตั้งโรงเรียนศรุตโยธยาน ซึ่งเป็นแหล่งผลิตคนคุณภาพ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ นายจำกัด ได้รับมอบหมายจากนายปริดี พนมยงค์ หัวหน้าขบวนการเสรีไทย ให้ไปปฏิบัติภารกิจติดต่อกับฝ่าย สัมพันธ์มิตรที่นครจุงกิง สาธารณรัฐจีน แต่ภารกิจครั้งนี้ประสบอุปสรรค นานัปการ ทั้งจากอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน และการทวงเงิน ต่อมา นายจำกัด ได้เสียชีวิตลง เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ ด้วยโรคมะเร็ง

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ โรงเรียนศรุตโยธยานต้องหยุดดำเนินการ ชั่วคราว ครูฉลบทชลีย์ จึงได้มาช่วยงานที่ ธนาคารเอเชียเพื่อพาณิชย์การและ อุตสาหกรรม ซึ่งนายปริดี พนมยงค์ เป็นผู้ก่อตั้งขึ้น โดยมีมหาวิทยาลัย วิชาธรรมศาสตร์และการเมืองเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่

หลังรัฐประหาร ๒๕๑๐ นักการเมืองฝ่ายประชาธิปไตย จำนวนมาก ถูกจับกุมคุมขังและยิงทิ้ง รวมไปถึงสมาชิกขบวนการประชาธิปไตย ๒๕๑๒ ด้วย ครูฉลบทชลีย์ ได้อุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษากับบุตรหลานของนัก ต่อสู้เหล่านั้น และต่อมาได้ช่วยเหลือดูแลนักศึกษาที่ประสบกรรมทางการเมือง ยุค ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙

ด้วยวัย ๘๔ ปี วันนี้ครูฉลบทชลีย์ พलगูร ยังคงพุ่มพรวงายแรงใจ อย่างเต็มที่ ให้แก่งานสอนหนังสือที่เธอรัก และยืนเคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ที่ ต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมเสมอ และยังคงเป็นผู้ให้อย่างแท้จริง นับตั้งแต่ให้ นาย จำกัด พलगูร สามีผู้เป็นที่รักย้ายแก่ประเทศชาติและสันติภาพโลก ให้อภัย กับไม่ถือโทษโกรธซึ่งใคร ให้วิชาความรู้แก่บรรดาศิษย์ ให้กำลังใจแก่ผู้ทุกข์ยากและด้อยโอกาส ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ถูกข่มเหงจากอำนาจธรรม และ ให้สิ่งที่ดีงามสังคม

ดังนั้น มูลนิธิโกลด์คิมทอง จึงขอประกาศเกียรติคุณดังกล่าว ของครู ฉลบทชลีย์ พलगูร ไว้ให้เป็นที่ปรากฏ และเป็นแบบอย่างให้แก่ชนรุ่นหลัง โดยเฉพาะความเลี้ยงสละ ความเข้มแข็ง อดทน ช่วยเหลือสังคมและมนุษยชาติ อย่างเปิดทองหลังพระสืบไป

ทางการเมือง และเมื่อท่านต้องลี้ภัยไปต่างประเทศ นายสุภาก็ติดต่อกับท่าน และยังคงทำหน้าที่ทางด้านการเตือนสติท่านอยู่ดังเดิม โดยที่ท่านก็พอใจใน คำเตือนนั้น ๆ ตลอดมา โดยที่นายสุภากับนางจินดาได้เป็นสามีภรรยาผู้สุด ท้ายก็ว่าได้ได้ไปเยี่ยมเยือนท่านและท่านผู้หญิงที่ฝรั่งเศส ก่อนการถึง อดสูกรรมของท่านไม่นานนัก นับว่าสามีภรรยาผู้นี้ได้ช่วยให้ท่านอดสูกรรม อวูไร่ได้รับความสุขใจเป็นอันมาก ในช่วงสุดท้ายแห่งชีวิตท่าน

ต่อจากนั้น นายสุภาได้เข้ามาทำงานที่บริษัทเอกชนรับกันภายใน

แผนกวิชาการ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ซึ่งในขณะนั้น โรคร้ายก็เริ่มรุมเร้าเข้ามาอีกครั้ง จนนางจินดาต้องเลิกเลี้ยงเด็กมาทำหน้าที่ของครีกรายาพยาบาลสามิจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

คุณค่าอันประเสริฐของนายสุภาที่มีต่อนางจินดา นั้น ไม่มีผู้ใดทราบดี ยิ่งไปกว่านายสุภาผู้เป็นสามี ดังคำอวยพรเมื่อปีใหม่ที่ให้ภรรยาว่า "พรใดจะเสมอด้วยความรักความภักดีจากผู้เป็นที่รักซึ่งซื่อสัตย์หาไม่ ในวันดังนั้นมีพุทธศักราชใหม่นี้ สุภาไม่มีพรใดที่จะกล่าวประสาธนาแก่จินดาผู้เป็นที่รัก ผู้เป็นแม่พระ และผู้เป็นทุก ๆ สิ่งในความหวังแห่งชีวิตในอนาคตของสุภาเอง มากไปกว่าความรักและความภักดีซึ่งมีต่อจินดาประดุจหนึ่งที่ได้มีแก่

ตนเอง.."

นางจินดา ศิริภรรยา นั้เป็นแบบอย่างของสตรีที่เสียสละ อดทนอย่าง ยิ่งยวด เป็นภักดีภรรยาของครอบครัว เป็นครีกรายาพยาบาลผู้รักของสามี ตลอด ๔๓ ปีของการใช้ชีวิตคู่ ความรักความอุทิศตนต่อสามีก็ไม่เคยเสื่อมคลาย ดังนั้นมูลนิธิโกลด์คิมทอง จึงขอประกาศเกียรติคุณดังกล่าวของนางจินดา ศิริภรรยา ไว้ให้เป็นที่ปรากฏ และเป็นแบบอย่างสืบไป

นางชนิด สายประดิษฐ์

ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ นี้ มูลนิธิโกลด์คิมทอง มีมติมอบรางวัล บุคคลดีเด่น แก่ นางชนิด สายประดิษฐ์ นักอักษรศาสตร์ และครูผู้สอนอยู่เคียงข้างสามีผู้ใช้คมปากกาเป็นอาวุธต่อสู้กับศัตรูของประชาชน

นางชนิด สายประดิษฐ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๖ เป็นบุตรของขุนหาญภักดี และนางเขียว ปริงญาภักดี จบการศึกษาชั้นอนุปริญา คณะอักษรศาสตร์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ เมื่อจบการศึกษา ได้เข้ามาทำงานเป็นครูสอนหนังสืออยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี ก่อนย้ายมาสอนที่วิทยาลัยสวนสุนันทา และต่อมาได้แต่งงานกับนายกุหลาบ สายประดิษฐ์ ขณะเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ "ประชาชาติ" ในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ โดยมีพลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปกประพันธ์ ทรงเป็นเจ้าภาพจัดงานให้ และได้ประทานที่ดินให้แปลงหนึ่งสำหรับปลูกเรือนหอ

ต่อมานายกุหลาบ ได้ปลื้งตัวออกไปศึกษาหนังสือพิมพ์ที่ประเทศญี่ปุ่นระยะหนึ่ง หลังกลับมาราวเดือนธันวาคมในปีเดียวกัน ก็มีได้กลับไปทำหนังสือพิมพ์ประชาชาติ นอกจากเขียนเรื่องส่งไปลงเท่านั้น พอปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๙ นายกุหลาบ ได้เขียนนิยาย เรื่องสั้น บทความ ไปลงหนังสือพิมพ์นิยายที่รั้วชื่อเสียงมาในขณะนั้น ก็คือ "ซังหลั่งมาท" และในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้รื้อฟื้น "คณะสุภาพบุรุษ" ขึ้นมาอีกครั้ง พร้อมกับได้ออกหนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษรายวัน เนื่องจากประสบปัญหาเรื่องทุนดำเนินการ จึงได้ร่วมกับหนังสือพิมพ์ "ประชาชาติ" เป็น "สุภาพบุรุษ-ประชาชาติ" ประกอบกับรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ควบคุมหนังสือพิมพ์ที่วิพากษ์วิจารณ์ คัดค้านการปฏิวัติวัฒนธรรม โดยบังคับให้คนไทยแต่งกายแบบฝรั่ง และการรื้อฟื้นบรรดาศักดิ์ หลังจากเลิกลาไปในระหว่างการปฏิบัติ ๒๔๗๕

ครั้นปี พ.ศ. ๒๔๘๔ นายกุหลาบ ได้ทยอยเขียนบทความเรื่อง "เบื้องหลังการปฏิวัติ ๒๔๗๕" ลงในหนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษ ได้จุดประกายให้จอมพล ป. ไม่พอใจ เป็นเหตุให้วิทยุรัฐบาลโจมตีบทความนี้ของนายกุหลาบ แต่ก็ได้รับการโต้กลับทั้งหมดโดยไม่กระทบกลัว ในขณะนั้นได้เกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่ประเทศไทยหลายจุด เพื่อผ่านไปยิงพม่า นำหนังสือพิมพ์ ๖ ฉบับขึ้นที่แนวความคิดนิยมไม่ทันด้วย แต่ไม่กล้าคัดค้าน จึงได้ทำใบปลิวโจมตีรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่ก็ได้ถูกได้กลับแบบเหวี่ยงแห นายกุหลาบจึงถูกจับขึ้นศาล และปล่อยตัวกลับบ้านในที่สุด

ระหว่างนั้นเอง จอมพล ป. พิบูลสงคราม พยายามยึดอายุสุภาผู้แทนราษฎรที่กำลังหมดวาระลงไป หนังสือพิมพ์ฝ่ายประชาธิปไตยได้คัดค้าน แต่ไม่เป็นผล รัฐบาลกลับควบคุมเสรีภาพมากขึ้น มีการประกาศห้ามใช้พยัญชนะ

และสระที่มีเสียงกลักัน จนนักเขียน นักหนังสือพิมพ์หลายท่านหยุดเขียนนิยาย แต่นายกุหลาบก็พยายามจำนไม่ จึงใช้นามแฝงว่า "มะกะโท" เขียนบทความวิจารณ์ลงในหนังสือพิมพ์ประชาชาติ-สุภาพบุรุษ ว่าเป็นอักษรวิบัติ ทำให้นักประพันธ์ไม่สามารถเขียนหนังสือความได้ และในขณะนั้นท่านมีบทบาทในการเขียนบทความพิทักษ์สิทธิเสรีภาพ สนับสนุนการรวมตัวของนักหนังสือพิมพ์ ความกล้าหาญของภรรยาของบรรณาธิการดังกล่าว ทำให้นายกุหลาบได้รับเลือกให้เป็นนายกสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ๒ สมัย ในปี พ.ศ. ๒๔๘๖-๒๔๘๗ เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลงก็ เกิดกรณีขัดแย้งระหว่างลูกจันทน์กับคนไทย นายกุหลาบได้เขียนบทความเรียกร้องให้มีความสามัคคีกัน และได้คัดค้านรัฐบาลที่จับกุมนักหนังสือพิมพ์จีนอีกครั้ง

ต่อมานายกุหลาบเดินทางไปที่ศึกษาที่ประเทศออสเตรเลียก็การบรรยายระหว่างพักอยู่ที่นั่น คณะทหารได้ทำการรัฐประหาร ยึดอำนาจจากหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๑ เป็นเหตุให้นายบริติต้องลี้ภัยไปต่างแดน และเมื่อนายบริติกับภรรยาการประชาธิปไตย ๒๖ กันยายน ๒๕๐๒ กลับมาทำการอภิวัฒน์ เพื่อยึดอำนาจคืนจากเผด็จการทหารต้องประสบความพ่ายแพ้ หัวหน้าขบวนการต้องลี้ภัยไปนอกประเทศอีกครั้ง โดยไม่ได้กลับมา

หลังจากนายกุหลาบและนางชนิด กลับมาประเทศออสเตรเลีย ได้ก่อตั้งสำนักพิมพ์ "สุภาพบุรุษ" ขึ้นมาใหม่ โดยให้นางชนิดครีกรายาเป็นผู้จัดการ ทำหน้าที่พิมพ์ต้นฉบับ พิสูจน์อักษร และนำออกจำหน่ายไปตามร้านต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานเขียนและงานแปล อาทิ สารคดีเรื่อง "ข้าพเจ้าได้เห็นหม" และนวนิยายเรื่อง "จนกว่าเราจะพบกันอีก" ของศรีบูรพาสำหรับนางชนิดมีงานแปลเรื่อง "เจนเนอร์" "เหยื่ออธรรม" "ชีวิตสอนอะไรแก่สตรีโซเชลลิสต์อังกฤษ" ซึ่งใช้นามปากกาว่า "จูเลียต" โดยเฉพาะเรื่องเหยื่ออธรรมของวิกตอร์ ฮูโก หรือ Les Miserables มีความเป็นอมตะในวงวรรณกรรมแปลมาจนทุกวันนี้ พร้อมกับนั้นนายกุหลาบ ยังเจียดเวลาเข้าไปช่วยนายสุภา ศิริภรรยา ทำนิตยสารอักษรสาสน์รายเดือนอีกด้วย

ครั้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๕ นายกุหลาบ ได้ร่วมเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ เรียกร้องสันติภาพ และคัดค้านสหรัฐอเมริกาเข้าไปทำสงครามในเกาหลี กระทั่งในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ นายกุหลาบถูกจับในข้อหา "กบฏสันติภาพ" พร้อมกับท่านผู้หญิงพูนศุข นายสุภา ศิริภรรยา นายสัมพันธ์ พึ่งประดิษฐ์ ฯลฯ และได้รับอิสรภาพกลับมาเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ในระหว่างที่ถูกคุมขังนี้ นางชนิด สายประดิษฐ์

ศรีภรรยา ต้องรับการดูแลทุก ๆ ที่บ้าน สอนหนังสือ และทำอาหารไปส่งให้ แก่สามีที่ถูกคุมขังเป็นประจำตลอดระยะเวลาจนถึง ๕ ปีเศษ

ต่อมารัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ถูกจอมพลสฤษดิ์ทั่วรัฐประหาร และในเดือนพฤศจิกายนปีเดียวกัน นายกุหลาบได้รับเชิญไปร่วมงานฉลองครบรอบ ๔๐ ปีของการปฏิวัติใหญ่ในสหภาพโซเวียต และปลายเดือนสิงหาคม นายกุหลาบและคณะ ได้รับเชิญจากสถาบันวัฒนธรรมของจีน ให้ไปเยือนในฐานะทูตทางวัฒนธรรม โดยได้รับอนุมัติจากรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ในขณะนั้น

ระหว่างที่ไปเยือนจีน จอมพลสฤษดิ์ ขณะรัชต์ ได้ทำรัฐประหาร ยึดอำนาจจากจอมพลถนอม ในวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๑ ยกเลิกรัฐธรรมนูญ ทำการปกครองภายใต้กฎอัยการศึก ยุบสภา และพรรคการเมืองในขณะนั้น นักคิดนักเขียน นักหนังสือพิมพ์ นักการเมืองฝ่ายค้าน รวมทั้งผู้ไปเยือนจีน ถูกคุกคามจับกุมคุมขัง นายกุหลาบและคณะ ขณะไปจีนในฐานะทูตทางวัฒนธรรม จึงกลายมาเป็นผู้ลี้ภัยทางการเมืองอยู่ที่ประเทศจีน และอีก ๔ ปีต่อมา นางชนิดจึงสละอาชีพครูที่ตนรัก ไปอยู่ประเทศจีน กระทั่งวาระสุดท้ายแห่งชีวิตของสามี แล้วจึงกลับมาใช้ชีวิตอยู่ในประเทศไทย

ความจริงที่นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ มอบให้แก่คนไทย นอกจากงานประพันธ์ และผลงานของหนังสือพิมพ์ที่มีนัยยะบั่นทอนสหภาพประชาธิปไตยแล้ว รางวัลศรีบูรพาที่มอบให้เป็นที่เกียรติแก่นักเขียนรุ่นหลัง และถนนศรีบูรพาที่เชื่อมต่อถนนรามคำแหง ถึงถนนสุขุมวิท ๒ ซึ่งกรุงเทพมหานครได้ขนานนามไว้ให้เป็นชื่อศรีบูรพานั้น เป็นถนนแห่งความจริงที่จารึกไว้ในฐานะนักประพันธ์เพื่อประชาชนไทย หากใครหัดเทียบได้ยาก

ตลอดช่วงชีวิตการต่อสู้ของสามี นางชนิด สายประดิษฐ์ ศรีภรรยาได้ยืนเคียงข้างมาอย่างต่อเนื่อง แม้นายกุหลาบ จะถูกจับกุมคุมขัง ถูกตั้งข้อหาต่าง ๆ นานา ๆ ก็ตาม แต่นางชนิด นักอักษรศาสตร์ และครูผู้ยืนอยู่เคียงข้างสามี ที่ใช้คมปากกาเป็นอาวุธต่อสู้กับศัตรูของประชาชน ก็ยังมั่นคงอยู่จนถึงปัจจุบัน แม้สามีจะล่วงลับไปแล้ว เธอก็ยังเชิดจิววิญญาณการต่อสู้ของสามี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ศรีบูรพาที่ยังมีชีวิตอยู่ในร่างนางชนิด สายประดิษฐ์ ที่อยู่ท่ามกลางพวกเราวันนี้ มูลนิธิโกลด์คัมทอง จึงขอประกาศเกียรติคุณดังกล่าวของนางชนิด สายประดิษฐ์ ไว้ให้เป็นที่ยอมรับ และเป็นแบบอย่างแก่ชนรุ่นหลังสืบไป

นางเครือพันธ์ บำรุงพงศ์

ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ นี้ มูลนิธิโกลด์คัมทอง มีมติมอบรางวัลบุคคลดีเด่น แก่นางพันธ์เครือ บำรุงพงศ์ บุตรีที่เชื่อมั่นในความดีของบิดา และภรรยาคู่ทุกข์คู่ยาก เสียสละ อุตุน

นางเครือพันธ์ บำรุงพงศ์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๖ เป็นบุตรของนายเฉลียว ปทุมรส จบการศึกษาชั้นปริญญาจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง เมื่อจบการศึกษา ได้เข้ามาทำงานที่สำนักพระคลัง และเป็นผู้ช่วยนายความกรณีคดีสวรรคตรัชกาลที่ ๘

ต่อมาได้หมั้นกับนายศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์ เจ้าของนามปากกา "เสรย์เสาวพงศ์" เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นปีเดียวกันกับที่ขบวนการประชาธิปไตย กลับมาก่ออิริยาบถ ยึดอำนาจคืนจากคณะรัฐประหาร แต่ประสบความพ่ายแพ้ นักการเมือง นักคิด นักเขียน ฝ่ายประชาธิปไตย ถูกคุกคามจับกุมคุมขังจากรัฐบาลเผด็จการ

นายเฉลียว ปทุมรส บิดาของนางเครือพันธ์ และท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ จึงถูกจับกุมขังอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชัย บำรุงพงศ์กับนางเครือพันธ์ รวมทั้งนักการเมือง นักคิดนักเขียน ทนายความ นักหนังสือพิมพ์หลายท่าน อาทิ นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ นายสุภา ศิริमानนท์ นายเปลื้องวรรณศรี นายสัมพันธ์ พึ่งประติษฐ์ เป็นต้น

ขณะที่หลายคนทยอยออกจากคุกในเวลาต่อมา แต่นายเฉลียว ปทุมรส กลับถูกคณะรัฐประหารฟ้องเพื่อคดีลายคดีกรณีสวรรคตรัชกาลที่ ๘ และถูกประหารชีวิตพร้อมกับจำเลยอีกสองท่าน ทั้ง ๆ ที่ศาลอุทธรณ์เห็นควรยกฟ้องก็ตาม ยังหนังสือภาษาอังกฤษเล่มล่าสุด ชื่อ The Revolutionary King ก็ตีพิมพ์พระราชดำรัสเสมอถึงผู้ที่ถูกประหารชีวิตในคดีนี้ว่า เป็นผู้บริสุทธิ์อีกด้วย

หลังจากนั้นนางเครือพันธ์ ได้สมรสกับนายศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งเป็นปีที่อำนาจธรรมครอบงำอยู่ขณะนั้น แต่นายศักดิ์ชัย ก็มีความอาจหาญที่จะสานฝันไปสู่สังคมใหม่ ดังนั้นวัยเยาว์เรื่อง ความรักของวัลยา และอีก ๒ ปี ต่อมา เมื่อนายศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์ ได้เข้าทำงานในตำแหน่งเลขานุการสถานอัครราชทูต ประจำประเทศอาเจนตินา นางเครือพันธ์ ภรรยา คู่ทุกข์คู่ยาก ได้ย้ายไปใช้ชีวิตที่ต่างประเทศอย่างสงบ เคียงข้างสามีขณะที่ดำรงตำแหน่งเลขานุการสถานอัครราชทูตประจำประเทศอินเดีย เป็นที่ปรึกษาประจำสถานทูตอังกฤษ เป็นเอกอัครราชทูตวิสามัญ ผู้มีอำนาจเต็มที่ในประเทศเอธิโอเปีย และย้ายมาอยู่ประเทศพม่า กระทั่งเกษียณอายุการทำงานในปี พ.ศ. ๒๕๒๑

ตลอดช่วงเวลาที่ไปอยู่ต่างประเทศนั้น นางเครือพันธ์ ได้ทำหน้าที่แม่บ้านด้วยดี การที่นายศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์ ได้ฝ่าพหุภรรมาอันล้าค่า จนได้รับรางวัลศรีบูรพา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ อันเป็นที่แรกที่มีภรรยาให้รางวัลดังกล่าวนี้ ซึ่งมีนางเครือพันธ์ เป็นผู้มีส่วนสำคัญในงานและชีวิต

ดังนั้น มูลนิธิโกลด์คัมทอง จึงขอประกาศเกียรติคุณดังกล่าวของนางเครือพันธ์ บำรุงพงศ์ ไว้ให้เป็นที่ยอมรับ และเป็นแบบอย่างของบุตรีที่เชื่อมั่นในความดีของบิดา และภรรยาคู่ทุกข์คู่ยาก เสียสละ อุตุน แก่ชนรุ่นหลังสืบไป

ความรุนแรงและสันติภาพ ในสังคมไทย

ดวงหทัย ชาตិพุทธิกุล

จากกรณีกลุ่มกระเหรี่ยงเข้ายึดโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี เมื่อ ๒๔-๒๕ มกราคม ๒๕๔๓ รัฐบาลได้ใช้มาตรการรุนแรงปราบปรามอย่างน่าสยดสยอง

นายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย ออกมาให้สัมภาษณ์ แสดงความยินดีที่รัฐบาลสามารถยุติเหตุการณ์นี้ได้ในเวลาอันรวดเร็วและไม่เกิดความเสียหายแต่อย่างใดต่อฝ่ายไทย หนังสือพิมพ์ และสื่อต่าง ๆ ออกมาผสมโรง แสดงความสะใจ ลิงโลดใจต่อการปราบปรามอันเด็ดขาดรุนแรงในครั้งนั้น

เป็นเรื่องน่าเศร้า ที่รัฐไม่ได้ออกมาปกป้องสิทธิที่จะใช้การเจรจาอย่างสันติในการแก้ปัญหา

ทั้งที่เหตุการณ์ไม่ได้ถึงขั้นวิกฤตแก้ไขไม่ได้ และระหว่างที่กลุ่มชาวกระเหรี่ยงบุกยึดโรงพยาบาลไว้ กิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงพยาบาลก็ยังสามารถดำเนินไปอย่างปกติ และไม่มีตัวประกันคนใดได้รับบาดเจ็บจากน้ำมือของพวกเขา ยิ่งไปกว่านั้น นายตำรวจที่เข้าไปประกบหน่วย (นักศึกษาพม่าคนหนึ่ง) ในคราบของคนไข้ ก็ออกมาให้สัมภาษณ์ว่า คืนวันที่ ๒๔ หน่วยได้มาปรึกษาตนเพื่อสอบถามเกี่ยวกับโทษที่เขาจะได้รับ หากพวกเขาเข้ามาจับตัว หากรัฐบาลพยายามมากพอ เชื่อแน่ว่าเหตุการณ์นี้จะไม่จบลงอย่าง

น่าสะเทือนขวัญและสังเวชใจเช่นนี้

การใช้ความรุนแรง มักมีต้นทุนสูงเสมอ ในวันนี้ รัฐบาลไทยต้องทุ่มเทกองกำลังเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ และงบประมาณเพื่อใช้ในการป้องกันประเทศตามขอบแนวชายแดนไทย-พม่าตัวจังหวัดราชบุรี และสถานทูตพม่าในกรุงเทพฯ แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี และชาวราชบุรี ต่างหวาดผวาเสียชีวิตกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะกลัวการแก้แค้นเอาคืนจากชาวกระเหรี่ยง นอกจากความสูญเสียเหล่านี้ พระไพศาล วิสาโล ยังเห็นว่าสังคมไทยยังต้องสูญเสียความจริงไปอีกด้วย เพราะผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ถูกห้ามให้สัมภาษณ์ ตำรวจสอง

ที่มา: พระไพศาล วิสาโล

- เสวนา "พลังแห่งสันติในวิถีคริสตชน" ณ บ้านแซเวียร์
- กรมทศน์สวนมา "สังคมไทยจะก้าวสู่สังคมแห่งความรุนแรงจริงหรือ : อนุสติจากกรณีโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี" ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ คณะรัฐศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์

อาจารย์มารค ตามไท

- การประชุมนานาชาติ การศึกษาทางเลือก "ทศวรรษแห่งวัฒนธรรมสันติภาพและสันติวิธีเพื่อเด็กของโลก" ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ณ โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก
- การอบรม การไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง ๑๓ มกราคม ๒๕๔๓ ณ เสถียรธรรมสถาน

นายที่ให้นักข่าวถ่ายรูปศพผู้บุกรุกทั้งสิบที่ถูกวิสามัญ ถูกทำทัณฑ์บนต้องโทษทางวินัย เมื่อเดือนตุลาคมรัฐบาลได้แก้ปัญหา กลุ่มกระหริ่งที่บุกยึดสถานทูตพม่าด้วยสันติวิธีประสบความสำเร็จมาแล้ว เป็นที่น่าเสียดายที่ในครั้งนี้อาจได้สูญเสียสิทธิการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ไปแล้ว และการที่คนไทยรู้สึกโลด สะใจต่อกรณีดังกล่าว ก็ทำให้เราสูญเสียสิ่งที่ยิ่งใหญ่ในชีวิตไป นั่นคือ ความเป็นมนุษย์ของเรานั้นเอง

อาจารย์มารค ตามไท จากภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้อธิบายถึงเหตุผลในการใช้ความรุนแรงไว้อย่างน่าสนใจว่า มีเหตุผล ๒ ประการใหญ่ ๆ ด้วยกัน ที่ทำให้คนเลือกที่จะใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาเมื่อเกิดกรณีขัดแย้ง

ประการแรก เกิดจากคนอยู่ในภาวะหลังชนฝา เพราะไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข อยู่ในภาวะไร้อนาคต ไม่รู้จะแก้ปัญหาอย่างไร เช่น ขาดปัจจัย ๔ หรือกรณีชาวเขาที่บุตรหลานของพวกเขาไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาเพราะไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน และเพราะบัตรนี้เองที่ทำให้ชาวกระหริ่งกลุ่มหนึ่งไม่สามารถเข้ารับการรักษาได้ กลุ่มชาวกระหริ่งจึงเข้าบุกยึดโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี เพื่อที่จะเรียกร้องขอหมอ อาจารย์มารคให้ข้อสังเกตว่า ในกรณีหลังพิน

เป็นกรณีที่ยากที่จะแก้ไขได้ เป็นเรื่องที่สังคมจะต้องให้ความสนใจ เป็นเรื่องระดับนโยบายของชาติ ในเรื่องความกินดีอยู่ดี และสวัสดิภาพของประชากรโดยรวมก็ว่าได้

ประการที่สอง เกิดจากการที่คนไม่เห็นคุณค่าและไม่เคารพกันและกัน มีคนตั้งข้อสังเกตว่า หากผู้ที่บุกยึดโรงพยาบาลเป็นอเมริกัน หรือผู้ก่อการร้ายมีอาชีพ รัฐบาลไทยจะแก้ไขปัญหาด้วยความรุนแรงหรือไม่ แต่เพราะกลุ่มนี้เป็นแค่พลเมืองชั้นสองใช้หรือไม่ รัฐบาลถึงใช้วิธีนี้ มีหลายครั้งที่ความขัดแย้งได้ลุกลามเป็นความรุนแรงก็เพราะคนไม่เห็นคุณค่าของกันและกัน เพราะพวกมันเป็นกระหริ่ง พวกค้ายา ไร่หัวคิด ฯลฯ เช่นเดียวกับกรณีแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ ทางสภาความมั่นคงแห่งชาติได้เชิญอาจารย์มารคและเพื่อนอีกสองคนเข้าไปเป็นผู้ไกลเกลี่ย เมื่อสิบสาวไปแล้วพบความจริงว่า ไม่มีฝ่ายใดอยากที่จะแบ่งแยกดินแดนเลย แต่ที่ไม่เข้าใจกันเพราะต่างฝ่ายก็มีทัศนคติที่ถูกอีกฝ่ายหนึ่ง ไทยมีความเชื่อที่ว่าเจออยู่กับแขกให้ดีแขกก่อน ในขณะที่มีมุสลิมเรียกคนไทยพุทธว่าพวกท้องเขียว หมายถึง คนไทยพุทธใจดำ และประสบการณ์บางอย่างที่เข้ามาล่าทับ เช่น เมื่อชาวมุสลิมไปอำเภอ เจ้าหน้าที่มักให้บริการไม่ดี ใช้งานไม่สุภาพ และกิริยาชอบดูถูกคนมุสลิม ทำให้คำพูด

ที่พูดต่อ ๆ กันมานี้ กลายเป็นความเชื่อที่ฝังตัวลงไป ซึ่งสาเหตุประการหลังนี้ พอที่จะแก้ไขได้ ด้วยการยอมรับกันและกัน ไม่จำเป็นว่าคนจะต้องเห็นในสิ่งเดียวกันทั้งหมด แต่ยอมรับกันได้ในฐานะคนที่เห็นต่าง

อ.มารค ได้เสนอวัฒนธรรมการอยากรู้อยากเห็น (curiosity) และวัฒนธรรมที่พยายามจะบรรลุถึงความสมบูรณ์ นำเข้ามาแทนวัฒนธรรมการแข่งขัน อันเป็นต้นตอของความรุนแรง ด้วยความรู้สึกอยากรู้อยากเห็น วัฒนธรรมการอยากรู้อยากเห็นเป็นเรื่องที่สัมพันธ์โดยตรงกับการศึกษาที่สูง เรียนเพื่อที่จะได้รู้ ไม่ใช่เพื่อชนะหรือเพื่อที่จะได้มากกว่าคนอื่น เช่นเดียวกับวัฒนธรรมที่พยายามจะบรรลุสิ่งที่ทำ ก็เพื่อสร้างภาพของสิ่งที่เราทำให้สมบูรณ์ที่สุด เช่นการเล่นกีฬา เราพยายามที่จะฝึกปรือ เพื่อให้การเล่นของเราดีขึ้น เช่น การตีเทนนิส เราต้องการที่จะตีลูกด้วยท่าที่ดีที่สุด สวยที่สุด เรื่องแพ้ชนะไม่ใช่สิ่งสำคัญ แต่เพื่อจะบรรลุที่สุดในการเล่นเทนนิส เป็นการสร้างภาพในการเล่นเทนนิสที่สมบูรณ์ ซึ่งวัฒนธรรมสันติภาพทั้งสองนี้ช่วยให้เราเปลี่ยนความสนใจจากการคิดถึงแต่ตัวเอง เป็นการคิดและสนใจผู้อื่น และสนใจความรู้หรือปัญญาสูงสุด

ปกติคนเราน่าวัฒนธรรมแห่งสันติมาใช้อย่างเต็มที่ไม่ได้ เพราะเรามีความขัดแย้งภายใน

ระหว่าง ความอิจฉากับความเมตตา ระหว่างความเกลียดกับความรัก ความทุกข์กับความสุข ความถือตนกับความอ่อนน้อม และความมักใหญ่กับความสมถะ พลังแห่งจิตสำนึกฝ่ายสันติจะงอกงามขึ้นได้ก็ด้วยอาศัยคุณภาพภายใน อันมี ศาสนธรรมรองรับ และพลังทางจิตวิญญาณ อันเกิดจากศรัทธา ความรัก และปัญญา ด้วยความเข้าใจ ว่าเราล้วนเป็นเพื่อนร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตาย เราล้วนเป็นสิ่งที่พระเป็นเจ้าของสร้างขึ้น สิ่งที่พระเจ้าสร้างขึ้นก็ย่อมได้รับคำอำนวยการจากพระองค์ ความเชื่อในความเป็นหนึ่งเดียวกันนี้ ทำให้เรารัก และไว้วางใจในมนุษย์ และพร้อมที่จะให้อภัย

ขอให้เราเชื่อมั่นในความดี และเชื่อมั่นในตนเอง ว่าเราจะ เป็นผู้นำสันติมาสู่โลกนี้ได้ และขอให้เราช่วยกันเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งสันติไว้ในเรือนใจลูกหลานของเรา เพื่อที่สังคมใหม่ในอนาคตจะได้บอวอลไปด้วยวัฒนธรรมแห่งสันติภาพ.

งานสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วชิรวิภา โณภิกขุ

ป ระเทศไทยอยู่ในเขตที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ความจำเป็นในการเอาชนะธรรมชาติจึงมีน้อย บรรพบุรุษของเราจึงได้คิดและสร้างสรรค์เทคโนโลยีขึ้นใช้โดยให้กลมกลืนกับธรรมชาติและทำลายสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

เมื่อความเจริญแบบตะวันตกเข้ามา คนไทยได้ละทิ้งสิ่งที่ เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษหันมาใช้สอยสินค้าราคาแพงทันสมัย อวดความมั่งมี มีค่านิยมเลิศจตุร บริโภคเกินความ

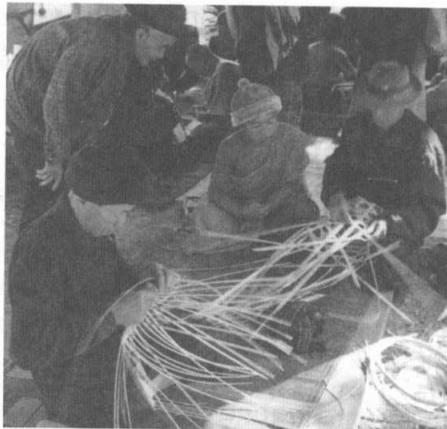
งานตีเหล็ก-งานอดิเรกของชาวบ้าน ที่บ้านจะต๋ายไป

จำเป็น เกินฐานะ โดยละทิ้งสินค้าที่ผลิตจากฝีมือคนไทย แม้สินค้าหลายอย่างมีคุณภาพไม่ต่างกันมากก็ตาม แต่คนไทยจำนวนไม่น้อยก็ยังนิยมสินค้าต่างประเทศจนเป็นเหตุให้เงินทุนหมุนเวียนออกนอกประเทศมากมายมหาศาล และไม่สามารถสร้างเงินให้หมุนเวียนภายในประเทศได้

ดังนั้นทางคณะครูโรงเรียนบาลีสถาธิศึกษา มจร.วิทยาเขต

เชียงใหม่ สาขาโพธิธรรมศึกษา วัดป่าแดด อ.แม่แจ่ม จึงได้ทำโครงการระดมภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ ๑) เพื่อประยุกต์พิธีกรรมสู่การเรียนรู้ของสามเณร ๒) เพื่อระดมปัจจัยการศึกษา มาจัดการเรียนการสอน และ ๓) เพื่อให้

สามเณรน้อยเรียนรู้งานจักสานอย่างตั้งใจ

สามเณรมีความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

จากวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาเบื้องต้น ได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น ๒ ช่วงด้วยกัน กล่าวคือ ในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๔๒ ทางโรงเรียนฯ ได้เชิญผู้ทรงภูมิปัญญาในหมู่บ้านมาถวายความรู้แก่สามเณรเป็นระยะ ๆ อาทิ เดินป่าศึกษาธรรมชาติและสมุนไพร ให้กลุ่มแม่บ้านมาสาธิตการทำหม้อไม้อัดและพาสามเณรไปศึกษาสมุนไพร ติเหล็ก จักสาน และการทำของชำร่วย เป็นต้น

ต่อมาในช่วงที่ ๒ เป็นการจัดงานมหกรรมสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยทางโรงเรียนฯ ได้เชิญผู้ทรงภูมิปัญญาในแถบ อ.แม่แจ่ม มาสาธิตให้สามเณร และผู้สนใจได้เข้ามาเรียนรู้งานอาชีพต่าง ๆ ระหว่างวันที่ ๑-๒ มกราคม ๒๕๔๓ บริเวณวัดป่าแดด นอกจากนั้นยังได้จัดระดมปัจจัยต่างๆ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนให้แก่ครูและนักเรียน โดยการประยุกต์พิธีกรรมทอดผ้าป่าจากที่แสวงหาแต่เงิน มาเป็นการระดมความรู้สู่โรงเรียนโพธิธรรมฯ ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ด้านต่าง ๆ เข้ามาสอนให้แก่สามเณรและครู เป็นต้น นอกจากนั้นยังได้ระดมปัจจัยการศึกษาด้านอื่น ๆ ซึ่งไม่มีวัตถุประสงค์ที่ตัวเงินเป็นหลัก เช่น หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะอำนวยความสะดวกแก่สามเณร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยในวันแรกของงาน เจ้าคณะอำเภอ และนายอำเภอ แม่แจ่ม ให้เกียรติมากล่าวสัมมนาเทียกถาและกล่าวเปิดงาน พร้อมกับมอบใบประกาศเกียรติคุณแก่ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เสียสละมาถวายความรู้แก่สามเณร ตลอดงานมีการสาธิต ฝึกสอนงานต่าง ๆ แก่สามเณร และผู้สนใจทั่วไป อาทิ งานตีเหล็ก ดูจะมีผู้สนใจมากเป็นพิเศษ ถัดมาเป็นงานแกะสลักลูกมะพร้าวแห้งเป็นรูปสิ่งสร้างความคิดักให้แก่ผู้มาร่วมงานไม่แพ้งานตีเหล็ก นอกจากนี้ยังมีซุ้มทำไม้กวาด บันปูน จักสาน นวด สมุนไพร บันฝ้าย ทอผ้า ถักสวิง ทำขนม ตลอดจนชมการทอผ้าของชาวเขาเผ่าปกาเกอญอ เป็นต้น และที่สำคัญสำหรับงานนี้ซึ่งจะขาดเสียมิได้ก็คือ เทศน์มหาชาติ และมโหสถโต้กันสด ๆ บนธรรมาสน์ตอนหัวค่ำ ก่อนจะมีการแสดงบนเวที ซึ่งมีดนตรีเพื่อชีวิต ซอพื้นเมืองในหมู่บ้าน การแสดงของนักเรียนทุนวัดป่าแดด และเยาวชนโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตอำเภอแม่แจ่ม

อย่างไรก็ตาม การจัดงานครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกของที่นี่ และปี ๒๐๐๐ แม้ดูจะแปลกแยกแตกต่างไปจากที่ชาวบ้านเคยจัดกันเป็นประจำเช่นงานปอยหลวงบ้าง แต่ก็ได้รับความร่วมมือร่วมใจเป็นอย่างดีจากชาวบ้าน และ อบต.ทุก

การทอผ้าตีนจก งานฝีมือประณีต เป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงของ อ.แม่แจ่ม

ตำบล ในการจัดเตรียมงาน และเข้าร่วมกิจกรรมตลอดทั้ง ๒ วัน งานสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น นับเป็นความก้าวหน้าอีกกิจกรรมหนึ่งของโรงเรียนโพธิธรรมศึกษา ที่พยายามประยุกต์พิธีกรรมสู่การเรียนรู้ เพื่อจะนำไปพัฒนาหลักสูตรในอนาคตข้างหน้า.

โรงเรียนโพธิธรรมศึกษา

วัดป่าแดด อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

มีความประสงค์รับบริจาคอุปกรณ์สำนักงาน

- ตู้เก็บเอกสาร

- คอมพิวเตอร์

- แฟ้มเก็บเอกสาร

- ผนังกันห้องเคลื่อนที่

- และอื่น ๆ

ผู้สนใจบริจาค สอบถามได้ที่

พระใบฎีกาสุทัศน์ วัชรภาโณ

โรงเรียนโพธิธรรมศึกษา วัดป่าแดด

โทร. (๐๕๓) ๘๒๘๒๔๗

หรือบริจาคได้ที่

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

โทร. (๐๒) ๔๓๗๔๔๕๕, ๔๓๗๔๔๕๐.

๗ ปีที่ผ่านมา : อนิจจลักษณะในงานของ พระยงยุทธ ทิปโก

ปริดา เรื่องวิชาการ

พระยงยุทธ ทิปโก พรชัย บริบูรณ์ตระกูล และผม นั่งคุยบททวนโครงการของท่านในบรรยากาศที่ออกจะเงียบเหงา วัดวิจิตรธรรมาราม ซึ่งเป็นที่พักพิงของเด็กในโครงการ “ฟื้นฟูคุณภาพชีวิตเด็ก” มีเด็กวิ่งเล่นอย่างสนุกสนานเพียง ๕-๖ คนเท่านั้น และในอีกไม่ช้า ท่านยงยุทธกับเด็กที่เหลืออยู่ก็กำลังจะขอย้ายโยกย้ายเปลี่ยนที่พำนักไปที่ จ.นครสวรรค์ วัด

ถ่ายรูปร่วมกับเด็กในโครงการฟื้นฟูคุณภาพชีวิตเด็กที่บ้านหัวดง อ.หัวตะพาน จ.อำนาจเจริญ

วินิชา กำลังจะเปิดฉากกลายเป็นวัดร้างเหมือนดังเช่นวัดร้างอื่นอีกมากมายในอีสาน เกิดอะไรขึ้นกับโครงการของท่านยงยุทธจนถึงกับต้องโยกย้ายถิ่นฐานอีกครา?

ที่จริงก่อนหน้าที่ท่านยงยุทธจะมกักหลักทำโครงการที่วัดวิจิตรธรรมาราม อ.กุดชุม จ.ยโสธร นี้ ท่านได้ย้ายที่พำนักถึง ๒ ครั้ง คือ ครั้งแรกจากวัดป่าตานสอนล่อน มาที่วัดหัวดง จ.อำนาจเจริญ และอีกครั้งจากวัดหัวดงมาที่วัดวินิชา แห่งนี้ ครั้งแรกนั้นเป็นด้วยวัดอยู่ในถิ่นทุรกันดารเกินไป ครั้งถัดมาเป็นเพราะพระผู้ใหญ่ไม่ชอบกิจกรรมในโครงการอย่างหนักจนทางกลับแกล้งขับไล่ท่านกับเด็กให้ออกไปจากพื้นที่ปกครอง

จำเดิมแต่ปลายปี ๒๕๓๕ ท่านเริ่มรับเด็กเร็วอนเพียง ๓-๔ คน มาอยู่ที่วัดป่าตานสอนล่อน ด้วยจิตใจที่หวังจะให้ความรัก ความเข้าใจ และความอบอุ่นแก่เด็กที่ตกอยู่ในความมืดมนแห่งชีวิต อาศัยบรรยากาศความเป็นชุมชนภายในวัดและการอบรมตามหลักธรรมและข้อวัตรในพุทธศาสนา บ่มเพาะนิสัยให้เด็กมีจิตใจดีงาม และให้ได้แลเห็นแสงเงินแสงทองของชีวิต

ว่า “ชีวิตจากนี้ไปยังมีความหวัง มีคุณค่าความหมายที่ไม่ได้เป็นเพียงภาระของสังคม หากยังจะทำประโยชน์ให้เกิดกับสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีต่อไปด้วย”

หากจะนับจำนวนเด็กที่เข้ามาสู่ร่มเงาของท่านจากแรกเริ่มจนถึงบัดนี้ก็กว่าร้อยคนแล้ว เกือบทั้งหมดเป็นเด็กที่หนีออกจากครอบครัว หลายคนถูกทารุณจนจิตใจบอบช้ำเกิดเป็น

ปมที่มักแสดงพฤติกรรมไม่ปกติเหมือนเด็กทั่วไป เช่น ดื้อด่าทอ ก้าวร้าวและชอบใช้กำลัง ลักขโมยไปจนถึงติดยาเสพติดและการพนัน วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กของท่านยงยุทธในช่วงแรกไม่มีอะไรซับซ้อนมากนัก เพียงใส่ใจปรับทุกข์ปรับสุขอย่างใกล้ชิดสนิทสนม จนเด็กสัมผัสได้ถึงความรักและเมตตาที่ท่านมีให้และกลายเป็นความไว้วางใจและเคารพรักท่านกลับในเวลาต่อมา นอกจากนี้การฝึกให้เด็กทำวัตรนั่งสมาธิเข้าเย็นของทุกวันอีกทั้งฝึกแบ่งปันความรับผิดชอบต่อการจัดเสนาสนะและการกินอยู่ภายในวัดได้ทำให้เด็กรู้จักเคารพในหน้าที่ต่อตนเองและผู้อื่น

ในช่วงเวลาไม่นานเด็กจาก ๓-๔ คน เพิ่มเป็นเกือบ ๑๐ คน ทำให้วัดป่าตานสอนล่อนไม่เหมาะที่จะรองรับโครงการที่ขยายใหญ่ขึ้น เนื่องจากอาคารขบขันมืดเคืองและอยู่ไกลจากชุมชนเกินไป ดังนั้นจึงต้องย้ายมาอยู่ที่วัดหัวดง อ.หัวตะพาน จ.อำนาจเจริญ

ถนัดที่ใหม่แห่งนี้ท่านหมยมนั้นบ้านมือขยายกิจกรรมในโครงการและทำอย่างจริงจัง เพราะเห็นเป็นชัยภูมิที่เหมาะสมเนื่อง

จากวัดอยู่ใกล้ชุมชน อีกทั้งชาวบ้านเห็นดีเห็นงามคอยอนุเคราะห์ช่วยเหลือโครงการทั้งการขบฉิมและสัมพันธภาพที่มีให้แก่เด็ก ท่านนงยุทธเริ่มรับเด็กเพิ่มจากมูลนิธิสร้างสรรค์ เด็กและโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก (เดิมรับเด็กตามสถานีรถไฟต่างๆ ในกรุงเทพฯ) จำนวนเด็กสูงเกือบ ๒๐ คน อีกทั้งเด็กในหมู่บ้านก็มักจะแวะเวียนมาร่วมกิจกรรมในวัดจนสนิทสนม ทำให้บรรยากาศในวัดหัวดวงดูคึกคักมีชีวิตชีวาและอบอุ่น กิจกรรมที่ขยายเพิ่มจากที่กล่าวมา ได้แก่

๑) การฝึกให้เด็กทำการเกษตร และสวนสมุนไพรเพื่อใช้เลี้ยงดูกันในวัด

๒) จัดทัศนศึกษาพาเด็กไปแลกเปลี่ยนกับชุมชนรอบวัดในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นและจัดไปปฏิบัติงานตามที่ต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติแวดล้อม

๓) นอกจากจะเป็นผู้สอนหนังสือเด็กในระดับประถมและจัดฝึกการทำฝีมืออย่างง่าย ๆ แล้ว ยังเกื้อหนุนให้เด็กเรียนในโรงเรียนรัฐในระดับที่สูงขึ้น ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ นอกจากจะเป็นผู้สอนหนังสือเด็กในระดับประถมและจัดฝึกการทำฝีมืออย่างง่าย ๆ ในวัด

๔) หากเด็กมีความใฝ่ในชีวิตของนักบวช ท่านก็จะให้บรรพชาเป็นสามเณร

๕) สำหรับเด็กที่พร้อมจะรับผิดชอบตัวเองได้แล้วก็จะอนุเคราะห์หาแหล่งอาชีพให้ทำตามจนทะและศักยภาพ เพื่ออนาคตของเด็กต่อไป

กิจกรรมเหล่านี้ได้ดำเนินเรื่อยมาเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของชาวบ้านรอบวัด ไม่เพียงเท่านั้น ความเคลื่อนไหวของโครงการยังทราบไปถึงท่านผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ จนท่านปลารอณาให้การสนับสนุนโครงการรวมถึงถวายรถตู้เพื่อให้เป็นพาหนะพาเด็กไปปฏิบัติงานนอกสถานที่ (เดิมชาวบ้านขับรถพาไปเอง)

และแล้วภายหลังที่มีรถนี้แหละทำให้ท่านไม่อยู่ติดวัดเหมือนดังแต่ก่อน ทั้งยังพาเด็กออกสัญจรไปเคลื่อนไหวด้านการเมือง เช่น เล่นละครเสียดสีหรือขึ้นเวทีไฮปาร์ค เป็นต้น ด้านหนึ่งก็ดีในแง่ฝึกเด็กให้กล้าแสดงออกและเป็นอุปนิสัยให้เด็กสนใจหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งยังก่อให้เกิดความรักสามัคคีในหมู่เด็ก ๆ ด้วยกัน แต่ในอีกด้านหนึ่งทำให้ท่านนงยุทธมีเวลาว่างลดลงสำหรับดูแลระบบระเบียบในวัด เด็กที่เหลือเข้าวัดต่างเริ่มไม่ยึดถือตามระเบียบที่ตกลงกันไว้ นอกจากนี้ยังเป็นที่น่าหมั่นไส้ของข้าราชการที่โดนเสียดสี และยังเป็นที่ระคายหูระคาย

ตาเจ้าคณะตำบลเพราะทำอะไรโดดเด่นเกินไป จึงได้หาทางให้ร้ายท่านนงยุทธเสมอ จนเป็นเหตุให้ท่านย้ายที่พำนักไปที่วัดวิจิตรวราราม อ.กุดชุม จ.ยโสธรในเวลาต่อมา ทั้งที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงเลื่อมใสศรัทธาท่านและโครงการ ในขณะที่พวกเขาทราบแก่ใจดีว่าพระผู้ใหญ่รูปนั้นมีข้อวัตรปฏิบัติไม่เหมาะสมแก่สมณะเลย จึงพร้อมที่ปกป้องและแก้ต่างให้ท่านนงยุทธในทุกข้อที่ถูกกล่าวหา แต่ท่านกลับด่วนตัดสินใจรีบย้ายไปเสียก่อน จนนำมาซึ่งความงุนงงและเสียใจแก่ชาวบ้าน

ท่านนงยุทธย้ายมาที่กุดชุมราวต้นปี ๒๕๔๑ ในขณะที่โครงการฟื้นฟูคุณภาพชีวิตเด็กกำลังไปได้ดี ท่านไม่ถึงกับต้องมาเริ่มนับศูนย์ใหม่ โดยได้ยกเอาแนวคิดและกิจการมที่วัดหัวดวงมาลงที่พื้นที่ใหม่ เพียงแต่ต้องสร้างความสัมพันธ์ใหม่กับชาวบ้านรอบวัดซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีความเป็นเมืองไปเสียกว่าครึ่งมาถึงกุดชุมได้ไม่นาน ท่านก็หันหลังหันให้เด็กในโครงการร่วมกับเด็กในโรงเรียนประจำอำเภอกุดชุมตั้งกลุ่มสะท้อนวิจารณ์กลุ่มครูที่ปฏิบัติตัวไม่ชอบและพัวพันกับการขายยาเสพติด จนเกิดเป็นความขัดแย้งระหว่างวัดกับกลุ่มครูดังกล่าว การเคลื่อนไหวในลักษณะนี้ได้ทำให้รอยร้าวลึกนี้ขยายไปสู่ญาติมิตรจำนวนไม่น้อยของกลุ่มครูที่อาศัยอยู่ในละแวกนั้น แต่ก็มีกลุ่มครูและชาวบ้านบางคนที่เห็นด้วยกับเจตนารมณ์ของท่าน หากแต่ไม่กล้าแสดงตัวออกมาโดยตรง

ดังนั้นความขัดแย้งจากเหตุการณ์ครั้งนั้นจึงนับเป็นอุปสรรคใหญ่หลวงในการดำเนินงานต่อมา ชาวบ้านและคณะครูกลุ่มนี้ได้ร่วมมือกันโจมตีให้ร้ายท่านทั้งต่อหน้าและลับหลัง และด้วยบุคคลอันโง่เขลาไม่ยอมคนของท่าน ทำให้การสมานรอยร้าวแห่งความขัดแย้งนั้นเป็ดสนิหลง

เด็กในโครงการที่เคยแวะเวียนไปมาหาสู่กับชาวบ้านได้ติดตั้งที่หัวดวงกลับถูกชาวบ้านปฏิเสธ บางคนถึงกลับถูกตะเพิด

ออกมา ทำให้เด็กส่วนใหญ่เสียขวัญกำลังใจจึงต้องกระจุกตัว อยู่ในบริเวณวัดเท่านั้น ท่านต้องเสียเวลากับเรื่องไม่เป็นเรื่อง จากการให้ร้ายของชาวบ้านบางคน จนพลอยทำให้เกิดอารมณ์หงุดหงิดหน้าเข้ก็เป็นที่โศกที่ก้าวร้าว แม้จะพยายามยับยั้งซึ่งใจแต่ก็ไม่อาจส่งผลกระทบต่อเด็กโดยตรง มาหลัง ๆ เด็กบางคนก็อาจจะมีสติได้ถึงความกลัวจนขีดขยาดไม่กล้าเข้ขึ้นบ้าน

ว่าที่จริงแล้วท่านตระหนักถึงสภาพดังกล่าวนี้แต่ก็ไม่สามารถปรับสภาพให้ดีขึ้นได้ ประกอบกับเสียเวลาไปทำธุระนอกวัดจนเมื่อก่อนจะไม่ค่อยจะดูแลเด็ก หลายครั้งเด็ก ๆ ต่างเล่นซุกซนจนเกิดเป็นปัญหาให้แก่อายุเสมอ ๆ เป็นการซ้ำเติมอารมณ์หงุดหงิดที่มีอยู่เดิมให้หนักขึ้นไปอีก ภายหลังท่านจึงจำใจให้เด็กบางคนกลับที่พักเดิมคือ โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก จนปัจจุบันเหลือเด็กในโครงการเพียง ๕-๖ คนเท่านั้น อย่างไรก็ตามแม้จะเกิดปัญหาอุปสรรคขึ้นมากมายท่านก็พยายามผลักดันกิจกรรมที่วางไว้เดิม เพียงทำได้ไม่เต็มกำลังความสามารถ

ตรวจกล่าวให้ทราบด้วยว่า ท่านยังเป็นกำลังสำคัญช่วยประสานงานกลุ่มพระสงฆ์สังฆอาสาพัฒนาใน อ.กุดชุม จนก่อเกิดแรงบันดาลใจให้พระใหม่ไฟทำงานเพื่อชุมชนและพระศานาขึ้น ๓-๔ รูป

สภาพความขัดแย้งระหว่างบ้านกับวัดนี้แลที่เห็นเหตุปัจจัยให้ท่านตัดสินใจย้ายไปอยู่จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งทั้งท่านและเด็ก ๆ ต่างไม่รู้ว่าจะดีไหม สิ่งแวดล้อมใหม่จะเป็นอย่างไรก็คงได้แต่พบปะเรียนอันหลากหลายไปเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง

.....

จากการนั่งคุยเป็นนระจกเงาสะท้อนการทำงานของท่าน ยงยุทธพร้อมกับได้สัมภาษณ์เด็กในโครงการบางคน จะขอสรุปพอให้เห็นภาพของผลที่เกิดขึ้น (แม้จะไม่ถูกต้องสมบูรณ์ตรงกับข้อเท็จจริงเนื่องด้วยข้อจำกัดของกระบวนการประเมินผล) สำระสำคัญมีดังนี้

เมื่อวัดจากเป้าหมายดังที่กล่าวมาในข้างต้นนี้ เด็กประมาณ ๕๐%-๘๐% (จากจำนวนประมาณ ๑๐๐ คน) มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจากเดิมคือ การต่อต้าน ก้าวร้าวใช้ความรุนแรง และการลักขโมยลดลงมากน้อยแล้วแต่บุคคล ส่วนการเสพยาเสพติดแทบจะไม่ปรากฏให้เห็น พฤติกรรมทางบวกที่เห็นได้ชัดคือเด็กเกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักทำงานด้วยกัน ในแง่ทัศนคติเด็กจำนวนดังกล่าวมีความหวังในอนาคต

ของตน มีความมั่นใจสูงขึ้นจนกล้าแสดงออก และเกิดสำนึกในการเห็นคุณค่าของงานจนสามารถรับผิดชอบต่อชีวิตของตน และรับผิดชอบต่อหมู่คณะได้ นอกจากนี้ยังเกิดสำนึกในความรักในชุมชนถิ่นฐานที่ตนอยู่และรักในธรรมชาติแวดล้อม

เด็กกว่า ๓๐% เมื่อพร้อมที่จะออกจากโครงการแล้วต่างไปประกอบอาชีพตามที่ตนถนัดและสนใจ นอกเหนือจากนั้นไปเรียนต่อในสายสามัญหรือสายอาชีพหรือเรียนการศึกษา นอกโรงเรียน (กศน.) สำหรับท่านยงยุทธเองจากการคลุกคลีกับเด็กมากจนหลายตาทำให้ท่านได้เรียนรู้พฤติกรรมของเด็กที่มีพื้นฐานแตกต่างหลากหลาย ทำให้เข้าใจชีวิตเด็กที่มีกรณีศึกษาแตกต่างกัน แม้ท่านจะยอมรับว่าไม่ได้เรียนรู้ทุกวิถีทางจิตวิทยาใด ๆ มาก แต่ด้วยอาศัยจิตใจที่เต็มเปี่ยมด้วยความรักเมตตาที่มีต่อเด็ก ประกอบกับประสบการณ์ที่ท่านเคยใช้ชีวิตเร่ร่อนมาบ้าง ก็พอทำให้โครงการมีความสัมฤทธิ์ผลอย่างน่าพอใจอยู่บ้าง สำหรับปัญหาอุปสรรคและจุดอ่อนได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น มีข้อเสนอเพื่อพิจารณาด้วยกัน ๒ ประเด็น

๑) ท่านควรใช้เวลากับการศึกษาเรียนรู้แนวคิดและตัวอย่างด้านการศึกษาทางเลือก รวมถึงด้านจิตวิทยาเด็กเพิ่มเติมเสริมจากการทำงานจริง

๒) กลับมาให้เวลากับเด็กอย่างเพียงพอเหมือนดังสมัยที่อยู่หัวดง พร้อมกับฟื้นฟูกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของเด็ก

.....

ในไม่ช้าไม่นานนี้แล้วที่ท่านยงยุทธจะอพยพย้ายไปวัดใหม่หรือบ้านใหม่ในสายตาของเด็ก ๆ พวกเราต่างหวังใจไว้ว่า บทเรียนทั้งความสำเร็จและความผิดพลาดจะทำให้ท่านสามารถพลิกฟื้นโครงการที่ท่านรักดังชีวิตจิตใจให้เฟื่องฟูเจริญยิ่งขึ้นกว่าที่แล้วมา เพราะตราใบไม้ที่สังคมไทยยังคงเป็นเหยื่อของโครงสร้างของทุนนิยมบริโภคนิยมซึ่งเป็นรากแห่งการทำลายวิถีวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนและสังคม ตรานั้นปรากฏการณ์ครอบครัแตกสลายก็คงต้องมีแนวโน้มสูงขึ้นเช่นกัน และนั่นจะเป็นบทพิสูจน์ว่า "สังคมที่กำลังเผชิญวิกฤตการณ์ทั้งระดับชีวิต สังคมและธรรมชาติแวดล้อมอย่างสัมพันธ์กันมันเรียกร้องต้องการการกลับมาของอำนาจแห่งความรักเมตตาและสติปัญญาซึ่งมีในพลังทางศาสนาเป็นไอศยทิพย์ที่คอยชี้แนะกับให้กับชีวิตและสังคมดำเนินไปสู่ความถูกต้องงาม" พระยงยุทธ ที่บิโก ก็เป็นส่วนหนึ่งของขบวนการพลิกฟื้นพลังทางศาสนาซึ่งกำลังพิสูจน์คุณค่าบั้นนี้ที่เราได้เห็นกัน เสขิยธรรมขอเอาความปรารถนาดีส่งเป็นแรงใจถึงท่านด้วยความเคารพรัก.

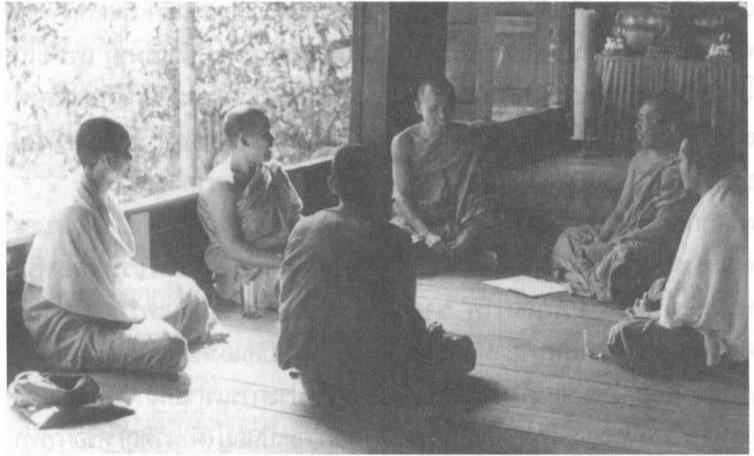
ความเข้าใจเรื่องโครงสร้างคณะสงฆ์ และบทบาทพระนักพัฒนา

ยงยุทธ บุรณเจริญกิจ

ระหว่างวันที่ ๘ - ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ที่ผ่านมา “เสขิยธรรมวิทยาลัย” ได้จัดการอบรมในหัวข้อเรื่อง “ความเข้าใจเรื่องโครงสร้างคณะสงฆ์และบทบาทพระนักพัฒนา” ที่วัดป่าสุคะโต ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก่งคร้อ จ.ชัยภูมิ โดยมีพระไพศาล วิสาโล (เจ้าอาวาส) เป็นวิทยากร ในการอบรมมีพระสงฆ์เข้าร่วมทั้งหมด ๑๗ รูป ที่มาจากรากหลายพื้นที่และพระสงฆ์ที่ทำงานกับชุมชนเป็นส่วนใหญ่

เมื่อพระที่เข้าร่วมในอบรม ช่วยกันระดมสภาพคณะสงฆ์ในท้องถิ่นที่ท่านอาศัยอยู่ พบว่าส่วนมากเป็นเรื่องสภาพปัญหาในคณะสงฆ์ ทั้งในด้านการย่อยหย่อนในพระธรรมวินัยของตัวพระ และตัวองค์กรของสงฆ์ที่เสื่อมทรุดนั้นดูจะกลบเกลี้ยงที่จะกล่าวถึงด้านดี ในคณะสงฆ์และตัวพระสงฆ์ไปเสียหมด จากปรากฏการณ์นี้เราคงต้องตั้งคำถามต่อไปว่ากำลังเกิดอะไรขึ้นกับพระและคณะสงฆ์ที่ผู้คนเห็นว่าเป็นหนึ่งในสามของสถาบันหลักทางสังคมตลอดมา

พระไพศาล วิสาโล ได้อธิบายถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีปัจจัยที่สัมพันธ์กัน คือ ๑) ปัญหาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ ๒) ปัญหาด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ๓) ปัญหาด้านบทบาทหน้าที่และกิจการของพระสงฆ์ที่ไม่เหมาะสม ๔) ปัญหาด้านการขาดคุณธรรมทั้ง

ภายในและภายนอกของคณะสงฆ์ ซึ่งจากปัจจัยเหล่านี้ได้สะท้อนออกมาถึงสภาพคณะสงฆ์ในปัจจุบัน โดยพระไพศาลได้ขยายประเด็นในเรื่องการปกครองคณะสงฆ์ว่ามีการรวมศูนย์อำนาจใน ๓ รูปแบบ คือ

ประการแรกรวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลางที่มากกระจุกตัวอยู่ที่มหาเถรสมาคม

ประการต่อมาเป็นการรวมศูนย์ที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายปกครอง

และสุดท้ายเป็นการรวมศูนย์ที่ตัวบุคคลไม่มีการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งผลจากการรวมศูนย์อำนาจดังกล่าวส่งผลให้เกิดการขาดประสิทธิภาพในการทำงาน มีความไม่ชอบธรรมเกิดขึ้น เช่น ในการให้สมณศักดิ์ และการปกครองแบบนี้ไม่ตอบสนองต่อพระธรรมวินัยแต่

ตอบสนองต่อตัวบุคคล (โดยเฉพาะบุคคลที่มีตำแหน่ง)

นอกจากนี้โครงสร้างภายนอกที่มากกระทบต่อการปกครองคณะสงฆ์คือรัฐและชาวบ้าน เพราะแต่เดิมพระสงฆ์ใกล้ชิดกับชาวบ้าน โดยชาวบ้านจะคอยกำกับดูแลไม่ให้พระทำผิดพระธรรมวินัย แต่ปัจจุบันคณะสงฆ์ห่างเหินจากชาวบ้านและหันมาใกล้ชิดกับรัฐด้วยการที่รัฐเข้ามามีส่วนในการปกครองของคณะสงฆ์และกันชาวบ้านออกไปสาเหตุที่ทำให้ชาวบ้านห่างเหินกับพระสงฆ์ในด้านหนึ่งอาจเป็นเพราะระบบโครงสร้าง ประการต่อมาเนื่องจากพระสงฆ์ไม่สามารถปรับตัวให้เท่าทันกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ไม่รู้จักบทบาทของพระสงฆ์และยังมีพระสงฆ์บางกลุ่มที่หันไปเอาอย่างฆราวาสด้วย

การไปเอาวัฒนธรรมบริโภคนิยมมาใส่ตัวด้วย หรือพระสงฆ์บางกลุ่มก็ทำไปทำในเรื่องไสยศาสตร์เพื่อให้เข้าถึงชาวบ้าน เพราะไม่รู้บทบาทที่ถูกต้องของพระเป็นต้น ประการสุดท้ายเป็นเรื่องการศึกษาของคณะสงฆ์ที่ไม่ได้ช่วยให้พระเท่าทันโลกสมัยใหม่ คือไม่รู้ว่าจะได้เป็นคุณสิ่งใดเป็นโทษ เช่น ไม่เข้าใจว่าวิชาเศรษฐศาสตร์สมัยนี้ สอนให้คนเห็นแก่ตัวเช่นไร ทำให้ไม่สามารถให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านในเรื่องการทำทันโลกได้ และการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ก็มีแต่เรื่องปริยัติล้วน ๆ ขาดการปฏิบัติ คือไม่เข้าไปตามหลักไตรสิกขา ผลจากสภาพปัญหาในการศึกษาของคณะสงฆ์ดังกล่าวนี้เมื่อผลต่อบุคลากรพระสงฆ์ก็คือ ไม่มีคุณภาพ ขาดคุณธรรม ขาดศาสนทายาทและไม่สามารถเป็นผู้นำชุมชนได้ ส่วนผลต่อการปกครองในคณะสงฆ์ก็คือเป็นการปกครองที่เน้นไปที่วัตถุทำให้พระมุ่งหาเงิน ไม่ได้เป็นการปกครองที่สอดคล้องกับพระธรรมวินัย

เมื่อพระที่เข้าร่วมในการอบรมช่วยกันระดมความคิดว่าถ้ายังไม่มีปฏิรูปคณะสงฆ์อนาคตของคณะสงฆ์ก็คงมีแต่เสื่อมทรุดลงไปยิ่งกว่านี้ โดยพระไพศาลได้อภิปรายในประเด็นนี้เพิ่มเติมว่า พระกำลังจะหมดบทบาทลงไปโดยฆราวาสจะเข้ามาทำบทบาทแทนพระ โดยพระอาจเหลือแต่บทบาทด้านพิธีกรรม ซึ่งฆราวาสเหล่านี้อาจแบ่งออกเป็นได้ ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นฆราวาสที่ศรัทธาในพระพุทธศาสนาโดยจะเข้ามาทำบทบาทในเรื่องการสอนธรรมทั้งในด้านมรียติและปฏิบัติ เนื่องจากเห็นพระว่าทำไม่ได้เรื่อง กลุ่มที่สองเป็นฆราวาสที่ไม่สนใจธรรมแต่เป็นกลุ่มที่จะมาหาผลประโยชน์จากศาสนา กลุ่มสุดท้าย

เป็นพวกลัทธิพิธีที่เข้ามาในสังคม โดยกลุ่มนี้จะไม่ใช่พระเลยแม้กระทั่งงานพิธีกรรม

จากการที่พระถูกลดบทบาทลงแล้วมีฆราวาสเข้ามาเสริม นั้นถ้ามองในแง่ดีก็เป็นการช่วยเกื้อกูลกัน แต่ผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้น ก็คือ การเห็นคุณค่าของพระและชีวิตพรหมจรรย์จะลดลงหรือไม่เห็นความจำเป็นเลยก็ได้ ดังที่เกิดขึ้นในญี่ปุ่นและตะวันตก ถ้าสถานการณ์เป็นเช่นนั้นก็น่าเป็นห่วงมาก เพราะในฝ่ายเถรวาทให้ความสำคัญกับพระสงฆ์มาก เพราะชีวิตพรหมจรรย์นั้นถือว่าเป็นขั้นต้นขององค์มรรค

การที่กลุ่มลัทธิพิธีกำลังเติบโตและขยายออกไปมากดังเช่น ธรรมกาย หรือลัทธิพิธีต่างๆ นั้นเป็นเพราะว่าลัทธิพิธีเหล่านี้ตอบสนองต่อผู้คนดังต่อไปนี้ ประการแรกเป็นการตอบสนองต่อความเป็นอยู่ (ด้านวัตถุ) หรือการทำมาหากินแต่ตัวจำนวนมากเอาแต่รวยและขยายวัตถุมงคล

ประการต่อมา ตอบสนองในเรื่องความสัมพันธ์ เช่นการได้หมู่มิตรจากการเข้าร่วมกลุ่มหรือมีเพื่อนที่ช่วยให้คำปรึกษา ซึ่งปัจจุบันพุทธศาสนาขาดมิติทางด้านนี้

อีกประการเป็นการตอบสนองทางด้านจิตใจคือความสงบภายใน ซึ่งปัจจุบันวัตถุมงคลจำนวนมากไม่สนใจในเรื่องกรรมฐานเอาเลย

ประการสุดท้าย การตอบสนองทางด้านปัญญา เพื่อให้เข้าใจจุดมุ่งหมายของชีวิต ช่วยอธิบายความเป็นไปของโลกและชีวิตได้ ซึ่งปัจจุบันพุทธศาสนากระแสหลัก (ในความหมายนี้คือพุทธศาสนาที่มีมหาเถรสมาคมเป็นตัวแทน) ไม่สามารถตอบคำถามเหล่านี้ได้ และถ้าปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไป พุทธศาสนา

กระแสหลักก็อาจอยู่ได้แต่อยู่แบบที่เรียกว่าตายซาก คือไม่มีประโยชน์ต่อไปสำหรับคนทั่วไป แต่จะมีประโยชน์เฉพาะต่อสังฆาธิการส่วนน้อยที่อยู่กินสบาย

ดังนั้นแนวทางในการกอบกู้พระพุทธศาสนาที่น่าจะเป็นไปได้นั่น ฆราวาสน่าจะมีส่วนบทบาทสำคัญโดยเฉพาะกลุ่มฆราวาสที่ยังนับถือพุทธศาสนาอยู่ แม้จะห่างเหินจากวัดไปบ้าง เพราะไม่เห็นว่าการวัดมีคุณค่าตอบสนองต่อเขาได้ แต่ฆราวาสกลุ่มนี้สนใจในปฏิบัติธรรมและยังไม่เข้าไปอยู่กับลัทธินิคาย กลุ่มฆราวาสเหล่านี้อาจเป็นความหวังเดียว เพราะไม่มีผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงในคณะสงฆ์ ส่วนพระสังฆาธิการที่มีประโยชน์กับโครงสร้างอย่างน้อยอาจขัดขวาง ถึงไม่ขัดขวางก็คงไม่สนับสนุนในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างคณะสงฆ์ให้สอดคล้องตามหลักพระธรรมวินัยนี้ อย่างแน่นอน

ในช่วงท้ายของการอบรม พระแต่ละท่านได้ร่วมกันประเมินตนเอง เพื่อให้รู้จักตนเองมากขึ้น เพราะพระที่เข้าใจบทบาทนั้นท่านจะต้องไม่เพียงแต่เทศน์สอนได้ แต่ตัวท่านเองต้องเป็นแบบอย่างด้วย ซึ่งตลอดการอบรมทั้ง ๗ วันนั้นมิทั้งการภาวนา และการศึกษาตลอดรวมถึงบรรยากาศของการเรียนรู้ร่วมกันของกัลยาณมิตรที่มีความเคารพต่อกัน เกื้อกูลกัน และเรียนรู้จากกันและกัน ที่เป็นไปตามหลักไตรสิกขาได้ก็เกื้อกูลทั้งชีวิตด้านนอกและด้านในต่อพระที่เข้าร่วมการอบรมเป็นอย่างยิ่ง และที่สำคัญก็คือเป็นแนวทางในการทำงานเพื่อฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในอนาคตนั่นเอง.

ทำบุญได้ถูกต้อง เป็นสุขได้ในปัจจุบัน

สุภัทสณะ

ชวิตคนเราใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงานหาเลี้ยงชีพ แล้วก็ปลีกเวลาไปทำบุญตามวัดต่าง ๆ หรือไม่ก็ใส่บาตรตอนเช้า ก่อนลงมือทำงาน เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าเห็นอยู่ในปัจจุบัน ความคิดเดิมที่คิดว่าไม่มีใครสนใจเรื่องบุญก็เลยหายไป รู้สึกดีใจที่คนทั่วไปถึงจะไม่ค่อยมีเวลา ก็ยังหาโอกาสทำบุญอยู่เรื่อย ๆ แต่ความเข้าใจเรื่องทำบุญก็คลาดเคลื่อนไปจากเดิมถามว่าไปทำอะไร เขาก็ตอบว่าไปทำบุญ แต่พอไปดูก็เห็นแต่ทำทาน คือให้สิ่งของเท่านั้น ไม่ได้รักษาศีล ไม่ได้รักษาธรรมะ เขาเข้าใจว่าทำบุญคือทำทาน ก็คือเขาเข้าใจผิดนั่นเอง

ไม่ใช่แค่คนนี้หรือคนที่เข้าใจผิดคนอื่นทั่วไปก็เข้าใจผิดกัน สาเหตุก็มีเยอะ เช่น เขาไม่มีโอกาสทำบุญทางอื่นได้แต่ทำทาน, ไม่มีใครมาอธิบายให้ฟัง, เขาไม่ได้สนใจศึกษา, พระไม่ได้บอก เป็นต้น ก็เลยอยากจะทำบุญเข้าใจเรื่องบุญ เพราะอยากให้เห็นทุกคนเจริญในบุญกุศล มีบุญมาก มีปัญญามาก

ความหมายของบุญ (บาลีว่า "บุญญ" บุญญะ)

๑. บุญ แปลว่า ชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ สะอาด เมื่อเราทำบุญ ซึ่งคือทำความดี จิตใจจะผ่องใส น้อมไปในความดี รักความดี เจริญในความดี จิตใจ

ประณีตดีงาม

๒. บุญ แปลว่า ทำให้เกิดภาวะน่านุชา คนที่ทำความดี(ทำบุญ) ย่อมเป็นผู้น่านุชา

๓. บุญเป็นชื่อของความสุข เมื่อทำบุญย่อมเกิดความสุขขึ้นในจิตใจดีกว่าความสุขจากวัตถุ เมื่อบุญส่งผลก็ย่อมเป็นผู้มีความสุข เช่น จิตใจประณีต ร่างกายแข็งแรง

๔. บุญ เป็นสิ่งที่พึงศึกษา ทำความเข้าใจให้ถูกต้อง ให้เกิดปัญญา จะได้ทำบุญอย่างถูกต้อง และบุญมีผลมาก

ทิวจุษุดต์ สหุเพลล์ นิยมลกฤษณ์, ยีหิ กิณจิ ปญณั

ภโรนตลุตส ทินุสิยา อุชฎาเวเนว ตัมภปผล โทติ.

(ที.อ. ๓/๑๙๕; อิติ.อ. ๒๓๔; สงคณิ ๑. ๒๐๑๓)

แปลว่า "ความเห็นที่ตรงถูกต้อง เป็นลักษณะกำหนด (ตัดสิน) บุญกิริยาวัตถุทุกอย่าง เมื่อจะทำบุญอย่างใดอย่างหนึ่ง บุญนั้นจะมีผลมาก ก็เพราะความเห็นความเข้าใจถูกต้อง"

เพราะฉะนั้น "บุญ" จึงไม่ใช่อำนาจศักดิ์สิทธิ์ อำนวยวิเศษที่จะบันดาลทุกสิ่งทุกอย่างให้

หนทางที่จะทำบุญมี ๓ ทาง

- ๑. ทาน คือการให้
- ๒. ศีล คือการรักษาศีล

๓. ภาวนา แยกเป็น ๒ ด้าน ทางจิตใจและปัญญา

ทาน แบ่งเป็น อามิสทาน คือ ให้สิ่งของ ให้วัตถุ

วิทยาทาน คือ ให้ความรู้ไปประกอบอาชีพ

ธรรมทาน คือ ให้ธรรมะเป็นทาน
อภัยทาน คือ ยกโทษ ให้ความไม่มีภัย

พูดถึงการให้วัตถุสิ่งของ ก็มีความสงสัยกันว่า ให้อะไรจึงได้บุญมาก ให้มากแล้วได้มากหรือ

หลักในการให้ที่ได้บุญมากคือ

๑. ผู้ให้คือตัวเรามีความบริสุทธิ์ ๒. ผู้รับบริสุทธิ์คือเป็นคนธรรมดาก็มีศีล ๕

เป็นพระก็มีศีล ๒๒๗ ๓. วัตถุบริสุทธิ์คือ ได้มาโดยสุจริต ไม่ได้โกงใครมา

๔. เจตนาบริสุทธิ์ ให้เพราะกำจัดความตระหนี่ ความโลภ ให้เพราะอยากช่วยเหลือ หรือบูชาคุณ ไม่ใช่ให้เพราะหวังรวยหวังหน้าตา แบ่งเป็นเจตนา ก่อนให้ กำลังให้ และหลังให้

พระพุทธเจ้าได้ตรัสเกี่ยวกับการให้ไว้ว่า

มาเส มาเส สหุสเสน

โย ยเขท สต สมิ

เอกญจ ภาวิตตตณัน

มพุทธตมปิ ปุชเย

สา เยว ปุชณา เสโยโย

ยณฺเวยวสฺสสฺสํ ทุตํ

(พ.ศ. ๒๕๖๑/๑๕/๒๒๓)

แปลว่า “ถึงแม้ผู้ใดจะประกอบพิธีบูชา โดยใช้ทรัพย์จำนวนพันเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน ตลอดเวลาร้อยปี ก็มีค่าไม่เท่ากับที่จงบูชา (ยกย่องเชิดชู) บุคคลผู้ฝึกอบรมพัฒนาตนแล้วคนหนึ่ง แม้เพียงครู่เดียว การบูชา (ยกย่องเชิดชู) คนที่พัฒนาตนแล้วนั้น แห่เลยประเสริฐกว่า การเช่นสรวงบูชาร้อยปี จะมีคุณค่าอะไร”

และ สัพพทานํ ธมฺมทานํ ชินฺเตติ

แปลว่า ในบรรดาการให้ทั้งหลาย การให้ธรรมะ ชนะการให้ทั้งปวง

แสดงว่ายังมีทางอื่น ที่จะได้บุญมากกว่าการให้วัตถุสิ่งของ และการให้ธรรมะ จะส่งผลให้ผู้รับมีชีวิตที่ดีงาม มีความสุขอย่างแท้จริงตลอดไป

การให้วัตถุ สิ่งของ ก็ไม่เฉพาะว่าให้พระแล้วจะได้บุญ สาเหตุที่นิยมให้ เพราะ พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นเนืองนาบุญ เพราะพระเป็นผู้ดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ ไม่มีรายได้ อยู่ได้ด้วยการให้ของบุญดีโยม แต่การให้บุคคลทั่วไป ก็ได้บุญด้วย ดังเรื่องของพระอินทร์

พระอินทร์เดิมเป็นมนุษย์ชื่อ มหมถาณพ ชักชวนเพื่อนมาช่วยกันทำ ความสะอาดหมู่บ้าน ทำที่พักผ่อน ทำที่ผิงไฟ จัดหาน้ำ สร้างศาลาที่สี่แยก ขุดสระน้ำ สร้างสะพาน แนะนำให้ชาวบ้านเลิกอบายมุข หันมารักษาศีล ทั้งหมดนี้ทำเพื่อชาวบ้านทั้งนั้น ไม่ได้ทำให้พระ สุดท้ายเมื่อตายไป ก็ได้เกิดเป็นพระอินทร์ เป็นราชาของเทวดา พานบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ คนที่มาช่วยก็เกิดเป็นเทวดา นางฟ้ากัน

ศีล สำหรับคนทั่วไปก็รักษาศีล ๕ ได้แก่

๑. เว้นจากการฆ่า การทรมาน

การจองจำมนุษย์และสัตว์

๒. เว้นจากการลักขโมย การเอาทรัพย์สินที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้

๓. เว้นจากการประพฤติผิดในกาม และภรรยาของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นของรักของหวง

๔. เว้นจากการพูดโกหก พูดคำหยาบ พูดยุยงให้คนทะเลาะกัน พูดเพื่อเจ้อเหลวไหล

๕. เว้นจากการดื่มสุรา และเสพยาเสพติดทุกชนิด

ผู้รักษาศีล จะเป็นผู้ไม่เมิเวร ไม่มีภัยกับใคร ไม่ขัดแย้งกับใคร จะมีความสุข ไม่ต้องหวาดกลัวอันตราย ไปในที่ต่าง ๆ ได้อย่างสบายใจ

ในการอาราธนาศีล มีตอนหนึ่ง พระจะกล่าวว่ “...สิเลนะ โภคะสัมปะทา...” แปลว่า ศีลเป็นที่มาแห่งทรัพย์สมบัติ สังเกตดูจะเห็นว่าบริษัทต่าง ๆ อยากได้คนเชื่อสัตย์ มีศีลจะไปทำงานที่นั่น ไม่มีใครอยากได้คนซี้ซมีย์หรือคนโกหก คนมีศีลเขาก็รับ และสนับสนุน ก็เป็นที่มาของสมบัติ ถ้าเกิดเดือดร้อนขึ้นมา ใคร ๆ ก็เต็มใจช่วยเหลือ จะทำการค้าขายก็มีคนมาร่วมด้วย มีคนหนุนหลังสนับสนุนสมบัติทรัพย์สินก็มาหา ไม่ใช่แค่ทำทานเท่านั้น

ภาวนา ทางด้านจิตใจ คือการทำสมาธิทำให้จิตสงบ ทำให้จิตใจมีคุณภาพ เช่น อดทน เข้มแข็ง รักความยุติธรรม ตั้งมั่นในการทำความดี เป็นต้น

ทางด้านปัญญา คือ การศึกษาหาความรู้ การอ่านหนังสือธรรมะ การฟังธรรมะ เพื่อให้มีความรู้ เช่น ทุกสิ่งไม่เที่ยงแท้แน่นอน ชีวิตที่มีคุณค่าต้องมีคุณธรรม ความดีมีค่ามากกว่าเงินทองอื่น ๆ

แต่ในชีวิตประจำวัน คนส่วนใหญ่ ไม่มีเวลาที่จะปลีกตัวไปทำบุญ ก็น่าคิด

กันว่าทำอย่างไร เราจะประกอบอาชีพไปพร้อมกับทำบุญได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้ยกตัวอย่างผู้ลือช่าว

๑. ท้าวชาด้วยความคิดว่า จะเผยแพร่ข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ไม่ใช่หวังว่าจะได้เงินมาก นี่คือ “ทาน”

๒. ลงข่าวให้ถูกต้อง ไม่บิดเบือนทำงานด้วยความเชื่อสัตย์สุจริต นี่คือ “ศีล”

๓. เวลาทำข่าวอาจมีการกระทบกระทั่ง เราฝึกใจให้มั่นคง อดทนได้ นี่คือ “ภาวนาด้านจิตใจ”

๔. เราพิจารณาข่าวด้วยวิจาร์ณญาณ จับประเด็นได้ถูกต้อง สื่อออกไปได้ประโยชน์ นี่คือ “ภาวนาด้านปัญญา”

สุดท้ายนี้ การที่เราเข้าใจเรื่องบุญได้ถูกต้อง ทำบุญได้ถูกต้อง ย่อมทำให้ชีวิตและสังคม เป็นสุข เจริญก้าวหน้าได้ในปัจจุบัน ไม่ต้องรอชาติหน้า ดังพุทธพจน์นี้

บุญญเมว โส ลิกฺขเขยฺย

อายุตคฺคํ สุขุทฺรยํ

ทานญจ สมฺมจฺริยญจ

เมตตจฺจิตตญจ ภาวญ

เอเต ธมฺเม ภาวียตุว

ตโย สุขสมฺมทุกฺทเย

อพฺยาปชฺฉมํ สุขํ โลกํ

ปณฺหฺติโต อฺุปรปชฺชติ

(พ. อิติ. ๒๕/๒๓๓๘/๒๓๗๐)

แปลว่า “คนผู้ใฝ่ประโยชน์ ควรศึกษาบุญนี้แหละ ซึ่งมีผลกว้างขวางยิ่งใหญ่ อำนวยสุขให้ คือ ควรเจริญทาน ควรพัฒนาความประพฤติที่ชอบธรรม และควรเจริญเมตตจิต ภาวนาจิตธรรม ๓ ประการนี้ อันเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดความสุขแล้ว บัณฑิตย่อมเข้าถึงโลกที่เป็นสุขไว้การเบียดเบียน”

เมตตาธรรม^๑ ที่แท้จริง
เป็น^๒ของครอบครัว^๓ กอปร
กับ^๔ความ^๕รัก^๖ที่^๗ไม่^๘พอ^๙

พลังของ ความ

มีเมตตาธรรม^๑ ท่านใดได้^๒ ลามะ

ความ^๑ดี^๒ของ^๓ชาติ^๔
โดย^๕ธรรม^๖แล้ว^๗ การ^๘มี^๙
เมตตา^{๑๐}ธรรม^{๑๑} สำ^{๑๒}คัญ^{๑๓}กว่า^{๑๔}
ศาสนา^{๑๕}

โดย^๑ธรรม^๒ชาติ^๓แล้ว^๔
เมตตา^๕ธรรม^๖ ความ^๗สงบ^๘
อ่อน^๙โยน^{๑๐} แต่^{๑๑}มี^{๑๒}พลัง^{๑๓}มาก^{๑๔}
เป็น^{๑๕}พลัง^{๑๖} อัน^{๑๗}แรง^{๑๘}แกร่ง^{๑๙}
ภายใน^{๒๐}อย่าง^{๒๑}แท้จริง^{๒๒}

ความ^๑มี^๒เมตตา^๓ธรรม^๔
และ^๕ ความ^๖รัก^๗เป็น^๘สิ่ง^๙วิเศษ^{๑๐}
ใน^{๑๑}จิตใจ^{๑๒} ไม่^{๑๓}ยุ่ง^{๑๔}ยาก^{๑๕} ง่าย^{๑๖}
แต่^{๑๗}หาก^{๑๘}มี^{๑๙}จะ^{๒๐}ฝึก^{๒๑}ฝน^{๒๒}

W A L L O O แปลจาก BOOK OF WISDOM

พระพุทธรศาสนา ใน สปป.ลาว...วันนี้

สมเกียรติ มีธรรม

ภูสูงน้ำใส-กับถนนหมายเลข ๑๓
เวียงจันทน์-หลวงพระบาง

การไปทัศนศึกษา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกที่กลุ่มพุทธศาสนศึกษา และกรรมการกลุ่มเสขิยธรรม ไปทัศนศึกษาพร้อมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการด้วยกัน กล่าวคือ ๑) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การปฏิบัติศาสนกิจของกลุ่มเสขิยธรรมกับคณะสงฆ์ลาว ๒) เพื่อศึกษาสถานภาพพระพุทธรศาสนา และคณะสงฆ์ลาว ทั้งทางด้าน การปกครอง การศึกษา และเผยแพร่ของคณะสงฆ์และชาวพุทธลาว และ ๓) เป็นการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี และหาวิธีทำงานด้านศาสนกิจร่วมกันระหว่างพระสงฆ์ และพุทธศาสนิกชนสองประเทศ

สปป.ลาว เป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทยอีกประเทศหนึ่งที่น่าศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการพระพุทธรศาสนา และวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของประชาชนลาว ซึ่งเรามักจะมองข้ามไปเสียกับประเทศใหญ่ ๆ อย่างอเมริกา แม้ว่าประเทศพม่า เขมร ฯลฯ จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปไม่ไกล หรือการปกครองไม่เหมือนไทยก็ตาม แต่ถ้ามองจากสายตาด้านการศึกษาแล้วนั้น มีอะไรหลายสิ่งหลายอย่างน่าศึกษาไม่แพ้อเมริกาเลยทีเดียว

คณะของเราเดินทางออกจากประเทศไทยบริเวณด่านท่าเตื่อ จ.หนองคาย สู่ สปป.ลาว วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๓๓ โดยมีกำหนดการทัศนศึกษานานถึง ๙ วันด้วยกัน เมื่อคณะของเรามาถึงกำแพงนครเวียงจันทน์ เข้าพักที่วัดองค์ตั้งคือนหนึ่ง

พอรุ่งเช้าก็เดินทางต่อไปยังแขวงหลวงพระบางทันที จากเวียงจันทน์รถที่เช่าไว้พาคณะมุ่งไปตามถนนสาย ๑๓ ในเช้าของวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๓๓ โดยมีอาจารย์บุญยก แสนสุนทร ที่ปรึกษาโครงการปกป้องรักษาโบราณสถาน ลาว-เยอรมัน ทำหน้าที่เป็นผู้บรรยายสถานที่ต่าง ๆ ตามรายการ สลับกับเล่านิทานพื้นบ้านของลาวให้เราฟังเป็นระยะ ๆ ตลอดเส้นทางกว่า ๔๐๐ กิโลเมตร และหยุดพักรับประทานอาหารและพักผ่อนที่แขวงกาลีส ซึ่งเป็นจุดกึ่งกลางระหว่างกำแพงนครเวียงจันทน์ และหลวงพระบาง

หลังจากพระันอาหารเสร็จ รถนำคณะของเราเข้าสู่เขตภูเขาสูงสลัซซึบซ้อน ถนนทอดยาวลัดเลาะไปตามไหล่เขาคดเคี้ยวเลี้ยวซ้ายที่ขวาที่ พอเข้าเขตเมืองเชียงเงินจึงเริ่มลงสู่พื้นราบ ขณะที่เราเพลิดเพลินไปตามไหล่เขานั้น เราเห็นหมู่บ้านชนเผ่าต่าง ๆ สร้างบ้านติดถนนเรียงรายเป็นระยะ ๆ แต่ละหมู่บ้านเราจะเห็นเด็กและผู้ใหญ่นั่งถักทอผ้าตามทำฝ้ายกัน บ้างก็นำทอผ้าก่งมาตีกับไหล่ถนนอย่างเอาใจจริงเอาใจแทบทุกหมู่บ้าน แต่ที่น่าสังเกตอยู่อย่างหนึ่งก็คือ หมู่บ้านชนเผ่าเหล่านี้ ปกติมิได้สร้างบ้านติดกับถนน และบ้านแต่ละหลังที่สร้างมานาน ก็จะมีปรับเปลี่ยนมาใช้ไม้เนื้อแข็ง จะมีบ้างบางหลังที่ยังใช้ไม้ไผ่และสร้างติดกับพื้น

พระรูปหนึ่งทีไปกับคณะ หันไปถามผู้นำทางว่า ทำไมเขาจึงย้ายมาสร้างบ้านติดถนน? มันสะดวกในการเดินทาง คือคำ

ตอบที่เราได้รับ แต่ถ้าพิจารณาให้ดีก็มีเหตุผลอยู่ในระดับหนึ่ง ซึ่งเราเชื่อว่าไม่ใช่เหตุผลสำคัญ อาจมีอะไรที่มากกว่านั้นเป็นแน่ ถ้าลองหันมาพิจารณาบ้านเรา ชาวเขาที่ถูกย้ายลงมาเพราะอะไรนั้น ผมว่าคงไม่ต่างกันนัก แต่เราก็ไม่ได้ถามอะไรต่อไประยะเดียวกันเขาก็คงไม่ต้องการที่จะตอบอะไรมาไปกว่านี้ก็ได้ หรือก็ไม่รู้เอาเลย

จากภูสูงเราเห็นน้ำใสสะอาดอันแสงอาทิตย์ยามบ่ายเป็นสีเงินยวงอยู่ไกลริบ รถยนต์เริ่มดิ่งหัวลงจากภูสูงมุ่งสู่พื้นราบเพียงไม่ถึงชั่วโมง ก็เข้าสู่แขวงเชียงเงินซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของพื้นราบ เส้นทางแถบนี้เมื่อบางช่วงที่ถนนเลียบบไปตามลำน้ำคาน ทั้งสองฝั่งลำน้ำมีชาวบ้านปลูกผักกระจัดกระจายไปตามลำน้ำ มีคนถามเพื่อนชาวลาวที่มากับคณะของเราว่า เขาปลูกไว้กิน หรือว่าไว้ขาย เขาตอบว่า ปลูกไว้กิน และปลอดสารพิษสารเคมีอีกด้วย หลังจากได้รับคำตอบนั้น อาหารลาวที่เรากินซึ่งมักจะมีส่วนผสมเหมือนอาหารปักซีได้ ก็กินกันโดยไม่กังวลต่อสารพิษสารเคมีอีกเลย แม้กระทั่งที่กำแพงนครเวียงจันทน์ก็ตาม ผักที่นำมาแจมกับอาหาร ก็กินกันอย่างเมามัน จนต้องวิ่งเข้าห้องน้ำกันวันละหลายเที่ยว

ความสงบงาม และคำถาม กับหลวงพระบาง

ที่หลวงพระบาง เราไม่ได้ประสานงานเรื่องที่พักและอาหารไว้ล่วงหน้า เมื่อรถพาเราเข้าสู่แขวงหลวงพระบาง เป้าหมายที่ได้คุยกันไว้ตั้งแต่แรกก็คือ วัดพระบาทได้ แต่ก็น่าเสียดายที่เราไม่ได้เข้าพักที่นั่น เนื่องจากวัดเล็กเกินกว่าที่จะรับรองคณะได้ เป้าหมายต่อไปก็คือ วัดธาตุหลวง ซึ่งอยู่ห่างกันไม่ถึง ๑ กิโลเมตร เป็นวัดที่ตั้งอยู่บนเนิน ด้านหน้าเป็นสนามกีฬาเก่าของแขวงหลวงพระบาง ที่นี้เราได้รับการตอบรับจากเจ้าอาวาสด้วยดี มีความเป็นกันเอง เรียบง่าย

เมื่อหาที่พักได้แล้ว คณะก็ไปด้วยกันหลายท่านพากันหายใจโล่งขึ้น แต่ภารกิจของผู้ประสานงานก็ยังดำเนินต่อไป อาหาร สถานที่ที่ทัศนศึกษา และการทิวพยากรมาบรรยายให้คณะฟัง รวมทั้งการไปนมัสการประธาน อพส. แขวงหลวงพระบาง เป็นภารกิจที่ต้องทำอย่างเร่งด่วนในช่วงเวลา ๑ วัน หลังจากพระสงฆ์ และฆราวาสเก็บข้าวของเข้าที่พัก สิ่งแรกที่ต้องรีบประสานงานก็คือ เรื่องอาหาร ซึ่งได้ปรึกษาหารือกันว่า จะไปฉันที่ร้าน แต่เมื่อไปคุยกับเจ้าอาวาส ท่านกลับแนะนำให้ฉันที่วัด เนื่องจากไม่ต้องการให้ผิดธรรมเนียมปฏิบัติของ

พระสงฆ์ในแขวงหลวงพระบาง ซึ่งไม่นิยมให้พระไปฉันตามร้านอาหาร คณะของเราจำเป็นต้องปฏิบัติตาม และได้สั่งอาหารมาฉันในวัดก่อนออกเดินทาง

รุ่งเช้าของวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๓ หลังจากพระและฆราวาสฉันอาหารเสร็จ คณะของเราออกเดินทางไปที่วัดศรีพุทธบาท เพื่อพูดคุยเรื่องราวของชาวหลวงพระบาง โดยมีอาจารย์บุญยก แสนสุนทร ที่ปรึกษาโครงการปกป้องรักษาหนังสือโบราณลาว-เยอรมัน เป็นผู้ร่วมล่าสุกัณฑ์ ส่วนผู้เขียนกับพระสงฆ์ลาวอีกรูปหนึ่งก็เดินทางมากับคณะแยกไปประสานงาน ประธาน อพส. (องค์การพุทธศาสนสัมพันธ์แห่งประเทศไทย) แขวงหลวงพระบางที่วัดแสนสุขาราม เพื่อพาคณะไปกราบนมัสการท่าน เมื่อผมไปถึงวัด เห็นท่านนั่งรับแขกอย่างเป็นกันเอง ไม่เจ้ายศเจื้อยอย่างวางอำนาจบาตรใหญ่เหมือนนักพระผู้ใหญ่ในบ้านเรา ทั้ง ๆ ที่ผมจุใจเข้าไปโดยไม่ได้นัดไว้ล่วงหน้า แต่ถ้าเป็นพระเถระในเมืองไทยจะให้พบก็ยาก ยิ่งเป็นพระที่มาจากต่างถิ่นแดนไกลด้วยแล้ว ปฏิเสธว่าซึ่งหน้าก็คงว่าอะไรไม่ได้ ผมใช้เวลาพูดคุยกับท่านนานพอสมควร จึงทราบว่าท่านเดินทางมาเมืองไทยอยู่เป็นประจำ รู้จักพระหลายท่านที่อยู่ทางภาคเหนือ เมื่อผมแนะนำตัวเองว่าอยู่ที่ไหน ท่านก็ไต่ถามถึงพระที่นั่น ยิ่งช่วยให้การพูดคุยกับท่านมีความเป็นกันเองมากขึ้น

จากนั้นผมกลับมาที่วัดศรีพุทธบาท การพูดคุยแลกเปลี่ยนกันก็ยังไม่ยุติ กระทั่ง ๑๑ โมง มีคนนำอาหารที่สั่งไว้จากร้านมาส่งให้ เมื่อไต่ถามถึงราคา ผมแทบไม่เชื่อว่าแค่ข้าวกล่องเดียวจะมีราคาแพงถึงกล่องละ ๑๒๐ บาท ทำเอาหลายท่าน ซึ่งไม่เคยกินอาหารแพงขนาดนี้แม้อยู่ที่เมืองไทยเป็นง และจดจำกันอย่างไม่มีวันลืม หลังจากฉันอาหารเสร็จ อาจารย์บุญยก แสนสุนทร พาคณะเราเข้าไปวัดต่าง ๆ ซึ่งอยู่ติด

อุโบสถ วัดเชียงทอง เมืองหลวงพระบาง

วิถีชีวิตยามเช้าตรู่ของชาวหลวงพระบาง
ยังคงยึดหลักพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต

กันวัดต่อวัด วัดสำคัญที่เราไปดูกันได้แก่ วัดเชียงทอง วัด
วิสุทธราชสีห์ชาธรรม วัดใหม่สุวรรณภูมิจาม วัดพระธาตุจอม
ภูคีรี แต่ละวัดถูกตกแต่งประดับประดาสวยงามมีทั้งของเก่า
และใหม่คละกันไป จิตรกรรมฝาผนังตามโบสถ์ต่าง ๆ ประดับ
ด้วยกระจกสีเป็นภาพพุทธประวัติ ตัวละครสำคัญ ๆ ใน
วรรณคดี และวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชน
ชาวลาว

ว่ากันว่าแขวงหลวงพระบางในอดีตเคยเป็นเมืองขึ้นของ
ไทยนานถึง ๑๑๔ ปี วรรณคดีต่าง ๆ ได้รับอิทธิพลจากไทยอยู่
ไม่น้อย แต่เท่าที่สังเกตเห็นจากภาพจิตรกรรมฝาผนัง และ
โบราณสถาน โบราณวัตถุต่าง ๆ ล้วนแต่ถูกปรับปรุงผสมผสาน
กลายเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติลาวไปโดยไม่มีอะไรเหลือให้
เราเห็นได้ นอกจากภาพนางสีดาคูลย์ไฟในเรื่องรามเกียรติ์ที่วัด
เชียงทอง ส่วนวัดอื่น ๆ เห็นมีบ้างอยู่ประปรายแต่ไม่เด่นนัก
บางวัดภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นการผสมผสานระหว่างไทย
กับเขมร จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติลาวไป ยิ่งใน
ปัจจุบันด้วยแล้ว รัฐบาลลาวมีนโยบายฟื้นฟูศิลปกรรม
ประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ หลังจากที่ถูกทำลายไปอย่าง

ยาวนาน มีการเก็บรวบรวมนิทานพื้นบ้านคำมกักริโบราณ
ตลอดจนการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุต่าง ๆ ดังที่เรา
เห็น เพราะเหตุนี้ หลวงพระบาง จึงได้รับการประกาศให้เป็น
เมืองมรดกโลก

ผมมีโอกาสได้อ่านเรื่องราวของเมืองหลวงพระบาง
ที่หลายท่านไปเยือนและเขียนออกมาเป็นสารคดี ทำให้เรามี
ความรู้ลึกซึ้งมากขึ้น และติดตามตั้งใจในความงามของ
วัดวาอาราม ภาพจิตรกรรมฝาผนัง อาคารสถานที่ต่าง ๆ ตลอด
จนการดำเนินวิถีชีวิตของชาวหลวงพระบางที่สงบงามและง่าย
แม้ในวันนี้สภาพต่าง ๆ เริ่มเปลี่ยนแปลงไปบ้าง มีร้านสุรา อาหาร
ขายเรียงรายในตัวเมืองมากขึ้นก็ตาม แต่หลวงพระบางก็ยังคง
ความงามอยู่ท่ามกลางแสงสีในยามราตรีที่ไม่มีวันลืม

วันต่อมาคณะของเราเดินทางไปที่แขวงผาตั้ง ซึ่งอยู่ห่าง
จากตัวเมืองหลวงพระบางประมาณ ๖ กิโลเมตร รถพาคณะ
ของเราเดินทางไปลงเรือบริเวณหมู่บ้านสร้างไห ซึ่งอยู่ห่างจาก
ถ้ำตั้งประมาณ ๒ กิโลเมตร หมู่บ้านแห่งนี้ เป็นหมู่บ้านเปิดเสรี
ให้มีการผลิตเหล้าข้าวชายกันหึ่งหมู่บ้าน และได้ทุนบ้านถูก
จัดและปรับปรุงเป็นร้านค้าขายเสื้อผ้า ของที่ระลึกต่าง ๆ เรียง
รายกระจายกันไป

ที่ถ้ำตั้งเราเห็นพระพุทธรูปมากมาย วางเรียงรายกระจาย
ไปทั่วถ้ำ มีทั้งที่สมบูรณ์และผุพัง พระพุทธรูปบางองค์แต่ง
เครื่องทรงผิดแปลกตา คล้ายกับว่าเป็นเครื่องทรงของขุน
นางฝรั่ง (ฝรั่งเศส) ถ้าเป็นอย่างนั้นจริง ผู้ที่ศึกษาประวัติศาสตร์
ลาวคงจะเข้าใจว่า ทำไมไม่มีพระพุทธรูปแปลก ๆ แหวกกรอบ
จากพระพุทธรูปอื่น

จากถ้ำตั้ง คณะของเราเดินทางมายังศูนย์หัตถกรรมทอ
ผ้าบ้านผานม ซึ่งเป็นชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล
จัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว และจำหน่ายใช้สอยผ้าไหมไว้เป็นที่
ระลึกติดไม้ติดมือตอนกลับบ้าน ทั้งนี้ที่เราก้าวเข้าไปอาคาร
เห็นแม่หญิงสาวแก่แม่หม้าย นั่งเรียงรายขายผ้ากันหน้าสลอน
คอยเรียกลูกค้าเข้ามาซื้อสินค้าของตน จนลูกค้ายืนงอไปตาม ๆ
กัน ที่นี้สินค้าต่าง ๆ ไม่มีหลากหลายส่วนใหญ่คล้าย ๆ
กัน แต่ในด้านราคา ดูจะหาความเป็นเอกลักษณ์ไม่ได้ การซื้อ
ขายไม่ได้ผูกขาดราคาอย่างพ่อค้าในเมืองไทย จึงทำให้การค้า
ขายที่นี้กลับมีเสรีมากกว่าที่ไหนเท่าที่ได้ไปเห็นมา หลังจากนั้น
คณะของเราเข้าไปกราบนมัสการพระอาจารย์สาธุใหญ่
คำจันทร์ วีรจิตร กรรมการศูนย์รักษา อพส. และประธาน
อพส. แขวงหลวงพระบางที่วัดแสนสุขชาวม และกลับมาพัก
ผ่อนหอมแรง เตรียมเดินทางกลับกำแพงเวียงจันทน์ในวันรุ่งขึ้น

คณะของเราออกจากหลวงพระบางด้วยความใจหายเมื่อแลไม่เห็นป้ายปีการท่องเที่ยวลาวแผ่นใหญ่ ทำให้มีภัยย้อนกลับมาปีการท่องเที่ยวไทย ที่รัฐบาลเอาใจนักท่องเที่ยวเกินไปจนล้มผลร้ายที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชน และธรรมชาติแวดล้อม ซึ่งรัฐบาลก็ดูเอาเป็นแบบอย่างได้ หากไม่แล้วหลวงพระบางก็จะกลายเป็นเมืองนรกของโลกก็ได้

บทบาทพระสงฆ์ อดีต-ปัจจุบัน ที่ยังไม่ผันแปร

รศ.พาคณะวิ่งตามไหล่เขา หยุดให้เราชมธรรมชาติอันงดงามตามริมทางเป็นระยะ ๆ กระทั่งมาถึงอาหารเพลบริเวณข้างถนนบนไหล่เขา และพาเรากลับสู่กำแพงเวียงจันทน์ประมาณ ๑ ชั่วโมง พอรุ่งขึ้นของวันใหม่ คณะได้ท่องเที่ยวไปตามวัดต่าง ๆ ในกำแพงเวียงจันทน์ สลับกับการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันกับพระมหาวีจิตร สิงหาราช ประธาน อพส.ลาว พระอาจารย์ผ่อง สารีบุตร และอาจารย์บุญยก แสนสุหาร ตลอดวันที่ ๒๕-๒๗ มกราคม ๒๕๔๓ จากการพูดคุยดังกล่าว ทำให้เราได้เห็นเรื่องราวของการพระพุทธศาสนา การปกครองคณะสงฆ์ ตลอดจนการศึกษาพุทธศาสนาใน สปป. ลาว และได้เข้าถึงซึ่งความจริงที่เราได้เห็นมาว่า พระพุทธศาสนาได้แทรกซึมลงไปในชีวิตใจอย่างไร

ในอดีตพระพุทธศาสนาเข้ามาประดิษฐานในลาวประมาณ ปี พ.ศ. ๖๑๒ สมัยเจ้าฟ้าผู้มหรือเจ้าฟ้าหมื่นทล้าน พระพุทธศาสนาได้ตั้งมั่นอยู่ในประเทศลาวอย่างมั่นคง พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการเผยแผ่คำสอน และไกลเกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ ดังเมื่อ พ.ศ. ๒๐๕๔ พระสุ่มังคโลโยโกโพธิสัตว์หรือพระแสงสุรินทร์ลือชัย ขัดแย้งกับเสนาบดีผู้ใหญ่ พระหน่อเมืองเรื่องการขึ้นครองราชบัลลังก์ จนต้องรบราฆ่าฟันกัน พระสังฆราชเจ้าจึงเข้ามาช่วยไกลเกลี่ยให้ได้ระยะหนึ่ง จึงเกิดรบราฆ่าฟันกันอีกในปี พ.ศ. ๒๐๘๘ หรืออีกกรณีตัวอย่างหนึ่ง ในปี พ.ศ. ๒๑๔๑ พระวรบิดาผู้เป็นบิดาของพระวรวงศาธรรมิกราช ให้พระราชโอรสไปตีเมืองเชียงใหม่ไม่ได้ เนื่องจากขาดเสบียงเลี้ยงไพร่พล จนทำให้พระบิดาไม่พอใจสั่งห้ามไม่ให้กองทัพเข้าเมือง และให้ประหารชีวิตแม่ทัพนายกอง พระวรราชาฯ พร้อมกับแม่ทัพและทหารที่เหลือออกไปตั้งทัพอยู่นอกเมืองสู้รบกับบิดาอยู่ ๔ เดือน ไพร่พลล้มตายเป็นอันมาก บ้านเมืองเกิดความอดอยากแร้นแค้น พระสังฆราชเจ้าพร้อมกับพระสงฆ์จำนวนหนึ่งจึงเข้าไปไกลเกลี่ยให้สองพ่อลูกคืนดีกัน พร้อมกับยกราชสมบัติ

ให้ และได้เป็นกษัตริย์ปกครองบ้านเมืองอย่างสงบร่มเย็น

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๑๘๓ สมัยพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช บ้านเมืองสงบร่มเย็น มีนักปราชญ์ราชบัณฑิตมากมาย พระเจ้าสุริยวงศาฯ ซึ่งมีศรัทธาในพระพุทธศาสนาอยู่มาก ได้ประยุกต์เอาพระธรรมวินัยมาเป็นกฎหมายปกครองประเทศ เรียกว่าคัมภีร์ "พระธรรมศาสตร์โบราณ" โดยแบ่งหมวดหมู่ต่าง ๆ ตามหลักศีล ๕ มี ๑๐๐ กว่ามาตรา อาทิ การฆ่ากัน ตีกัน ลักขโมย ฉ้อโกง ปลิ้นเอาหัวเมีย ค้าทาส การด่าว่าโจทก์ฟ้องตุ๋กัน ดื่มเหล้า สูบฝิ่น กัญชา ฯลฯ เป็นต้น

มาถึงปัจจุบันแม้บ้านเมืองจะเปลี่ยนแปลงการปกครองไปก็ตาม แต่พระสงฆ์ยังคงบทบาทอยู่มาก ถึงกับเข้าไปนั่งในสภาร่วมกับผู้นำทางการเมือง เพื่อกำหนดนโยบายการทำงานของรัฐบาล และการคณะสงฆ์ให้เป็นไปแนวทางเดียวกัน ดังพระอาจารย์ผ่อง สารีบุตร ได้พูดกับคณะของเราตอนหนึ่งว่า สังคมนิยมมีความหลากหลายแตกต่างกันไปแต่ละประเทศ สำหรับ สปป.ลาว แล้วไม่เหมือนกับจีนและรัสเซีย พระสงฆ์ยังคงมีบทบาทอยู่มาก ทั้งรัฐบาลก็ให้การสนับสนุนสิทธิที่มีเสียงในสภา ถ้ารัฐบาลทำอะไรที่ไม่ถูกต้องตามหลักธรรมวินัย พระสงฆ์ก็สามารถติติง และปรับให้สอดคล้องกับหลักธรรมวินัยได้ ซึ่งแท้ที่จริงการปกครองคณะสงฆ์สมัยพุทธกาลก็เป็นสังคมนิยมในตัวของมันเองอยู่แล้ว การอยู่ร่วมกันของหมู่สงฆ์เป็นชุมชน เป็นคณะ ไม่แบ่งแยกสิทธิภายใต้ในสมัยพุทธกาลนั้น เป็นแนวทางอันหนึ่งที่ทางคณะสงฆ์ลาวนำมาเป็นหลักปกครองคณะสงฆ์ให้มีความเป็นหนึ่งเดียวเหมือนกับทางฝ่ายบ้านเมือง

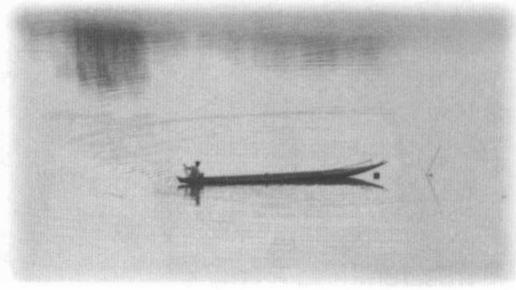
นอกจากการปกครองคณะสงฆ์แล้ว การศึกษาของพระ

คณะของเราเข้ากราบนมัสการ พระมหาวีจิตร สิงหาราช
ประธาน อพส. ลาว

ณรัทเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่เรควรใส่ใจ แม้ว่าขณะนี้การศึกษาคณะสงฆ์ของ สปป. ลาว ยังไม่ก้าวหน้าถ้าเทียบกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของไทยก็ตาม แต่ความทันสมัยและก้าวหน้า นั้น แท้ที่จริงเป็นอย่างที่คิดหรือไม่ก็ยังคงสงสัยอยู่ ยิ่งปัจจุบันมีเสียงเรียกร้องให้รัฐเร่งปฏิรูปการศึกษาด้วยแล้ว การศึกษาคณะสงฆ์ที่หลายท่านภูมิใจกันหนาว่าทันสมัยและก้าวหน้า นั้นจริงหรือไม่ ขณะที่ สปป.ลาว ยังให้ความสำคัญกับการศึกษาแบบดั้งเดิม โดยให้สามเณรและพระสงฆ์เรียนรู้อยู่กับครูบาอาจารย์ภายในวัดและชุมชน จนกระทั่งพันนี้สมัยมุดตะกะถึงจะสอนผู้อื่นได้ การศึกษาลักษณะนั้นเป็นการศึกษาที่มีมาตั้งแต่อดีตยาวนานถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้ส่งทั้งไปและกำลังได้ถามถึงกระบวนการเรียนการสอนแบบนั้นเพื่อที่จะออกไปจากการเรียนการสอนในปัจุบันที่ไม่เอื้อให้กับการเติบโตทางจิตวิญญาณแม้แต่น้อย ยิ่งนานกลับยิ่งให้ความสำคัญสมองกว่าหัวใจ จึงทำให้การศึกษาปัจุบันแตกเป็นเสี่ยง ๆ ไม่บูรณาการ เช่นการศึกษาในอดีต การที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยพยายามยื่นมือเข้าไปช่วยวิทยาลัย สปป.ลาว ด้วยความปรารถนาดีที่เารู้เท่าที่นั้น มีแต่จะทำลายระบบการศึกษาพระพุทธศาสนาของ สปป.ลาว โดยไม่รู้ตัว

การไปทัศนศึกษา สปป.ลาวครั้งนี้ นับเป็นก้าวแรกแห่งความร่วมมือที่จะมีขึ้นในอนาคต เพื่อร่วมกันปลดเปลื้อง ชำระสะสาง หาแนวทางแก้ไขปัญหาคณะสงฆ์ทั้งระบบของทั้งสองประเทศ เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นอิสระหลุดพ้นจากพันธนาการต่าง ๆ ให้การปกครองคณะสงฆ์เป็นไปเพื่อการศึกษาย่างแท้จริง การไปทัศนศึกษาครั้งนี้ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งของการให้การศึกษา ใช้ว่าจะไปเที่ยวอย่างเดียวโดยไม่ได้เรียนรู้อะไรเลย หากแต่เป็นความพยายามที่จะทำให้เกิดการศึกษาเรียนรู้คู่ไปกับสนุก ซึ่งเป็นแนวทางที่เรากำลังปฏิรูปการเรียนรู้อยู่ทุกวันนี้มีใช้หรือ...!

! รื่องอ.ปริตติกับศาสนา ต้องตีประเด็นให้ชัดเจนครับ ว่าศาสนาในที่นี้หมายถึงเนื้อหาสาระของความเป็นมนุษย์ซึ่ง มีทั้ง ๓ ขั้นตอนนะครับ ขั้นตอนที่หนึ่ง เนื้อหาสาระของความเป็นมนุษย์ในปัจจุบันนี้ ที่เรียกว่า **ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์** สองเนื้อหาสาระในทางหลังจากชีวิตนี้ ที่เรียกว่า **สัมปรายิกัตถประโยชน์** และสาม เนื้อหาสาระสูงที่สุดเป็น **ปรมัตถประโยชน์**

ถ้าเรามองดูนะครับ แนวความคิดของ อ.ปริตติส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของโลกในปัจจุบัน **ทฤษฎีธัมมิกัตถะ** แต่ท่านนำเอาสาระของพุทธศาสนามาใช้จะเห็นได้เลยนะครับ เมื่อท่านนิราศร้างจากประเทศไทยไปอยู่ที่เมืองจีนเป็นเวลาถึง ๒๑ ปี ท่านพูดถึงความเป็นอนิจจังของสังคม ความเป็นอนิจจังของสังคมนั้น จริงอยู่ฝ่ายมาร์กซิสต์ก็พูดถึง แต่ว่า อ.ปริตตินั้นเอาเนื้อหาสาระในทางธรรมะพระพุทเจ้ามาพูดเป็นประเด็นหลัก อันนี้ผมพูดถึงเมื่อท่านพ้นออกจากแวดวงทางการเมืองไปแล้ว

แล้วเกือบจะเรียกได้นะครับ ออกจากเมืองจีนไป ๒๑ ปีนั้น งานหลักที่สำคัญมีชิ้นนี้ชิ้นเดียว ซึ่งถ้าคนไม่รู้จะแปลกใจนะครับ แต่ถ้าคนรู้เรื่องประเทศจีนจะไม่แปลกใจเลย เพราะประเทศจีนเป็นประเทศเผด็จการฝ่ายซ้ายที่ร้ายแรงที่สุด คุณกุหลาบ สายประดิษฐ์ ไปตายที่ประเทศจีน และคุณกุหลาบ สายประดิษฐ์นั้นยิ่งกว่าอ.ปริตตินะครับ เพราะคุณกุหลาบ สายประดิษฐ์หายใจเป็นข้อเขียน อ.ปริตติท่านยังเขียนน้อย คิดมาก บริหารการแผ่นดินมาก คุณกุหลาบนั้นเขียนตลอดเวลาครับ แต่ไปอยู่เมืองจีนตั้งแต่ปี ๒๕๐๐ หรือก่อนหน้านั้นจนสิ้นชีวิตเกือบจะไม่ได้เขียนอะไรเลย อาจจะมีมือให้เขาบ้าง ช่วยอะไรเขาบ้างแต่ไม่ได้เขียน

อาจารย์ปรีดี กับการฟื้นฟูพระศาสนา

สุลักษณ์ ศิวรักษ์*

อะไรเลย เพราะในประเทศอย่างลัทธิคอมมิวนิสต์นั้น ถ้าคุณเขียนอะไรมา ไม่ต้องตามความประสงค์ของชนชั้นนำนั้นเป็นไปไม่ได้

และความคิดนี้ไม่ได้เป็นความคิดของคอมมิวนิสต์อย่างเดียวนะครับ เป็นความคิดกระแสหลักของเผด็จการทางตะวันตก แม้ในวงการศาสนาของโรมันคาทอลิกเอง ถ้าคุณเขียนอะไรก็ตามที่คัดค้านจากศาสนจักร สมัยกลางนั้นถูกเผาทั้งเป็น แม้สมัยนั้นะครับแม้ไม่กี่ปีมานี้ เพื่อนผมที่ลังกา บาตหลวงติสสา พาลสุรียา ยังถูกทำทัณฑ์กรรมหรือปัพพาทนียกรรม ออกจากศาสนา excommunicate คำว่า “ปัพพาทนียกรรม” แปลภาษาไทยไม่รุนแรงเท่าไรหรอกครับ excommunicate ในภาษาอังกฤษนั้นร้ายแรงมาก ไม่ให้เป็นคริสตศาสนิกอีกต่อไปเลย สมัยนี้แล้วนะครับ สิ่งเหล่านี้ยังมีอยู่ แต่ว่าในกรณี บาตหลวงติสสา

พาลสุรียา และทางศาสนจักรก็ยอมรับผิด รับท่านกลับเข้ามาสู่ศาสนจักร

ที่นี้ในระหว่างอ.ปรีดีนะครับ มีส่วนอย่างสำคัญในการปกครองบ้านเมือง ตั้งแต่ ๒๔๗๕-๒๔๙๐ นั้น ผมว่าท่านคิดในเรื่องศาสนา ซึ่งมองอย่างเผิน ๆ เป็นเรื่องทฤษฎีมิกัดตะ และถ้าคุณไม่ศึกษาให้ลึกซึ้งนะครับ คำประกาศแถลงการณ์คณะราษฎรฉบับที่ ๑ ที่บอกว่า... ถ้าเผื่อว่าการปกครองนี้เป็นไปอย่างถูกต้อง ตามธรรมะแล้วนี้ เราจะถึงซึ่งความเป็นโลกพระศรีอารีย์ ถ้าคุณไม่ศึกษาให้ลึกซึ้ง จะนึกว่าเป็นการตีฝีปากกันเท่านั้นเอง แต่ถ้าศึกษาให้ลึกซึ้งจะเห็นได้เลยนะครับว่าความคิดของท่านนั้นในเรื่องของ ทฤษฎีมิกัดตะ โยงไปถึงสัมปรายภพและโยงไปถึงปรมาตตะ เพราะโลกพระศรีอารีย์นั้นเป็นความคิดดั้งเดิมของคนไทยที่ถือพุทธ เพราะโลกพระศรีอารีย์นั้นจะนำมาซึ่งความเสมอภาค นำมาซึ่งเสรีภาพ นำมาซึ่งภราดรภาพอย่างแท้จริง และความคิดนี้เป็นความคิดที่พระพุทธเจ้าทรงฝากฝังตั้งคณะสงฆ์ไว้ ก่อนการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศสกว่า ๒,๐๐๐ ปี

แต่สำหรับคนทั่ว ๆ ไปนั้น โลกพระ รอารีย์ เป็นโลกที่จะไปเกิดในชาติหน้า ทำบุญ พอจะได้ออกไปเกิดในโลกพระศรีอารีย์ แต่ความ กัดในเรื่องโลกพระศรีอารีย์ขาดหายไปนะครับ เพราะว่าเมื่อความคิดของเราในเรื่องพระศาสนาขาดหายไป คนสมัยนี้เกือบจะถือว่าเรื่องโลกพระศรีอารีย์เป็นเรื่องเหลวไหล ที่จริงโลกพระศรีอารีย์นั้น เป็นโลกซึ่งพุทธศาสนิกในฝ่ายเถรวาทและฝ่ายมหายานเห็นพ้องต้องกันนะครับ แต่เมื่อเราไปถือศาสนาพุทธตามแบบฝรั่ง ซึ่งถือว่าทุกอย่างจะต้องพิสูจน์โดยนัยแห่งตรรกะ ทุกอย่างต้องพิสูจน์ได้ตาม

* แสดงปาฐกถา เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ณ ศาลาธรรมิคุณ วัดทองนพคุณ คลองสาน กรุงเทพฯ

เนื้อหาสาระทางประวัติศาสตร์ เราเลยเห็นว่าพระ-
พุทธเจ้านั้นมีเพียงพระสมณะโคดมเพียงพระองค์
เดียว

แต่ในทางความคิดของพุทธฝ่ายเถรวาทเรา
เองนะครับ ในภัทรวัดนี้ก็ยังมีพระพุทธเจ้าถึง ๔
พระองค์แล้ว เริ่มที่พระกกุสันโธ พระโกนาคมนโธ
พระกัสสปโธ จนถึงพระมหาสมณโคดม องค์สุดท้าย
ในภัทรวัดนี้เป็นพระศรีอาริยมฤตไตรย อันนี้เป็น
ความคิดทั่วไป ยิ่งที่กำแพงวิหารพระศรีศากยมุนี
ที่วัดสุทัศน์ฯ นั้นมีพระพุทธเจ้าถึง ๒๗ พระองค์
หรือบทสวด เผอญวันนี่เราไม่ได้สวดนะครับ พระ
ก็ไม่ได้สวด เวลานั้น ท่านสวดเพียงเจริญชัยมงคล
คาถา ถ้าบทสวดตามปกติที่สวดเจ็ดตำนาน เมื่อ
สวดบทนมโม ๘ บทแล้วนี้จะสวดบทสัหมพุทเท
บทสัหมพุทเทนี้กล่าวถึงพระนามพระพุทธเจ้ามาก
มายหลายพระองค์ เป็นแสนเป็นล้านพระองค์ ทั้ง
นี้ก็หมายความว่าทางฝ่ายพุทธเชื่อว่า ทุกคน
สามารถตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าได้ อีกนัยหนึ่งหมายถึง
ถึงความเสมอภาคของทุกคนที่เกิดมาเป็นมนุษย์
สำคัญมากนะครับ และความคิดอันนี้เป็นความคิด
ที่ อ.ปรีดี เอามาใช้ในการนำเอาระบบการ
ปกครองอย่างใหม่มาให้เมืองไทย หรืออีกนัยหนึ่ง
ก็คือ ไปเอากการปกครองอย่างใหม่กลับไปหาราก
เดิมที่คณะสงฆ์ ซึ่งเน้นที่ความเสมอภาค ทุกคน

“
จุดสำคัญของ อ.ปรีดี กับเรื่อง
ศาสนาก็คือ ท่านเอาเนื้อหาสาระ
ตัวธรรมะมาใช้ในตลอดเวลาที่
ท่านบริหารบ้านเมือง แม้ท่าน
ออกไปจากบ้านเมืองแล้ว ท่าน
กลับมายึดอำนาจคืนก็ถือตัวธรรม
เป็นหลัก ไม่ได้ถืออธรรมเป็นหลัก

”

มีสิทธิที่จะได้เสรีภาพ และเสรีภาพอันนี้หมายความว่า
เสรีภาพจากโลก โกรธ หลง คือเข้าถึงพระ-
อมตธรรมที่พระนิพพาน

ผมอยากจะให้ท่านทั้งหลายพิจารณาดี ๆ
นะฮะ ท่านจะเข้าใจความรู้สึกซึ่งของ อ.ปรีดี ใน
ความคิดความอ่าน เพราะในการปกครองนั้นโลก
กับธรรมแยกกันไม่ได้ และการปกครองในระบบ
ประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้น เป็นการกลับไปหาคณะ
สงฆ์ดั้งเดิม เพราะคณะสงฆ์ดั้งเดิมนั้น คำว่า
“สังฆะ” คำนี้เป็นระบบการปกครองซึ่งมีมาก่อน
พุทธกาล พวกศากยวงศ์เองก็ปกครองในระบบ
สังฆะ พวกวัชชี พวกมัลละ ก็ปกครองในระบบ
สังฆะ กล่าวคือ ผู้ที่ปกครองนั้นจะต้องหารือ ร่วม
มือกัน ตกลงเห็นพ้องต้องกัน บางครั้งใช้เสียงข้าง
มาก บางครั้งจะต้องเห็นพ้องต้องกันทั้งหมด และ
ถ้าดูในพระวินัยของสงฆ์จะเห็นได้ชัดเลยครับ
บางเรื่องสงฆ์ทั้งหมดต้องเห็นพ้องต้องกัน และการ
เห็นพ้องต้องกันนั้นไม่ใช่เห็นพ้องต้องกันธรรมดา
ครับ ยังจะต้องประกาศกรรมวาจาอีก ๓ ครั้ง เพื่อ
ให้ได้รับการยืนยันจากสงฆ์ เช่น อุปสมบทกรรม
เป็นต้น ต้องสวดญัตติจตุตถกรรม คือประกาศครั้ง
หนึ่งแล้ว ไม่มีสงฆ์คัดค้าน สวดซ้ำอีก ๓ ครั้ง เมื่อ
ไม่มีสงฆ์คัดค้านแล้ว ถึงจะรับสมาชิกรใหม่เข้ามา
สู่สงฆ์ได้ และการที่สมาชิกรใหม่เข้ามาสู่สงฆ์นั้น
หมายความว่าผู้นั้นจะเข้ามาสู่สังคมาของผู้นั้นมีความ
เสมอภาค มีภราดรภาพ และการเป็นสมาชิกร
ทั้งหมดเพื่อเสรีภาพจากโลก โกรธ หลง พอ
ความหมายอันนี้มันหมดไป เนื้อหาสาระของความ
เป็นสังฆะหมดไป บวชก็เป็นเพียงพิธีกรรมอันหนึ่ง
ซึ่งอุปชฌาย์จะได้คำตอบแทนและกรรมวาจาจะได้
คำตอบแทน และพระอันดับจะได้คำตอบแทน มัน
ก็เลยเลอะเทอะเหลวไหลมา เพราะเราผิดจาก
เนื้อหาสาระ

เช่นเดียวกันนะครับ รัฐสภาคราวนี้ก็ผิดจาก
เนื้อหาสาระ รัฐสภาเป็นที่ซึ่งไปพูดโกหกต่อแหล่งได้
ไปพูดอะไรก็ได้ เสรีแล้ว ปิดสภาแล้วก็เอาผู้หญิง
มาขู่ขู่ขู่ขู่ในนั้น เล่นการพนัน แหวงเหยือกกัน
มันทั้งหมดความหมาย นี่สำคัญนะครับ และรัฐสภา

ในสมัยอ.ปรีดีเกี่ยวกับนั้น เป็นรัฐสภาซึ่งพยายามเดินตามรูปแบบของสังฆะ และสังฆะจะเกิดขึ้นได้ที่เราใช้คำว่า “บวชเรียน” ก็จะต้อง “เรียน” ครับ ลูกคนธรรมดาสามัญก็ดี ลูกพระเจ้าแผ่นดินก็ดี ลูกโสเภณีก็ดี ลูกโจรก็ดี เมื่อเข้ามาสู่สังฆะแล้วมันเปลี่ยนจิตสำนึกเดิมทีเดียวเลยไม่ได้ครับ ต้องมีวิธีการฝึกอบรมให้เปลี่ยนจิตสำนึก ยกตัวอย่างเช่น พวกศากยะซึ่งเป็นเชื้อวงศ์พุทธเจ้านั้นเป็นผู้ซึ่งถือชาติตระกูลสูงที่สุด รังเกียจคนชาติตระกูลอื่นไม่ยอมสมพงศ์ด้วย เมื่อมาบวชนั้นรู้ตัวนะครับ ว่าตัวเองเป็นคนที่มีความหยิ่งโสในชาติตระกูล เพราะฉะนั้นเมื่อเวลามาบวชนั้นขอให้พระอุบาลีบวชก่อน อุบาลีเป็นช่างตัดผมนะครับ เรียกว่าเป็นบ่าวของพวกขัตติยราชสกุลเหล่านี้ ให้บวชก่อนเพื่อศากยะเหล่านี้บวชที่หลังก็ต้องกราบพระอุบาลีเป็นการลดทิวเพื่อเดินไปสู่เสรีภาพ อันนี้สำคัญมากนะครับ ถ้าดูรูปแบบก็ต้องเข้าใจที่เนื้อหาสาระและนี้แหละครับ อ.ปรีดี เอาเนื้อหาสาระนี้มาใช้ นี่คุณติเรก ชัยนาม เล่าให้ผมฟังเลยนะครับ

ก่อน ๒๔๗๕ การประชุมต่าง ๆ นั้น ที่ประชุมจะนับจากเจ้า รองลงมาเจ้าพระยา รองลงมาพระยา พระ หลวง ขุน ถือตามลำดับอาวุโส พอเปลี่ยนแปลงการปกครองในการประชุมนั้น ถ้ามตามอักขรานุกรม ใครชื่อตัว ก. สภาจะถามก่อนตัว ข. ไม่ได้ถามตามบรรดาศักดิ์ อันนี้เป็นการเปลี่ยนที่เนื้อหาสาระ หรืออีกนัยหนึ่งเปลี่ยนตามแนวของพระศาสนาเลยทีเดียว แต่คนซึ่งดูอย่างเผิน ๆ จะไม่เข้าใจเนื้อหาสาระอันนี้ และสภาผู้แทนราษฎรนั้นก็จะต้องใช้การบวชเรียนเช่นเดียวกับของคณะสงฆ์ทางคณะสงฆ์นั้นท่านบอกว่า อุปัชฌาย์หรืออาจารย์เมื่อบวชพระแล้วนั้น จะต้องให้การศึกษาอบรมอย่างน้อย ๕ ปี พระภิกษุใหม่จึงจะพ้นจากนวกภูมิ หรือที่เรียกว่า พันนิสสัย หรือนิสสัยมุตตะกะ อันนี้ที่คณะสงฆ์เสื่อมโทรมเวลานี้ เพราะว่าพระอุปัชฌาย์ส่วนใหญ่ไม่ได้ดูแลพระนวกะ อย่างที่สมเด็จพระสังฆราชวัดราชบพิธได้ทรงรับสั่งเต็ยวนี้อุปัชฌาย์เบ็ด ไม่ใช้อุปัชฌาย์โก่ เพราะโก่นั้นเมื่อออกไขมาแล้ว จะต้องดูแลไข ฟักไข จนออก

มาเป็นลูกเป็นตัว ออกมาเป็นตัวแล้วแม่โก่ก็จะเลี้ยงดูแลลูกโก่ พระอุปัชฌาย์เบ็ด พวกเบ็ดไขแล้วก็ทิ้ง พระอุปัชฌาย์บ้านเรา พระอาจารย์บ้านเราเวลานี้ บวชแล้วก็ไม่ได้สนใจที่จะให้เรียน ที่เกิดสันติ-อโศกก็ดี เกิดธรรมกายก็ดี เกิดอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ก็เพราะเหตุว่าอุปัชฌาย์อาจารย์ไม่ทำหน้าที่ของตัว

เช่นเดียวกันครับ สภาผู้แทนเวลานี้ พวกนี้ไม่ได้รับการศึกษามา ตนไปนึกว่าเป็นผู้แทนเพื่อจะมีอำนาจ เป็นผู้แทนเพื่อที่จะเป็นรัฐมนตรี เป็นผู้แทนเพื่อที่จะเอาเงินคืนหัวคะแนน แต่ อ.ปรีดี เข้าใจรูปแบบคณะสงฆ์เดิม เพราะฉะนั้นเพื่อที่จะให้สภาผู้แทนราษฎรมีความหมายอย่างแท้จริง ท่านถึงตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้นซึ่งเป็นสำนักอบรมคนที่เรียนมหาวิทยาลัยนี้ ให้มีความรู้ในเรื่องธรรมะ รู้องค์รวมของความรู้และเอาธรรมะนี้มาใช้ให้เป็นศาสตร์ที่แหลมคมเพื่อทีมแทงกิเลสวาสนาในตัวของตัวเอง เพื่อทีมแทงสังคมที่อยู่ติธรรมให้ยุติธรรม และไม่กลัวในการรับใช้การเมือง อันนี้เนื้อหาสาระของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง จะเห็นได้สัญลักษณ์มหาลัทธิธรรมศาสตร์เป็นธรรมจักรธรรมจักรคือวงล้อแห่งธรรมที่จะต้องนำอำนาจนี้กลับไปหาพระพุทธพจน์เลยนะครับ

ถ้าพระเจ้าแผ่นดินนั้นถือตามธรรม มีธรรมะเป็นธง เป็นธรรมราชา คำว่า “ธรรมราชา” นี้เป็นคำของพระองค์นะครับ เป็นคำของพระพุทธเจ้าเรียกพระองค์เองธรรมราชา แต่ถ้าผู้ปกครองปกครองโดยถือธรรมเป็นใหญ่ นั่นถือเป็นธรรมราชาเช่นเดียวกัน เห็นไหมครับท่านเอาธรรมจักรมา ต้องการธรรมราชา และผมว่าในบรรดานักการปกครองทั้งหมดของไทย ตั้งแต่ ๒๔๗๕ จนถึงบัดนี้ มี อ.ปรีดี คนเดียวครับที่เข้าใจเนื้อหาสาระของตัวธรรมะ เนื้อหาสาระของตัวศาสนา อินเดียวก็เช่นเดียวกันนะครับ มีคน ๆ เดียวที่เข้าใจเนื้อหาสาระอันนี้ คือนายแอมเบ็คก้า จะเห็นได้เลยเมื่ออินเดียเป็นเอกราชแล้ว ได้นำเอารูปอโศกสิงห์ สิงห์ที่พระเจ้าอโศกทรงสร้างขึ้น มา

เป็นสัญลักษณ์ของตราแผ่นดิน เอาธรรมจักรมาใส่ไว้ในธงชาติ เห็นไหมครับ เพราะแอมเบ็คก้าเป็นคนถือพุทธ และแอมเบ็คก้ายืนยันเลยว่าประเทศอินเดียนั้นประเสริฐสุดเพราะพระพุทธศาสนา และไม่ใช่พระพุทธศาสนาเท่านั้นครับ พระเจ้าอโศกมหาราชทรงนำเอาพุทธศาสนามาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพระองค์เอง จากทศทอโคทหรือจันทอโคท อโศกผู้ดุร้าย มาเป็นธรรมราชาทศราช พระเจ้าอโศกซึ่งมีธรรมะเป็นใหญ่ ฉะนั้น เท่าที่ผมเข้าใจเรื่องนี้นะครับ อ.ปรีดี เข้าใจประเด็นนี้ แต่ท่านเป็นคนไม่ชอบพูดเรื่องตัวเอง ไม่ค่อยพรรณนาเรื่องตัวเอง เป็นหน้าที่ของเราคนรุ่นหลังต้องตีประเด็นนี้ให้แตก

และคนที่คิดคล้าย ๆ อ.ปรีดี อีกคนหนึ่งก่อนหน้านี้ก็มีสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ที่เข้าใจความคิดของพระเจ้าอโศก สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพนี้แหละเอาพระสมัญญานามของพระเจ้าอโศกมาถวายพระเชษฐาธิราชของท่าน ให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นพระปิยมหาราช กล่าวคือพระเจ้าอโศกนั้นเวลาทรงจารึกหลักศิลาเผยแผ่พระธรรม เผยแผ่พระเกียรติคุณ เผยแผ่สิ่งที่ดีงาม ท่านจะเริ่มต้นว่า ปิยทัสสี “ผู้เป็นที่รักของเทวดา” ผมว่าท่านสมเด็จพระ

กรมพระยาดำรงฯ ท่านเลือกเอาคำนี้ครับ “ปิยทัสสี” นี้มาเป็น “ปิยมหาราช” ผู้เป็นที่รักของเทวดามาเป็นที่รักของประชาชน นี่แสดงว่าสองท่านนี้ มีความเข้าใจในสิ่งที่ เป็นเนื้อหาสาระของเรา เป็นสิ่งซึ่งเราได้รับ อาบ สรงสนาน แผ่ชานมาจากพระธรรมคำสั่งสอนพระพุทธเจ้าโดยทางคณะสงฆ์ ผ่านมาทางสองท่านนี้นะครับ

และเป็นที่น่ายินดีนะครับว่าสมเด็จพระยาดำรงฯ เสด็จกลับจากการลี้ภัยไปอยู่ปิ้งถึง ๑๑ ปี จอมพล ป. พิบูลสงครามเคยประกาศณะชะ “ถ้ากรมพระยาดำรงฯ กลับมาวันไหนให้ยิงวันนั้นเลย” นี่บางคนลืมนไปแล้วนะชะ ว่าจอมพล ป. แกเกลียดเจ้าชานาได๋ไหน แล้วสมเด็จพระยาดำรงไม่เคยมีพิชฆัภัยอะไรกับแกเลย แต่แกยังสั่งให้ยิง หลานสมเด็จพระยาดำรงกรมขุนชัยนาทนเรนทร เป็นพระราชโอรสองค์สุดท้ายของสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จอมพล ป. ใช้วิธีการ (ทำให้ศาลเสื่อมเป็นต้นมานะครับ) ให้ศาลตัดสินประหารชีวิตกรมขุนชัยนาทฯ แต่ว่าในฐานะที่เกิดมาเป็นลูกพระเจ้าแผ่นดินที่ทรงพระคุณ ก็ให้เปลี่ยนเป็นจำคุกตลอดชีวิตเป็นนักโทษชายรังสิต แล้วก็ อ.ปรีดี พนมยงค์นี้แหละครับที่ใช้ให้คุณทวี บุญยเกตุ ร่างกฎหมายนิรโทษกรรม นักโทษชายรังสิต จึงกลับมาเป็นกรมขุนชัยนาทนเรนทร และที่น่าเศร้าก็คือว่ากรมขุนชัยนาทฯ นั้น ที่หลังเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในขณะนั้นครับ ร่วมกับเจ้าคุณมานวราชเสวี แต่กรมขุนชัยนาทฯ เป็นคนซึ่งไม่มีกตัญญูกตเวทิตา เมื่อคณะรัฐประหารยึดอำนาจ ๒๔๙๐ กรมขุนชัยนาทฯ ลงพระนามในฐานะที่เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

อ.ปรีดี ก็ยืนยัน กฎหมายเขียนไว้ชัดเจนนี้ครับ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตราบโดตีเป็นคณะ ต้องลงนามทั้งคณะ ไม่เช่นนั้นเป็นโมฆะ เพราะฉะนั้นการประกาศสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นโมฆะ เจกเช่นเดียวกันครับ การประกาศรับรองรัฐบาลคณะรัฐประหารก็เป็นโมฆะ อันนี้ครับ... การที่ อ.ปรีดี กลับเข้ามายึดอำนาจคืน ในกรณีนี้เรียกว่า “กบฏวังหลวง” นั้น ไม่ใช่เรื่องกบฏครับ

เพราะรัฐบาลเวลานั้นเป็นรัฐบาลโมฆะ เป็นรัฐบาลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นรัฐบาลเถื่อน! เหมือนรัฐบาลอานันท์ ปันยารชุน กับ รสช. ก็เป็นรัฐบาลเถื่อน เป็นรัฐบาลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน แต่สิ่งเหล่านี้เรากลืมเนื้อหาสาระไป เราก็อยมกัน หรืออีกนัยหนึ่ง จุดสำคัญของ อ.ปรีดี กับเรื่องศาสนาก็คือ ท่านเอาเนื้อหาสาระตัวธรรมะมาใช้ในตลอดเวลาที่ท่านบริหารบ้านเมือง แม้ท่านออกไปจากบ้านเมืองแล้ว ท่านกลับมามีอำนาจคืนก็ถือตัวธรรมะเป็นหลัก ไม่ได้ถืออธรรมเป็นหลัก ผมอยากจะเรียนไว้เนะครับ นี่ประเด็นหนึ่ง

อีกประเด็นหนึ่งก็คือว่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เอง เป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งธรรมะอย่างที่ว่าไปแล้ว และไม่ได้มุ่งธรรมะธรรมดาครับ ท่านต้องการให้พระภิกษุสงฆ์มาเกี่ยวข้องด้วย เพราะเหตุว่าสมเด็จพระวันรัต เขมจารี วัดมหาธาตุุนั้นเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ ความชำนาญ และมีศีลาจารวัตรงดงามที่สุดในเวลานั้น ท่านอาราธนามาเกี่ยวข้องโดยตรง หรือแม้เป็นเปรียญลาภพต ท่านก็เชิญมาเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง จะเห็นได้เลยว่าท่านพึ่งพิงอิงกับศาสนาอิงกับวงการคณะสงฆ์ แปลกไหมครับเวลานี้องค์ธรรมศาสตร์ก็อยู่ติดวัดมหาธาตุตามเดิม ไม่ได้เปลี่ยนไปไหนนะครับ แต่อาจารย์ธรรมศาสตร์เวลานี้เกือบจะไม่รู้จักเลยครับ ว่าที่นั่นเดี๋ยวนี้เขามีมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว และที่นั่นเองเขามีอะไรบ้าง เดินไปข้างหน้า เดินถอยหลัง หรืออะไรต่าง ๆ ไม่ได้อิงกันเลย ไม่ได้เอื้ออาทรซึ่งกันและกันเลย ซึ่งอันนี้เป็นการขาดทุนที่สำคัญที่สุด เพราะยิ่งเราจัดการศึกษาแบบใหม่ โดยทิ้งของเดิมของเรามันเป็นโทษทั้งสถาบันการศึกษาเดิมของคณะสงฆ์เป็นโทษทั้งของสถาบันการศึกษาทางโลกแบบใหม่ และทั้งสองฝ่ายหันไปหาความเป็นฝรั่ง หันไปหาการเรียนรู้อย่างเป็นเสี่ยง ๆ

ในขณะที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองนั้นมุ่งสอนตัวธรรมะเป็นหลัก สอนให้คนจะต้องเป็นคนดีด้วย เป็นคนที่มีความรู้ด้วย มุ่งความงาม ความจริงด้วย ดังจะเห็นได้เมื่อสมัย

ที่ท่านเป็นผู้ประศาสน์การนั้น นักศึกษา ก่อนจะรับปริญญาต้องมี... เรียกว่า “ปัจฉิมนิเทศน์” ปัจฉิมนิเทศน์หมายความว่า เป็นการเตรียมตัวครั้งสุดท้าย ให้รู้สภาพของสังคม เพราะสังคมนั้นยังไม่มีสลัมครับ สังคมนั้นยังไม่มี ความรุนแรง ไม่มีมลภาวะอย่างเวลานี้ เพราะฉะนั้นนักศึกษา ก็ต้องไปดูคนในคุก คนในคุกถูกรังแกยังไง ถูกเอาเปรียบยังไง ให้เห็นสภาพเลยว่า เวลานั้นสภาพเลวร้ายที่สุดของสังคมไทยก็คือคนในคุก แล้วเวลานี้สภาพเลวร้ายของสังคมคือคนยากคนจนที่ถูกเอาเปรียบ ๘๕% ของประชากรก็คือคนยากคนจน มลพิษในกรุงเทพฯ สิ่งต่าง ๆ เช่น การพัฒนาที่แบ่งคนรวยคนจน ที่เอาไรต์เอาเปรียบ และทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติทั้งหมดเพื่อประโยชน์ของคนรวยจำนวนน้อย ซึ่งรับใช้บรรษัทข้ามชาติ ถ้า อ.ปรีดี ยังเป็นผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองอยู่ ผมเชื่อว่าประเด็นนี้เป็นประเด็นหลักครับ

หรืออีกนัยหนึ่งถ้าท่านไม่ได้ปลาสนาการไปจากมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง และมหาวิทยาลัยนี้ยังดำรงชื่อว่ามีมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง และยังสอนอย่างเบื่องค์รวมอยู่ ความเลวร้ายต่าง ๆ จะเกิดขึ้นไม่ได้ และความเลวร้ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้นี้แสดงให้เห็นชัดถึงความเป็นอธรรมของสถาบันการศึกษา ความเป็นอธรรมของระบบการปกครอง ความเป็นอธรรมของทั้งฝ่ายบ้านเมือง และฝ่ายคณะสงฆ์ ถึงจะไม่ใช่อธรรมก็อ่อนเปลี้ย อันนี้สำคัญนะครับ และประเด็นนี้ผมว่ายาก ที่คนสมัยนี้จะเข้าใจได้ ผมพูดหลายครั้งนะครับ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เวลานี้ก็เป็นหลาน อ.ป๋วย อึ้งภากรณ์ เป็นคนที่ผมไปถอดมงคให้เมื่อแต่งงาน ก็เป็นคนน่ารัก แต่ประเด็นที่ผมพูดนี่กรอกหู... เหมือนกับพูดเข้าหูซ้ายออกหูขวา เหมือนพูดกับจิ้งที่ตักข้าวแล้วไม่รู้รสแกง ไม่รู้จะทำไง ก็เพราะเหตุว่าไม่เข้าใจว่าศาสนาหรือธรรมะจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการปกครอง

ไซแต่เท่านั้นนะครับ อ.ปรีดี มองเห็นด้วยการปกครองบ้านปกครองเมืองนั้นเราต้องเอื้ออาหารต่อการพระศาสนาโดยตรง เหมือนพระเจ้าแผ่นดินแต่ก่อนนะครับ จะต้องอุดหนุนคณะสงฆ์ และทำลายอลัชชี ดังกรณีที่พระเจ้าอโศกเมื่อทรงสมทานพุทธศาสนานั้นได้จัดสังคายนาครั้งที่ ๓ ขึ้น เพื่อปราบอลัชชีให้หมดไป แม้พระเจ้าอาชาตศัตรูเอง ถึงจะทรงทำปิตุฆาต แม้จะเป็นคนที่เลวร้ายทำหนึ่งในอนันตริยกรรม ที่ยิ่งกว่าอนันตริยกรรมเพราะอุดหนุนพระเวททัตให้ทำพระโลหิตูปบาท อุดหนุนพระเวททัตให้ทำสังฆเภท พระเจ้าอชาตศัตรูนั้นทรงทำอนันตริยกรรม ๔ ประการ เพราะทรงเป็นปิตุฆาตฆ่าพระราชบิดาพระองค์เอง เพียงแต่ไม่ได้ฆ่าพระราชมารดาเท่านั้น เกือบจะ ๕ ประการนี้ พระเจ้าอชาตศัตรูทำเกือบหมด แต่เมื่อทรงกลับพระทัยแล้ว มาเป็นสัมมาทิฐิแล้ว สิ่งแรกที่พระองค์ทรงทำก็คือ อุดหนุนการสังคายนาครั้งที่หนึ่ง

อันนี้เช่นเดียวกันนะครับ เมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรีกอบกู้เอกราชได้ ก็ทรงอุดหนุนการสังคายนาที่กรุงธนบุรี ซึ่งเรามักจะไม่เอ่ยถึงกัน พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกเมื่อจัดตั้งบ้านเมืองแข็งแรงขึ้น ก็ทำสังคายนา เพราะพระศาสนาจะต้องบริสุทธิ์ครับ ถ้าพระศาสนาไม่บริสุทธิ์ธรรมจักรอ่อนแอ อาณาจักรก็จะถึงซึ่งความล่มสลาย และผมว่าในบรรดานักการเมืองรุ่นใหม่ มี อ.ปรีดี คนเดียวที่เห็นประเด็นนี้ ไม่มีคนอื่นเห็นเลย เวลานั้นการพระศาสนาไม่ได้ยวบยาบ รวนเรเหมือนเวลานี้ แต่การพระศาสนาถึง ๒๔๗๕ เป็นการพระศาสนาซึ่งเปิดโอกาสให้ฝ่ายธรรมยุตปกครองมหานิกาย ให้ฝ่ายเจ้าปกครองไพร่ มันผิดพื้นฐานของความเสมอภาคในพระศาสนา และเป็นเรื่องศักดิ์นาเข้ามาเกี่ยวข้อง เกิดขบวนการคณะปฏิสังขรณ์ขึ้นหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง และคณะปฏิสังขรณ์เหล่านี้ มหาเถรสมาคมเวลานั้นซึ่งส่วนใหญ่เป็นธรรมยุต หาทางทำลายคณะปฏิสังขรณ์ แต่เป็นที่น่ายินดีนะครับ พระมหาเถระฝ่ายมหานิกายเวลานั้นแข็งพอที่ปกป้องพระ

หนุ่ม พระรุ่นเยาว์ ที่เป็นคณะปฏิสังขรณ์เหล่านี้ ให้อุดหนุนไปจากการทำลายล้างของฝ่ายธรรมยุต และพระเหล่านี้เองต่อมาภายหลังได้รับการอุดหนุนจนเจือจาก อ.ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเวลานั้นเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อันนี้คนมักจะไม่รู้ นะครับ

และท่านเองเป็นคนอุดหนุนให้เกิดพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ ๒๔๘๔ ซึ่งมีเนื้อหาสาระในทางเป็นประชาธิปไตย ปลอดภัยจากเนื้อหาสาระในทางเผด็จการ ในทางศักดิ์นา ตามพระราชบัญญัติการปกครอง รศ.๑๒๑ เห็นชัดเลยนะครับ แล้วพระราชบัญญัตินี้ครับ อ.ปรีดี ลีนไป ๒๔๙๐ พระราชบัญญัตินี้ อยู่มาได้เพียงหลังจากนั้นอีกสองปี ถึง ๒๔๙๔ ก็เกิดกติกาดำหนักเพชรขึ้น สังฆราชเป็นธรรมยุต อยู่สี่มณะสะ ๒๔๘๔ นี้ หรือก่อนนั้นเล็กน้อยเป็นครั้งแรกเลยนะครับ ที่สังฆราชเป็นมหานิกาย ตั้งแต่เกิดธรรมยุตขึ้นมา เมื่อปลายรัชกาลที่ ๓ พอขึ้นรัชกาลที่ ๔ สังฆราชเป็นธรรมยุตตลอดมา ร.๔ ร.๕ ร.๖ ร.๗ และสังฆราชนั้นจะต้องเป็นสมาชิกในราชวงศ์ หรือเป็นพระอุปัชฌาย์ อาจารย์โดยตรงของพระเจ้าแผ่นดินเท่านั้นเอง และเป็นธรรมยุตเท่านั้น ผูกขาดเลย ผูกขาดโดยพระราชบัญญัติ ผูกขาดโดยสิทธิพิเศษนะครับ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสรับสั่งว่า เป็นพรพิเศษที่พระราชทานให้กับคณะธรรมยุต และพรพิเศษนี้ถูกทำลายลงโดยพระราชบัญญัติ พ.ศ.๒๔๘๔ ซึ่งฝ่ายธรรมยุตไม่พอใจมาก

แต่... ธรรมยุตหลายครั้งก็กลายเป็นอธรรมยุตเหมือนกันนะครับ เพราะมุ่งที่อธรรมมากกว่าธรรมะ และอีกข้อหนึ่งซึ่งยังไม่ได้ปรากฏเป็นข้อเขียนนะครับ แต่ความจริงนี้มหาทองสืบ สุภมารค ยอมรับความจริงเลย ว่าเจ้าคุณพหลพลพยุหเสนา เมื่อตอนเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น เตรียมจะถอดสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ เพราะเหตุว่าทางฝ่ายมหามกุฏราชวิทยาลัยเงินมันหายไปครับ แล้วเงินหายไปนี้ ทางรัฐบาลสืบทราบได้ว่าเงินนี้มันหายไป เพราะเงินนี้ไปช่วยพระยาเสนาสงคราม ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกับสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ นามสกุล

นพวงศ์ด้วยกัน ฝ่ายสงฆ์ชื่อว่าหม่อมราชวงศ์ขึ้น ฝ่ายฆราวาสชื่อว่าหม่อมราชวงศ์อี่ นพวงศ์ทั้งคู่ เข้าใจว่าไปช่วยกบฏคราวนั้น ที่จะกอบกู้พระราชบัลลังก์ เพราะเชื่อกันว่าถ้าหมดพระราชบัลลังก์ หมดระบบสมบูรณาญาสิทธิราชแล้วนี่จะถึงซึ่งความหายนะ

ความนี้มีการยืนยัน สมเด็จพระราชาธิบดีเองรับสั่ง แต่เมื่อยังไม่ได้เป็นสกลมหาสังฆปริณายก รับสั่งกับท่านเจ้าอาวาสที่วัดราชาธิวาสว่า “เดี๋ยวนี้เราหมดพระมหากษัตริย์เป็นองค์อุปถัมภ์ พระพุทธศาสนาแล้ว พระศาสนาจะถึงสิ้นความเสื่อมทราม คุณที่วัดราชาธิวาสซึ่งเป็นต้นตอที่มาของพระธรรมยุตและผมที่วัดบวรนิเวศซึ่งเป็นศูนย์บัญชาการของพระธรรมยุต เราสองวัดนี้แหละจะกอบกู้พระศาสนา ตามที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์” ทำไม่ไม่เอ่ยถึงวัดบรมนิวาส ซึ่งเป็นวัดพระธรรมยุตที่เข้มแข็งอีกวัดหนึ่ง เพราะเหตุวัดบรมนิวาสเป็นวัดลาว สมเด็จพระมหาวิรวงศ์ (อ้วน) มีใจโอนเอียงมาทางฝ่ายมหานิกาย หรือมีใจโอนเอียงมาฝ่ายคณะราษฎร จนฝ่ายคณะราษฎรเชื่อว่าสมเด็จพระมหาวิรวงศ์ (อ้วน) นั้น จะยินยอมพร้อมที่จะรวมนิกาย ทั้งฝ่ายพระธรรมยุตมหานิกายเข้าด้วยกันได้

เพราะฉะนั้นในการสร้างวัดพระศรีมหาธาตุขึ้น เชื่อกันว่าวัดนั้นจะเป็นวัดแรกที่รวมนิกายสองฝ่ายเข้าด้วยกันได้ จึงอาราธนาสมเด็จพระอ้วนมาเป็นเจ้าอาวาส และมีพระทั้งพระธรรมยุตและมหานิกายอยู่ร่วมวัดเดียวกัน และพระภิกษุองค์แรกที่บวชจากสองนิกาย คือพระยาพหลพลพยุหเสนา อย่างลิ้มนะครับ บวชสองนิกายเคยมีมาก่อนในสมัยสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาปวเรศ ต่อมาสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสจึงทรงปฏิเสศที่จะเป็นอุปัชฌาย์หนึ่งให้อุปสมบทพระภิกษุทั้งสองนิกาย เพราะทรงรังเกียจ แต่สมเด็จพระยาปวเรศไม่ทรงรังเกียจ หากถือว่าพระที่บวชสองนิกายนั้นเป็นพระมหานิกายไม่ใช่พระธรรมยุต พระที่บวชสองนิกายแล้วต้องการเป็นพระธรรมยุตต้องทำทัฬหีกรรมอีกครั้งหนึ่ง จำเพาะใน

“
แม้กระทั่งภาพยนตร์เรื่อง
พระเจ้าช้างเผือกที่ท่านทำนั้น ก็เป็นการ
แสดงถึงธรรมะชนะอธรรม และทำโดย
ใช้วิธีทางของศาสนาพุทธโดยตรง
ซึ่งนอกจากจะฝึกสุดตมยปัญญา
ความรู้ที่ได้จากสรรพตำราแล้ว จะต้อง
มีจินตมยปัญญา หนังสือพระเจ้า
ช้างเผือกเป็นจินตมยปัญญาครับ
ให้เห็นความงามของช้าง ความงามของ
ภาพยนตร์ ความงามของบทภาพยนตร์
ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดภาวนามยปัญญา
”

พระธรรมยุตเท่านั้น ดังในรัชกาลปัจจุบันก็ปรากฏ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงผนวชที่ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามในคณะสงฆ์ ๒ นิกาย เสร็จแล้วเสด็จเข้าไปสู่พุทธสถานทรงทำ ทัฬหีกรรมเฉพาะพระธรรมยุต หรือสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชก็เช่นเดียวกัน

อย่าลืมนะครับ ความประสงค์ที่จะรวมนิกาย นั้นจะเป็นการนำไปสู่ความเสมอภาค จะนำไปสู่ ภารตภาพที่แท้ นำไปสู่ความไม่เหลื่อมล้ำต่ำสูง แต่สิ่งเดียวที่คณะราษฎรพลาด อันนี้ต้องยอมรับ อ.ปรีดี ก็พลาดด้วย คือไม่ได้ให้เลิกสมณศักดิ์ เพราะการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ นั้น ได้เลิกบรรดาศักดิ์ทั้งหมด สมัยหนึ่งถึงกับต้อง บังคับให้ถอดบรรดาศักดิ์ทั้งหมด อันนี้ในบางกรณี มันอาจจะเป็นความรุนแรงในทางวัฒนธรรมนะ ครับ แต่มันเป็นการถอนรากออกจากระบบศักดินา หมดแล้วครับ เวลานี้เข้าใจว่าเจ้าพระยาคนสุดท้าย ที่ตายไป คือเจ้าพระยาตรีธรรมาธิเบศร์ ผมเข้าใจ ว่าเวลานี้พระยาภิรมย์ก็ไม่เหลือแล้ว พระก็ไม่มีเหลือแล้ว ผมไม่แน่ใจจะมีหลง มีขุนเหลืออีกก็คน มันหมด มันค่อย ๆ หมดไป

ถ้าเราไม่ตั้งสมณศักดิ์ต่อ ๒๔๗๕ ผมไม่แน่

ใจเวลานี้ยังมีราชาคณะเหลืออยู่หรือไม่ แม้เจ้าคุณ
อาจารย์ของผม พระภิกษุนี้ ก็เป็นราชาคณะหลัง
เปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว และเวลานั้น ก่อน
๒๔๗๕ นั้น พระส่วนใหญ่ไม่ได้ติดในยศฐา-
บรรดาศักดิ์ จนถึงอาจารย์ผมเจ้าคุณภักทรนี้ ก็ไม่
ติดในยศฐาบรรดาศักดิ์ เห็นว่ายศฐาบรรดาศักดิ์
เป็นเรื่องของทางโลก ไม่ใช่เรื่องสำคัญอะไรเลย แต่
ตอนหลังมานั้นนะครับ โดยเฉพาะตั้งแต่สฤษดิ์
ชนะรัชต์เรื่อยมานี้ เอายศฐาบรรดาศักดิ์มา เอา
สถาบันพระมหากษัตริย์มาเป็นเครื่องหลอกล่อ
จนเกือบจะเรียกได้ว่าสะกดพระเกือบทั้งหมด แล้ว
พระเวลานี้กลัวมากเลยที่จะไม่ได้รับเลื่อน
สมณศักดิ์ ไม่มีสมณศักดิ์ก็กลัวจะไม่ได้สมณศักดิ์
ได้แล้วก็กลัวจะไม่ได้เลื่อน

แต่เมื่อก่อนไม่มีความรู้สึกในเรื่องนี้กันเลยนะ
ครับ เจ้าคุณที่วัดเศวตฉัตรนั้นท่านเป็นราชาคณะ
สามัญ ที่วัดนี้ (ทองนพคุณ) เป็นราชาคณะราชป-
ครองวัดโน้น แต่วัดนี้ไปถึงวัดโน้นก็ต้องลงกราบ
ตลอดเวลา ที่ไปปกครองวัดโน้นก็เพราะวัดนี้เป็น
เจ้าคณะอำเภอ วัดโน้น (เศวตฉัตร) เป็นเจ้าคณะ
ตำบลเท่านั้นเอง มันเป็นเรื่องของทางโลก ซึ่งทาง
ธรรมจะต้องเหนือกว่าและอันนี้แหละครับ ที่ อ.
ปรีดี ท่านถือว่าทางธรรมเหนือกว่าทางโลกตลอด

เวลา และทางธรรมหมายความว่าต้องเอื้ออาทรซึ่ง
กันและกัน โยงใยถึงกัน หาทางแก้ไขต่าง ๆ ด้วย
สันติวิธี

จะเห็นได้ นะครับ แม้กระทั่งภาพยนตร์เรื่อง
พระเจ้าช้างเผือกที่ท่านทำนั้น ก็เป็นการแสดงถึง
พระเมตตาธรรม และทำโดยใช้วิถีทางของศาสนา
พุทธโดยตรง ซึ่งนอกจากจะฝึกสุดตมยปัญญา
ความรู้ที่ได้จากสรรพตำราแล้ว จะต้องมียุติ-
ตมยปัญญา หนังสือพระเจ้าช้างเผือกเป็นยติ-
ตมยปัญญาครับ ให้เห็นความงามของช้าง ความงาม
ของภาพยนตร์ ความงามของบทภาพยนตร์ต่าง ๆ
เพื่อให้เกิดภavanaมยปัญญา เพราะฉะนั้นผมเห็น
สิ่งที่ อ.ปรีดี พนมยงค์ทำระหว่างที่มีอำนาจอยู่
ก็เกือบจะเรียกได้ว่าเป็นคนเดียว ตั้งแต่ ๒๔๗๕
มา ที่ไม่ได้หลงเพลิดเพลินไปกับอำนาจ จริยอยู่ท่าน
ก็มีจุดอ่อนในฐานะท่านเป็นปุถุชนนะครับ บางครั้ง
ก็หุนหันไปบ้าง บางครั้งก็เกิดอารมณ์ร้อนแรงไปบ้าง
บางครั้งก็ฉุนเฉียวบ้าง แต่เมื่อสติกลับมาแล้ว
ศาสนธรรมจะเตือนท่าน ถ้าท่านทำอะไรผิดไป ท่าน
จะขอโทษ ท่านจะขออโสhti

ผมเห็นว่าบุคคลอย่างนี้นะครับ ควรที่เราจะ
ยกย่อง ควรจะสรรเสริญ และยกย่องสรรเสริญ
โดยเฉพาะ ก็เพราะเหตุวาระระหว่างที่ท่านปกครอง
บ้านเมือง ๑๕ ปีนั้น ไม่ได้ปกครองบ้านเมืองอย่าง
ที่ไรด้วยดอกกุหลาบนะครับ แต่เต็มไปด้วย
หนาม เต็มไปด้วยขวาก เต็มไปด้วยแหวน เต็มไป
ด้วยมลพิษ เพราะเผด็จการฝ่ายทหาร ต้องการ
ทำลายล้างท่านทุก ๆ ทาง หรือนัยหนึ่งคืออธรรม
ต้องการชนะธรรมะทุกทาง แต่อาศัยที่เวลานั้น
ทหารบกทหารเรือ ยังเป็นกองทัพซึ่งมีสมดุลงัน
ทหารเรือยังเชื่อในฝ่ายธรรมะมากกว่าฝ่าย
ทหารบก เพราะฉะนั้นถึงได้ทรงพลดุลงไว้ได้ตลอด
เวลา และเมื่อก็ก้าวแล้วว่ารัฐประหารนั้นเกิดขึ้น
โดยไม่มี ความชอบธรรมใด ๆ คณะสำเร็จราชการ
จะลงพระนามเพียงองค์เดียว

เพราะฉะนั้นการกลับมายึดอำนาจคืนจึงถูก
ต้องตามธรรม แม้จะไม่ใช้สันติวิธีก็ตาม แต่ถ้า
ทหารเรือไม่หักหลังคราวนั้น ธรรมยุทคราวนี้ก็

ชนะ แต่ธรรมยุทศคราวนี้ไม่ชนะก็เพราะเหตุว่าผู้นำทหารเรือถูกซื้อ ตระบัดสัตย์ ทั้งหลวงสิงสงครามชัยและหลวงสังวรยุทธศาสตร์ และหลวงสังวรยุทธศาสตร์นี้เองครับ ตอนนั้นเป็นอธิบดีกรมตำรวจซึ่งรู้ว่า ผิน เผ่า วางแผนปฏิวัติรัฐประหารแต่ไม่จับ เพราะถ้าจับรัฐบาลถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ก็จะอยู่ต่อไป ในเวลานั้นก็มีชื่อเสียงในทางเป็นอับมงคลแล้ว ว่ารัฐบาลถวัลย์นั้นเริ่มโงงเริ่มกินแต่เทียบกับสมัยนั้นน้อยมาก และที่ร้ายไปกว่านั้นก็ถือว่า มีพวกบักหนาน บักเลี้ยวเป็นรัฐมนตรีประเด็นี่ประเด็นี่สำคัญเลยนะครับ เพราะการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ พวกทหารพวกขุนนางต้องการเปลี่ยนแปลงเพียง ต้องการเปลี่ยนแปลงเอาอำนาจจากเจ้ามาไว้ที่ขุนนาง ซึ่งไม่ใช่ของใหม่ในเมืองไทย ตั้งแต่ปลายรัชการที่ ๓ ถึงตลอดรัชกาลที่ ๔ ต้นรัชกาลที่ ๕ ขุนนางเป็นใหญ่กว่าเจ้าทั้งนั้น แม้รัชกาลที่หกเองเจ้าจะมีที่ทำเป็นใหญ่รัชกาลที่ ๖ ก็ปล่อยการปกครองไว้ในมือขุนนางแทบทั้งหมด เพราะไม่สนพระราชหฤทัยในการปกครองเลย ท่านมีของเล่นของท่าน เสือป่าบ้าง ละครบ้าง เพราะฉะนั้นรัชกาลที่ ๗ กลับมาให้เจ้าเป็นใหญ่อีก เขาถึงรับไม่ได้ เพราะฉะนั้นพวกขุนนางทั้งหมดรวมตัวกันเพื่อจะเอาเจ้าออกเท่านั้น แต่ อ.ปรีดี ท่านไม่ต้องการอันนั้นครับ ท่านต้องการกลับไปหาธรรมะ กลับไปหาสังฆะ ให้ทุกคนเท่าเทียมกัน และคนอย่างคุณเตียง ศิริขันธ์ คนอย่างคุณถวิล นุตถล คนเหล่านี้เขามีความสามารถไม่น้อยไปกว่าพวกผู้ที่มีสกุล พวกนักเรียนนอก หรือพูดตามศัพท์ทางพุทธศาสนาชื่อว่า ช้างเผือกย่อมเกิดในป่า และช้างเผือกเหล่านี้มีความสามารถ ชื่อสัตย์สุจริต อ.ปรีดี ก็ยืนหยัดอยู่ฝ่ายบุคคลเหล่านี้ เพราะฉะนั้นพวกขุนนางจึงเอาออกหลวงสังวรฯ ก็เป็นคนหนึ่ง เป็นคนชื่อ มือสะอาดไม่โงง หลวงอดุลเดชจรัสก็เป็นคนชื่อ มือสะอาดไม่โงง แต่เป็นคนใจเหี้ยม โหด และภายหลังนั้น ตระบัดสัตย์ และ อ.ปรีดี ถูกทำลายไปนี้ สองหลวงนี้ต้องรับผิดชอบเป็นโดยมากและอย่างสำคัญ และหลวงที่สาม คือ หลวงโกวิทอภัยวงศ์ซึ่งถอด

บรรดาคักดีก็เป็น นายควง อภัยวงศ์ ตั้งพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคนี้ตั้งขึ้นมาเพื่อจะโค่นพรรคสหชีพ พรรคแนวรัฐธรรมนิยม ซึ่งเป็น ๒ พรรคหลักที่อุดหนุน อ.ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งจะเดินทางไปสู่แนวทางของธรรมะ ซึ่งมีศาสนาพุทธเป็นหลัก แต่ไม่ใช่ยกย่องเพียงศาสนาพุทธ ยกย่องทุกศาสนา

ดังจะเห็นได้ว่าจุฬาราชมนตรีเวลานั้น เมื่อสมัยที่ถูกบังคับให้เปลี่ยนชื่อเปลี่ยนนามสกุลนั้น ได้ใช้นามสกุลว่าพรหมยง เกือบจะเป็นพนมยงค์เลยครับ ท่านผู้นี้เป็นมุสลิมคนสำคัญของปักษ์ใต้ ศาสนาคริสต์ที่ถูกรังแกโดยจอมพล ป. พิบูลสงครามนั้นถึงกับบังคับว่าคนถือคริสต์รับราชการไม่ได้ ต้องเปลี่ยนศาสนา อย่างเช่นคุณพ่อเลื่อนวิรัชภาษต้องเปลี่ยนศาสนาคริสต์มาเป็นพุทธ เมื่อสมัย อ.ปรีดี นั้นเปิดให้เสรีภาพทางศาสนาทุกประการ ไปเยี่ยมพวกคริสตัง ไปเยี่ยมคริสเตียนทั้งหมด เพราะฉะนั้นศาสนาสำหรับ อ.ปรีดี นั้นเป็นพาหะเป็นหนทางสำหรับคนเชื่อ แม้คนไม่เชื่อ ไม่ถือพุทธ ไม่ถือคริสต์ ไม่ถืออิสลาม แต่ถ้าเชื่อในคุณงามความดี เชื่อในธรรมะแล้ว นำธรรมะมาเป็นหนทางแห่งความประพฤติปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ไม่ใช่เฉพาะประโยชน์ของตนเท่านั้น แต่เพื่อประโยชน์ของสังคม อ.ปรีดี อุดหนุนเต็มที่ และตลอดชีวิตของท่านนั้น ท่านอุดหนุนใครได้ท่านจะอุดหนุน อุดหนุนหน่วยงานได้ท่านจะอุดหนุน และหนทางของท่านเองเป็นหนทางแห่งธรรมะ เป็นหนทางที่เอาธรรมะมาประยุกต์ใช้ ถือธรรมเป็นหลัก ถือธรรมเป็นธงชัย ถือธรรมเป็นชีวิตของท่าน แม้ท่านจะต้องออกไปอยู่นอกประเทศ ถึง ๒๑ ปีในเมืองจีนถึง ๑๐ กว่าปีในฝรั่งเศส ท่านก็มีธรรมนำชีวิตของท่าน เพราะฉะนั้นเมื่อท่านจบชีวิตก็จะชีวิตลงอย่างธรรม มีธรรมเป็นมรรคมีธรรมเป็นผล เพราะฉะนั้นที่ผมกล่าวมาทั้งหมด ตามที่รับอาราธนามาก็จบลงด้วยประการฉะนี้ครับ เอิ้วง.

ตอบคำถามท้ายปาฐกถา

ถาม โดยคุณูปการของอาจารย์ปรีดีที่อาจารย์สุลักษณ์ได้กล่าวมา ถึงบัดนี้ก็เป็นที่ยอมรับกันในระดับโลก หรือแม้แต่ในระดับของอินโด-จีนก็ยกย่องท่านเป็นอย่างมาก อยากจะเรียนถามว่ามีอะไรยังเป็นอุปสรรคต่อการที่เราจะทำให้คุณูปการของอ.ปรีดีเป็นที่ปรากฏชัดต่อสังคมไทย เป็นที่ยอมรับของคนในรุ่นต่าง ๆ ของประเทศไทย

ตอบ เป็นคำถามที่ดีมากนะครับ เพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่ถูกสะกดให้กลัวมาตั้งแต่ปี ๒๔๙๐ และ ๒๕๐๐ ด้วยแล้ว ไม่ใช่ถูกสะกดให้กลัวอย่างเดียว ถูกเอาสถาบันเจ้า สถาบันพระมา มอมเมาคน สำคัญมากนะครับ อันแรกสะกดให้กลัวเฉย ๆ นะครับ อันหลังใช้วิธีมอมเมา และไม่ใช้มอมเมาอย่างเดียวครับ มอมเมาโดยพยายาม ถอนรากถอนโคนออกจากวัฒนธรรมเดิม ด้วยคำว่าพัฒนาที่แหละครับ เริ่มตั้งแต่จอมพล ป. นะครับ พอมาถึงจอมพล ส. นี้ อเมริกันเข้ามาแทรกแซงถึงขนาดว่า ถ้าไม่เดินตามอเมริกัน ไม่แต่งตัวอย่างอเมริกัน ไม่คิดอย่างอเมริกัน ไม่มีบ้านอย่างอเมริกัน ไม่กินอาหารแบบอเมริกัน ทั้งหมดนี้ไม่มีความหมาย

เพราะฉะนั้นเวลานี้สภาวะใหม่ของคนรุ่นใหม่เวลานี้ก็คือว่า เงิน อำนาจ เทคโนโลยี ความดี ความงาม ความจริง ไม่มีความหมาย เพราะ อ.ปรีดีอยู่ฝ่ายความดี ความงาม ความจริง มันจะกระเทือนคนที่สมาทานสภาวะแบบใหม่นี้ และคน

ที่สมาทานสภาวะแบบใหม่นี้ถูกสะกดโดยระบบการศึกษา ไปดูสิครับหนังสือเรียนเล่มไหนบ้างที่มีชื่อ อ.ปรีดี ถึงมีก็มีในทางเลวร้าย เร็ว ๆ นี้เองครับมีเล่นแสงเสียงที่อยู่ขวา ที่วังหลวงอะไรนี้แหละครับ เล่นแสงเสียง พูดถึงประวัติ เวลาอ่านประกาศ คณะราษฎรนั้น ใ้เสียงที่อ่าน ใ้ตัวเลวร้ายมาอ่านเลยทีเดียว นี่เป็นวิธีที่ทำให้เห็นว่า ฝ่ายความดี ความงาม ความจริงเป็นฝ่ายที่เลวร้าย หรือฝ่ายที่อยู่ฝ่ายคนยากไร้ ฝ่ายที่ถูกเอาเปรียบเป็นฝ่ายเลวร้าย

อันนี้ชัดเลยนะครับ สมัชชาคนจนอยู่ที่หน้า อังค์ถัดเวลานี้ หนังสือพิมพ์หลายฉบับเลยโจมตี ใ้พวกนี้เลวร้ายต้องมีใครจ้างมันมา มันถึงมาประชุมอยู่ที่นี่ สถาบันสงฆ์เราก็อ่อนแอ ผมยังไม่เห็นเลยมีพระไปร่วมสมัชชาคนจน ทั้งที่พระส่วนใหญ่เป็นลูกคนจน แต่ระบบการศึกษาของพระองค์ก็สอนใ้พระเป็นวัวลืมตีน เพราะพระอยากเป็น เจ้าคุณอยากเป็นสมเด็จ เป็นอะไรต่าง ๆ เพราะฉะนั้นสมณศักดิ์อันตรายตรงนี้

เพราะฉะนั้นวิธีเดียวที่จะใ้ อ.ปรีดี เป็นที่ยอมรับได้ เราต้องกลับมายอมรับว่าความจริงนั้น สำคัญ ความดีสำคัญ ความงามสำคัญ สำคัญในฐานะที่เป็น ความจริง ความงาม และความดี ไม่ใช่ทำดีแล้วใ้ใครมายกย่องสรรเสริญ ไม่ใช่เราพูดความจริงแล้วจะต้องมีใครมาเชียร์เรา ไม่ใช่เราเรามีความกล้าหาญแล้วเราจะใ้เงินใ้ทอง ประเด็นนี้ไม่อยู่ในบริบทของสังคมไทยเลย และด้วยความเคารพไม่ได้อยู่ในบริบทของสังคมไหน ๆ ด้วยนะครับ มันเป็นกสิยูกทั่วไปทั้งหมด เพราะฉะนั้นการที่เรายกย่อง อ.ปรีดี ในป็นั้นะครับ เราต้องกลับมา ยกย่องทุกคนที่ถูกรังแก เราต้องกลับมายกย่อง ความดีความงามใ้เป็นรูปธรรมไม่ใช่ยกย่องที่ยศที่อำนาจ ที่เป็นมายากล ที่เป็นหัวโขน กลับมาที่เนื้อหาสาระ กล่าวคือเราต้องถอดรูปเงาะออกใ้ใ้ได้แล้วถึงจะเห็นเนื้อทองอยู่ข้างใน ผมก็ดีใจ วันนี้พูดที่วัดทองนพคุณนะครับ เพราะเป็นทองเนื้อใ้กัอยู่ข้างใน

ถาม มองไปในอนาคตในแง่ที่จะทำให้
 ปรโลก อ.ปรีดี ปรากฏชัดขึ้น ที่จะเอาศาสนาธรรม
 กลับมาเป็นรากฐานในการเปลี่ยนแปลงการพัฒนา
 อาจารย์เห็นควรว่าฟื้นฟูไปที่จุดไหนก่อน

ตอบ นี่ก็เป็นคำถามที่ดีมาก ผมอยากจะ
 ผ่ากระแสการที่เรากำลังจะถล่ม ๑๐๐ ปีคราวนี้
 นี้ เราเริ่มงานตั้งแต่ปีกลายณะครับ วันที่ ๒๔
 มิถุนายนปีกลายที่ธรรมศาสตร์ และงานนี้จะไปจบ
 เอาปีหน้าณะครับ เราทำงาน ๓ ปีเลย ปีกลายถือ
 เป็นวันสุดท้าย ปีนี้ถือว่าเป็นตัวเนื้อหาละคร ปีหน้า
 เราจะพูดถึงอนาคตเมืองไทยจะเดินไปทางไหน

สัมมนาที่ จ.อยุธยา วันที่ ๕-๘ นี้จะเป็นการ
 พูดถึงว่าเรื่องการเมืองทางเลือก แล้วพรรคที่ให้ทุน
 เราพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยของเยอรมัน เขายอม
 รับเลยนะครับว่าการเมืองของเยอรมันเองก็เลอะ
 การเมืองของยุโรปเองก็เลอะ แต่การเมืองของยุโรป
 ก็ยังดีกว่าของสหรัฐฯ มันเลอะไปทุกหนแห่งครับ
 เขาถึงยินยอมจัดร่วมกับเรา ที่เขามาจัดร่วมกับเรา
 เพราะเห็นว่าอ.ปรีดีเป็นหลัก เป็นประธาน เป็นนัก
 สังคมนิยมประชาธิปไตยคนแรกของโลก เรามองไป
 อดีตเพื่อมาประยุกต์นะครับ หวังว่าการสัมมนาที่
 บ้านเกิดเมืองนอนของท่านวันที่ ๕-๘ นี้จะได้เนื้อหา
 สาระหลาย ๆ อย่าง

ผมเห็นว่าการมองไปอนาคตไม่ได้ผูกขาดอยู่
 ที่ผม ผมไม่ใช่ฮอสตราดามุสต่าง ๆ ทุกคนต้อง
 มาร่วมคิดกัน แล้วหาทางเดิน ผมเห็นว่าทางเดินเอา
 ธรรมะเป็นแกน ธรรมะในที่นี้ไม่ได้หมายถึงธรรมะ
 ธรรมโม เป็นที่น่าเสียใจนะครับ ธรรมะในเมือง
 ไทยกลายเป็นธรรมะธรรมโมที่คฤหบดีคุณนายวิ่ง
 เข้าหาป่า เอาชายสงบพระมาห้อยคอกัน ธรรมะ
 ธรรมโมหมายถึงเอาศาสนา มาประยุกต์ใช้ในสังคม
 พิธีกรรมในสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ต่าง ๆ
 ในสังคม หรืออีกนัยหนึ่งอริยวินัยในพระศาสนา
 ซึ่งใช้ได้ทั้งทางฝ่ายสงฆ์ ฝ่ายโยม ฝ่ายบ้าน ฝ่าย
 เมือง อันนี้ผมอยากเห็นคนรุ่นใหม่คิดตรงนี้ให้ชัด
 เพราะคนรุ่นผมนี่คงอยู่ได้ไม่นานแล้ว.

กำหนดการงาน “มหกรรมคนดีศรีอยุธยา”

วันพุธที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ณ หอประชุมใหญ่ ม.ธรรมศาสตร์

- ๐๗.๓๐-๐๘.๐๐ น. แยกผู้มีเกียรติทุกท่านรับมอบสูติบัตร/เอกสาร และเข้าห้องประชุม
- ๐๘.๐๐-๐๘.๒๐ น. ละคร บางส่วนจากนิทาน “เรือกับบัว” โดยกลุ่มพระจันทร์เสี้ยวการละคร
- ๐๘.๒๐-๐๘.๓๐ น. อ่านบทกวี โดย ท่านอังคาร กัลยาณพงศ์
- ๐๘.๓๐-๐๘.๔๐ น. นายกษาม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวต้อนรับ
- ๐๘.๔๐-๐๘.๕๐ น. นายกรัฐมนตรี กล่าวสดุดี
- ๐๘.๕๐-๑๐.๐๐ น. อธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวแนะนำปาฐก
- ๑๐.๐๐-๑๐.๔๕ น. ปาฐกถาพิเศษ เนื่องในวาระฉลอง ๑๐๐ ปี นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส โดย อับดุลนวนอฮิด ประธานาธิบดี ประเทศอินโดนีเซีย
- ๑๐.๔๕-๑๑.๑๕ น. แปลปาฐกถาโดย อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์
- ๑๑.๑๕-๑๑.๒๐ น. พระสงฆ์ ๑๐๐ รูป สวดชัยมงคลคาถา
- ๑๑.๓๐-๑๑.๓๕ น. มอบของที่ระลึก โดย ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์
- ๑๑.๒๐-๑๒.๐๐ น. ดุริยนิพนธ์ “ศรีอยุธยา” ประพันธ์โดย พระเจนดุริยางค์

กำหนดการงาน “รัฐพิธีสดุดีเกียรติคุณ ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์”

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓

- ๐๗.๐๐-๐๘.๑๐ น. ประชาชนร่วมพิธีทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ จำนวน ๑๐๑ รูป บริเวณหน้ารัฐสภา (บันไดหน้าพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ ๗)
- ๐๘.๐๐-๐๘.๑๐ น. แยกผู้มีเกียรติทุกท่านรับมอบสูติบัตร/เอกสาร และเข้าห้องประชุมรัฐสภา
- ๐๘.๐๐-๐๘.๑๐ น. วิดีทัศน์ “คนดีศรีสยาม”
- ๐๘.๑๐-๐๘.๒๐ น. ขับร้องประสานเสียง “ศรีอยุธยา” ประพันธ์โดยพระเจนดุริยางค์
- ๐๘.๒๐-๐๘.๓๐ น. ประธานรัฐสภา กล่าวสดุดี
- ๐๘.๓๐-๐๘.๕๐ น. พระธรรมปิฎก(ประยุทธ์ ปยุตโต) ในฐานะผู้ได้รับรางวัล “การศึกษาเพื่อสันติภาพ” กล่าวสัมไมทนียกถา
- ๐๘.๕๐-๑๐.๐๐ น. บรรเลงเพลงขลุ่ย โดย เมาว์รัตน์ พงษ์ไพบูลย์
- ๑๐.๐๐-๑๐.๒๐ น. นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการ อำนวยการ คณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ กล่าวสุนทรพจน์
- ๑๐.๒๐-๑๐.๓๐ น. ผู้กล่าวฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร กล่าวสดุดี
- ๑๐.๓๐-๑๐.๔๐ น. ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ มอบรางวัลบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นด้านประชาธิปไตย
- นายแพทย์เสม พริ้งพวงแก้ว มอบรางวัลบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นด้านสันติภาพ
- ๑๐.๔๐-๑๐.๔๕ น. ขับร้องประสานเสียง เพลง “คนดีมีค่า” ดร.จรรย์วัฒน์ สันตบุญตร ประพันธ์คำร้อง ไกวัล ติโลกะวิชัย ประพันธ์ทำนอง ปิตังงา

เครือข่ายชาวพุทธ เพื่อพระพุทธรักษาและสังคมไทย

ปัญหาพระประเพณีติดพระธรรมวินัย ซึ่งเกิดขึ้นแล้วซ้ำแล้ว โดยที่คณะสงฆ์ไม่สามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี เป็นอาการบ่งชี้ถึงวิกฤตการณ์ที่กำลังเกิดกับพุทธศาสนาของไทย ทั้งนี้เพราะปัญหาดังกล่าวมิได้เป็นผลมาจากความไร้ประสิทธิภาพในการปกครองคณะสงฆ์เท่านั้น หากยังเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยอื่น ๆ อีก อาทิ ความตกต่ำทางการศึกษาของคณะสงฆ์ ความสัมพันธ์ที่ไม่สมดุลระหว่าง พระสงฆ์ รัฐบาลกับประชาชน จนไม่สามารถทำหน้าที่ที่พึงมีต่อกันได้อย่างถูกต้อง ทั้งหมดนี้ล้วนนำพระศาสนาเข้าสู่ภาวะวิกฤต อันจำเป็นต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

การรักษาพระศาสนาให้ยั่งยืนนั้น มีชี้เป็นหน้าที่ของคนใดคนหนึ่งหรือบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ทั้งมีชี้เป็นความรับผิดชอบที่จำกัดอยู่กับพระสงฆ์หรือรัฐบาลเท่านั้น หากเป็นหน้าที่ของชาวพุทธทุกคน และเป็นความรับผิดชอบที่พระพุทธรองค์ทรงมอบหมายให้แก่พุทธบริษัททั้งหลาย ดังนั้นเมื่อถึงคราวที่พระพุทธรศาสนาประสบภาวะวิกฤต จึงควรที่ชาวพุทธทุกคนจะร่วมมือกันอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อฟื้นฟูพุทธศาสนาให้เจริญงอกงามและกลับมาคืนความหมายต่อสังคมไทย รวมทั้งยังประโยชน์แก่สังคมโลก

ด้วยเหตุนี้ "เครือข่ายชาวพุทธเพื่อพระพุทธรศาสนาและสังคมไทย" จึงเกิดขึ้น เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการมีองค์กรประสานงานในภาคประชาชนสำหรับการเคลื่อนไหวผลักดันให้มีการฟื้นฟูพุทธศาสนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง งานในระยะแรกของเครือข่ายดังกล่าวก็คือ การส่งเสริมให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องนี้ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ อันจะนำไปสู่การรวมกลุ่มกันในระดับท้องถิ่น เพื่อขยายสำนึกในความเป็นพุทธบริษัทให้แพร่ขยายต่อไป และเพื่อร่วมกันคิดค้นแนวทางการฟื้นฟูพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ เมื่อกลุ่มท้องถิ่นดังกล่าวมีจำนวนมากพอและเกิดขึ้นทั่วประเทศ งานระยะต่อไปของเครือข่ายดังกล่าวก็คือ

การประสานกลุ่มเหล่านี้เพื่อร่วมกันจัดตั้งสภาชาวพุทธสำหรับเป็นองค์กรประสานงานระดับประเทศ โดยมีภารกิจหลักคือ ร่วมกับรัฐและคณะสงฆ์ดำเนินการฟื้นฟูพุทธศาสนาและจัดการปฏิรูประบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

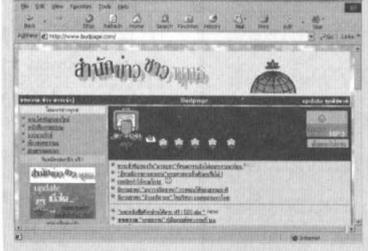
องค์กรที่ร่วมกันเป็นเครือข่ายดังกล่าวในขั้นนี้ประกอบด้วย มูลนิธิโกลดคิมทอง มูลนิธิพุทธธรรม มูลนิธิธัญญาไทย คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา กลุ่มเสขิยธรรม ท่านสามารถร่วมกับเครือข่ายในการฟื้นฟูพุทธศาสนาด้วยการรวมกลุ่มในท้องถิ่นของท่านเอง เพื่อจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การอภิปรายสัมมนา เปิดเวทีสาธารณะ โดยเครือข่าย ยินดีให้ความสนับสนุนตามกำลังนอกจากนั้นร่ายยังยินดีรับฟังข้อเสนอแนะจากท่าน ตลอดจนข่าวคราวความเคลื่อนไหวในท้องถิ่นของท่านด้วย

สถานที่ติดต่อของเครือข่าย

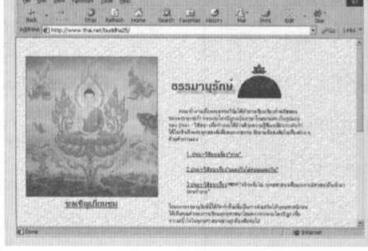
๘/๒๓ ซ.บ้านช่างทองหล่อ ถ.พรานนก
บางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๔๑๑-๓๓๗๙๔, ๔๑๒-๐๕๒๖
หรือ ตู้ปณ. ๒ คลองสาน ๑๐๖๐๔

หรือแวะเยี่ยมชมเว็บไซต์ของเครือข่ายได้ที่

<http://www.budpage.com>

<http://www.thai.net/buddha25>

การฟื้นฟูพระพุทธรศาสนา ประชาชนต้องมีส่วนร่วม

พระเจ้าช้างเผือก / ปริทัศน์ พนมยงค์

บรรณาธิการ สันติสุข โสภณสิริ
พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๒
จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง
๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปริทัศน์ พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโสภาคเอกชน
กระดาษปกอนด์ ๑๔๗ หน้า ราคา ๑๔๕ บาท

ปริทัศน์ พนมยงค์ ประดับไว้ในใจชน

(รวมบทกวี)

บรรณาธิการ สันติสุข โสภณสิริ
จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง
๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปริทัศน์ พนมยงค์ รัฐบุรุษ
อาวุโสภาคเอกชน
กระดาษปกอนด์ ๙๙ หน้า ราคา ๑๐๕ บาท

ปริทัศน์วิทัศน์ : รวมทัศนะนักวิชาการ

ต่อปริทัศน์ พนมยงค์

บรรณาธิการ สันติสุข โสภณสิริ
จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง
๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปริทัศน์ พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโสภาคเอกชน
กระดาษปกอนด์ ๑๗๓ หน้า ราคา ๑๒๐ บาท

หนึ่งศตวรรษปริทัศน์ พนมยงค์

สันติสุข โสภณสิริ
จัดพิมพ์โดย สถาบันปริทัศน์ พนมยงค์
กระดาษปกอนด์ ๗๒ หน้า ราคา ๖๐ บาท

**นโยบายต่างประเทศที่พึงปรารถนา และแนว
ความคิดของ ท่านปริทัศน์ พนมยงค์**

วงศ์ พลนิกร
จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง
๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปริทัศน์ พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโสภาคเอกชน
กระดาษปกอนด์ ๕๓ หน้า ราคา ๖๐ บาท

**บทละครรำลึกนายปริทัศน์ พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส
คือผู้อภิวัตน์ 2475**

คำรณ คุณะติติก และ พระจันทร์เสี้ยวการละคร
จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง
๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปริทัศน์ พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโสภาคเอกชน
พิมพ์ครั้งที่ ๓ กระดาษปกอนด์ ๑๔๐ หน้า
ราคา ๑๑๐ บาท

เค้าโครงการเศรษฐกิจ

หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปริทัศน์ พนมยงค์)
จัดพิมพ์โดย โครงการจัดทำสื่อเผยแพร่
เกียรติคุณ นายปริทัศน์ พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโส สำหรับเด็กและเยาวชน
กระดาษปกอนด์ ๒๓๘ หน้า ราคา ๑๗๕ บาท

**ปรากฏภาพปริทัศน์ พนมยงค์ เรื่อง "วิกฤตเศรษฐกิจ
และวัฒนธรรมนิยม"**

ผศก พงษ์ไพจิตร
จัดพิมพ์โดย โครงการจัดทำสื่อเผยแพร่
เกียรติคุณ นายปริทัศน์ พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส
สำหรับเด็กและเยาวชน
กระดาษปกอนด์ ๖๑ หน้า ราคา ๖๐ บาท

จากมหาสงครามสู่สันติภาพ

ทศ พันธุ์มลิเสน และ จินตนา ยศสุนทร
จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง
๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปริทัศน์ พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโสภาคเอกชน
กระดาษปกอนด์ ๑๓๐ หน้า ราคา ๑๖๕ บาท

**ปริติธรรม : รวมธรรมทัศน์ของพระมหาเถระ
ต่อปริทัศน์ พนมยงค์**

จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง
๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปริทัศน์ พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโสภาคเอกชน
พิมพ์ครั้งที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๒
กระดาษปกอนด์ ๑๑๐ หน้า ราคา ๗๐ บาท

**ปริทัศน์ พนมยงค์ กับการสร้างสรรคส์สติปัญญา
ของไทย**

สันติสุข โสภณสิริ
จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง
๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปริทัศน์ พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโสภาคเอกชน
กระดาษปกอนด์ ๑๕๒ หน้า ราคา ๘๕ บาท

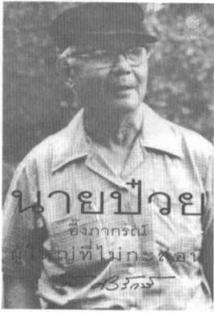
**ประสบการณ์และความเห็นบางประการของ
ปริทัศน์ พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส**

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา สัมภาษณ์
พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๒
จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง
๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปริทัศน์ พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโสภาคเอกชน
กระดาษปกอนด์ ๑๕๕ หน้า ราคา ๙๐ บาท

ความเป็นเอโนิจจังของสังคม

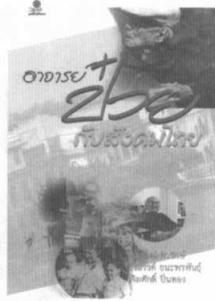
ปริทัศน์ พนมยงค์
จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง
๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปริทัศน์ พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโสภาคเอกชน
กระดาษปกอนด์ ๑๑๔ หน้า ราคา ๙๐ บาท

นายปวย อี้งการกรณ ผู้ใหญ่ที่ไม่แก่ล่อน
 ส.ศิวรักษ์ เขียน
 จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง
 กระดาษกรีนิต ๑๘๘ หน้า ราคา ๑๓๐ บาท

อาจารย์ปวยกับสังคมไทย
 สุลักษณ์ ศิวรักษ์, รั้งสวรรค์ ชนะพรพันธุ์, เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เขียน
 จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง
 กระดาษกรีนิต ๗๐ หน้า ราคา ๖๕ บาท

คิดถึงคุณปวย
 ส.ศิวรักษ์ เขียน
 สถาบันสันติประชาธรรมร่วมกับเสมสิกขาลัย จัดพิมพ์
 กระดาษปอนด์ ๑๓๒ หน้า ราคา ๑๑๐ บาท

พลิกแผ่นดิน
 จากประติ�ฐมนุธรรม สู่สันติประชาธรรม
 แล้วเดินหน้าต่อไปยัง พ.ศ.๒๕๔๓
 ส. ศิวรักษ์ เขียน
 สถาบันปริดี พนมยงค์, เสมสิกขาลัย, อาศรมวงศ์สนธิ
 และโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก ร่วมจัดพิมพ์
 กระดาษปอนด์ ๘๐ หน้า ราคา ๗๐ บาท

เรื่องนายปริดี พนมยงค์ ตามทัศนะ ส. ศิวรักษ์
 ส.ศิวรักษ์ เขียน
 สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง จัดพิมพ์
 กระดาษปอนด์ ๑๕๔ หน้า ราคา ๘๕ บาท

การใช้บริการตู้หนังสือเสขียรธรรม

๑) หากท่านมีความต้องการหนังสือเล่มใดที่ทางกองสาราณียกรได้แนะนำผ่านตู้หนังสือแล้ว ขอได้ส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรแจ้งความจำนงพร้อมระบุชื่อหนังสือที่ท่านต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ทราบ ทั้งนี้ โดยขอได้ครั้งละ ๑ เล่ม **โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ**

๒) การให้บริการตู้หนังสือเสขียรธรรมนี้ เพื่อจุดประสงค์สนับสนุนการศึกษา ค้นคว้าของ **ภิกษุ สามเณร และแม่ชี** เป็นหลัก ดังนั้น ภายหลังจากที่ผู้จัดทำได้ส่งหนังสือไปถวายแล้ว หากท่านมีความสนใจหนังสือเล่มอื่นอีก ขอให้แสดงความจำนงพร้อมระบุชื่อหนังสือที่ต้องการ มาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ และเขียนวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นที่ได้จาก การอ่านหนังสือเล่มก่อนหน้าด้วย

สำหรับท่านผู้อ่านที่เป็น **ฆราวาส** นั้น หากท่านสนใจหนังสือที่เราแนะนำก็สามารถสั่งซื้อผ่านทาง คพพ. ในราคาพิเศษพิเศษ ๒๐% โดยส่งรายชื้อหนังสือที่ต้องการมาที่

ตู้หนังสือเสขียรธรรม
 ๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ
 ถ.สมเด็จพระเจ้าพระยา คลองสาน
 กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

ธนาคารดีสั่งจ่าย
นางสาวศิริพร ฉัตรศิริภูมิมงคล
 ปณ.คลองสาน

ขอต้อนรับเข้าสู่ดินแดนของคนรักหนังสืออีกครั้งนะคะ “ตู้หนังสือเสขियธรรม” มีหนังสือที่น่าสนใจมาแนะนำเพื่อนนักอ่านมากมายเช่นเคยค่ะ แต่ที่เป็นพิเศษก็คือ ฉบับนี้หนังสือในตู้ส่วนใหญ่ เราได้รับความอนุเคราะห์จาก “กลุ่มพุทธทาสศึกษา” สนับสนุนหนังสือผลงานของกลุ่มซึ่งร่วมผลิตกับสำนักพิมพ์สุภาพใจ มาเป็นธรรมบรรณการแก่เพื่อนนักอ่าน ถึง ๘ เล่มด้วยกัน เมื่อประกอบเข้ากับหนังสืออื่นๆ ที่มีการแนะนำเข้ามา จึงทำให้เนื้อที่ของวารสารหนังสือไม่เหลืออยู่เลย เหม! นานีตายนะคะ

...ก่อนจากกัน มีข่าวแจ้งให้เพื่อนนักอ่านทราบ จะว่าเป็นการขอความร่วมมือก็ได้นะคะ คือ หากเพื่อนนักอ่านท่านใด เห็นว่ามีหนังสือเล่มใดในท้องตลาดที่น่าจะแนะนำเพื่อนนักอ่านท่านอื่นๆ โดยเป็นหนังสือที่สอดคล้องกับนโยบายของ “ตู้หนังสือเสขियธรรม” ขอความกรุณาเขียนแนะนำหนังสือเล่มนั้นเข้ามาที่ “ตู้หนังสือ” ด้วยนะคะ หากผลการแนะนำหนังสือของท่านได้รับการพิจารณาจัดพิมพ์ ทางกองบรรณาธิการจะจัดหาหนังสือที่น่าสนใจในมูลค่าเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน มอบแต่ท่านเพื่อแสดงความขอบคุณจำนวน ๑ เล่มค่ะ หรือหากท่านมีหนังสือที่พึงใจอยู่แล้ว จะระดมเอาตัวหนังสือเล่มใดก็ได้ หลักเกณฑ์นี้สามารถใช้กับการวิจารณ์หนังสือได้เช่นเดียวกันค่ะ หากสงสัยหรือไม่แน่ใจจะโทร.มาสอบถามรายละเอียดก่อนก็ได้ นะคะ

แล้วพบกันใหม่ค่ะ

ศิริพร

หนังสือชุด “ปณิธาน : เพื่อสืบ

สานปณิธานพุทธทาส” เป็นเอกสารเผยแพร่ผลงานของท่านอาจารย์พุทธทาส ซึ่งประกอบด้วยข้อเขียน, คำบรรยาย, บันทึก, ภายมือ และบทกวี จัดทำโดย “โครงการศึกษา แนวคิด ชีวิต และผลงานพุทธทาสภิกขุ” ซึ่งเดิมได้รับอนุญาตและความอนุเคราะห์ในด้านต่างๆ จากธรรมทานมูลนิธิ แต่ต่อมาถูกระงับการสนับสนุนและขอร้องให้ยุติการผลิตโดยองค์กรดังกล่าว จึงมีผลงานออกมาได้เพียง ๓ เล่ม คือ **เล่ม ๑ เหตุให้เกิดวิกฤตการณ์ เล่ม ๒ จะครองชีวิตอยู่โดยวิธีใด และเล่ม ๓ ทางรอดที่เหลืออยู่**

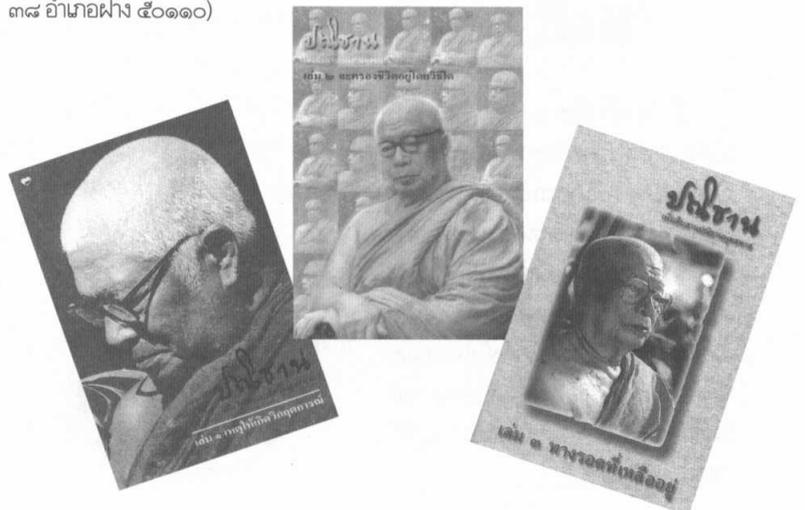
อนึ่ง ปัจจุบัน “โครงการศึกษา แนวคิด ชีวิต และผลงานพุทธทาสภิกขุ” ได้ย้ายออกจากสวนโมกขพลาราม มาทำกิจกรรมด้านเผยแพร่ธรรมะ เช่น จัดอบรม การประยุกต์ใช้ธรรมะในการดำเนินชีวิต, อบรมการวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้กรอบคิดแบบพุทธ แก่ผู้สนใจทั่วไปและพระภิกษุสามเณร, การจัดห้องสมุดธรรมะ, มุมหนังสือ - แถบเสียงคำบรรยายของท่านอาจารย์พุทธทาส ตลอดจนกิจกรรมการศึกษาและปฏิบัติธรรม ตามแนวคำสอนของท่านอาจารย์พุทธทาส โดยจัดกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวในนาม “กลุ่มพุทธทาสศึกษา” ณ ศีลมหาคารม ภายในสวนเมตตาธรรม บ้านห้วยยูงใน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ (ตู้ปณ. ๓๘ อำเภอฝาง ๕๖๑๑๐)

สำหรับหนังสือต่างๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมจัดทำสื่อเผยแพร่ธรรมะนั้น ถึงขั้นนี้ประกอบด้วย

หนังสือชุด “ธรรมทัศน์ของพุทธ

ทาส” ปัจจุบันจัดพิมพ์แล้ว ๑ เล่ม คือ **“เห็นสิ่งจจะ”** และกำลังอยู่ระหว่างการจัดพิมพ์ ๒ เล่ม คือ **“ชีวิตดีงาม”** และ **“ละ-วาง”**

หนังสืออื่น ๆ ใน ตู้หนังสือเสขิยธรรม

คนไทยกับสัตว์ป่า

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)

มูลนิธิพุทธธรรม, ๖๑ หน้า, ๓๕ บาท

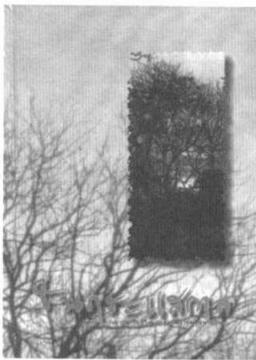
ในปัจจุบัน เวลาเราไปเที่ยวป่า น้อยครั้งนักที่จะได้เห็นสัตว์ป่า ถ้าเห็นก็เป็นสัตว์เล็กสัตว์น้อยๆ ไป เช่น ลิง ชะนี กระรอก ส่วนสัตว์ใหญ่ๆ ชนิดหาดูได้ยาก เช่น ช้าง ปา กวาง เสือ ถ้าต้องการจะดูจริงๆ ก็ต้องติดต่อเจ้าหน้าที่ให้เขาพาเข้าป่าลึกๆ ไปดูในการที่สัตว์ป่าร้อยหรือลงไปอย่างนี้ ก็เพราะศัตรูตัวสำคัญนั่นคือมนุษย์นั่นเอง เพราะเมื่อมนุษย์มีประชากรเพิ่มมากขึ้น มีความเจริญมากขึ้น ก็มีการขยายที่ทำกิน รุกป่าเขตรุกป่าซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ประกอบกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามาส่งเสริมเพิ่มอำนาจการทำลายล้างสัตว์ป่าให้สำเร็จอย่างง่ายดายและรวดเร็ว

เมื่อป่าและสัตว์ป่าลดน้อยลงอย่างรวดเร็ว คนจึงเริ่มเห็นภัยอันตรายที่เกิดขึ้นกับตนเอง คนจึงเริ่มหันมาเห็นความสำคัญของป่าและพยายามที่จะหาทางอนุรักษ์ป่าพร้อมทั้งสัตว์ป่าไว้ มนุษย์จึงต้องหันมาสู้กับมนุษย์ เพื่อจะช่วยเหลือป้องกันป่าและสัตว์ป่าไว้ ทางที่จะอนุรักษ์ได้ผลที่สุด คือ การพัฒนาคน และการพัฒนาแบบยั่งยืนคือ การพัฒนาที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งจะต้องทำให้ได้ทั้งสองฝ่าย คือต้องประสานผลประโยชน์และต้องประสานความร่วมมือเพื่อจะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ถ้าเราพัฒนาคนไม่สำเร็จ แม้ว่าคนนั้นเป็นสัตว์เมืองก็จริง ตัวอยู่ในเมืองแต่หัวใจเป็นสัตว์ป่า และเป็นสัตว์ป่าที่ร้ายกว่า สัตว์ป่าชนิดไหนๆ ทั้งหมด ดังจะเห็นได้ง่ายๆ ว่ากวางไม่หมดไปเพราะเสียกั๊ด แต่กวางจะหมดไปเพราะคนล่า เพราะฉะนั้นเราต้องฝึกคนให้มีเมตตา สัตว์ป่าก็ปลอดภัย

หนังสือชุด “บางแง่มุม” จัดทำโดยอาศัยคำแม่บทจากหนังสือ “ธรรมโฆษณณ์อรรถานุกรม” เป็นแนวทางในการสืบค้นคำบรรยายธรรมะจากหนังสือธรรมโฆษณณ์ชุดใหญ่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลงานชิ้นสำคัญที่สุดของท่านอาจารย์พุทธทาส ถึงบัดนี้ จัดทำออกมาแล้ว ๒ เล่ม คือ บางแง่มุมของกาม ในทัศนะพุทธทาสภิกขุ และบางแง่มุมของศาสนาในทัศนะพุทธทาส และกำลังอยู่ในระหว่างการพิมพ์อีก ๑ เล่ม คือ บางแง่มุมของชีวิตในทัศนะพุทธทาสภิกขุ

สมุดบันทึกการภาวนากับชีวิตและข้อคิดจากพุทธทาสภิกขุ “ในกระแสกาล” เป็นสมุดบันทึกที่นำการปฏิบัติธรรมอันสมสมัย ตามแนวทางของท่านอาจารย์พุทธทาส จากหนังสือธรรมโฆษณณ์ชุด “สมถวิปัสสนาแห่งยุคปรมาณู” ประกอบเข้ากับบันทึกลายมือเรื่อง “จิตประวัตร” ซึ่งยังไม่เคยเผยแพร่มาก่อน มาตีพิมพ์ในลักษณะสมุดบันทึก ซึ่งสามารถใช้ประกอบการปฏิบัติธรรมได้เป็นอย่างดี

หนังสือชุดการตีความ, ขยายความ และอธิบายคำสอนของท่านอาจารย์พุทธทาส ให้สามารถใช้ได้อย่างสมสมัย หรือมีแง่มุมที่ชัดเจนเหมาะสมในการประยุกต์ใช้คำสอนของท่านอาจารย์พุทธทาสได้อย่างเป็นรูปธรรม ปัจจุบันจัดพิมพ์แล้ว ๑ เล่ม คือ “อริยสังคณีแห่งธัมมิกสังคณียม” ซึ่ง จิรฉิมแปลจาก “The Four Noble Truths Of Dhammic Socialism” ของ Santikaro Bhikkhu

หนังสือทั้งหมด มีการจัดรูปเล่มงดงาม ด้วยภาพถ่ายท่านอาจารย์และสถานที่ในสวนโมกข์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาพหายาก มีคุณค่า และเหมาะแก่การสะสม ทั้งนี้โดยแทรมิต้องกล่าวถึงคุณค่าแห่งคำบรรยายธรรมะของท่านอาจารย์พุทธทาส ซึ่งเป็นที่ประจักษ์อยู่แล้วแต่ประการใด

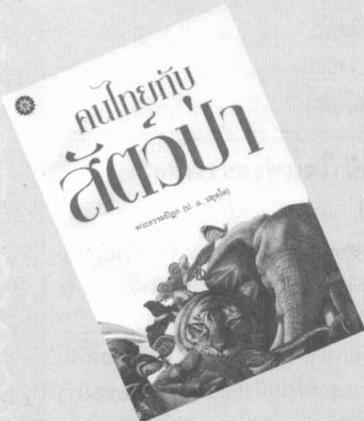

ใจคนก็เป็นสุข

ในหนังสือคนไทยกับสัตว์ป่า พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวไว้ว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่ประเสริฐด้วยการฝึก ที่เรานับถือพระพุทธเจ้าก็เพราะว่าเป็นสัญลักษณ์ของการฝึกตนของมนุษย์

ในหนังสือคนไทยกับสัตว์ป่า ได้สอนวิธีการฝึกตน และการประยุกต์พระพุทธรูปศาสนาเข้ามาพัฒนาจิตใจ และยังยกตัวอย่างวรรณคดีพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับความเมตตากรุณาต่อสัตว์มากมาย เพื่อจะช่วยให้จิตใจที่สัตว์ไม่อยู่ร่วมกับสัตว์ป่าได้อย่างสงบสุข

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่ทรงคุณค่ามาก ยิ่งถ้าคนหรือสัตว์เมืองได้อ่านและฝึกปฏิบัติตามก็จะเป็นการดีทีเดียว ถ้าพวกเราชาวพุทธเห็นความสำคัญและเอาใจใส่จริงที่จะประยุกต์พระพุทธรูปศาสนาพัฒนาจิตใจเพื่อจะอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เอาปัญญาเข้าปัญญา และร่วมมือกันทุกฝ่าย วันหนึ่งเราคงจะได้เห็นธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีน้ำ มีป่า และคนกับสัตว์ก็กลับมาใช้ชีวิตร่วมกันฉันท์เพื่อนร่วมโลกอย่างเช่นอดีตที่ผ่านมา

ทำบุญอย่างไรก็ได้บุญ

พระไพศาล วิสาโล และ ส.ศิวรักษ์

บรรยาย

กองทุนรักษามรดก พิฆัมภ์

๔๖ หน้า ๓๐ บาท

การทำบุญ เป็นประเด็นสำคัญในพุทธศาสนาแบบไทย จึงเป็นเรื่องใหญ่ซึ่งสามารถถ่าประโยชน์สร้างเสริมมหาศาลหากทำด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง ในทางกลับกันก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายมากมายถ้าทำด้วยความหลงงมงาย ปัจจุบันการทำบุญในเมืองไทยกำลังจะเป็นแบบหลังยิ่งขึ้นทุกที ทำบุญอย่างไรจึงจะถูกต้อง ให้ทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์ท่านอย่างถูกต้องตามหลักพุทธศาสนา หนังสือเล่มเล็ก ๆ นี้ให้คำตอบได้ เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้มีที่มาจากกรอภิปรายในงานศพซึ่งต้องการประยุกต์ประเพณีการทำบุญให้เป็นเรื่องของบุญอย่างแท้จริง มีใช้สักแต่ว่าทำตามรูปแบบที่นิยมกัน บุญนั้นมิหลายมิติ ทั้งด้านวัตถุ จิตใจ และสังคม แต่ทุกวันนี้เราไปเน้นที่วัตถุกันมากเกินไป จนลืม ๒ มิติหลัง บุญจึงวิบัติกลายเป็นบาปไปได้ง่าย ๆ

คู่สร้างคู่สม : ชีวิตคู่ในอุดมคติ

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)

กองทุนพิฆัมภ์หนังสือเป็นธรรมทาน

๖๘ หน้า

ท่านพระธรรมปิฎกกล่าวแสดงธรรมเทศนาหลักธรรมสำหรับส่งเสริมชีวิตคู่ครองไว้ในหนังสือเล่มนี้ว่าคู่ครองที่ดีที่จะเป็นคู่ร่วมชีวิตกันได้นอกจากกามคุณแล้ว ควรมีคุณสมบัติและประพฤติกรรมให้สอดคล้องตามแนวอุดมคติในพระพุทธรูปศาสนาอันประกอบด้วย สมชีวิธรรม ๔ ประการ คือ สมสัทธา (มีศรัทธา เคารพ สนใจในอย่างเดียวกัน) สมสীลา (มีศีลธรรมจรรยา ความประพฤติไปกันได้) สมจาคา (ความเอื้อเฟื้อเสียสละ ไม่ขัดแย้ง บีบบังคับ) และ สมปัญญา (รู้เหตุผล เข้าใจกันอย่างน้อย พุฒกันรู้เรื่อง) และที่สำคัญต้องประกอบไปด้วยหลักธรรมสำหรับการครองเรือนคือ อมราวาสธรรม ๔ ประการ คือ สัจจะ (ความจริงใจ) ทมะ (ความฝึกฝนตน ปรับปรุงขันธ์) ความอดทน เข้มแข็ง) และ จาคะ (ความเสียสละ)

...คงไม่มีคุณผู้ชายท่านใดต้องการแต่งงานเพื่อจะหย่าร้าง (เว้นแต่เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างที่ซ่อนเร้น) และก็ไม่มีความผู้หญิงท่านใดยอมแต่งงานกับชายที่ไร้ความเหมาะสมที่จะเป็นคู่ชีวิตของเธอ ในสังคมยุคนี้ เคล็ดลับความสุขของชีวิตคู่ไม่ได้เกิดจากการไปจดทะเบียนที่สำนักงานเขตบางรักในวันวาเลนไทน์ หรือการจัดพิธีสมรสบนรถไฟฟ้าบีทีเอส แต่คู่สมรสต่างต้องศึกษาหาความรู้ เตรียมตัวปรับตัวปรับใจให้เข้ากันได้ และยึดหลักการประพฤติปฏิบัติตามแนวทางในพระพุทธรูปศาสนาซึ่งถือเป็นแนวทางในการใช้ชีวิตคู่ที่มีความสุขและราบรื่นยืนยาว

รายชื่อผู้สมัครสมาชิกเสขยธรรม

๑. คุณสุชัย ศิริประภาณุกุล ๒๐๐ บาท
๒. คุณอนุวัฒน์ โล้วกรรณ์ ๒๐๐ บาท
๓. คุณยศพงษ์ กุแก้วเกษม ๒๐๐ บาท
๔. คุณศิริโรจน์ ศิริประภาพงค์ ๒๐๐ บาท
๕. คุณนุชรี ไชยกิตติวัฒนา ๒๐๐ บาท
๖. คุณทัตยา เขียววิวัฒน์นุกุล ๒๐๐ บาท
๗. พระสมชาย สัจจาโม ๒๐๐ บาท
๘. คุณชาลฤทธิ์ สิงห์แพทย์ ๒๐๐ บาท
๙. คุณอนุพงษ์ เทพวรินทร์ ๒๐๐ บาท
๑๐. คุณสุเมธ กิตติภูมิ ๒๐๐ บาท
๑๑. แม่ชีปราณี เทพสำราญ ๒๐๐ บาท
๑๒. คุณเอกพงศ์ วรพงศ์พิเชษฐ ๒๐๐ บาท
๑๓. คุณสุวารี พันธจารุณี ๒๐๐ บาท
๑๔. คุณสมพงษ์ ชนาประสิทธิ์ ๒๐๐ บาท
๑๕. คุณมารองอร ชำปัญญา ๒๐๐ บาท
๑๖. คุณนิตย ใจลม ๒๐๐ บาท
๑๗. คุณบุญเลิศ นียมทอง ๒๐๐ บาท
๑๘. คุณพูนศิริ ภูระหาญ ๒๐๐ บาท
๑๙. คุณฐิติพงศ์ ทองศิริกุล ๒๐๐ บาท
๒๐. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ๒๐๐ บาท
๒๑. พระนันทราชัย กิตติวงมโณ ๒๐๐ บาท
๒๒. ดร.สายใย เอี่ยมภูมิ ๒๐๐ บาท
๒๓. คุณดวงสมร ลิขิตสวัสดิ์ ๔๐๐ บาท
๒๔. คุณบุษกร ศรีภูรักษ์ ๒๐๐ บาท
๒๕. คุณปรุ่งจิตต์ พนาวัฒน์วงศ์ ๒๐๐ บาท
๒๖. อาจารย์ประศักดิ์ ถาวรยุติการต์ ๔๐๐ บาท
๒๗. พระเมตตา วชิรนนโห ๒๐๐ บาท
๒๘. คุณอนุชน วัฒนาภา ๒๐๐ บาท
๒๙. พระณัฐวัฒน์ ญญาจโร ๒๐๐ บาท
๓๐. พระบุญมี อสุโข ๔๐๐ บาท
๓๑. น.พ. แพทย์พงษ์ วรพงศ์พิเชษฐ ๒๐๐ บาท
๓๒. คุณนรินทร์ สุขวัจน์ ๒๐๐ บาท
๓๓. พระจักรเทพ ปณญาปโต ๒๐๐ บาท
๓๔. คุณรังสิต ทองประคำ ๒๐๐ บาท
๓๕. คุณลำตวน สิงห์พันธ์ ๒๐๐ บาท
๓๖. พระบุญสุข สุขบุญโณ ๒๐๐ บาท
๓๗. คุณบุญเรือน คำปล้อง ๒๐๐ บาท

๓๘. น.พ.วิทยา พิชน์โพบูลย์ ๔๐๐ บาท
๓๙. พระครูประโชตธรรมาติรม ๑,๐๐๐ บาท
๔๐. คุณ Piriya Nowax ๖๐๐ บาท
๔๑. คุณสุวิชัย อนุสรวงกุล ๒๐๐ บาท
๔๒. คุณชำนาญ เศษะนริตติย์ ๑,๐๐๐ บาท
๔๓. คุณสมพร ปาละจูม ๔๐๐ บาท
๔๔. คุณอมร ลิมสุคนธ์ ๒๐๐ บาท
๔๕. สำนักรอสมถ่มหาวิทยาลัยทักษิณ ๒๐๐ บาท
๔๖. คุณสุรัชย์ เศษะพันธุ์ ๒๐๐ บาท
๔๗. คุณเพชรดา เรืองโรจนกุล ๒๐๐ บาท
๔๘. คุณนัตถวรรณี องคสิงห์ ๔๐๐ บาท
๔๙. คุณम्मขวรรณ สุนทรานุรักษ์ ๒๐๐ บาท
๕๐. พระมหาพิชิต คมกีรปญโณ ๒๐๐ บาท
๕๑. พระเกียรติศักดิ์ กิตติบุญโณ ๒๐๐ บาท
๕๒. อาจารย์วินิจนัย แสงสว่างวัฒนะ ๒๐๐ บาท
๕๓. คุณตรีรัตน์ ปิ่นประยงค์ ๒๐๐ บาท
๕๔. คุณกิตติกร สุนทรานุรักษ์ ๒๐๐ บาท
๕๕. พระมหาประนบัติ มหาก็ภิกขุมนโณ ๒๐๐ บาท
๕๖. พระเลิศมงคล กิตติวงมโณ ๒๐๐ บาท
๕๗. พระเวทพงษ์ อธิบุญโณ ๒๐๐ บาท
๕๘. คุณบำรุง พันธุ์สีดา ๒๐๐ บาท
๕๙. คุณสมชาย ปิติเปรมชัย ๒๐๐ บาท
๖๐. คุณแขวง ลีลาเรืองรอง ๒๐๐ บาท
๖๑. พระมหาสยามรัฐ พุทฺธวโร ๒๐๐ บาท
๖๒. พระมหาอินคม ชาครเมธี ๒๐๐ บาท
๖๓. คุณประวิทย์ เยี่ยมแสนสุข ๔๐๐ บาท

รายชื่อสมาชิกอุปถัมภ์

- อาจารย์ประศักดิ์ ถาวรยุติการต์ อุปถัมภ์ ๓ ท่านคือ
๑. แม่ชีอรุณ เพชรอุไร
 ๒. แม่ชีนงคราญ พุฒบุรี
 ๓. อุบาสิกาปลศิริ บุญประเสริฐ
- คุณชำนาญ เศษะนริตติย์ อุปถัมภ์ ๔ ท่านคือ
๑. พระวิมณฑ์ นริสุโร
 ๒. พระพิทยา จานิสโร
 ๓. แม่ชีสมภารณี วงอ่อน
 ๔. แม่ชีพิมพ์ใจ มณีรัตน์

เสมสิกขาลัทยขอเชิญเข้าร่วมอบรม “นิเวศวิทยาแนวลึก : ความเข้าใจแห่งสรรพสิ่ง”

๑๖-๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ ณ อาคารมวกค์สนิท

วิทยากร จอห์น ซีต นักกิจกรรมและนักอนุรักษ์ป่าไม้ชาวออสเตรเลีย มีประสบการณ์ด้านการอบรมนิเวศวิทยาโดยใช้สาธิตจริงเป็นสื่อในการอบรม มานานกว่า ๑๐ ปี จอห์นอุทิศตนเพื่อการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างจริงจัง ทุกครั้งจอห์นจะนำรายได้จากการอบรมมอบให้แก่หน่วยงาน หรือกลุ่มอนุรักษ์ป่าไม้

เนื้อหา คนทั่วไปมักเข้าใจและตระหนักถึงความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งด้วยการคิดแบบตรรกะ การอบรมนี้จะพยายามให้เราได้ผ่านประสบการณ์การเชื่อมโยงของตัวเรากับธรรมชาติด้วยหัวใจ และร่างกายของเราด้วยการพัฒนาความรัก ความกรุณา และความเข้าใจสรรพสิ่ง

สนใจเข้าร่วมอบรมกรุณาติดต่อ **เสมสิกขาลัทย ๘๖๐-๒๑๙๔ หรือ ๔๓๘-๙๓๓-๑๒ ต่อ ๑๐๗-๑๐๘**

สันติภาพในมือเรา

สมาชิกทั่วไปแห่งองค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ปี ๒๐๐๐ เป็นปีสากลเพื่อวัฒนธรรมแห่งสันติภาพ คณะผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพจึงได้ร่วมกันร่าง ประกาศ ๒๐๐๐ ขึ้นในวโรกาสเฉลิมฉลองครบรอบ ๕๐ ปี แห่งการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ขอเชิญเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวสากลเพื่อวัฒนธรรมแห่งสันติภาพและสันติวิธี

เนื่องจากคริสตศก ๒๐๐๐ เป็นปีแห่งการเริ่มต้นใหม่ เป็นโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมแห่งสงครามและความรุนแรงมาเป็นวัฒนธรรมแห่งสันติภาพและสันติวิธี

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ต้องการความร่วมมือร่วมจากพวกเราทุกคน ในการหยิบยื่นคุณค่าไปยังเยาวชนและคนรุ่นต่อไปในอนาคต เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้พวกเขาช่วยกันสร้างสรรค์โลกใบนี้ให้มีความยุติธรรม ความสามัคคี มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีเสรีภาพ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และมีความเจริญรุ่งเรืองเพื่อมนุษยชนทั้งมวล

เนื่องจากวัฒนธรรมแห่งสันติภาพนั้น นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และสามารถพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนนำความยุติธรรมคืนมาสู่พวกเราแต่ละคน

เนื่องจากข้าพเจ้าตระหนักในความรับผิดชอบที่มีต่ออนาคตของมนุษยชาติ โดยเฉพาะต่อเด็ก ๆ ในวันนี้และวันข้างหน้า

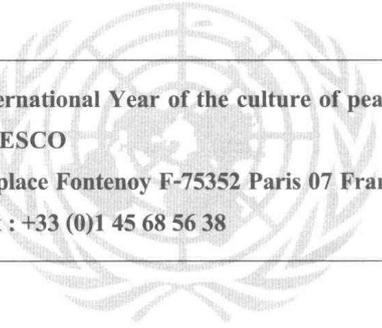
ข้าพเจ้าจึงขอให้ปฏิญญาว่า ในชีวิตประจำวันของข้าพเจ้าก็ดี ในครอบครัวของข้าพเจ้าก็ดี ในการทำงาน ในชุมชน ในประเทศ ตลอดจนในภูมิภาคของข้าพเจ้าก็ดี ข้าพเจ้าจัก :

- “ให้ความเคารพต่อสรรพชีวิต” เคารพในชีวิตและศักดิ์ศรีแห่งมนุษย์ของแต่ละคน โดยปราศจากอคติและการแบ่งแยกเปรียบเทียบ
- “ปฏิเสธความรุนแรง” ผีกล่นสันติวิธีด้วยความกระตือรือร้น และลดเว้นความรุนแรงในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะ เป็นทางกาย ทางเพศ ทางจิตใจ ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะต่อผู้ที่อ่อนแอและถูกกีดกันสิทธิ์ อย่างเช่น เด็กและคนหนุ่มสาว
- “ถือถูลแบ่งปันกับผู้อื่น” แบ่งปันเวลาและทรัพยากรทางวัตถุด้วยจิตวิญญาณแห่งความกรุณา เพื่อยุติการผูกขาดกีดกัน การกดขี่เอาเปรียบอันไร้ความยุติธรรมทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง
- “สดับฟังเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจ” ปกป้องเสรีภาพในการแสดงออก และเสรีภาพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ให้สิทธิพิเศษอย่างสม่ำเสมอในการแลกเปลี่ยนสนทนาและการฟัง โดยปราศจากความยึดติดคลั่งไคล้ การใส่ร้าย และการปฏิเสธสิทธิของผู้อื่น
- “ธำรงพิทักษ์ผืนโลก” สนับสนุนพฤติกรรมการบริโภคที่มีสำนึกความรับผิดชอบ และเห็นชอบกับการพัฒนาที่เคารพสรรพชีวิตและพิทักษ์รักษาความสมดุลแห่งธรรมชาติบนผืนโลก
- “รื้อฟื้นความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน” สนับสนุนช่วยเหลือการพัฒนาในชุมชนของข้าพเจ้า ด้วยการเคารพในหลักการประชาธิปไตย และเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ใหม่ในความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ท่านสามารถถ่ายสำเนาและแจกจ่าย ประกาศ ๒๐๐๐ ไปยังใครก็ได้ที่อยู่รอบข้างคุณ

- ท่านสามารถลงลายมือชื่อใน คำประกาศ ๒๐๐๐ ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่ www.unesco.org/manifesto2000
- ถ้าท่านไม่มีจุดเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ให้ส่งแบบฟอร์มลายมือชื่อมายัง

International Year of the culture of peace
UNESCO
7, place Fontenoy F-75352 Paris 07 France
Fax : +33 (0)1 45 68 56 38

ชื่อสกุล.....

ชื่อตัว.....

วันเกิด..... เพศ :ชายหญิง

ที่อยู่.....

.....

.....

ประเทศ.....

.....

ลายมือชื่อ และวันที่

.....

ชื่อของท่าน ในฐานะผู้ร่วมลงนามในคำประกาศ ๒๐๐๐ จะปรากฏบน
ไซต้อินเทอร์เน็ตที่อุทิศเพื่อการร่วมรณรงค์ในครั้งนี้.

สมาชิกทั่วไปแห่งองค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ปี ๒๐๐๐ เป็นปีสากลเพื่อวัฒนธรรมแห่งสันติภาพ คณะผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพจึงได้ร่วมกันร่าง ประกาศ ๒๐๐๐ ขึ้นในวโรกาสเฉลิมฉลองครบรอบ ๕๐ ปี แห่งการประกาศแถลงการณ์สากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

รายนามทั้งหมดที่ร่วมลงนามใน คำประกาศ ๒๐๐๐ จะได้รับการเสนอต่อ สมาชิกทั่วไปแห่งองค์การ สหประชาชาติเพื่อสหัสวรรษใหม่ภายในเดือนกันยายน ค.ศ.๒๐๐๐.

manifesto 2000 © ประกาศ ๒๐๐๐ © UNESCO

ใบสมัครสมาชิก

เสขิยธรรม

ข้าพเจ้า พระ แม่ชี นาย นาง น.ส.

ฉายา/นามสกุล อายุ ปี พรรษา

การศึกษา นักธรรม บาลี เปรียญ

ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

มัธยมศึกษา, ปวช., ปวส.

อื่น ๆ (ระบุ)

อาชีพ รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ ทำงานเอกชน

ธุรกิจส่วนตัว นักศึกษา

อื่น ๆ (ระบุ)

รายได้/เดือน งานอดิเรก

หนังสือที่ชอบอ่าน ๑.

๒.

สมัครเป็นสมาชิก หนังสือ "เสขิยธรรม"

สมาชิกใหม่ ต่ออายุสมาชิก (เลขสมาชิกเดิม.....)

เป็นเวลา ปี (ปีละ ๒๐๐ บาท ๔ ฉบับ) เป็นเงิน บาท

เริ่มรับตั้งแต่ฉบับ

๑. สถานที่ส่งหนังสือ (สำหรับตัวท่านเอง)

.....

รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์

๒. สถานที่ส่งหนังสือ (สำหรับผู้ที่ท่านแนะนำ)

.....

.....

รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์

โดยได้แนบ ธนาณัติ ตัวแลกเงินไปรษณีย์ เช็คของขวัญ

ส่งจ่ายในนาม นางสาวศิริพร ฉัตรศิริบุญมงคล (ปณ. คลองสาน)

ส่งที่ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)
๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระยา
คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

สิทธิพิเศษสำหรับสมาชิก

๑. ท่านสามารถระบุชื่อสมาชิกสมทบจำนวน ๑ ท่าน เพื่อมอบโอกาสในการอ่านเสขิยธรรม ในจำนวนและระยะเวลาเท่ากับอายุสมาชิกของท่าน

๒. เสขิยธรรมจะประกาศรายชื่อนี้ลงในสื่อสาธารณะเป็นพิเศษสำหรับสมาชิกฯ ในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งสมาชิกจะสามารถสั่งซื้อได้ทางไปรษณีย์

กลุ่มพุทธทาสศึกษา

ขอเชิญชวน ท่านผู้มีความสนใจ และประสงค์จะสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มฯ ในโครงการ "มุมหนังสือท่านพุทธทาส" ภายในห้องสมุดคีลมนาคธรรม ร่วมบริจาค "หนังสือ" อันเป็น ผลงานการเขียนโดยตรง, ที่ถอดจากเทปคำบรรยาย และหนังสืออันมีเรื่องราวเกี่ยวกับ หรือเนื่องอยู่กับท่านอาจารย์พุทธทาส ประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือเล่ม, ฝึกอบรม, วารสาร, นิตยสาร ฯลฯ ตลอดจนงานวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือใหม่แต่อย่างใด

ท่านสามารถบริจาคหนังสือดังกล่าวได้ที่

นายสมเกียรติ มีธรรม
คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.)
๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระยา
เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
โทร. ๐๒-๔๓๓๗๒๔๔๕ โทรสาร. ๐๒-๔๓๓๗๒๔๔๕๐
หรือที่

กลุ่มพุทธทาสศึกษา
สวนเมตตาธรรม บ้านหัวขุมใน
หมู่ที่ ๕ ต.สันทราย อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๑๐
ตู้ปณ. ๓๘ อ.ฝาง

และเพื่อความเหมาะสมบางประการ
ขอความกรุณางดการบริจาคเป็นเงิน

สำหรับท่านที่อยู่ในกรุงเทพและเชียงใหม่
ซึ่งประสงค์จะบริจาคเป็นจำนวนมาก ทางกลุ่มฯ
ยินดีจะเดินทางไปรับหนังสือจากท่านโดยตรง

ความจริงที่ถูกมองข้าม อนุสติจากกรณีฆ่า ๑๐ ศพ ที่โรงพยาบาลราชบุรี

กองบรรณาธิการ

อาตมาเสียใจที่มีคนตาย แม้เขาจะยึดโรงพยาบาล อาตมาก็คิดว่าไม่สมควรตาย เมื่อพิจารณาจากเหตุการณ์ต่าง ๆ อาตมา จะขยายความต่อไป ประการที่สอง อาตมาเสียใจก็เพราะรัฐบาลของเราไม่ได้มีความพยายามมากเพียงพอในการที่จะใช้สันติวิธีทั้งที่มีทางเลือก ทั้งที่สถานการณ์ไม่วิกฤตมากขนาดที่จะต้องใช้ความรุนแรงอย่างสยดสยองแบบนั้น ปรากฏอยู่แล้วว่กะเหรี่ยงติดกองกำลังไม่ได้ทำร้ายตัวประชาชน

ภาพประกอบโดย กวีวงศ์

อาตมาก็คิดว่าตรงนั้นเป็นประเด็นสำคัญ แต่เมื่อวานนี้ ถ้าเราได้อ่านคำให้สัมภาษณ์ของ ร.ต.อ.เชาว์ รอดสวัสดิ.สภอ. ราชบุรี ซึ่งเป็นตำรวจที่ปลอมตัวเข้าไปอยู่ในกลุ่มผู้ก่อการร้ายใน เป็นคนที่ประกบติดอยู่กับคนที่ชื่อ หนุ่ย เกษมตลอดเวลา เขาให้สัมภาษณ์ เมื่อวานผ่านสใจ อยากให้ทุกคนได้อ่าน เขาบอกตอนหนึ่งว่าตอนค่ำหนุ่ย เริ่มมาปรึกษาเขาแล้วว่าจะมอบตัวอย่างไร และถามต่อไปว่ามอบตัว จะมีโทษแค่ไหน มันเริ่มมีความพร้อม

ที่จะมอบตัวแล้ว เรื่องนี้รัฐบาลรู้ใหม่หรือไม่สนใจที่จะรู้ เพราะเตรียมไว้แล้วว่งานนี้ต้องจำกัด
ข้อสำคัญอีกข้อหนึ่งก็คือว่า ข้อเรียกร้องของพวกเขาอ่อนถึงแม้ปฏิบัติการของเขาเป็นปฏิบัติการที่แทบไม่เคยมีในโลกคือยึดโรงพยาบาล จะพูดว่าผิดมนุษยธรรมก็ได้ แต่ถ้าเราดูข้อเรียกร้อง อาตมาก็คิดว่าข้อเรียกร้องของเขาเป็นข้อเรียกร้องที่อ่อนที่สุดในบรรดากการก่อการร้ายที่อาตมาเคยได้ยินมา เขาไม่ได้เรียกร้องให้ปล่อยผู้คนที่ติดคุก เขาเรียกร้องขอให้ส่งหมอและพยาบาลไปช่วยที่ห้องกะเหรี่ยงของพวกเขา ทั้งฝั่งพม่าและไทยก็แล้วแต่ เขาเรียกร้องให้เปิดพรมแดนเพื่อที่จะรับคนที่ถูกโอบล้อมจากกองทัพพม่า เขาเรียกร้องขอให้ประเทศไทยเลิกยิงปืนในเขตที่ตั้งของเขา

ในบรรดาข้อเรียกร้องของกรชนพม่าการก่อการร้ายที่อาตมาเคยเห็นมา ข้อเรียกร้องของเขาอ่อนที่สุด ซึ่งง่ายต่อการยินยอม แต่ข้อหนึ่งที่รัฐบาลยินยอมไม่ได้คือ เขาขอให้รัฐบาลไม่เอาผิดจากเขา

ที่จจะมอบตัวแล้ว เรื่องนี้รัฐบาลรู้ใหม่หรือไม่สนใจที่จะรู้ เพราะเตรียมไว้แล้วว่งานนี้ต้องจำกัด

ทำไมรัฐบาลถึงใช้กำลังความรุนแรงอย่างรวดเร็ว อาตมาเชื่อว่า มีสาเหตุ ๒-๓ ประการ นอกจากเป็นเพราะเขาทำการอุกอาจยึดโรงพยาบาลแล้วยังเป็นเพราะพวกนี้คือกะเหรี่ยงเป็นคนชั้น ๒ ที่มีค่ามีความหมายน้อย รัฐบาลตระหนักดีว่าผู้ก่อการร้ายกะเหรี่ยงทั้งหมดนี้ หนึ่งในคนชั้นสอง สองเป็นผู้ก่อการร้ายมือสมัครเล่น ออกจากบ้านมา ไม่รู้เลยว่ากรยึดโรงพยาบาลมันผิดกฎหมายแค่ไหน ไม่รู้แม้กระทั่งวิธีการยึดโรงพยาบาลเขากทำอย่างไร มีที่ไหนปล่อยให้ตำรวจเข้าออกโรงพยาบาลเป็นว่าเล่น แสดงถึงความอ่อนหัดในเรื่องการก่อการร้าย รัฐบาลตระหนักดีว่ารัฐบาลเป็นต่อ อันนี้เป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลตัดสินใจที่จะปราบ โดยไม่คิดถึงเรื่องการใช้สันติวิธีแล้ว เพราะว่ามันปราบง่าย นอกจากผู้ที่เขาไปยิงจะได้รับผลเสียหายน้อยแล้ว ก็ยังเชื่อว่าตัวประกันจะไม่ได้รับอันตรายมาก เพราะเห็นอยู่ตลอดเวลาว่าตัวประกันปลอดภัย และไม่ได้อยู่ถูกคุกคามใด ๆ เลย ถ้าเป็นผู้ก่อการร้ายมืออาชีพแล้ว เขาจะไม่ปล่อยให้ตัวประกันลอยนวล เขาต้องจับมาเป็นประกันบ้าง นี่ก็เปล่า กลับปล่อย กลับช่วยเหลือให้ตัวประกันหลบหลุกกระสุนปืน ทั้งหมดนี้ อาตมาก็คิดว่าเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลไม่พยายามที่จะใช้สันติ

* ดัดทอนและเรียบเรียงจากคำอภิปรายของพระไพศาล วิสาโล ในการร่วมอภิปรายเรื่อง "สังคมไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมแห่งความรุนแรงจริงหรือ : อนุสติจากกรณีโรงพยาบาลราชบุรี" เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เวลา ๑๖.๓๐-๑๘.๐๐ น. ห้อง ๒๐๒ คณะรัฐศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์) โดยมี รศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ ดำเนินรายการ บทเพลงวิชัย โศภทวี ร่วมอภิปราย

วิธีในการแก้ปัญหาหนี้

สันติวิธีเพื่อจะหาทางออกจากกรณีนี้มีมามาก ซึ่งไม่จำเป็นต้องลงเอยด้วยการปล่อยคนเหล่านั้นให้ลอยนวลเหมือนในกรณียึดสถานทูตพม่าเมื่อปีที่แล้ว...ไม่จำเป็น! รัฐบาลสามารถที่จะกดดันให้เขามอบตัวก็ได้ และถ้ารัฐบาลลงใจที่จะสืบหาข้อมูลก็จะพบว่าคนเหล่านั้นเริ่มลังเลแล้วว่าที่จะมอบตัว เพราะอย่างน้อยมันได้บรรลุผลหลายอย่าง คือเรียกร้องให้คนได้ตระหนักถึงปัญหาของประเทศพม่า แต่ว่าเนื่องจากรัฐบาลมีเป้าหมายหลายอย่าง ในการที่จะกำจัดคนพวกนี้ ไม่ใช่เพื่อรักษา... เพื่อป้องกันตัวประกันเท่านั้น แต่เพื่อตอบสนองผลทางการเมืองอื่นด้วย เช่น เชือดไก่ให้ลิงดู หรือเพื่อที่จะลดแรงกระแทกจากการเมืองภายในประเทศ จากสื่อมวลชนที่กระพือให้ใช้วิธีรุนแรง ลดปัญหาจากการกดดันของพม่า

สรุปก็คือว่า คนเหล่านั้นก็คือเบี้ย เป็นเบี้ยเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ทางการเมือง เช่น ส่งสัญญาณไปเตือนกลุ่มก่อการร้ายอื่นๆ ด้วยว่าถ้าพวกเขายังไม่ก็จะเจอดี นี่คือเหตุผลที่ทำให้ทางสันติถูกปิดโดยฝ่ายรัฐบาล ที่จริงอันนี้ก็ควรตำหนิฝ่ายที่บุกยึดโรงพยาบาลด้วย อาตมาคิดว่าข้อเรียกร้องของเขานี้ประกอบด้วยมนุษยธรรมมาก เรื่องการขอให้หมอและพยาบาลไปรักษาเพื่อนที่น้องของเขา ขอให้เปิดชายแดน ขอให้อย่างยิงกระสุนวิถีโค้งเข้าไปในพื้นที่ คือข้อเรียกร้องซึ่งมีมนุษยธรรมมาก และถ้าเขาคิดใช้วิธีสันติก็จะประสบความสำเร็จ ความสำเร็จไม่มากก็น้อย แต่เพราะเขาไม่คิดที่จะใช้วิธีแห่งสันติ เขากลับมาความรุนแรงจนกระทั่งคิดว่าต้องใช้ความรุนแรง ถึงจะประสบความสำเร็จ เหมือนกับที่ทำให้กรณีสถานทูตพม่า วิธีคิดคล้ายๆ กันเลยทั้งสองฝ่าย ไม่ได้มองหาหนทางแห่งสันติ

แต่อย่างน้อยในกรณีกะเหรี่ยงทั้ง ๑๐ นี้อาตมาคิดว่าน่าเห็นใจ ถึงแม้ว่าเขาจะใช้ความรุนแรง แต่ก็ใช้ความรุนแรงอย่างจำกัด ไม่มีใครตายเพราะฝีมือเขา แลรัฐบาลมีทางเลือกมากกว่ามกมายมากกว่า กะเหรี่ยงเหล่านั้นในการใช้สันติวิธี แต่รัฐบาลไม่ใช่ และความรุนแรงที่รัฐบาลใช้เป็นความรุนแรงที่ไม่จำกัด ถือเป็นความรุนแรงที่เกินขีด

ประการที่สาม อาตมาเสียใจที่คนไทยมีความสะใจ ลิงโลดโจที่กะเหรี่ยง ๑๐ คนนั้นตาย ถ้าถามว่าสังคมไทยเข้าสู่ความรุนแรงหรือเปล่า ก็เป็นการตอบในตัวเองอยู่แล้ว ตามธรรมเนียมไทยเราจะไม่อภัยศัตรู เวลาตายยังต้องไปเผาศีกันเลย แม้ว่าจะเกลียดชังกันมาก่อน เมื่อตายไปยังต้องอุทิศส่วนกุศลไปให้ ไม่มีการฆ่าตัด

ถามว่าเขาสมควรถายไหม หลายคนตอบว่าเขาสมควรถาย อาตมาขอถามว่าเขาสมควรถายได้อย่างไร เขาไม่ได้ฆ่าใครสักคนเลย เขาไปยึดโรงพยาบาล โฆษณาเบาะหนึ่งเป็นคนไทยที่แค่ติดคุก อย่างมากก็ติดคุกตลอดชีวิต ไม่สามารถออกมาประหารชีวิตได้เลย แต่เขาก็เป็นกะเหรี่ยงเป็นคนชั้นสอง มีความเป็นมนุษย์น้อยกว่าเรา เขาก็สมควรถายใช่หรือเปล่า แล้วเราไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบเลย เราคิดว่า ความรุนแรงเมื่อใช้แล้วมันจะจบ เราคิดว่าเป็นการตัดไฟแต่ต้นลม แต่ไม่ใช่เป็นการตัดไฟเลย ไฟก็ยังไหม้อยู่ก็เห็นอยู่แล้วว่ตอนนั้นคิดอะไร

ขึ้นที่ราชบุรี เกิดอะไรขึ้นกับคนที่อยู่ในเหตุการณ์หลายคนยังนอนไม่หลับยังขวัญผวา เสียขวัญอยู่ แล้วมันยังจะมีมาเรื่อย ๆ ยังไม่พูดถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ถ้ามีกลุ่มผู้ก่อการร้ายกลุ่มใหม่ขึ้นมา เขาจะใช้วิธีการที่โหดเหี้ยมกับตัวประกันยิ่งกว่านี้หรือเปล่า และนี่ใครได้ผลกระทบ ก็คือคนไทย

ถามว่าเหตุการณ์คราวนี้ อะไรคือเหยื่อของความรุนแรง อันที่หนึ่งก็ชัดอยู่แล้วคือผู้ที่กระทำไม่ใช่มีแค่กะเหรี่ยง ๑๐ คนเท่านั้น เวลาเกิดความรุนแรงขึ้นแล้วอย่าคิดว่าเหยื่อคือผู้อยู่ในเหตุการณ์เท่านั้น หรือว่าจะตัดสินปัญหาเฉพาะตอนเหตุการณ์สิ้นสุดแล้วเป็นอันจบกัน...ไม่ใช่! เหยื่อของความรุนแรงจะเกิดขึ้นตามหลังจากนั้นในสงครามเวียดนาม ทหารอเมริกันตายไป ๕๐,๐๐๐ คน แต่ความรุนแรงไม่ได้จบลงเมื่อสงครามเวียดนามยุติเท่านั้น คนที่ผ่านเหตุการณ์นั้นกลับมาแล้วฆ่าตัวตายอีกเป็นหมื่น นี่คือเหยื่อของความรุนแรง ในกรณีราชบุรีก็เหมือนกัน คนไทยที่อยู่ในเหตุการณ์ตอนนี้ยังนอนไม่หลับ นอนขวัญผวา นี่คือเหยื่อเหมือนกัน เหยื่อของความรุนแรงจากปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ไทย

"ลัจจะ" หรือ "ความจริง" คือเหยื่อประการต่อมาของความรุนแรง ความจริงคือเหยื่อของความรุนแรงที่ราชบุรีอย่างเห็นได้ชัด เราจะเห็นได้ว่า มีการพยายามปกปิด "ความจริง" ในเหตุการณ์นี้หลายประการ เช่น ลักษณะการตายของกะเหรี่ยงทั้งสิบ เขาถูกยิงหลังจกมอบตัวแล้วหรือถูกยิงขณะต่อสู้กัน นอกจากนี้ยังมีกรปกปิดข้อเท็จจริงว่า คนไทยที่ตายในเหตุการณ์นี้มีกี่คน มีพยานบอกแล้วว่าคนในโรงพยาบาลตาย ๓ แต่ทางโรงพยาบาลบอกว่าตายเพราะเป็นโรคไม่เกี่ยวข้องกับการปะทะของรัฐบาล แต่หลังๆ ญาติของคนป่วยก็ออกมายืนยันว่ามีคนตายอย่างน้อย ๗ คนในวันนั้นอย่างน้อยและอย่างน้อย ๒-๓ คน ตายเพราะช็อคเสียชีวิตจากฝ่ายเราเอง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเองก็ออกมาปฏิเสธว่าไม่มีคนตายเพราะสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์รุนแรงในครั้งนี้นี่ด้วย นี่คือตัวอย่างหนึ่งที่ความจริงถูกปกปิด

ความจริงอันนี้ก็โยงมาถึงเรื่องที่ว่ารัฐบาลพยายามจะควบคุมไม่ให้สื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูล มีความพยายามที่จะควบคุมสื่อมวลชนอย่างน้อยในช่วงอาทิตย์แรก แต่ตอนนี้ความจริงก็ค่อยเปิดออกมาทีละนิด แต่คนที่พยายามเปิดความจริง หลายคนก็โดนเล่นงาน นายตำรวจ ๒ คน ถูกดำเนินคดีทางวินัยเพราะเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนเข้าไปทำข่าวในโรงพยาบาลระหว่างที่บุกยึด กับเข้าไปถ่ายรูปศพหลังจากมีการปะทะกันแล้วนี่เป็นความพยายามปกปิดความจริง

และความจริงสำคัญที่ถูกปกปิดอีกประการหนึ่งก็คือ คนกะเหรี่ยงทั้ง ๑๐ มีความเป็นมนุษย์เหมือนนับเรา แต่ภาพที่ออกมาทำให้เห็นว่าคนพวกนี้ไม่ใช่มนุษย์ มีการทำลายความเป็นมนุษย์ของเขาโดยกล่าวหาว่าพวกนี้เป็นคนป่าเถื่อนแล้วร้ายไร้มนุษยธรรม แต่ความจริงเรารู้ใช้ใหม่ว่า คนเหล่านั้นปฏิบัติอย่างสุภาพกับตัวประกันอย่างไว้ใจ แต่ที่คือความจริงที่ถูกปกปิดที่เราไม่รู้!

ธรรมชาติครั้งที่ ๕

เดินเท้าสู่วัฒนธรรมดั้งเดิม

...บนถนนที่ชื่อ “การพัฒนา”

กองบรรณาธิการ

คำ นานแห่งทะเลสาบสงขลาและ
ลุ่มน้ำ สืบทอดอย่างต่อเนื่อง
ยาวนาน ควบคู่กับวิวัฒนาการ
ของมนุษยชาติ รุ่นแล้วรุ่นเล่า จากชั่ว
ชีวิตหนึ่ง สู่ชั่วชีวิตหนึ่ง จากปากคำ
บอกเล่า จนกลายเป็นเรื่องราวในนิทาน
โคลกธรรม กวีนิพนธ์ หรือกระทั่ง
วรรณกรรม

...ก่อนผู้รู้หรือปัญญาชนยุคใหม่
ทั้งในห้องถิ่นและต่างถิ่น จะสรุปรวมลง
ในแผนที่และบันทึกทางประวัติศาสตร์

ด้วยอัจฉริยภาพ ศิลปินพื้นบ้าน
หลากหลายสาขา ร้อยเรียงถ้อยคำ ท่วง
ท่า ตลอดจนกลิ่นสีและลวดลาย บันทึก
ข้อเท็จจริงแห่งปรากฏการณ์ที่ได้พบ
เกิดภูมิตรกรรมนานัปการ เป็นสุน-
ทรีย์ภาพอันสอดคล้องและกลมกลืน
ระหว่างมนุษย์ผู้อ่อนน้อมถ่อมตน
กับมารดาแห่งธรรมชาติผู้อารี ผู้เป็นต้น
กำเนิดของสรรพพลัง กระทั่งมนุษย์

จากทะเลน้อย ลู่ทะเลหลวง
(ตอนบน ตอนกลาง) และทะเลสาบ
สงขลา (ตอนล่าง) ทุกแห่งน้ำ ชายฝั่ง
ทำเทียบเรือ ป่าพรุ และป่าชายฝั่ง
ทุกชุมชนและหมู่บ้าน ถูกผูกโยง และ
ถักทอเข้าด้วยกัน โดยมีผืนน้ำกว้างและ

ลุ่มน้ำโดยรอบเป็นเสมือน
“หัวใจ” หรือ “แกนกลาง”
ยึดโยงธรรมชาติและผู้คน
ผสานเข้ามาเป็นเนื้อเดียวกัน
ด้วยวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ
อันผ่านการพิสูจน์และทดสอบ
จากชีวิตแล้วชีวิตเล่า ที่เกิดขึ้นและล้ม
ตายอยู่ในดินแดนแถบนี้

ทะเลสาบแห่งนี้ จึงมิใช่เป็นเพียง
ทรัพยากรน้ำซึ่งวัดปริมาณออกมาเป็น
หน่วยนับตามมาตรต่างๆ มิใช่แหล่ง
“น้ำดิบมีคุณภาพ” ที่น่าจะสามารถนำไป
เป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตของกิจ-
การใดๆ มิใช่เป็นเพียงแหล่งเพาะพันธุ์
สัตว์น้ำ แหล่งประกอบอาชีพทางการ
ประมงทั้งในทะเลสาบและพื้นที่ติดต่อกับ
ทะเลสาบ) มิใช่แหล่ง “ท่องเที่ยว” อัน
มีศักยภาพสูง ในการรองรับอุตสาหกรรม
ชนิดใหม่ตามกรอบคิดของรัฐ ซึ่ง
มุ่งหวังรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติใน
ระยะสั้น ด้วยการขายวัฒนธรรมจอม
ปลอมและบริการต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ขณะเดียวกัน ชุมชนรอบๆ ทะเล
สาบและลุ่มน้ำ ก็มีใช้เป็นเพียงแหล่ง
ผลิตแรงงานคุณภาพดีราคาถูก ผู้ซึ่ง
จำเป็น (และจำยอม) ต้องยึดเอาอาชีพ

กรรมกระระดับต่าง ๆ ในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เป็นที่พึ่งอย่างไม่มี
ทางเลือก เพราะการหากินในอาชีพอื่น
เนื่องกับทะเลสาบไม่สามารถดำเนินไปได้
อย่างมั่นคงเช่นเดิม อีกทั้งพื้นที่ลุ่มน้ำโดย
รอบ ก็ทำใช้เนื้อดินอุดมในการรองรับ
“การผลิตเพื่อการส่งออก” ทั้งที่เป็นนาข้าว
หรือหน่าข้าวไม่

ทะเลสาบสงขลาและลุ่มน้ำ ใน
ฐานะของแอ่งอารยธรรม-วัฒนธรรม
อันผูกโยง “ชีวิต ชุมชน ธรรมชาติ และ
ศาสนธรรม” ในดินแดนแถบนี้ มีความ
เป็นมา เป็นอยู่ และเป็นไป กว้างขวาง
และยิ่งใหญ่กว่าสายตาคับแคบของผู้
เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ทั้งที่จะมุ่งกระทำ

ย้าย หรือกระทั่ง หวังว่าจะแก้ไขปัญหาคะเลสาบ มากมายนัก...

“การพัฒนา” อันเป็นกระแสหลัก (และดูเหมือนจะเป็นกระแสเดียวในการกำหนดอนาคตของประเทศชาติในสายตาของผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้อง) กำลังเอ่อท่วมทะเลสาบสงขลาและลุ่มน้ำขึ้นมาทุกขณะ มันรุกคืบไปข้างหน้าพร้อม ๆ กับแผ่กว้าง และดูดกลืนสรรพสิ่งเข้ามารองรับการขยายตัวยิ่งขึ้นทุกที จากจุดเริ่มต้นเป็นความต้องการพื้นที่ นำไปสู่การเปลี่ยนวิถีชีวิต วิถีคิด การแก้ปัญหา หรือกระทั่งการเสพรับและบริโภคของผู้คน

พร้อม ๆ กันนั้น ร่องรอยกลางเลื่อนแห่งความยิ่งใหญ่ของทะเลสาบสงขลาและลุ่มน้ำ ตลอดจนคาบสมุทรสทิงพระในอดีต ที่ยังพอหลงเหลือร่องรอยอยู่บ้าง ก็กำลัง “ถูกกระทำ” ให้ลดความสำคัญลงไปทุกที ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

จากการจัดธรรมชาติเพื่อทะเลสาบสงขลาและลุ่มน้ำมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๓๘ ถึงปัจจุบัน ทั้งองค์การร่วมจัดและผู้ร่วมเดิน ในฐานะ “เครือข่ายธรรมชาติเพื่อทะเลสาบสงขลา” พบว่า ปัญหาทางกายภาพของทะเลสาบสงขลาและลุ่มน้ำ เช่น ความตื้นเขิน คุณภาพน้ำ การสูญเสียพื้นที่ของพืชและสัตว์ ฯลฯ ทำให้เป็นสาเหตุหลักหรือปัจจัยสำคัญเพียงประการเดียวของทะเลสาบไม่ หากแต่ปัญหาของการแยกทะเลสาบสงขลาออกเป็นส่วน ๆ (เพื่อความสะดวกในการกำหนดกรอบและขอบเขตของปัญหาอย่างชัดเจน ง่ายในการกำหนดแผนแก้ไข) จนทำให้ทุกฝ่ายแม้กระทั่งชาวบ้าน ไม่สามารถมองปัญหาทะเลสาบได้อย่างเชื่อมโยงหรือเป็นองค์รวม หรือการละเลยมิติทางด้าน

วัฒนธรรม-อารยธรรม อันเป็นรากเหง้าเดิม ที่สมาชิกในชุมชน “ตกผลึก” มาจากการใช้ชีวิตร่วมกับทะเล ตลอดจนการละเลยมิติด้านศาสนธรรม ทั้งในฐานะเป้าหมายและเครื่องมือของการแก้ปัญหา

ก็เป็นสาเหตุของปัญหาทะเลสาบ และเป็นสาเหตุของความล้มเหลวในการแก้ปัญหาทะเลสาบสงขลาและชตลุ่มน้ำ โดยรอบเช่นเดียวกัน

แนวโน้มในการขยายตัวของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ภายใต้ทุนและการจัดการของนายทุนชาติและบรรษัทข้ามชาติ ที่กำลังเกิดขึ้นกับคาบสมุทรสทิงพระ เช่น กรณีโรงกลั่นน้ำมันกลุโชนัย หรือการแย่งชิงพื้นที่และทรัพยากรน้ำระหว่างเกษตรกรรมผู้เลี้ยงกุ้งกับชาววนช้ำ การขยายตัวอย่างรวดเร็วยิ่งของนาุ้งที่รายรอบทะเลสาบ ตลอดจนการแย่งชิงทรัพยากรและวิถีประกอบการในกรณีเรือปั่นไฟจับปลากะตัก และโครงการสร้างคันกันน้ำเค็มเลียบชายฝั่งจากอำเภอกระเสลีนธุ์ถึงอำเภอระโนด รวมทั้งความพยายามที่จะสร้างเขื่อนกันน้ำเค็มระหว่างจุดหนึ่งในพื้นที่ชายฝั่งพัทลุงกับอำเภอกระเสลีนธุ์ และอีกหลาย ๆ ปัญหาอันเกิดจาก “การพัฒนากระแส

หลัก” ยังคงวนเวียนห้อมล้อมอยู่รอบ ๆ แอ่งอารยธรรม-วัฒนธรรมแห่งนี้ตลอดมา...

ธรรมชาติเพื่อทะเลสาบสงขลาครั้งที่ ๕ มุ่งหวังจะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางนำผู้สนใจต่อปัญหาทะเลสาบสงขลาและลุ่มน้ำ เข้าไปสัมผัสกับสถานการณ์ที่เป็นจริงในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนและเรียนรู้กับชาวบ้าน ผู้นำชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน ช่างราชการ และนักธุรกิจ ตลอดจนผู้นำศาสนา ในเส้นทางที่ธรรมชาติจะเคลื่อนผ่าน

เราจะก้าวเดินร่วมกัน ด้วยสันติภาพและภราดรภาพ ด้วยความเมตตาและเอื้ออาทร ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และธรรมชาติทั้งปวง ทุกย่างก้าวของเราคือการประคับประคองให้ลงบนแผ่นดินอันเก่าแก่ และเติมไปด้วยเรื่องราวเล่าขานในความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างมนุษย์กับมารดาแห่งธรรมชาติอันยิ่งใหญ่

เราจะก้าวเดินไปด้วยสติ สงบ และตื่นตัว ในฐานะของผู้ใส่ใจในการปฏิบัติธรรม...

ธรรมชาติเพื่อทะเลสาบสงขลาครั้งที่ ๕

๒๒ เมษายน - ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๓

สอบถามรายละเอียด ได้โดยตรงที่

หาดใหญ่

โครงการธรรมชาติเพื่อทะเลสาบสงขลา

๑๓๒/๒ ซ. ๑๐ อ.ราษฎร์อุทิศ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ๙๐๑๑๐

โทร. (๐๗๕) ๒๓๕๕๕๕, ๒๓๐๖๕๕ โทรสาร ๒๓๐๒๕๒

กรุงเทพฯ

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.)

๑๒๔ ซ. วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

โทร. (๐๒) ๔๓๗๙๔๔๕, โทรสาร ๔๓๗๙๔๕๐.

เรื่องเล่า รอบทะเลสาบ

แรงบันดาลใจของคนหนุ่มสาวที่ได้เดินทางรอบๆ ทะเลสาบสงขลา จนเกิดพลังผลักดันให้ลงมือขีดเขียนเรื่องราววิถีชีวิตผู้คนในด้านต่างๆ ความเป็นอยู่ เป็นไป และลมหายใจของทะเลสาบแบบสนุกๆ

หนังสือเดินเรื่องด้วยภาพลายเส้นและเล่าความ
ด้วยลายมือแบบบรรจงเขียน

หนังสือขนาด 12 หน้ายกพิเศษ หนา 132 หน้า
พิมพ์ 2 สี หังเล่ม ราคา 120 บาทเท่านั้น

สุขภาพใจ

“

ผมว่าในบรรดานักการปกครองทั้งหมดของไทย
ตั้งแต่ ๒๔๗๕ จนถึงบัดนี้ มี อ.ปรีดี คนเดียวครับ
ที่เข้าใจเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ เนื้อหาสาระของตัวศาสนา

”

ว. ๑๖๕๖

